

Osnovni sud u Mitrovici

K. br. 98/14

30. mart 2016. godine

Pregled sadržaja

PRVI DEO: DISPOZITIV	3
DRUGI DEO: OBRAZLOŽENJE	26
I. POZADINA POSTUPKA	26
I. A. ISTORIJA POSTUPKA	26
I. B. ZAKON O KRIVIČNOM POSTUPKU	28
I. C. NADLEŽNOST	29
I. D. IZNESENI DOKAZI	29
I. E. PRIHVATLJIVOST DOKAZA I DRUGI ZAHTEVI U POSTUPKU	46
I.E. 1. Predstavnik oštećene strane	46
I. E. 2. Pravila koja se odnose na ispitivanje svedoka	47
I. E. 3. Primenjivost načela <i>ne bis in idem</i>	48
I. E. 4. Prihvatljivost izjave preminulog svedoka N. A2 i ostali dokazni predlozi	52
I. E. 5. Relevantnost iskaza svedoka	55
I. E. 6. Svedočenje svedoka putem video-linka	56
I. E. 7. Zaštićeni svedoci	57
I. E. 8. Javni karakter glavnog pretresa	57
I. E. 9. Jezik na kojem se vodio postupak, prevod/tumačenje i sudski zapisnici	58
II. PRAVNO OBRAZLOŽENJE	58
II. A. TAČKA 1: DOGAĐAJI OD 14. APRILA 1999. GODINE U JUŽNOM DELU MITROVICE	59
II. A. 1 ČINJENICE	59
(a) Dokazi koji utvrđuju događaje od 14. aprila 1999. godine u Mitrovici:	63
(b) Dokazi koji se tiču povezanosti O.I. sa srpskim snagama tokom 1999. godine:	83
(c) Dokazi koji se tiču prisustva O.I. u Feroniklu dana 14. aprila 1999. godine i njegovih aktivnosti kao civila tokom 1999. godine:	86
(d) uloga O.I. u događajima od 14. aprila 1999. godine u Mitrovici	93

(e) analiza uslova za oružani sukob, civilni status ciljanog stanovništva i veza sa oružanim sukobom.....	102
II. A. 2. Zakon:.....	110
II. B. TAČKA 2: DOGAĐAJI OD 3. FEBRUARA 2000 U MITROVICI/SEVER	124
II. B1. 1. Činjenice.....	126
(a) Dokazi u vezi sa događajima od 3. februara 2000 u Severnoj Mitrovici	129
(b) Iskazi u vezi položaja O.I. u okviru čuvara mosta	173
(c) Dokazi u vezi sa pozicijom D.D. u okviru MUP-a.....	179
(d) Dokazi u vezi sa zajedničkim planom i koordinacijom napada između O.I. i D.D. :.....	181
II. B1. 2. Zakon.....	184
Odeljak B2: Analiza u vezi sa optuženima N.V.1 , I.V. i A. (S.) L. :.....	186
II. B. 2.1. Činjenice:.....	186
II. B. 2.2. Zakon.....	189
III. URAČUNAVANJE VREMENA PROVEDENOG U PRITVORU	191
IV. TROŠKOVI POSTUPKA	191
V. IMOVINSKI ZAHTEVI.....	191

U IME NARODA

OSNOVNI SUD U MITROVICI, u veću sastavljenom od sudije EULEKS-a Roxana Comsa, u svojstvu predsedavajuće pretresnog veća, sudija EULEKS-a Vitor Pardal i Nuno de Madureira kao članovi veća, uz učešće pravnog službenika EULEKS-a Asja Zujo, kao zapisničara, u krivičnom predmetu protiv:

1. **O.I.** _____, ime oca _____, ime majke _____, rođenog _____ godine u mestu _____, sa prebivalištem u _____, srpske nacionalnosti;

Optuženog po optužnici PPS 04/2013 za sledeća krivična dela:

Ratni zločin protiv civilnog stanovništva u suprotnosti sa čl. 3. stav (1a) zajedničkim za četiri Ženevske konvencije od 12. avgusta 1949. koji se odnosi na zaštitu civilnog stanovništva u vreme rata i sa čl. 4. stav (2a) dodatnog Protokola II koji se odnosi na zaštitu žrtava unutrašnjih oružanih sukoba od 8. juna 1977. shodno čl. 152. stav (1) i (2.1) u vezi sa čl. 16. i 32. Krivičnog zakona Kosova (KZK) i kažnjivog u vreme izvršenja krivičnog dela shodno čl. 142. Krivičnog zakona SFRJ od 28. septembra 1976. (objavljenog u Službenom glasniku SFRJ br. 44 od 8. oktobra 1976. (KZSFRJ));

Dalje, u saizvršilaštvu sa:

2. **D.D.** _____, ime oca _____, ime majke _____, rođen _____ godine u _____, sa prebivalištem u _____, srpske nacionalnosti;

Za sledeća krivična dela:

Podstrekiivanje na izvršenje krivičnog dela teško ubistvo *u vidu lišavanja drugog lica života zbog nacionalnih motiva* u saizvršilaštvu i shodno čl. 179. stav (1.10) u vezi sa čl. 31. i 32. KZK i kažnjivog u vreme izvršenja krivičnog dela shodno čl. 30. stav (2) KZSAPK u vezi sa čl. 22. i 23. KZSFRJ;

Podstrekiivanje na izvršenje krivičnog dela teško ubistvo u pokušaju *u vidu lišavanja drugog lica života zbog nacionalnih motiva* u saizvršilaštvu koje je dovelo do teških telesnih povreda, shodno članu 179. stav (1.10) i članu 189. stav (2.1) i (5) u vezi sa članovima 28. i 31. KZK, i kažnjivog u vreme izvršenja krivičnog dela shodno članu 30. stav (2) i članu 38. stav (2) KZSAPK, u vezi sa članovima 19, 22. i 23. KZSFRJ;

Podstrekiivanje na izvršenje krivičnog dela teško ubistvo u pokušaju *u vidu lišavanja drugog lica života zbog nacionalnih motiva* u saizvršilaštvu, shodno članu 179. stav (1.10), u vezi sa članovima 28, 31. i 32. KZK i kažnjivog u vreme izvršenja krivičnog dela shodno članu 30. stav (2) KZSAPK, u vezi sa članovima 19, 22. i 23. KZSFRJ;

I

3. N.V.1 _____, ime oca _____, ime majke _____, rođen _____ godine u _____, sa prebivalištem u _____, srpske nacionalnosti;

4. I.V. _____, ime oca _____, ime majke _____, rođen _____ godine u selu _____, sa prebivalištem u _____, srpske nacionalnosti;

5. A. (S.) L. _____, ime oca _____, ime majke _____, rođen _____ godine u _____, sa prebivalištem u _____, srpske nacionalnosti;

Sva trojica optuženi po optužnici PPS 04/13 za sledeća krivična dela:

'Teško ubistvo' u formi lišavanja druge osobe života zbog nacionalnih motiva u saizvršilaštvu, shodno članu 179. stav 1. tačka 10, u vezi sa članom 31. Krivičnog zakonika Kosova, takođe kažnjivo u vreme izvršenja krivičnog dela prema članu 30. stav 2. Krivičnog zakonika Socijalističke autonomne pokrajine Kosovo, u vezi sa članom 22. Krivičnog zakonika SFRJ;

'Teško ubistvo u pokušaju' u formi lišavanja druge osobe života zbog nacionalnih motiva u saizvršilaštvu, rezultirajući nanošenju teških telesnih povreda u saizvršilaštvu, shodno članu 179. stav 1. tačka 10. i članu 189. stav 2. tačka 1. i stavu 5., u vezi sa članovima 28. i 31. Krivičnog zakonika Kosova, takođe kažnjivo u vreme izvršenja krivičnog dela prema članu 30. stav 2. i članu 38. stav 2. Krivičnog zakonika Socijalističke autonomne pokrajine Kosovo, u vezi sa članovima 19. i 22. Krivičnog zakonika SFRJ;

'Teško ubistvo u pokušaju' u formi lišavanja druge osobe života zbog nacionalnih motiva u saizvršilaštvu, shodno članu 179. stav 1. tačka 10, u vezi sa članovima 28. i 31. Krivičnog zakonika Kosova, takođe kažnjivo u vreme izvršenja krivičnog dela prema članu 30. stav 2. Krivičnog zakonika Socijalističke autonomne pokrajine Kosovo u vezi sa članovima 19. i 22. Krivičnog zakonika SFRJ;

Nakon ročišta održanih 18. decembra 2014, 21, 22, 23 i 26. januara 2015, 18-26. februara 2015, 11. i 24-30. marta 2015, 22-27. aprila 2015, 5-8, 11-14. i 20. maja 2015, 15, 29. i 30. juna 2015, 2, 6-9, 13-15, 21-23, 28-31. jula 2015, 3. i 4. avgusta 2015, 10, 11, 15, 16, 17, 21. septembra 2015, 6-8, 13, 14, 20, 21, 27, 28. oktobra 2015, 10, 17, 19, 20, 23. i 24. novembra 2015, 1, 2, 4, 8-10, 15. i 17. decembra 2015, i 18. januara 2016. godine, u prisustvu optuženih, njihovih branilaca i tužioca STRK-a. Oštećeni i predstavnik Kancelarije za zaštitu i pomoć žrtava prisustvovali su određenim ročištima, u skladu sa zapisnicima. Glavna ročišta su bila otvorena za javnost, osim ročišta održanih 28., 29., i 30. jula 2015, i deo ročišta održanih 10. septembra 2015 i 27. oktobra 2015. godine, koja su bila zatvorena za javnost.

Nakon većanja i glasanja Pretresnog veća održanih 19. i 20. januara 2016. godine;

Shodno članovima 359. – 366. Zakona o krivičnom postupku (ZKP), objavljeno javno i u prisustvu okrivljenih, branilaca, predstavnika oštećene strane, oštećenih strana i tužioca, kako je uneto u zapisniku;

Donosi sledeću:

PRESUDU

I. Tačka 1: Događaji od 14. aprila 1999. godine u južnom delu Mitrovice:

A. Sledeće činjenice su utvrđene van razumne sumnje:

1. Tokom 1998. - 1999. godine postojao je konflikt na Kosovu između srpskih snaga i Oslobođilačke Vojske Kosova (OVK), koji je pooštren nakon uključenja NATO-a i bombardovanjem koje je počelo 24. marta 1999.
2. Imajući to u vidu, srpske snage su 14. aprila 1999. godine organizovale operaciju čišćenja u južnom delu Mitrovice, sa ciljem ubijanja i proterivanja etničkih Albanaca.
3. Tog dana, otprilike oko 12.00 sati, brojne albanske porodice koje su živele na području ulica Miladin Popović (sada ulica Ahmet Selaci) i Njegoševe ulice (sada je formiraju ulice "Mehmet Gradica" i „11. marta“) su nasilno isterivane iz njihovih domova od strane srpskih snaga i okupljane u grupe vani na ulicama.
4. Žene, deca i starci su potom odvajani od ostalih muškaraca, potom su ispraćeni u pravcu autobuske stanice u Mitrovici gde im je naređeno da idu u Albaniju.
5. Broj od 15 muškaraca albanske nacionalnosti su zajedno grupisani i u pratnji vojnika dovedeni do zida kuće koja se nalazi u Njegoševoj ulici. To su bili: F.M. , I.M.1 , Xh.S. , B.F. , M.M.1 , I.M.2 , S.P. , K.A. , L.A.1 , A.A.1 , B.A. , S.K.1 , M.S. (F.), Sh.K.1 i Sh.K.2 .

6. Potom su tu naslonjeni na zid i od vojske ih je preuzela grupa naoružanih pripadnika paravojnih snaga/policajaca srpske nacionalnosti koja ih je tu držala otprilike sat vremena sa rukama vezanim iza glave. Tokom tog vremena, pripadnici paravojnih snaga/policajci su ih ispitivali povodom OVK. Nekim od uhapšenih muškaraca je prećeno i bili su fizički napadnuti.
7. Onda je cela grupa, u pratnji pripadnika paravojnih snaga/policajaca, premeštena duž ulice dok nisu stigli do glavnog puta – ulica Miladin Popović, gde su se zaustavili.
8. Ispred njih, na raskrsnici između ulica Miladin Popović i Put za Bair, se nalazio kontrolni punkt policije/pripadnika paravojnih snaga.
9. Šestorica muškaraca je odvojeno od ostalih, pušteni su i rečeno im je da idu u Albaniju. To su bili: L.A.1 , K.A. , B.A. , S.K.1 , I.M.2 , Sh.K.2.
10. Ostalu devetoricu su pripadnici paravojnih snaga/policajci sprovodili u liniji ulicom Miladin Popović prema kontrolnom punktu. To su bili: F.M. , I.M. , Xh.S. , B.F. , M.M.1 , S.P. , A.A.1 , M.S. (F.) i Sh.K.1 .
11. Tom prilikom **O.I.** je bio deo grupe pripadnika paravojnih snaga/policajaca koji su se nalazili na kontrolnom punktu.
12. Nosio je plavu uniformu i bio je naoružan.
13. Pre nego što su devetorica muškaraca navedenih u tački 10 prošli kroz kontrolni punkt, jedan pripadnik srpske policije/paravojne jedinice koji je bio u njihovoj pratnji je upitao **O.I.** nešto slično sledećem “Šta ćemo da radimo sa njima šefe?”, na šta je **O.I.** odgovorio nešto kao: “Što me pitate, postupite po naređenjima!”
14. Devetorica Albanaca je potom sprovedeno kroz kontrolni punkt i odvedeni su nekoliko metara dalje ulicom Put za Bair, gde su zaustavljeni.
15. Pripadnici paravojnih snaga/policajci su ih odvodili po dvojicu, počevši od kraja reda, prema kućama koje se nalaze sa obe strane puta i pucali u njih. Ubijena su četvorica muškaraca: S.P. , F.M. , A.A.1 i M.S. (F.) .
16. Dok su se ovi događaji odigrali, pristiglo je vozilo Pintzgauer sa uniformisanim licem koji je izdao naređenje da se prekine sa pucnjavom.

17. To lice je potom sprovedo preostalu petoricu muškaraca nazad do ulice Miladin Popović u pravcu autobuske stanice. To su bili: I.M.1 , Xh.S. , B.F. , M.M.1 i Sh.K.1 .

18. Na autobuskoj stanici su se ponovo okupili sa svojim porodicama i zajedno su otišli u Albaniju.

19. **O.I.** je znao za operaciju proterivanja i ubijanja Albanskih civila; toga dana, postupajući kako je gore opisano, dobrovoljno se saglasio sa planom, znajući da će to dovesti do ubistava.

20. **O.I.** je u potpunosti bio uračunljiv.

21. U to vreme, **O.I.** je bio dobro poznata ličnost u Mitrovici, sa uspešnom sportskom karijerom u borilačkom veštinama, raznim komercijalnim preduzećima i imao je istaknuti položaj u državnom industrijskom kombinatu 'FERONIKAL'. Takođe tečno govori Albanski jezik.

B. Nije utvrđeno van razumne sumnje da je:

1. **O.I.** , prilikom svojih postupaka iznetih gore, postupao u svojstvu vođe srpske paravojne/policijske jedinice.

2. **O.I.** “podstrekivao grupu paramilitaraca/policaajaca tako što im je izdao naređenje” da počine ubistvo.

C. Prema tome, imajući u vidu član 3. stav 1. i 2. Krivičnog zakonika Republike Kosovo,

O.I. se **PROGLAŠAVA KRIVIM** za krivično delo “Ratni zločin protiv civilnog stanovništva“ koje je kažnjivo pod članom 142. Krivičnog zakona Federativne Republike Jugoslavije (KZFRJ) i u suprotnosti sa članom 3. stav (1a) zajedničkim za četiri Ženevske konvencije od 12. avgusta 1949. koji se odnosi na zaštitu civilnog stanovništva u vreme rata i sa članom 4. stav (2a) dodatnog Protokola II koji se odnosi na zaštitu žrtava unutrašnjih oružanih sukoba od 8. juna 1977.

D. Optuženi O.I. se OSUĐUJE

na kaznu zatvora u trajanju od 9/devet/ godina.

Tačka 2: Događaji od 3. februara 2000. godine u severnom delu Mitrovice

II. U pogledu optuženog O.I. _____, sa napred iznetim ličnim podacima,

Za podtačku Ad. 1.

A. Sledeće činjenice su utvrđene izvan svake sumnje:

1. 03. februara 2000. godine u Severnoj Mitrovici, u večernjim časovima, došlo je do eksplozije u kafiću "Bel Ami", kom prilikom je povređen određen broj Srba.
2. Nešto kasnije, tokom večeri, spontane grupe Srba ušle su u zgrade koje se nalaze u ulicama Knjaza Miloša, Lole Ribara, Tanaska Rajića, Sutjeskoj ulici i ulici Kralja Petra, nastanjene porodicama Albanske nacionalnosti, sa ciljem da ih izbace i one su ubile sledeće osobe:

- a. N.A.1
- b. N. XH.
- c. S.A.1
- d. R.C.
- e. M. S.1
- f. S.B.
- g. N.V.2
- h. Sh.V.
- i. B.R.1
- j. N. S.1 (S.).

B. Sledeće nije moglo biti utvrđeno van razumne sumnje:

1. Da je okrivljeni **O.I.** imao svojstvo vođe paravojne grupe Srba poznate kao "Čuvari mosta".

2. Da je tom prilikom okrivljeni **O.I.** delovao u saizvršilaštvu sa **D.D.**, na osnovu prethodno dogovorenog zajedničkog plana niti sa namerom da natera etničke Albance da napuste svoje kuće i napuste teritoriju Severne Mitrovice, niti da je podsticao/naredio grupi policajaca ili "Čuvara mosta" da upadnu u nekoliko zgrada koje se nalaze u gore navedenim ulicama i da ih prisilno očiste od etničkih Albanaca.
3. Da su tom prilikom grupe policajaca Ministarstva unutrašnjih poslova Savezne Republike Jugoslavije (MUP) ili "Čuvari mosta" bili deo spontane grupe Srba koja je ušla u gore navedene zgrade.

C. Stoga

O.I. **NIJE KRIV i OSLOBAĐA SE**, shodno članu 364, stav 1 podstav 1.3 ZKP, za krivično delo podsticanje na izvršavanje krivičnog dela teškog ubistva u obliku *lišavanja druge osobe njegovog/njenog života zbog nacionalnih motiva*, u saizvršilaštvu, shodno članu 179 § 1.10 u vezi sa članovima 31 i 32 KZK, takođe kažnjivog u vreme izvršenja krivičnog dela u skladu sa članom 30 § 2 KZSAPK, u vezi sa članovima 22 i 23 KZSFRJ;

Za podtačku Ad. 2.

D. Sledeće činjenice su utvrđene van razumne sumnje:

1. 03. februara 2000. godine u Severnoj Mitrovici, u večernjim časovima, došlo je do eksplozije u kafiću "Bel Ami", kom prilikom je povređen određen broj Srba.
2. Nešto kasnije, tokom večeri, spontane grupe Srba ušle su u zgrade koje se nalaze u ulicama Knjaza Miloša, Lole Ribara, Tanaska Rajića, Sutjeskoj ulici i ulici Kralja Petra, nastanjene porodicama Albanske nacionalnosti, sa ciljem da ih izbace i ubiju, i one su povredile sledeće osobe:
 - a. R.A.
 - b. N.A.2
 - c. A.A.2
 - d. E.XH.

E. Sledeće nije moglo biti utvrđeno van razumne sumnje:

1. Da je okrivljeni **O.I.** imao svojstvo vođe paravojne grupe Srba poznate kao "Čuvari mosta".
2. Da je tom prilikom okrivljeni **O.I.** delovao u saizvršilaštvu sa **D.D.**, na osnovu prethodno dogovorenog zajedničkog plana niti sa namerom da natera etničke Albance da napuste svoje kuće i napuste teritoriju Severne Mitrovice, niti da je podsticao/naredio grupi policajaca ili "Čuvara mosta" da upadnu u nekoliko zgrada koje se nalaze u gore navedenim ulicama i da ih prisilno očiste od etničkih Albanaca.
3. Da su tom prilikom grupe policajaca MUP-a ili "Čuvari mosta" bili deo spontane grupe Srba koja je ušla u gore navedene zgrade.

F. Stoga

O.I. **NIJE KRIV i OSLOBAĐA SE**, shodno članu 364, stav 1 podstav 1.3 ZKP, za krivično delo podsticanje na izvršavanje krivičnog dela pokušaja teškog ubistva u obliku *lišavanja druge osobe njegovog/njenog života zbog nacionalnih motiva*, u saizvršilaštvu, što je rezultiralo nanošenjem teških telesnih povreda u saizvršilaštvu, shodno članovima 179 § 1.10 i 189 § 2.1 i 5 u vezi sa članovima 28, 31 KZK, takođe kažnjivog u vreme izvršenja krivičnog dela u skladu sa članovima 30 § 2 i 38 § 2 KZSAPK u vezi sa članovima 19, 22 i 23 KZSFRJ;

Za podtačku Ad. 3.

G. Sledeće činjenice su utvrđene van razumne sumnje:

1. 03. februara 2000. godine u Severnoj Mitrovici, u večernjim časovima, došlo je do eksplozije u kafiću "Bel Ami", kom prilikom je povređen određen broj Srba.
2. Nešto kasnije, tokom večeri, spontane grupe Srba ušle su u zgrade koje se nalaze u ulicama Knjaza Miloša, Lole Ribara, Tanaska Rajića, Sutjeskoj ulici i ulici Kralja Petra,

nastanjene porodicama Albanske nacionalnosti, sa ciljem da ih izbace i ubiju, i one su napale sledeće osobe:

- a. S.A.2
- b. U.A.
- c. Sh.A.
- d. V. A.
- e. G.XH.
- f. G.R.
- g. M.H.1
- h. H. R.
- i. H. S.1.

H. Sledeće nije moglo biti utvrđeno van razumne sumnje:

1. Da je okrivljeni **O.I.** imao svojstvo vođe paravojne grupe Srba poznate kao "Čuvari mosta".
2. Da je tom prilikom okrivljeni **O.I.** delovao u saizvršilaštvu sa **D.D.**, na osnovu prethodno dogovorenog zajedničkog plana niti sa namerom da natera etničke Albance da napuste svoje kuće i napuste teritoriju Severne Mitrovice, niti da je podsticao/naredio grupi policajaca ili "Čuvara mosta" da upadnu u nekoliko zgrada koje se nalaze u gore navedenim ulicama i da ih prisilno očiste od etničkih Albanaca.
3. Da su tom prilikom grupe policajaca MUP-a ili "Čuvari mosta" bili deo spontane grupe Srba koja je ušla u gore navedene zgrade.

I. Stoga

O.I. **NIJE KRIV i OSLOBAĐA SE**, shodno članu 364, stav 1 podstav 1.3 ZKP, za krivično delo podsticanje na izvršavanje krivičnog dela pokušaja teškog ubistva u obliku *lišavanja druge osobe njegovog/njenog života zbog nacionalnih motiva*, u saizvršilaštvu, shodno članu 179 § 1.10 u vezi sa članovima 28, 31 i 32 KZK, takođe kažnjivog u vreme

izvršenja krivičnog dela u skladu sa članom 30 § 2 KZSAPK u vezi sa članovima 19, 22 i 23 KZSFRJ;

III. Kad je u pitanju okrivljeni D.D. _____, sa gore navedenim ličnim podacima.

Za podtačku Ad. 1.

A. Sledeće činjenice su utvrđene van razumne sumnje:

1. 03. februara 2000. godine u Severnoj Mitrovici, u večernjim časovima, došlo je do eksplozije u kafiću "Bel Ami", kom prilikom je povređen određen broj Srba.

2. Nešto kasnije, tokom večeri, spontane grupe Srba ušle su u zgrade koje se nalaze u ulicama Knjaza Miloša, Lole Ribara, Tanaska Rajića, Sutjeskoj ulici i ulici Kralja Petra, nastanjene porodicama Albanske nacionalnosti, sa ciljem da ih izbace i ubiju, i one su ubile sledeće osobe:

- a. N.A.1
- b. N.XH.
- c. S.A.1
- d. R.C.
- e. M.S.1
- f. S. B.
- g. N. V.2
- h. Sh.V.
- i. B.R.1
- j. N.S.1 (S.).

3. Okrivljeni **D.D.** _____ obavljao je funkciju komandira stanice policije u Mitrovici ispred Ministarstva Unutrašnjih Poslova Savezne Republike Jugoslavije (MUP).

B. Sledeće nije moglo biti utvrđeno van razumne sumnje:

1. Da je tom prilikom okrivljeni **D.D.** delovao u saizvršilaštvu sa **O.I.**, na osnovu prethodno dogovorenog zajedničkog plana niti sa namerom da natera etničke Albance da napuste svoje kuće i napuste teritoriju Severne Mitrovice, niti da je podsticao/naredio grupi policajaca ili “Čuvara mosta” da upadnu u nekoliko zgrada koje se nalaze u gore navedenim ulicama i da ih prisilno očiste od etničkih Albanaca.
2. Da su tom prilikom grupe policajaca MUP-a ili “Čuvari mosta” bili deo spontane grupe Srba koja je ušla u gore navedene zgrade.

C. Stoga

D.D. **NIJE KRIV i OSLOBADA SE**, shodno članu 364, stav 1 podstav 1.3 ZKP, za krivično delo podsticanje na izvršavanje krivičnog dela teškog ubistva u obliku *lišavanja druge osobe njegovog/njenog života zbog nacionalnih motiva*, u saizvršilaštvu, shodno članu 179 § 1.10 u vezi sa članovima 31 i 32 KZK, takođe kažnjivog u vreme izvršenja krivičnog dela u skladu sa članom 30 § 2 KZSAPK, u vezi sa članovima 22 i 23 KZSFRJ.

Za podtačku Ad. 2.

D. Sledeće činjenice su utvrđene van razumne sumnje:

1. 03. februara 2000. godine u Severnoj Mitrovici, u večernjim časovima, došlo je do eksplozije u kafiću “Bel Ami”, kom prilikom je povređen određen broj Srba.
2. Nešto kasnije, tokom večeri, spontane grupe Srba ušle su u zgrade koje se nalaze u ulicama Knjaza Miloša, Lole Ribara, Tanaska Rajića, Sutjeskoj ulici i ulici Kralja Petra, nastanjene porodicama Albanske nacionalnosti, sa ciljem da ih izbace i ubiju, i one su povredile sledeće osobe::
 - a. R.A.
 - b. N.A.2
 - c. A.A.2

d. E.XH.

3. Okrivljeni **D.D.** obavljao je funkciju komandira stanice policije u Mitrovici ispred Ministarstva Unutrašnjih Poslova Savezne Republike Jugoslavije (MUP).

E. Sledeće nije moglo biti utvrđeno van razumne sumnje:

1. Da je tom prilikom okrivljeni **D.D.** delovao u saizvršilaštvu sa **O.I.**, na osnovu prethodno dogovorenog zajedničkog plana niti sa namerom da natera etničke Albance da napuste svoje kuće i napuste teritoriju Severne Mitrovice, niti da je podsticao/naredio grupi policajaca ili "Čuvara mosta" da upadnu u nekoliko zgrada koje se nalaze u gore navedenim ulicama i da ih prisilno očiste od etničkih Albanaca.
2. Da su tom prilikom grupe policajaca MUP-a ili "Čuvari mosta" bili deo spontane grupe Srba koja je ušla u gore navedene zgrade.

F. Stoga

D.D. **NIJE KRIV i OSLOBODA SE**, shodno članu 364, stav 1 podstav 1.3 ZKP, za krivično delo podsticanje na izvršavanje krivičnog dela pokušaja teškog ubistva u obliku *lišavanja druge osobe njegovog/njenog života zbog nacionalnih motiva*, u saizvršilaštvu, što je rezultiralo nanošenjem teških telesnih povreda u saizvršilaštvu, shodno članovima 179 § 1.10 i 189 § 2.1 i 5 u vezi sa članovima 28, 31 KZK, takođe kažnjivog u vreme izvršenja krivičnog dela u skladu sa članovima 30 § 2 i 38 § 2 KZSAPK u vezi sa članovima 19, 22 i 23 KZSFRJ;

Što se tiče podtačke **Ad. 3.**

G. Sledeće činjenice su utvrđene van razumne sumnje:

1. Dana 3. februara 2000. godine u severnoj Mitrovici u večernjim satima, došlo je do eksplozije u kafiću „Belami“ i tom prilikom je povređen određen broj Srba.
2. Nešto kasnije, u večernjim satima, okupila se spontana grupa Srba, ušla je u zgrade koje se nalaze u ulicama Knjaza Miloša, Lole Ribara, Tanaska Rajića, Sutjeska i

Kralja Petra u kojima su živele albanske porodice u cilju njihovog proterivanja i ubijanja, i napali su sledeća lica:

- a. S.A.2
- b. U.A.
- c. Sh.A.
- d. V.A.
- e. G.XH.
- f. G.R.
- g. M.H.1
- h. H.R.
- i. H.S.1.

3. Okrivljeni **D.D.** je bio komandir policijske stanice Ministarstva unutrašnjih poslova Savezne republike Jugoslavije (MUP) u Mitrovici.

H. Nije se moglo utvrditi van razumne sumnje:

1. Da je, tom prilikom, okrivljeni **D.D.**, postupao u saizvršilaštvu sa **O.I.**, po ranije dogovorenom zajedničkom planu niti da je sa umišljajem da primora etničke Albance da napuste svoje domove i teritoriju severne Mitrovice podstrekivao/naređivao grupi policajaca ili "Čuvara mosta" da izvrše raciju u nekoliko zgrada u napred pomenutim ulicama i da ih na silu očiste od etničkih Albanaca.
2. Da su, tom prilikom, grupe pripadnika MUP-a ili "Čuvara mosta" bile deo spontane grupe Srba koji su ušli u napred pomenute zgrade.

I. Stoga

D.D. **NIJE KRIV i OSLOBAĐA SE**, shodno članu 364. stav 1. podstav 1.3 ZKP, za krivično delo podstrekivanje na izvršenje krivičnog dela teško ubistvo u pokušaju u vidu lišavanja drugog lica života iz nacionalnih motiva u saizvršilaštvu, shodno članu 179.

stavu 1.10 u vezi sa članovima 28, 31. i 32. KZK, takođe kažnjivo u vreme izvršenja dela prema članu 30. stav 2 KZSAPK u vezi sa članovima 19, 22. i 23. KZSFRJ;

IV. Što se tiče optuženog N.V.1 _____, sa napred navedenim ličnim podacima

Za podtačku Ad. 1.

A. Sledeće činjenice su utvrđene van razumne sumnje:

1. Dana 3. februara 2000. godine u severnoj Mitrovici u večernjim satima, došlo je do eksplozije u kafiću „Belami“ i tom prilikom je povređen određen broj Srba.
2. Nešto kasnije, u večernjim satima, spontane grupe Srba su izvršile napad upotrebom eksplozivnih naprava na stan koji se nalazi u ulici Ive Lole Ribara broj 3 u kojem su se nalazile porodice A.1 i XH. i tom prilikom ubile sledeća lica:
 - a. N.A.1
 - b. N. XH..

B. Nije se moglo utvrditi van razumne sumnje:

1. Da je **N.V.1** _____ bio pripadnik paravojne srpske grupe poznate kao „Čuvari mosta“.
2. Da je tom prilikom **N.V.1** _____ postupao u saizvršilaštvu sa **I.V.** _____ i **A. (S.) L.** _____, po ranije dogovorenom zajedničkom planu i da je izvršio napad na napred pomenuti stan upotrebom eksplozivnih naprava.

C. Stoga

N.V.1 _____ **NIJE KRIV i OSLOBADA SE**, shodno članu 364. stav 1, podstav 1.3 ZKP, za krivično delo teško ubistvo u vidu *lišavanja drugog lica života iz nacionalnih motiva* u saizvršilaštvu, shodno članu 179. stav 1.10 u vezi sa članom 31. KZK, kažnjivo takođe u vreme izvršenja dela prema članu 30, stav 2 KZSAPK u vezi sa članom 22. KZSFRJ.

Za podtačku Ad. 2.

D. Sledeće činjenice su utvrđene van svake sumnje:

1. Dana 3. februara 2000. godine u severnoj Mitrovici u večernjim satima, došlo je do eksplozije u kafiću „Belami“ i tom prilikom je povređen određeni broj Srba.
2. Nešto kasnije, u večernjim satima, spontane grupe Srba su izvršile napad upotrebom eksplozivnih naprava na stan koji se nalazi u ulici Ive Lole Ribara broj 3 u kojem su se nalazile porodice A.1 i XH. i tom prilikom povredile sledeća lica:
 - a. R.A.
 - b. N. A.2
 - c. A.A.2
 - d. E. X.H.

E. Nije se moglo utvrditi van razumne sumnje:

1. Da je **N.V.1** bio pripadnik paravojne srpske grupe poznate kao „Čuvari mosta“.
2. Da je tom prilikom **N.V.1** postupao u saizvršilaštvu sa **I.V.** i **A. (S.) L.**, po ranije dogovorenom zajedničkom planu i da je izvršio napad na napred pomenuti stan upotrebom eksplozivnih naprava.

F. Stoga

N.V.1 **NIJE KRIV** i **OSLOBAĐA SE**, shodno članu 364. stav 1. podstav 1.3 ZKP, za krivično delo teško ubistvo u pokušaju u vidu *lišavanja drugog lica života iz nacionalnih motiva* u saizvršilaštvu, dovodeći do teških telesnih povreda u saizvršilaštvu, shodno članu 179. stav 1.10 i 189. stavovi 2.1 i 5 u vezi sa članovima 28. i 31. KZK, kažnjivo takođe u vreme izvršenja dela prema članu 30. stav 2 i 38, stav 2 KZSAPK u vezi sa članovima 19. i 22. KZSFRJ.

Što se tiče podtačke Ad. 3.

G. Sledeće činjenicu su utvrđene van razumne sumnje:

1. Dana 3. februara 2000. godine u severnoj Mitrovici u večernjim satima, došlo je do eksplozije u kafiću „Belami“ i tom prilikom je povređen određen broj Srba.
2. Nešto kasnije, u večernjim satima, sa namerom da izvrše ubistvo, spontane grupe Srba su izvršile napad upotrebom eksplozivnih naprava na stan koji se nalazi u ulici Ive Lole Ribara broj 3 u kojem su se nalazile porodice A.1 i XH. i tom prilikom izvršile napad na sledeća lica:
 - a. S.A.2
 - b. U.A.
 - c. Sh.A.
 - d. V.A.
 - e. G.XH..

H. Nije se moglo utvrditi van razumne sumnje:

1. Da je **N.V.1** bio pripadnik paravojne srpske grupe poznate kao „Čuvari mosta“.
2. Da je tom prilikom **N.V.1** postupao u saizvršilaštvu sa **I.V.** i **A. (S.) L.**, po ranije dogovorenom zajedničkom planu i da je izvršio napad na napred pomenuti stan upotrebom eksplozivnih naprava.

I. Stoga

N.V.1 **NIJE KRIV** i **OSLOBAĐA SE**, shodno članu 364. stav 1. podstav 1.3 ZKP, za krivično delo teško ubistvo u pokušaju u vidu *lišavanja drugog lica života iz nacionalnih motiva* u saizvršilaštvu, shodno članu 179. stav 1.10 u vezi sa članovima 28. i 31. KZK, kažnjivo takođe u vreme izvršenja dela prema članu 30. stav 2. KZSAPK u vezi sa članovima 19. i 22. KZSFRJ.

V. Što se tiče optuženog I.V. _____, sa napred navedenim ličnim podatima

Za podtačku Ad. 1.

A. Sledeće činjenice su utvrđene van razumne sumnje:

1. Dana 3. februara 2000. godine u severnoj Mitrovici u večernjim satima, došlo je do eksplozije u kafiću „Belami“ i tom prilikom je povređen određen broj Srba.
2. Nešto kasnije, u večernjim satima, spontane grupe Srba su izvršile napad upotrebom eksplozivnih naprava na stan koji se nalazi u ulici Ive Lole Ribara broj 3 u kojem su se nalazile porodice A.1 i XH. i tom prilikom ubile sledeća lica:
 - a. N. A.1
 - b. N.XH..

B. Nije se moglo utvrditi van razumne sumnje:

1. Da je **I.V.** _____ bio pripadnik paravojne srpske grupe poznate kao „Čuvari mosta“.
2. Da je tom prilikom **I.V.** _____ postupao u saizvršilaštvu sa **N.V.1** _____ i **A. (S.) L.** _____, po ranije dogovorenom zajedničkom planu i da je izvršio napad na napred pomenuti stan upotrebom eksplozivnih naprava.

C. Stoga

I.V. _____ **NIJE KRIV i OSLOBAĐA SE**, shodno članu 364. stav 1. podstav 1.3 ZKP, za krivično delo teško ubistvo u vidu *lišavanja drugog lica života iz nacionalnih motiva* u saizvršilaštvu, shodno članu 179. stav 1.10 u vezi sa članom 31. KZK, kažnjivo takođe u vreme izvršenja dela prema članu 30, stav 2 KZSAPK u vezi sa članom 22. KZSFRJ.

Što se tiče podtačke Ad. 2.

D. Sledeće činjenice su utvrđene van razumne sumnje:

1. Dana 3. februara 2000. godine u severnoj Mitrovici u večernjim satima, došlo je do eksplozije u kafiću „Belami“ i tom prilikom je povređen određen broj Srba.
2. Nešto kasnije, u večernjim satima, spontane grupe Srba su izvršile napad upotrebom eksplozivnih naprava na stan koji se nalazi u ulici Ive Lole Ribara broj 3 u kojem su se nalazile porodice A.1 i XH. i tom prilikom povredile sledeća lica:
 - a. R.A.
 - b. N. A.2
 - c. A.A.2
 - d. E.XH.

E. Nije se moglo utvrditi van razumne sumnje:

1. Da je **I.V.** bio pripadnik paravojne srpske grupe poznate kao „Čuvari mosta“.
2. Da je tom prilikom **I.V.** postupao u saizvršilaštvu sa **N.V.1** i **A. (S.) L.**, po ranije dogovorenom zajedničkom planu i da je izvršio napad na napred pomenuti stan upotrebom eksplozivnih naprava.

F. Stoga

I.V. **NIJE KRIV i OSLOBAĐA SE**, shodno članu 364, stav 1, podstav 1.3 ZKP, optužbe za krivično delo teškog ubistva u pokušaju u vidu *lišavanja drugog lica života usled nacionalnih motiva* u saizvršilaštvu, što je dovelo do teških telesnih povreda u saizvršilaštvu, shodno članovima 179 § 1.10 i 189 § 2.1 i 5, u vezi sa članovima 28 i 31 KZK i kažnjivo u vreme izvršenja krivičnog dela prema članu 30 § 2 i 38 § 2 KZSAPK, u vezi sa članovima 19 i 22 KZSFRJ.

Za podtačku **Ad. 3.**

G. Sledeće činjenice su utvrđene izvan razumne sumnje:

1. dana 3. februara 2000 u severnoj Mitrovici, u večernjim časovima, došlo je do eksplozije u kafiću „Bel Ami”, pri čemu je povređena nekolicina Srba.

2. Nešto kasnije, tokom noći, sa namerom da izvrše ubistvo, spontano okupljena grupa Srba je bacila eksplozivnu napravu na stan koji se nalazio u ul. Lole Ribara br. 3, u kome su se nalazile porodice A.1 i XH. i izvela napad na sledeća lica:

- a. S.A.2
- b. U.A.
- c. Sh.A.
- d. V.A.
- e. G. XH.

H. Sledeće nije moglo biti utvrđeno izvan razumne sumnje:

1. **I.V.** je bio pripadnik srpske paravojne grupacije poznate pod nazivom „Čuvari mosta“.

2. Tom prilikom, **I.V.** je delovao u saizvršilaštvu sa **N.V.1** i **A. (S.) L.** prema prethodno dogovorenom zajedničkom planu i izveli su napad pomoću eksplozivnih naprava na gore navedeni stan.

I. Stoga

I.V. **NIJE KRIV i OSLOBAĐA SE**, shodno članu 364, stav 1, podstav 1.3 ZKP, optužbe za krivično delo teškog ubistva u pokušaju u vidu *lišavanja drugog lica života usled nacionalnih motiva* u saizvršilaštvu, shodno članu 179 § 1.10, u vezi sa članovima 28 i 31 KZK i kažnjivo u vreme izvršenja krivičnog dela prema članu 30 § 2 KZSAPK, u vezi sa članovima 19 i 22 KZSFRJ.

VI. Optuženi A. S. L. , lični podaci gore navedeni

Za podtačku Ad. 1.

A. Sledeće činjenice su utvrđene izvan razumne sumnje:

1. dana 3. februara 2000 u severnoj Mitrovici, u večernjim časovima, došlo je do eksplozije u kafiću „Bel Ami”, pri čemu je povređena nekolicina Srba.
2. Nešto kasnije, tokom noći, spontano okupljena grupa Srba je izvršila napad pomoću eksplozivnih naprava na stan koji se nalazio u ul. Lole Ribara br. 3, u kome su se nalazile porodice A.1 i XH. , ubivši sledeća lica:
 - a. N.A.1
 - b. N.XH.

B. Sledeće nije moglo biti utvrđeno izvan razumne sumnje:

1. **A. S. L.** je bio pripadnik srpske paravojne grupacije poznate pod nazivom „Čuvari mosta“.
2. Tom prilikom, **A. S. L.** je delovao u saizvršilaštvu sa **I.V.** i **N.V.1** prema prethodno dogovorenom zajedničkom planu i izveli su napad pomoću eksplozivnih naprava na gore navedeni stan.

C. Stoga

A. S. L. **NIJE KRIV i OSLOBAĐA SE**, shodno članu 364, stav 1, podstav 1.3 ZKP, optužbe za krivično delo teškog ubistva u vidu *lišavanja drugog lica života usled nacionalnih motiva* u saizvršilaštvu, shodno članu 179 § 1.10, u vezi sa članom 31 KZK i kažnjivo u vreme izvršenja krivičnog dela prema članu 30 § 2 KZSAPK, u vezi sa članom 22 KZSFRJ.

Za podtačku Ad. 2.

D. Sledeće činjenice su utvrđene izvan razumne sumnje:

1. dana 3. februara 2000 u severnoj Mitrovici, u večernjim časovima, došlo je do eksplozije u kafiću „Bel Ami”, pri čemu je povređena nekolicina Srba.

2. Nešto kasnije, tokom noći, spontano okupljena grupa Srba je izvršila napad pomoću eksplozivnih naprava na stan koji se nalazio u ul. Lole Ribara br. 3, u kome su se nalazile porodice A.1 i XH. , ranivši sledeća lica:

- a. R.A.
- b. N.A.2
- c. A.A.2
- d. E. XH.

E. Sledeće nije moglo biti utvrđeno izvan razumne sumnje:

1. **A. S. L.** je bio pripadnik srpske paravojne grupacije poznate pod nazivom „Čuvari mosta“.

2. Tom prilikom, **A. S. L.** je delovao u saizvršilaštvu sa **I.V.** i **N.V.1** prema prethodno dogovorenom zajedničkom planu i izveli su napad pomoću eksplozivnih naprava na gore navedeni stan.

F. Stoga

A. S. L. **NIJE KRIV i OSLOBAĐA SE**, shodno članu 364, stav 1, podstav 1.3 ZKP, optužbe za krivično delo teškog ubistva u pokušaju u vidu *lišavanja drugog lica života usled nacionalnih motiva* u saizvršilaštvu, što je dovelo do teških telesnih povreda u saizvršilaštvu, shodno članovima 179 § 1.10 i 189 § 2.1 i 5, u vezi sa članovima 28 i 31 KZK i kažnjivo u vreme izvršenja krivičnog dela prema članu 30 § 2 i 38 § 2 KZSAPK, u vezi sa članovima 19 i 22 KZSFRJ.

Za podtačku Ad. 3.

G. Sledeće činjenice su utvrđene izvan razumne sumnje:

1. dana 3. februara 2000 u severnoj Mitrovici, u večernjim časovima, došlo je do eksplozije u kafiću „Bel Ami”, pri čemu je povređena nekolicina Srba.

2. Nešto kasnije, tokom noći, sa namerom da izvrše ubistvo, spontano okupljena grupa Srba je bacila eksplozivnu napravu na stan koji se nalazio u ul. Lole Ribara br. 3, u kome su se nalazile porodice A.1 i XH. i izvela napad na sledeća lica:

- a. S.A.2
- b. U. A.
- c. Sh. A.
- d. V.A.
- e. G.XH.

H. Sledeće nije moglo biti utvrđeno izvan razumne sumnje:

1. **A. S. L.** je bio pripadnik srpske paravojne grupacije poznate pod nazivom „Čuvari mosta“.

2. Tom prilikom, **A. S. L.** je delovao u saizvršilaštvu sa **I.V.** i **N.V.1** prema prethodno dogovorenom zajedničkom planu i izveli su napad pomoću eksplozivnih naprava na gore navedeni stan.

I. Stoga

A. S. L. **NIJE KRIV i OSLOBADA SE**, shodno članu 364, stav 1, podstav 1.3 ZKP, optužbe za krivično delo teškog ubistva u pokušaju u vidu *lišavanja drugog lica života usled nacionalnih motiva* u saizvršilaštvu, shodno članu 179 § 1.10, u vezi sa članovima 28 i 31 KZK i kažnjivo u vreme izvršenja krivičnog dela prema članu 30 § 2 KZSAPK, u vezi sa članovima 19 i 22 KZSFRJ.

VII. Uračunavanje vremena provedenog u pritvoru

Što se tiče optuženog **O.I.**, u pogledu optužbe iz tačke 1, vreme koje je proveo u sudskom pritvoru, od 27. januara 2014. do 18. septembra 2015, kao i vreme koje je proveo u kućnom pritvoru, od 18. septembra 2015. do današnjeg dana, se uračunava u

vreme trajanja kazne, shodno članu 83 (1) i (4) KZK, u vezi sa članom 365 (1.5) ZKP.

VIII. Troškovi postupka

Shodno članovima 450-457 ZKP i članu 365, stav 1.6 ZKP, optuženi **O.I.** je dužan da uplati iznos od 750 (sedam stotina i pedeset) EUR na ime dela troškova krivičnog postupka, dok se ostatak troškova isplaćuje iz budžetskih sredstava.

IX. Imovinski zahtevi

Shodno članu 365, stav 1.6 ZKP, oštećene strane: Xh.S. , Sh.K.1 , K.A. , kao i R.A. , S.A.2 , E.Xh. , G.Xh. , Gj.S. , Sh.C.2 , L.A.2 , H.S.1 , H.R. , M.H.1 i U.A. se obaveštavaju da mogu da pokrenu parnični postupak u vezi sa svojim imovinskim zahtevima, shodno članu 463 (1) ZKP.

Veće neće postupati po imovinskom zahtevu podnetom od strane M.Ll. , s obzirom da isti nije oštećena strana u ovom predmetu.

DRUGI DEO: OBRAZLOŽENJE

I. POZADINA POSTUPKA

I. A. ISTORIJAT POSTUPKA

1. Dana 21. februara 2013. godine je pokrenuta krivična istraga u predmetu po nalogu tužioca. 1. oktobra 2013. godine istraga je proširena protiv optuženog **O.I.** uključivanjem krivičnog dela "Ratni zločin protiv civilnog stanovništva." Istraga je naknadno proširena 10. marta i 14. aprila 2014. godine i na druge osumnjičene. 2. aprila 2014. godine dostavljeni su dodatni dokazi Osnovnom sudu u Mitrovici zajedno sa rešenjem o proširenju istrage od 10. marta.

2. Optuženi **O.I.** i **D.D.** su bili u pritvoru od njihovog hapšenja 27. januara 2014. godine i 4. februara 2014. godine do 18. septembra 2015. godine, kada je mera pritvora zamenjena merom kućnog pritvora. Kućni pritvor obojice optuženih je naknadno produžen i trajao je sve do izricanja presude. Optuženom **N.V.1** je nakon hapšenja 15. aprila 2014. godine određen pritvor gde je bio do 25. juna 2014. godine, kada je mera pritvora zamenjena kućnim pritvorom. 19. avgusta 2014. godine, nakon podizanja optužnice u ovom predmetu, predsedavajući sudija je održala ročište i naložila pritvor protiv optuženih **N.V.1** i **A. L.**, dok je optuženom **I.V.** izrečena mera zabrane prilaska određenim mestima ili licima i prisustvo u policijskoj stanici. 5. avgusta 2015. godine, mera pritvora protiv optuženih **N.V.1** i **A. L.** je zamenjena merom zabrane pristupa određenim mestima ili licima i javljanje u policijsku stanicu. Ova dva optužena i optuženi **I.V.** bili su pod merama zabrane do izricanja presude.
3. 11. avgusta 2014. godine, Specijalno Tužilaštvo Republike Kosovo ("Tužilac") je podiglo optužnicu PPS 04/2013 protiv petorice optuženih Osnovnom sudu u Mitrovici. Tužilac je naknadno izvršio određene nematerijalne ispravke optužnice, uključujući ispravke nekih pogrešno napisanih lokacija navedenih u njoj.¹
4. 30. maja 2014. godine stupio je na snagu Zakon br. 04 / L-273 o izmenama i dopunama zakona koji se odnose na mandat Misije vladavine prava Evropske unije na Kosovu - OGRK br 32/2014 - 15 maj 2014. godine ("Zakon o mandatu EULEKS-a"), Nakon stupanja na snagu Zakona o mandatu EULEKS-a, 18. juna 2014. godine potpisan je sporazum između šefa misije EULEKS-a na Kosovu i Sudskog Saveta Kosova o relevantnim aspektima aktivnosti i saradnje sudija EULEKS-a sa sudijama na Kosovu koji rade u lokalnim sudovima ("Sporazum").
5. Kako bi se zadovoljili zahtevi Zakona o mandatu EULEKS-a i kako je dalje navedeno u Sporazumu, rešenjem GJA br. 458/14, od 11.08.2014. godine, predsednik Osnovnog suda u Mitrovici je odredio EULEKS sudiju Roxana Comsa za predsednika sudskog veća u ovom predmetu.

¹ Videti Zapisnik sa glavnog pretresa, 21. januar 2015. godine, stav 20-27.

6. 26. avgusta 2014. godine predsedavajući sudija je održala prvo ročište u skladu sa članom 245 ZKP. Na prvom ročištu svi optuženi su se izjasnili da nisu krivi po svim tačkama optužnice.
7. Umesto održavanja drugog ročišta predsedavajući sudija je zatražila od strana da podnesu pisane podneske u skladu sa članom 245 (5) i 256 ZKP u roku od trideset (30) dana - naime do 26. septembra 2014. godine.
8. Zahtev branioca optuženih **O.I.** , Mr N.V.3 i Mr Lj.P. da se produži rok za podnošenje predloga je odbijen kao neosnovan 10. septembra 2014. godine.
9. 30. septembra 2014. godine tužilac je podneo nove dokaze u skladu sa članom 244 stav (3) ZKP-a. Navedeni dokazi su uredno uručeni odbrani.
10. Predsedavajući sudija je izdala rešenje 31. oktobra 2014. godine, kojim se odbacuju kao neosnovani svi predlozi odbrane u vezi s prigovorima na dokaze i zahtevom za odbacivanje optužnice. Rešenje je uručeno stranama 11. novembra 2014. godine. Protiv ovog rešenja nije podneta ni jedna žalba.
11. 18. decembra 2014. godine počeo je postupak u glavnom pretresu. Naknadna ročišta glavnog pretresa su održana 21., 22., 23. i 26. januara 2015. godine, 18-26 februara 2015. godine, 11. 24-30 marta 2015. godine, 22-27 aprila 2015, 5-8, 11-14, i 20. maja 2015. godine, 15, 29. i 30. juna 2015. godine, 2, 6-9, 13-15, 21-23, 28-31 jula 2015, 3. i 4. avgusta 2015. godine, 10, 11, 15, 16, 17, 21. septembra 2015, 6- 8, 13, 14, 20, 21, 27, 28. oktobra 2015. godine, 10, 17, 19, 20, 23. i 24. novembra 2015. godine, 1, 2, 4, 8-10, 15 i 17. decembra 2015. godine, i 18. januara 2016. godine. Sud je saslušao ukupno 86 svedoka, uključujući sve optužene.
12. Dana 21. januara 2016. godine, sudsko veće je objavilo presudu u prisustvu stranaka.

I. B. ZAKON O KRIVIČNOM POSTUPKU

13. 1. januara 2013. godine novi Zakon o krivičnom postupku je stupio na snagu na Kosovu. Zakon o krivičnom postupku (Krivični br.04/L-123) (ZKP) zamenio je Privremeni zakon o krivičnom postupku Kosova (dopunjen) (Uredba UNMIK-a 2003/26) (ZKPK) (čl 545 (2) i

547 ZKP). Novi ZKP je primenjen na postupak u ovom predmetu u skladu sa prelaznim odredbama ovog zakona.²

I. C. NADLEŽNOST

14. Prema članu 11. stav 1. Zakona o sudovima³ Osnovni sudovi su nadležni da sude u prvom stepenu u svim predmetima, osim ako nije drugačije predviđeno zakonom.
15. Član 9. stav 2 tačka 2.7 istog Zakona navodi da je Osnovni sud u Mitrovici osnovan za teritorije opština Južna Mitrovica i Severna Mitrovica, Leposavić, Zubin Potok, Zvečan, Srbica i Vučitrn. Prema podignutoj optužnici navodna krivična dela su počinjena u južnom i severnom delu Mitrovice i prema tome spadaju u teritorijalnu nadležnost Osnovnog suda u Mitrovici u skladu sa članom 29. stav 1. ZKP-a.
16. Prema članu 15. stav 1. tačka 1.11 gore pomenutog Zakona o sudovima, krivična dela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva i teško ubistvo spadaju u nadležnost Odeljenja za teška krivična dela Osnovnog suda. Dakle, čitav predmet je presuđen od strane Odeljenja za teška krivična dela.
17. U skladu sa stavom 2. člana 15. Zakona o sudovima i u skladu sa Zakonom o nadležnosti, odabiru i raspodeli sudskih predmeta sudijama i tužiocima EULEKS-a na Kosovu⁴ premet je saslušan od strane sudskog veća sastavljenog od sudije EULEKS-a Roxana Comsa u svojstvu predsedavajućeg sudije, sudije EULEKS-a Vitor Pardal i sudije EULEKS-a Nuno de Madureira kao članova veća. Nije bilo prigovora na sastav veća.

I. D. IZNESENI DOKAZI

A. Svedočenje pred sudom

18. Sudsko veće je saslušalo sledeće svedoke tokom glavnog pretresa:

² Videti član 539 ZKP-a.

³ Zakon br. 03/L-199.

⁴ Zakon br.03 / L-053.

Svedoci optužbe:

1. I.M.1 (tačka I), 21. i 22. januara 2015. godine
2. Xh.S. (tačka I), 22. i 23. januara 2015. godine
3. M. Ll. (tačka I), 23 i 26 januara 2015. godine
4. Sh.K.1 (tačka I), 18. februara 2015. godine
5. K. A.(tačka I), 19. februara 2015. godine
6. B.F. (tačka I), 20. februara 2015. godine
7. M.M.1(tačka I), 23. februara 2015. godine
8. F.P.(tačka I), 24. februara 2015. godine
9. Z. A. (tačka I), 25. februara 2015. godine
10. N. A.3 (tačka I), 25. februara 2015. godine
11. F.H.(tačka I), 26. februara 2015. godine.
12. Ç.I.(tačka I), 11. marta 2015. godine
13. B. S.1 (tačka I), 11. marta 2015. godine
14. B.M. (tačka I), 24. marta 2015. godine
15. B. I. (tačka I), 24. marta 2015. godine
16. B.R.2 (tačke I i II), 25. marta 2015. godine
17. M.H.2 (tačka I), 26. marta 2015. godine
18. Sh.C.1 (tačka I), 27. marta 2015. godine
19. H.B. (tačka II), 30. marta 2015. godine
20. Sh.C.2(tačka II), 22. aprila 2015. godine
21. G.Xh.(tačka II), 23. aprila 2015. godine
22. R.A. (tačka II), 24. aprila 2015. godine
23. S.A.2 (tačka II), 27. aprila 2015. godine
24. P. A.(tačka II), 5. maja 2015. godine
25. B.S.2(tačka II), 7. maja 2015. godine
26. R.N.1(tačka II), 7. maja 2015. godine
27. E. S. (tačka II), 8. maja 2015. godine
28. Sh.A. (tačka II), 11. i 12. maja 2015. godine
29. V. A.(tačka II), 13. i 20. maja 2015. godine

30. Gj.S.(tačka II), 14 maja 2015. godine
31. A. A.2 (tačka II), 15 juna 2015. godine
32. I.M.3 (tačka II), 29. juna 2015. godine
33. Sh.H.(tačka II), 30 juna 2015. godine
34. H.R.i (tačka II), 2. jula 2015. godine
35. Svedok X (tačka II), 6, 7 i 8. jula 2015. godine
36. I.R.1 (tačka II), 9. jula 2015. godine
37. A. V. (tačka II), 13. jula 2015. godine
38. M.M.2 (tačka II), 14. jula 2015. godine
39. A.S.1 (tačka II), 15. jula 2015. godine
40. E.B.(tačka II), 21. jula 2015. godine
41. E.D.(tačka II), 22. jula 2015. godine
42. F.J.i (tačka II), 23. jula 2015. godine
43. E.J. (tačka II), 23. jula 2015. godine
44. Svedok Y (tačka II), 28, 29 i 30. jula 2015. godine
45. N.H. (tačka II), 3. avgusta 2015. godine
46. G. R. (tačka II), 4. avgusta 2015. godine
47. L.A.2 (tačka II), 10. septembra 2015. godine
48. I. R.2 (tačka II), 10. septembra 2015. godine
49. B.P. (tačka II), 11. septembra 2015. godine
50. M.Sh. (tačka II), 15. septembra 2015. godine
51. D. Sh. (tačka II), 15. septembra 2015. godine
52. H.S.1 (tačka II), 16. septembra 2015. godine
53. M. H.3 (tačka II), 16. septembra 2015. godine
54. G.M. (tačka II), 17. septembra 2015. godine
55. M. H.1 (tačka II), 1. decembar 2015. godine

Svedoci koje je predložila odbrana O.I. _____ :

56. L.A.1 (tačka I), 26 marta 2015. godine
57. B.K. (tačka I), 6. oktobra 2015. godine

58. D.M.1 (tačka I), 7. oktobra 2015. godine
59. A. D. (tačke I i II), 8. oktobra 2015. godine
60. N. K. (tačke I i II), 8. i 13. oktobra 2015. godine
61. R. J. (tačka II), 13. oktobra 2015. godine
62. N.S.2 (tačka II), 14. oktobra 2015. godine
63. Z. Đ. (tačka II), 14. oktobra 2015. godine
64. G. P. (tačka II), 15. oktobra 2015. godine
65. O. M. (tačke I i II), 15. oktobra 2015. godine
66. D. M.2 (tačka II), 20. oktobra 2015. godine

Svedoci koje je predložila odbrana D.D. _____ :

67. Lj.M. (tačka II), 20. i 21. oktobra 2015. godine
68. R.Š. (tačka II), 27. oktobra 2015. godine
69. J.G.1 (tačka II), 27. oktobra 2015. godine
70. S. K.2 (tačka II), 28. oktobra 2015. godine
71. V.V. (tačka II), 17. novembra 2015. godine
72. N.S.3 (tačka II), 17. novembra 2015. godine
73. S.R. (tačka II), 19. novembra 2015. godine
74. D.M.3 (tačka II), 24. novembra 2015. godine

Svedoci koje je predložila odbrana N. _____ i I.V. _____ :

75. M. T. (tačka II), 10. novembra 2015. godine
76. I.D. (tačka II), 10. novembra 2015. godine
77. D.K. (tačka II), 20. novembra 2015. godine
78. M.S.2 (tačka II), 20. novembra 2015. godine
79. N.V.4 (tačka II), 23. novembra 2015. godine
80. B.G. (tačka II), 23. novembra 2015. godine
81. R.V. (tačka II), 24. novembra 2015. godine

Svi optuženi su svedočili:

- **O.I.** 4 i 8. decembra 2015. godine
- **D.D.** 9. decembra 2015. godine
- **N.V.1** 9. decembra 2015. godine
- **I.V.** 10. decembra 2015. godine
- **A. L.** 10. decembra 2015. godine

Veće je odbacilo sledeće svedoke:

- Prijateljica V. A. (ime nepoznato) koju pominje ovaj svedok u svom svedočenju sudu 20. maja 2015. godine.⁵

B. Dokazni predmeti uvršćeni u dokazni materijal

19. Sledeći dokazni predmeti su uvršćeni u dokazni materijal:

- I. Dokazni predmet 1. - skica koju je nacrtao svedok I.M.1
- II. Dokazni predmet 2. - skica koju je nacrtao svedok I.M.1
- III. Dokazni predmet 3. - skica koju je nacrtao svedok Xh.S.
- IV. Dokazni predmet 4. - skica koju je nacrtao svedok M.Ll.
- V. Dokazni predmet 5. - skica koju je nacrtao svedok M.Ll.
- VI. Dokazni predmet 6 - skica koju je nacrtao svedok Sh.K.1
- VII. Dokazni predmet 7 - skica koju je nacrtao svedok B.F.
- VIII. Dokazni predmet 8 - skica koju je nacrtao svedok M.M.1
- IX. Dokazni predmet 9 - skica koju je nacrtao svedok F.P.
- X. Dokazni predmet 10 - skica nacrtao svedok G.Xh.
- XI. Dokazni predmet 11 - plan stana A.1 , koji je podnela odbrana
D.D.
- XII. Dokazni predmet 12 - skica koju je nacrtala svedok R.A.
- XIII. Dokazni predmet 13 - plan stana A.1 , koji je podnela odbrana
O.I.

⁵ Obrazloženje veća zbog čega ovaj svedok predložen od strane odbrane **O.I.** nije prihvaćen je sadržano u zapisniku sa glavnog pretresa 17. novembra 2015. godine, stavovi 331-336.

- XIV. Dokazni predmet 14 - kopija dokaznog predmeta 13 koji je označila svedok R.A.
- XV. Dokazni predmet 15 - plan sprata gde se nalazio stan A.1 , koji je podnela odbrana **O.I.**
- XVI. Dokazni predmet 16 - kopija dokaznog predmeta 13 koji je označila svedok S.A.2
- XVII. Dokazni predmet 17 - kopija dokaznog predmeta 13 koji je označio svedok Sh.A.
- XVIII. Dokazni predmet 18 - kopija dokaznog predmeta 13 koji je označila svedok V.A.
- XIX. Dokazni predmet 19 - kopija dokaznog predmeta 13 koji je označio svedok A.A.2
- XX. Dokazni predmet 20 - skica koju je nacrtao svedok I.M.3
- XXI. Dokazni predmet 21 - fotografija koju je podnela odbrana **D.D.** a označio svedok Sh.H.
- XXII. Dokazni predmet 22 - fotografiju koju je podnela odbrana **D.D.** , koju je prokomentarisao i označio svedok Sh.H. .⁶
- XXIII. Dokazni predmet 23 - skica trga Šumadija koju je podnela odbrana **D.D.** a koju je prokomentarisao i označio svedok Sh.H.
- XXIV. Dokazni predmet 24 - skica koju je podnela odbrana **D.D.** i koju je komentarisao svedok X
- XXV. Dokazni predmet 25 - skica koju je nacrtao svedok Y
- XXVI. Dokazni predmet 26 - skica koju je podnela odbrana **I.V.** a komentarisao svedok N.V.4. .

C. Dokumentarni dokazi

20. Sledeći dokumentarni dokazi su uvršćeni u dokaze:

Dokazi koje je predložilo Tužilaštvo:

⁶ Napomena: Obeležavanje žutom bojom je učinjeno od strane odbrane za internu upotrebu i nije relevantno za iskaze svedoka. *Videti* Zapisnik sa glavnog pretresa, 30. juni 2015. godine, stavovi 344-345.

1. UNMIK Policija, međukancelarijski dopis od 22.09.2000. godine (ref. 1999/00286), 705-718 (Registrator III)
2. EULEKS Policija, fotografije sa lica mesta uz učešće B.F. od 22.08.2013, 719-738 (Registrator III)
3. UNMIK Policija, fotografije sa lica mesta, od 26.05.2000. godine, 739-744 (Registrator III)
4. Uviđaj sa lica mesta B.M. , od 15/04/1999, 745-753 (Registrator III)
5. UNMIK Policija, Ante Mortem Izveštaj F.M. od 21/10/2004 i drugi dokumenti koji se odnose na smrt F.M. , 754-775 (Registrator III)
6. Izvod iz knjige umrlih za A.A.1 , S.P. , M.S. i F.M. izdata 18/06/2013, 776-778 (Registrator III)
7. UNMIK spisak nestalih osoba koje su identifikovane u Vitimirici u odnosu na spisak nestalih osoba u ulici Popović 14/04/1999, 779-783 (Registrator III)
8. KFOR, Biografska napomena o **O.I.** od 12/11/2001, 784-810 (Registrator III)
9. KFOR, biografija **O.I.** od marta 2000. 811-827 (Registrator III)
10. Dopis Ministarstva unutrašnjih poslova Srbije, Uprava policije Uprava kriminalističke policije, Odjeljenje za otkrivanje ratnih zločina, od 04/03/2014 (ref. 76-2 / 14-12), 828-844 (Registrator III)
11. Č.I. izjava od 02.03.1999. godine data H. B. , 845-847 (Registrator III)
12. Arhiva UNMIK komesara policije 1999. godina, sifra telegrama registrator-2, odlazni telegram poslat 'MIYET, UNATIONS, New York', OD: 'Kouchner, UNMIK, Priština', od 22.10.1999, 1907-1910 (Registrator VI)
13. Arhiva UNMIK komesara policije 1999. godina, sifra telegrama registrator-3, odlazni telegram poslat 'MIYET, UNATIONS, New York', OD: 'Kouchner, UNMIK, Priština', od 30.11.1999, 1911-1914 (Registrator VI)
14. Arhiva UNMIK komesara policije 1999. godina, sifra telegrama registrator-3, odlazni telegram poslat 'MIYET, UNATIONS, New York', OD: 'Kouchner, UNMIK, Priština', od 03.01.2000, 1915-1918 (Registrator VI)

15. Arhiva UNMIK komesara policije 1999. godina, sifra telegrama registrator-3, odlazni telegram poslat 'MIYET, UNATIONS, New York', OD: 'Kouchner, UNMIK, Priština', od 04.01.2000, 1919-1929 (Registrator VI)
16. Arhiva UNMIK komesara policije 1999. godina, sifra telegrama registrator-3, odlazni telegram poslat 'MIYET, UNATIONS, New York', OD: 'Kouchner, UNMIK, Priština', od 08.02.2000, 1930-1934 (Registrator VI)
17. UNMIK saopštenje za medije, SIGS Kouchner posetio Mitrovicu, od 02.06.2000 1935-1936 (Registrator VI)
18. Misija za nadgledanje Evropske zajednice, Regionalna kancelarija u Prištini, nedeljna procena # 28-00, 15-21 jula 2000. godine, 1937-1941 (Registrator VI)
19. *Kosovo ide ka etničkoj podeli*, The Independent, Raymond Whitaker u Mitrovici, Kosovo, od 27.02.2000, 1942-1945 (Registrator VI)
20. *12 godina nakon pokolja u Mitrovici, srpski zločinci su prošli kao političari*", www.lajmeshqip.com, od 03/02/2012, 1946-1968 (Registrator VI)
21. *Moramo se boriti*, www.ex-yupress.com, Petar Arsić, od 17/02/2000, 1969-1974 (Registrator VI)
22. *Naša istorija raste, naša geografija se smanjuje*, www.ex-yupress.com, po Slaviša Lekić, od 08/03/2000, 1975-1986 (Registrator VI)
23. **O.I.** je promenio ime liste, www.rts.rs, od novembra 2013. godine, 1987-1988 (Registrator VI)
24. *I. : Pogrešna odluka jedinstvene liste*, Beta, od 15.09.2013, 1989-1992 (Registrator VI)
25. *KFOR se 'povukao' u Mitrovici*, BBC News, Nicholas Wood na Kosovu, od 09/02/2000, 1993-2002 (Registrator VI)
26. *Francuske trupe na Kosovu optuženog za povlačenje*, The Washington Post Online, R. Jeffrey Smith, od 09.02.2000, 2003-2008 (Registrator VI)
27. *Bes srpske medicinske sestre nakon napada u gradu na Kosovu*, The New York Times Online, Carlotta Gall, 09.02.2000, 2009-2013 (Registrator VI)
28. *Etnički Albanci beže od sukoba u Mitrovici*, The Irish Times, Christian Jennings, 14.02.2000, 2014-2017 (Registrator VI)

29. Rešenje Ministarstva unutrašnjih poslova Srbije od 25.10.1999 (ref. 112-2/99) o imenovanju **D.D.** na položaj komandira policijske stanice u Mitrovici, 2018-2020 (Registrator VI)
30. Probijeno raketom, KFOR, Maj Morten Karlsen, februar 2000. godine, 2021-2026 (Registrator VI)
31. Dokument 'Pandora' o aktivnostima srpske policije koje krše rezoluciju 1244 koji predstavlja **D.D.** kao komandira policije - SUP 2027-2052 (Registrator VI)
32. KFOR, Biografske napomene o **D.D.** od 09.09.2001, 2053-2058 (Registrator VI)
33. *Nasilje eskalira na Kosovu*, The Washington Post Online, R. Jeffrey Smith, od 14.02.2000, 2059-2065 (Registrator VI)
34. UNMIK: Situacija u Mitrovici, izveštaj Savetu bezbednosti od 02.02.2000 i 03.02.2000, 2066-2071 (Registrator VI)
35. Japanski TV program (CD), 2072 (Registrator VI)
36. EULEKS Policija, fotografije sa mesta zločina od 12.11.2013, 2073-2084 (Registrator VI)
37. *Noć ubistva u Mitrovici*, Koha Ditore, od 05.02.2000, 2085-2089 (Registrator VI)
38. *Francuzi bacaju suzavac na Albance, Srbi aplaudiraju*, Koha Ditore, od 06.02.2000, 2090-2093 (Registrator VI)

Sledeći dokumenti su iz spisa PPN 30/00 iz Tužilaštva Mitrovica - ubistvo V.1 :

39. UNMIK Policija, Početni izveštaj o incidentu, 04.02.2000, 2094-2101 (Registrator VI)
40. UNMIK Policija, Početni izveštaj 04.02.2000, 2102-2104 (Registrator VI)
41. UNMIK Policija, izveštaj o istrazi 04.02.2000, 2105-2115 (Registrator VI)
42. UNMIK Policija, izveštaj o forenzičkoj identifikacija od 04/02/2000 i 2000/10/02, 2116-2130 (Registrator VI)
43. Izvod iz knjige umrlih za Sh.V. , od 14.11.2001, 2131 (Registrator VI)
44. Izvod iz knjige umrlih za N.V.2 , od 14.11.2001, 2132 (Registrator VI)
45. UNMIK Policija, Izveštaj o prisustvu obdukciji od 07.02.2000, 2133-2135 (Registrator VI)

46. Institut za sudsku medicinu u Prištini, izveštaj obdukcije Sh.V. , od 07.02.2000, 2136-2147 (Registrator VI)
47. Institut za sudsku medicinu u Prištini, izveštaj obdukcije N.V.2 , od 07.02.2000, 2148-2159 (Registrator VI)
48. UNMIK Policija, Lista dokaznih predmeta, od 04.02.2000, 2160-2161 (Registrator VI)
49. Ministarstvo unutrašnjih poslova, Institut za kriminalistiku i kriminologiju, od 11.09.2000. godine, 2162-2177 (Registrator VI)

Sledeći dokumenti su iz spisa predmeta PP 73/00 Tužilaštva Mitrovica - ubistvo C.1:

50. UNMIK policija, Početni izveštaj o incidentu, od 04.02.2000, 2178-2179 (Registrator VI)
51. UNMIK Policija, Početni izveštaj, od 04.02.2000, 2180-2184 (Registrator VI)
52. UNMIK Policija, izveštaj o forenzičkoj identifikaciji od 04.02.2000, 2185-2190 (Registrator VI)
53. Izvod iz knjige umrlih R.C. , od 03.09.2001, 2191 (Registrator VI)
54. UNMIK Policija, fotografije mesta zločina, 2192-2201 (Registrator VI)
55. UNMIK Policija, fotografije sa obdukcije, 2202-2215 (Registrator VI)
56. Institut za sudsku medicinu u Prištini, izveštaj obdukcije R.C. , od 07.02.2000, 2216-2227 (Registrator VI)
57. UNMIK Policija, Lista dokaznih predmeta, od 17.02.2000, 2228-2229 (Registrator VI)
58. UNMIK Policija, dodatak/nastavak obrazac, od 17.02.2000 i PRILOG, 2230-2232 (Registrator VI)
59. UNMIK Policija, izveštaj o istrazi od 04.02.2000, 2233-2244 (Registrator VI)

Sledeći dokumenti se odnose na ubistva A.2 :

60. UNMIK Policija, Početni izveštaj o incidentu, od 15.2./2000, 2245-2254 (Registrator VII)
61. Izvod iz knjige umrlih S.A.1 , od 15.05.2002, 2255 (Registrator VII)

Sledeći dokumenti se odnose na ubistva A.1 i XH. :

62. UNMIK Mitrovica, Dnevnik incidenata, 03.02.2000, 04.02.2000 i 05.02.2000, 2256-2272 (Registrator VII)
63. UNMIK Policija, Početni izveštaj o incidentu od 11.02.2001, 2273-2286 (Registrator VII)
64. UNMIK Policija, izveštaj o istražnim radnjama od 11.02.2001, 2287-2289 (Registrator VII)
65. UNMIK Policija, međukancelarijski dopis od 04.09.2000, 2290-2291 (Registrator VII)
66. Izvod iz knjige umrlih N.Xh. , od 18.04.2002, 2292 (Registrator VII)
67. Institut za sudsku medicinu u Prištini, izveštaj obdukcije N.A.1 , od 08.02/2000, 2293-2307 (Registrator VII)
68. Medicinski fakultet u Prištini, Istorija bolesti R.A. , od 05.02.2000, 2308-2375 (Registrator VII)

Sledeći dokumenti su iz spisa predmeta PP 60/02 iz Tužilaštva Mitrovica - ubistvo S.1 :

69. UNMIK Policija, Početni izveštaj, od 04/02/2000, 2376-2377 (Registrator VII)
70. UNMIK Policija, dodatak obrazac, od 04/02/2000, 2378-2379 (Registrator VII)
71. UNMIK Policija, dodatak obrazac, od 16/02/2000, 2380-2381 (Registrator VII)
72. UNMIK Policija, dodatak obrazac, od 18/03/2000, 2382-2383 (Registrator VII)
73. UNMIK Policija, izveštaj sa mesta zločina od 04/02/2000, 2384-2385 (Registrator VII)
74. UNMIK Policija, izveštaj forenzičke identifikacije od 04/02/2000, 2386-2391 (Registrator VII)
75. UNMIK Policija, fotografije mesta zločina i obdukcije, 2392-2438 (Registrator VII)
76. Institut za sudsku medicinu u Prištini, izveštaj obdukcije M.S.1 , od 10/02/2000, 2439-2456 (Registrator VII)
77. Izvod iz knjige umrlih M.S.1 , od 26/02/2002, 2457 (Registrator VII)
78. UNMIK Policija, Lista dokaznih predmeta, od 14/07/2001, 2458-2459 (Registrator VII)
79. Protokol broj 240 iz Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Bugarske, Istraživački institut za kriminalistiku i kriminologiju, od 30/08/2001, 2460-2463 (Registrator VII)

Sledeći dokumenti su u vezi ubistva B. :

- 80. UNMIK policije, Početni izveštaj o incidentu, od 05/02/2002, 2464-2467 (Registrar VII)
- 81. UNMIK Policija, dodatak/nastavak obrazac, od 10/09/2002, 2468-2473 (Registrar VII)
- 82. Okružni sud u Mitrovici, izveštaj obdukcije S.B. _____, od 2000/09/02, 2474-2496 (Registrar VII)

Sledeći dokumenti su o pokušaju ubistva G.1 _____ :

- 83. UNMIK-a potvrda o proterivanju D.G. _____ od 08/02/2000, 2497-2502 (Registrar VII)
- 84. Lekarski nalaz J.G.2 _____ i T.G. _____ koji potvrđuje da ove ćerke D.G. patie od posttraumatskog stresa, 2503-2504 (Registrar VII)

Dodatni dokazni dokumenti:

- 85. *Etničko čišćenje na Kosovu: Račun*, izveštaj američkog State Department-a, decembar 1999
- 86. *Po naređenju - Ratni zločini na Kosovu*, Human Rights Watch, 2001

Dodatne izjave svedoka:

- 87. Zapisnik sa saslušanja svedoka N.A.2 _____, Okružni sud u Mitrovici, Hep: br. 139/02, od 27.01.2003⁷

Dokazi koje je ponudila odbrana O.I. _____ :

- 88. Predmet broj P 44/2000, protiv optuženog D.J. _____ i dr. pred Okružnim sudom u Mitrovici, gdje je suđeno samo I.S. _____ i on je oslobođen⁸
- 89. Dva dnevnika optuženog O.I. _____ iz 1999. i 2000. godine⁹
- 90. Radna knjižica optuženog O.I. _____ (kopija)¹⁰

⁷ Videti sudski registrar X, glavni pretres, tab 9. Videti takođe kopiju sudskog spisa u predmetu HEP 139/2002.

⁸ Obaveštenje o dokazima, od 24. septembra 2014. godine, sudski Registrar II, glavni pretres, tab 3. Spisak dokaza, 24. novembar 2015. godine, sudski registrar X, glavni pretres, tab 10.

⁹ Sudski registrar XIII, glavni pretres. Kopije relevantnih stranica iz ovih dnevnika su prethodno dostavljene sa obaveštenjem o dokazima 24. septembra 2014. godine, sudski registrar II, glavni pretres, tab 3.

¹⁰ Obaveštenje o dokazima sa kopijama dokumenata od 24. septembra 2014. godine, sudski registrar II, glavni pretres, tab 3.

91. Uredba o organizaciji i izvršenju radnih obaveza objavljena u Službenom glasniku SRJ br 36/1998 od 24 jula 1998. godine i izmene i dopune objavljene u Službenom listu SRJ br 20/1999 od 2. aprila 1999. godine ¹¹
92. Izjave svedoka Sh.C.1 u predmetu pred Okružnim sudom u Mitrovici protiv I.S. (D.J. i dr.):
- 3. novembra 1999. godine istražnom sudiji Okružnog suda u Mitrovici pod brojem HEP. Br 2/99 (ili Kio broj 2/99)¹²
 - 14. februara 2000. godine u glavnom pretresu pred UNMIK sudom u veću kome je predsedavao švedski sudija Christofer Karphammar (svedok je ispitivan više dana, 14, 20, 21, 28. februara i 1. marta 2000. godine)¹³
93. Članak Haškog tribunala i Chicago Tribune *Prevareni*, 1. mart 2002. godine¹⁴
94. Izveštaj Human Rights Watch *Neuspeh u zaštiti: Nasilje protiv manjina na Kosovu, mart 2004. godine*, juli 2004¹⁵
95. Izveštaj OEBS-a *Uloga medija u događajima iz martu 2004. godine na Kosovu*, Beč 2004¹⁶
96. Privremeni komesar za medije *Nalazi i preporuke*, 23. april 2004. godine¹⁷
97. Članak iz lista *Politika, 15 godina od vazdušnog napada na zgradu SUP-a u Kosovskoj Mitrovici*, 14 maj 2015¹⁸
98. *Civilne žrtve NATO bombardovanja tokom operacije Saveznička Sila*, Human Rights Watch 2000. godine, preuzeto iz¹⁹
<https://www.hrw.org/reports/2000/nato/Natbm200-03.htm>
<https://www.hrw.org/reports/2000/nato/Natbm200-02.htm>
99. Izjave devet međunarodnih zvaničnika prisutnih u Mitrovici ili na Kosovu 1999. i 2000. godine²⁰
 Izjava H.S.2 ²¹
 Izjava B.L.B. ²²

¹¹ Spisak dokaza sa dokumentima, 24. novembar 2015. godine, sudski registrator X, glavni pretres, tab 10.

¹² Registrator Tužilaštva I, "Izjave na koje se ne oslanjamo".

¹³ Sudski Registrator V, glavni pretres, tab 2.

¹⁴ Sudski Registrator VI, glavni pretres, tab 5.

¹⁵ Sudski Registrator VI, glavni pretres, tab 5.

¹⁶ Sudski Registrator VI, glavni pretres, tab 5.

¹⁷ Sudski Registrator VI, glavni pretres, tab 5.

¹⁸ Sudski Registrator VII, glavni pretres, tab 10.

¹⁹ Sudski Registrator VII, glavni pretres, tab 10.

²⁰ *Vidi* Zapisnik sa glavnog pretresa, 17. novembar 2015. godine, stav 337.

²¹ Izjava od oktobra 2014. godine, sudski registrator III, glavni pretres, tab 12.

Izjava W.L.N. ²³

Izjava J.H.F. ²⁴

Izjava A.C.W. ²⁵

Izjava C.M. ²⁶

Izjava J.N.²⁷

Izjava dr. G.M.G²⁸

Izjava M.K.²⁹

- ^{100.} Spisak dokumenata iz krivičnih predmeta HEP 139/2002, K. 44/2000 protiv D.J. _____ a i dr., i P. 45/2002 protiv S.Ž. _____, koje je podnela odbrana 1. decembra 2015. godine.³⁰

Dokazi koje je ponudila odbrana **D.D.** _____ :

- ^{101.} Organizacioni grafikon SUP Kosovska Mitrovica³¹
- ^{102.} Memo (odgovor) vlasnika Motela "BB"³²
- ^{103.} Memo (odgovor) vlasnika sportske kladionice "Gvozd", od 18.09.2014³³
- ^{104.} Memo (odgovor) Radikalne stranke u Kosovskoj Mitrovici, broj 19/2014, od 18.09.2014³⁴
- ^{105.} IKM izveštaj iz Kraljeva, od 24.08.2015³⁵
- ^{106.} Presude i rešenja u disciplinskom postupku vođenom protiv svedoka "Y"³⁶
- ^{107.} IKM izveštaj o licu Š.D. _____, navedenom u optužnici, kao pripadniku MUP-a - 03/18/3 br. 1846/14, od 20.11.2014³⁷

²² Izjava od 4. novembra 2014. godine, sudski registrar III, glavni pretres, tab 12.

²³ Izjava od 11. novembra 2014. godine, sudski registrar III, glavni pretres, Tab 12.

²⁴ Izjava od 13. novembra 2014. godine, sudski registrar III, glavni pretres, tab 12.

²⁵ Izjava od 24. novembra 2014. godine, 2014. godine, sudski registrar III, glavni pretres, tab 12.

²⁶ Izjava od 6. decembra 2014. godine, sudski registrar III, glavni pretres, tab 12.

²⁷ Izjava od 14. februara 2015. godine, sudski registrar III, glavni pretres, tab 12.

²⁸ Izjava od 13. februara 2015. godine, sudski registrar sa glavnog pretresa III, tab 12.

²⁹ Izjava od 10. decembra 2014. godine, sudski registrar III, glavni pretres, tab 12.

³⁰ *Vidi* Spisak dokumenata od 1. decembra 2015. godine, koje je podnela odbrana **O.I.** _____, sudski registrar X, glavni pretres, tab 7. Dokumenti su uvršteni u spis od strane suda na glavnom pretresu 2. decembra 2015. godine, *vidi* stav 9 zapisnik sa glavnog pretresa.

³¹ Spisak dokaza sa dokumentima, 24. novembar 2015. godine, sudski registrar X, glavni pretres, tab 10.

³² Spisak dokaza sa dokumentima, 24. novembar 2015. godine, sudski registrar X, glavni pretres, tab 10.

³³ Spisak dokaza sa dokumentima, 24. novembar 2015. godine, sudski registrar X, glavni pretres, tab 10.

³⁴ Spisak dokaza sa dokumentima, 24. novembar 2015. godine, sudski registrar X, glavni pretres, tab 10.

³⁵ Spisak dokaza sa dokumentima, 24. novembar 2015. godine, sudski registrar X, glavni pretres, tab 10.

³⁶ Sudski registrar XIII, glavni pretres.

³⁷ Spisak dokaza sa dokumentima, 24. novembar 2015. godine, sudski registrar X, glavni pretres, tab 10.

108. Spisak dokumenata iz krivičnog predmeta HEP 139/00 koji je podnela odbrana 1. decembra 2015. godine.³⁸

Dokazi koje je ponudila odbrana N.V.1 i I.V. :

109. Potvrda pošte koja se odnosi na N.V.1 , broj: 2014-171154 / 2, od 13.11.2014³⁹

110. Ocena N.V.1 od strane direktor Pošte R.N.2 od 26.05.2014⁴⁰

111. Advokatska knjižica I.V. , broj 123, od 16.04.1984⁴¹

112. Pismo br. 03 / 4-7-1 broj 76-2 / 14 od 30.07.2014 MUP Srbije⁴²

113. Slika N.V.1 - kraj januara i početak februara 2000. godine⁴³

114. Odgovor JKP Standard, br. 873 od 23.10.2015 sa priložima⁴⁴

115. Slika stana I.V. sa celokupnom štetome, posebno na ulaznim vratima u stan⁴⁵

116. Skica stana I.V. , ulica Lole Ribara C-3/11, Mitrovica⁴⁶

117. Tumačenje Ministarstva pravde RS KTR-86/15 od 19.06.2015 u odnosu na ponovno suđenje⁴⁷

118. Zapisnik uviđaja sa lica mesta, potvrda o utvrđenim, oduzetim i pronađenim predmetima na licu mesta koji potiču iz kritične noći kao posledica napada u stanu, fotografije sa skicom mesta zločina u stanu N.A.2 i I.V. i zajednički hodnik - UNMIK Policija od 03 / 04.02.2000.⁴⁸

³⁸ *Vidi* Spisak dokumenata iz krivičnog predmeta HEP 139/00 koji je podnela odbrana D.D.

1. decembra 2015. godine, sudski registrar X, glavni pretres, tab 6. Dokumenti su uvršteni u dokazni materijal od strane suda na glavnom pretresu 2. decembra 2015. godine, *vidi* stav 9 zapisnika sa glavnog pretresa.

³⁹ Spisak dokaza sa dokumentima, 24. novembar 2015. godine, sudski registrar X, glavni pretres, tab 10.

⁴⁰ Spisak dokaza sa dokumentima, 24. novembar 2015. godine, sudski registrar X, glavni pretres, tab 10.

⁴¹ Spisak dokaza sa dokumentima, 24. novembar 2015. godine, sudski registrar X, glavni pretres, tab 10.

⁴² Spisak dokaza sa dokumentima, 24. novembar 2015. godine, sudski registrar X, glavni pretres, tab 10.

⁴³ Spisak dokaza sa dokumentima, 24. novembar 2015. godine, sudski registrar X, glavni pretres, tab 10.

⁴⁴ Spisak dokaza sa dokumentima, 24. novembar 2015. godine, sudski registrar X, glavni pretres, tab 10.

⁴⁵ Spisak dokaza sa dokumentima, 24. novembar 2015. godine, sudski registrar X, glavni pretres, tab 10.

⁴⁶ Spisak dokaza sa dokumentima, 24. novembar 2015. godine, sudski registrar X, glavni pretres, tab 10.

⁴⁷ *Vidi* Zapisnik sa glavnog pretresa, 2. decembar 2015. godine, stav 9.

⁴⁸ *Vidi* Spis predmeta HEP 139/2002.

119. Nalazi, ocena i mišljenje o zdravstvenom stanju **I.V.** , broj 16/ 1-23, izdati od strane vojne komisije JNA od 23. januara 1976. godine.⁴⁹

Dokazi koje je ponudila odbrana **A. (S.) L.** :

120. Kopija kartice davaoca krvi na kojoj je datum 03.02.2000. godine⁵⁰
121. Kopija izvoda iz knjige evidencije davalaca krvi ⁵¹

Sledeći dokazi su primljeni na predlog više od jedne ili svih strana:

122. Predmet HEP 139/2002.⁵²
123. Video snimak izjave N.A.2 date H.B. , strana 902 (transkripti na engleskom strana 906, srpsom 931, albanskom 953). Napomena o datumu ispitivanja strana 908.⁵³
124. Biografija srpskog ministra unutrašnjih poslova Dušana Mihajlovića, preuzeta sa web stranice Wikipedia.⁵⁴

Sledeći video snimci su predstavljeni na sudu:

125. Snimak japanskog TV programa koji se odnosi na optuženog **O.I.** , koji je prikazan u sudnici 2. decembra 2015. godine.⁵⁵
126. Video snimci iskaza datih H.B.⁵⁶ (jedan CD) koji su smatrani odgledanim a transkript je smatran pročitanim u zapisnik, na sednici od 2. decembra 2015. godine.⁵⁷

⁴⁹ Vidi sudski registrator X, glavni pretres, tab 8.

⁵⁰ Vidi sudski registrator X, glavni pretres, tab 5.

⁵¹ Vidi sudski registrator X, glavni pretres, tab 5.

⁵² Kopija spisa predmeta je deo ovog predmeta (jedan registrator).

⁵³ Vidi reference u fusnotama 56 i 57 ispod.

⁵⁴ Sudski registrator VIII, glavni pretres, tab 8.

⁵⁵ Vidi Zapisnik sa glavnog pretresa, 2. decembar 2015. godine, stav 9-17 i 38-42. Dokument je naveden u dokazima koje je predložilo Tužilaštvo, br. 37 gore.

⁵⁶ Vidi Tužilaštvo registrator I s izjavama svedoka iz 2000. godine, CD priložen uz izjavu H.B. od 25. februara 2013. godine, str. 902, takođe pomenut pod br. 123 gore.

⁵⁷ Vidi Zapisnik sa glavnog pretresa, 2. decembar 2015. godine, stav 12-18 i 38-41.

Pretresno veće je sledeće dokaze odbacilo:

127. Neredigovana kopija ličnih podataka svedoka X, u odnosu na pitanje postavljeno svedoku od strane člana veća na sednici održanoj 8. jula 2015. godine (stav. 355-356), a zahtevano od strane odbrane **O.I.** na glavnom pretresu na sednici održanoj 1. decembra 2015. godine (stav. 37-39)⁵⁸
128. Čestitka upućena optuženom **D.D.** dok je bio u zatvoru⁵⁹
129. Izjava M.I. od 29. oktobra 2013. godine, koju sadrži registrator Tužilaštva "Izjave na koje se ne treba oslanjati - Registrator I"⁶⁰
130. Zapisi o broju osoba osuđenih za krivokletstvo, lažnih izjava pod zakletvom, lažnih izveštaja ili optužbi, ili slična krivična dela protiv pravosuđa u predmetima sa međuetničkim elementima koji se tiču ratnih zločina i ubistava na teritoriji Kosova od 10. juna 1999. godine⁶¹
131. Dodatna ekspertiza koju bi sproveo sudski veštak građevinske/balističke⁶² struke o šteti na ulaznim vratima u stan **I.V.** i druge štete, što je zatražila odbrana **N.V.1**.

D. Obilazak mesta zločina

21. Dokazi prikupljeni prilikom obilaska mesta zločina izvršenog 21. septembra 2015. godine:
132. Policijski izveštaj obilaska mesta zločina u Severnoj Mitrovici 21. septembra 2015. godine⁶³
133. izveštaj policije sa obilaska mesta zločina sprovedenog 21. septembra 2015. godine⁶⁴

⁵⁸ Zahtev je odbijen od strane Veća na sednici od 2. decembra 2015. godine. *Vidi* Zapisnik sa glavnog pretresa, stav. 9.

⁵⁹ Zapisnik sa glavnog pretresa, 2. decembar 2015, stav. 9.

⁶⁰ *Vidi* Zapisnik sa glavnog pretresa, 2. decembar 2015, stav. 9.

⁶¹ Zahtev za dobijanje takve informacije je dostavila sudu odbrana **O.I.** . *Vidi* Zapisnik sa glavnog pretresa, 17. novembar 2015, stav. 347 *i dalje*.

⁶² *Vidi* Zapisnik sa glavnog pretresa, 11. septembar 2015, stav 5.

⁶³ *Vidi* registrator glavnog pretresa sa dokumenatima koji se odnose na obilazak mesta zločina sprovedenog 21. septembra 2015. godine.

⁶⁴ *Id.*

E. Imovinski zahtevi:

22. Sledeće oštećene strane su podnele imovinske zahteve: Xh.S. , Sh.K.1 , K.A. , kao i R.A. , S.A.2 , E.Xh.a , G.Xh. , Gj.S. , Sh.C.2 , L.A.2 , H.S.1 , H.R. , M.H.1 i U.A. . Svedok M.Ll. je takođe podneo imovinski zahtev.⁶⁵

I. E. PRIHVATLJIVOST DOKAZA I DRUGI ZAHTEVI U POSTUPKU

23. Sud je doneo niz rešenja o postupku tokom glavnog pretresa. Sažetak najvažnijih od tih rješenja je naveden u nastavku, dok su rešenja, uključujući i puno obrazloženje priložena u spisu predmeta.

I.E. 1. Predstavnik oštećene strane

24. 17. novembra 2015. godine,⁶⁶ Sudsko veće je izdalo usmeno rešenje u vezi zastupanja oštećenih strana od strane predstavnika Kancelarije za zaštitu i pomoć žrtvama ("Advokat žrtava"), a u vezi predloga branioca **O.I.** od 28. oktobra 2015. godine. Branilac je zahtevao da bude informisan koje oštećene strane je zastupao advokat žrtava i da mu se dostave kopije punomoći potpisane od strane oštećenih strana, u skladu sa standardnim operativnim procedurama Kancelarije za zaštitu i pomoć žrtvama.
25. Uzevši u obzir argumente odbrane, odgovor tužioca, relevantne odredbe ZKP-a i Standardne operativne procedure Kancelarije za zaštitu i pomoć žrtvama, veće je odlučilo da saglasnost oštećenih da ih zastupa advokat žrtava i njihov zahtev da on prisustvuje sudskim raspravama ne moraju biti izraženi na formalan način. Tu se veće oslonilo na praksu sudova da je dovoljno pokazivanje lične karte advokata žrtava za zastupanje oštećenih strana na sudu. Veće je primetilo da su oštećene strane bile prisutne na velikom broju ročišta i da su mnogi od njih svedočili u predmetu i da su ispitani od strane advokata žrtava. U tim prilikama, oni su

⁶⁵ Videti sudski registrator X, glavni pretres, tab. 4.

⁶⁶ Zapisnik sa glavnog pretresa, 17. novembar 2015. godine, stav. 337-346.

obavešteni od strane suda o ulozi advokata žrtava i nijedan od njih nije imao bilo kakvih primedbi da ih on zastupa. Štaviše, veliki broj oštećenih je podneo svoje imovinske zahteve preko advokata žrtava.

26. Veće je dalje navelo da je s obzirom na težinu optužbi u ovom predmetu u interesu pravde da oštećene strane imaju pravnog zastupnika i da je sam sud zatražio od zastupnika žrtava da se poveže sa oštećenim stranama i upozna ih sa njihovim pravima u postupku. Čak i ako sud zaključi da je potrebna formalna punomoć, njeno odsustvo ne bi predstavljalo bitnu povredu postupka u smislu člana 386 ZKP-a i ne bi trebalo da utiče na dalje vođenje postupka. To ne bi bilo u interesu bilo koje strane, uključujući i optužene koji su pod restriktivnim merama. Ipak, veće je ponovilo da je dužnost zastupnika žrtava da odbrani pruži sve informacije potrebne za pripremu odbrane, uključujući i informacije o imovinskim zahtevima koje su podnele oštećene strane.

I. E. 2. Pravila koja se odnose na ispitivanje svedoka

27. Rešenje pretresnog veća o saslušanju svedoka, od 16. jula 2015. godine, utvrdilo je sledeća pravila:
28. Kako bi se omogućilo da dalje procesne radnje stranaka mogu da prate i razumeju svi, sud je odlučio da odredi svoje pravno tumačenje, pravne kriterijume i osnove za sledeća pitanja:

Direktno ispitivanje:

29. Činjenice se uvršćuju u dokaze putem direktnog ispitivanja. Samo strana čiji je svedok vrši direktno ispitivanje tog svedoka.

Unakrsno ispitivanje:

30. Druge strane vrše unakrsno ispitivanje (uključujući i predstavnika oštećene strane). Okvir unakrsnog ispitivanja se sastoji od glavnog ispitivanja zajedno sa pretpretresnom izjavom svedoka.

31. Strana čiji je svedok sprovodi dodatno direktno ispitivanje tek nakon unakrsnog ispitivanja.

Dodatno direktno ispitivanje:

32. Obim dodatnog direktnog ispitivanja, u principu, diktiraju pitanja postavljena tokom unakrsnog ispitivanja. Onaj koji ponovo ispituje može se baviti svim pitanjima relevantnim za ona pokrenuta u unakrsnom ispitivanju, čak i ako se onaj koji je vršio unakrsno ispitivanje nije njima izričito bavio.
33. Slično kao kod unakrsnog ispitivanja, strana koja ispituje može suočiti svedoka sa razlikama u izjavama tokom dodatnog direktnog ispitivanja.
34. Veće može u svakom trenutku da preduzme aktivne korake kako bi se razjasnili određeni aspekti ili može delegirati strane da to čine.

I. E. 3. Primenjivost načela *ne bis in idem*

35. Sud je u nekoliko navrata bio pozvan da odlučuje o pitanju primenjivosti načela *ne bis in idem* u odnosu na tačku 2. optužnice. Naime, svi optuženi su izneli argument da je postupkom u predmetu HEP 139/2002 pred Okružnim sudom u Mitrovici⁶⁷ zabranjeno krivično gonjenje u ovom predmetu. Sud je odbacio mišljenje odbrane u nekoliko odluka koje su sažete u nastavku.

Istorijat predmeta

36. Krivični predmet HEP 139/2002 pred Okružnim sudom u Mitrovici se bavio samo malim brojem optužbi koje su obuhvaćene u ovom predmetu, konkretno "dvostrukim ubistvom i pokušajem ubistva porodica A.1 i Xh. u Mitrovici 3. februara 2000. godine, koje je rezultiralo smrću A.N. i Xh.N. i povređivanjem još četiri lica". Predmet je razmatrao međunarodni tužilac, koji je 12.

⁶⁷ Dokumenti iz HEP 139/2002 su deo spisa ovog predmeta.

- marta 2002. godine doneo odluku o odbacivanju optužbi protiv optuženih **D.D.**, **O.I.**, **N.V.1**, **I.V.** i **A. L.**, čime je "odbacio moguće optužbe i instituciju preliminarne istrage" protiv optuženih, na osnovu toga što nema dovoljno pouzdanih dokaza. Oštećene strane su obavestene o odluci.
37. Dana 8. aprila 2002. godine, oštećeni N.A.2 i G.Xh. su podneli zahtev za sprovođenje istrage u skladu sa članom 60 (2) ZKP-a SFRJ protiv gore pomenutih osumnjičenih. 2. augusta 2002. godine, međunarodni istražni sudija V.J. razmatrao je zahtev i preporučio "da se ne prihvati zahtev za istragu", sa obrazloženjem da je "nakon ispitivanja policijske evidencije i zahteva oštećenih strana", zaključio da ne postoji dovoljno pouzdanih dokaza koji bi podržali postojanje osnovane sumnje da su gore imenovana lica počinila gore navedena krivična dela. Shodno tome, međunarodni istražni sudija V.J. je prosledio zahtev za sprovođenje istrage koji su podnele oštećene strane, zajedno sa svojim predlogom veću Okružnog suda u Mitrovici u skladu sa članom 159(7) ZKP SFRJ.
38. Veće sastavljeno od trojice međunarodnih sudija je 3. avgusta 2002. godine donelo "odluku da delimično odbije i da delimično usvoji predlog istražnog sudije". Naime, u pogledu okrivljenog **D.D.**, Veće je odbilo predlog istražnog sudije i donelo odluku da se istraga sprovede. Veće je ocenilo da postoji osnovana sumnja da je **D.D.** počinio dela za koja se sumnjiči. Veće je utvrdilo da ne postoji dovoljno dokaza u pogledu ostalih osumnjičenih lica, pa je stoga prihvatilo predlog istražnog sudije o ne sprovođenju istrage.
39. Shodno toj odluci, istražni sudija je sproveo istragu u pogledu okrivljenog **D.D.** saslušavanjem osumnjičenog, i oštećenih strana: N.A.2, G.Xh., V.A. i Sh.A. Oštećena R.A. se nije pojavila na zakazanom razgovoru, a ni osumnjičeni se nije pojavio kako bi svedočio "povodom opoziva svedoka i/ili povodom njegovih svedoka."
40. Istražni sudija je 21. februara 2003. godine izdao odluku u kojoj se navodi da je istraga koja je sprovedena u vezi sa okrivljenim **D.D.** završena, i da oštećene strane imaju pravo da podnesu optužnicu u roku od osam dana, u suprotnom smatraće se da su odustali od krivičnog gonjenja i postupak bi bio

razrešen odlukom. Istražni sudija je u vezi sa tim istog dana poslao pismo dvema oštećenim stranama, N.A.2 i G.Xh. . Ne postoji nikakva evidencija u spisima predmeta šta se dalje događalo.

Odluka suda

41. Sud se prvo bavio primenljivošću načela *ne bis in idem* u svom rešenju o produžetku pritvora protiv **D.D.** , od 3. marta 2015.⁶⁸ Iako se rešenje ticalo samo okrivljenog **D.** , sud je takođe dao svoje mišljenje u pogledu primenljivosti načela *ne bis in idem* i za ostale okrivljene. Ovi nalazi su ponovljeni u rešenju o bezbednosnim merama u vezi sa sledećim okrivljenim licima: **N.V.1** , **I.V.** i **A. (S.) L.** , od 19. marta 2015, koje je potvrđeno od strane Apelacionog suda⁶⁹ i Vrhovnog suda Kosova.⁷⁰
42. Što se tiče okrivljenih **O.I.** , **N.V.1** , **I.V.** i **A. (S.) L.** , sud je ustanovio da je odluka Veća Okružnog suda u Mitrovici bila da "jednostavno istragu 'ne treba naložiti' u predpretresnoj fazi. To znači da nikakva istraga uopšte nije bila ni otvarana, pokrenuta ili sprovedena protiv okrivljenih. Nikakva pravosnažna odluka o prekidu istrage nije doneta od strane suda."⁷¹ Sud primećuje da je član 403. stav (1) ZKP SFRJ, koji je važio u vreme tokom ranijeg postupka dozvoljavao mogućnost ponovnog otvaranja postupka "u slučaju podnošenja novih dokaza koji bi sud ubedili da su se stvorili uslovi za ponovno otvaranje istrage." Ista mogućnost postoji i u članu 422. stav (2) aktuelnog ZKP, čak i nakon odbacivanja optužnice.⁷²
43. Sud je dalje našao da je predmet aktuelnog postupka širi nego kod ranijeg, jer

⁶⁸ Pitanjem se takođe bavio sudija za prethodni postupak u svojim rešenjima od 15. aprila 2014. i 14. maja 2014. (predmet Ppr. 11/2013) koje je potvrdio Apelacioni sud u rešenjima od 20. aprila 2014. (Broj predmeta PN1. br. 775/14) i 17. maja 2014. (Broj predmeta PN1. br. 952/14).

⁶⁹ Rešenje Apelacionog suda PN 1. 496/2015, 27. mart 2015. (u vezi sa žalbom koju je podneo okrivljeni **N.V.1**), sudski registrar III, Sudski pritvor – **N.V.1**, **I.V.**, **A.L.**, tab 3.

⁷⁰ Presuda Vrhovnog suda, Pml.Kzz 91/2015, 14. maj 2015, stavovi 4.4-4.8 (u pogledu zahteva za zaštitu legalnosti koji je podneo okrivljeni **N.V.1**), sudski registrar IV, Sudski pritvor – **N.V.1**, **I.V.**, **A.L.** „, tab 10. *Pogledati takođe* odluka o prigovorima odbrane na dokaze i zahtev za odbacivanje optužnice, 31. oktobar 2014, strane 32-33, sudski registrar II, Glavni pretres, tab 1.

⁷¹ Rešenje o produženju sudskog pritvora okrivljenom **D.D.** , 3. mart 2015, stav 12, sudski registrar II, Sudski pritvor – **O. I.** i **D. D.** , tab 2; Rešenje o bezbednosnim merama, 19. mart 2015, stav 18, sudski registrar III, Sudski pritvor – **N.V.1** , **I.V.** , **A.L.** „, tab 6.

⁷² Rešenje o bezbednosnim merama, 19. mart 2015, stavovi 22-24, sudski registrar III, Sudski pritvor – **N.V.1** , **I.V.** , **A.L.** „, tab 6.

postoje brojne žrtve i oštećene strane koji ranije nisu bili obuhvaćeni. Štaviše, u vezi sa činjenicama koje su bile predmet ranijeg postupka, sud smatra da su novi dokazi izašli na videlo, koji bi predstavljali dovoljan osnov za ponovno otvaranje krivičnog postupka pod napred citiranim odredbama i koji bi zabranili primenu načela *ne bis in idem*.⁷³

44. Sud je došao do istog zaključka u pogledu okrivljenog **D.D.** . Raniji postupak protiv ovog okrivljenog je dostigao kasniju fazu gde je istražni sudija zaključio istragu i obavestio dve oštećene strane (privatni tužioci) da imaju rok od osam dana za podizanje optužnice. Nema nikakvih naznaka da je optužnica ikada podneta od strane privatnih tužilaca i čini se da istražni sudija nikada nije doneo rešenje o prekidu postupka po osnovu odustajanja privatnog tužioca.⁷⁴ Bez obzira na to, sud nalazi da je efekat ovih proceduralnih koraka samo mogućnost da "se postupak može smatrati odbačenim u pogledu oštećenih strana i u ovom slučaju je sigurno da te strane ne bi imale mogućnost da traže ponovno otvaranje postupka na osnovu zakona SFRJ (član 403. stav (3))."⁷⁵
45. Sa druge strane, sud nalazi da čak i da se postupak smatra odbačenim, "član 403. stav (1) izričito dozvoljava javnom tužiocu da traži ponovno otvaranje postupka kada je krivični postupak obustavljen tokom istrage ili pre početka glavnog pretresa, pravosnažnom odlukom... ako 'se podnesu novi dokazi koji će sud ubediti da su nastali uslovi za ponovno otvaranje krivičnog postupka.'"⁷⁶ Sud na osnovu ovoga zaključuje da odluka da se ne goni krivično nije imala konačno dejstvo i da, prema tome, postupak može biti ponovo otvoren na osnovu člana 403. stav (1) ZKP SFRJ i članu 422. stav (2) ZKP, ako su predstavljeni novi dokazi.⁷⁷
46. Sud je potom ponovio iste nalaze u pogledu postojanja novih dokaza kao u pogledu

⁷³ Rešenje o bezbednosnim merama, 19. mart 2015, stavovi 25-27, sudski registarator III, Sudski pritvor – **N.V.1** , **I.V.** , **A.L.** „ tab 6.

⁷⁴ Rešenje o produžetku sudskog pritvora **D.D.** , 3. mart 2015, stavovi 17-20, sudski registarator II, Sudski pritvor – **O. I.** i **D. D.** , tab 2.

⁷⁵ *Id.* u stavu 21.

⁷⁶ *Id.* u stavu 23.

⁷⁷ *Id.* u stavovima. 23-27.

ostale četvorice okrivljenih, i zaključio da načelo *ne bis in idem* nije primenljivo u pogledu okrivljenog D.D. ⁷⁸

I. E. 4. Prihvatljivost izjave preminulog svedoka N. A.2 i ostali dokazni predlozi

47. Pretresno veće je 27. aprila 2015. godine, nakon razmatranja podnesaka stranaka, donelo rešenje o prihvatljivosti izjava N.A.2 i ostalih dokaznih predloga.⁷⁹ Veće je prvo istaklo da se svi relevantni dokazi smatraju prihvatljivim osim ako izričito nije drugačije određeno odredbom ZKP. Ovo je u saglasnosti sa članom 257. stav (2) i članom 329. stav (1). Nasuprot tome, svaki dokaz koji se smatra očigledno nevažećim, kako je definisano u članu 259. stav (1) ZKP, je neprihvatljiv u krivičnom postupku.
48. Osim toga, zakon predviđa druge tri situacije u kojima se dokaz smatra neprihvatljivim i mora se isključiti iz spisa predmeta. Naime, to je slučaj kada je dokaz prikupljen nezakonito od strane policije, državnog tužioca, ili drugog državnog organa, kada dokaz krši pravila iz Glave XVI ZKP, ili je dokaz suštinski nepouzdan.
49. Međutim, čak i kada se smatra prihvatljivom, korišćenje izjave može biti ograničeno u zavisnosti od njene kvalifikacije u skladu sa odredbama koje regulišu korišćenje prethodnih izjava. Konkretno, član 123. ZKP pravi razliku između ispitivanja u prethodnom postupku, svedočenja u prethodnom postupku i izjava koje su date kao deo posebnih dokaznih mogućnosti. Samo poslednja dva tipa izjava se mogu koristiti kao neposredni dokazi na glavnom pretresu, ako svedok ne može da dođe zbog smrti, bolesti, zbog toga što je oslobođen dužnosti svedočenja ili zbog toga što se ne nalazi na teritoriji Kosova. Nasuprot tome, dokazi pribavljeni tokom ispitivanja u prethodnom postupku su ograničeni na korišćenje tokom unakrsnog ispitivanja za

⁷⁸ *Id.* u stavovima 28-31.

⁷⁹ Žalba tužioca na rešenje je odbačena kao neprihvatljiva od strane Apelacionog suda u rešenju PN 253/15, od 4. juna 2015, sudski registrator VII, Glavni pretres, tab 5.

opoziv svedoka i ne mogu se koristiti kao neposredni dokazi tokom glavnog pretresa.

50. U vezi sa pitanjem da li je svedok upozoren pre davanja izjave, veće je mišljenja da član 257. ZKP propisuje da dokazi koji su pribavljeni kršenjem odredbi krivičnog postupka nisu prihvatljivi kada to izričito propisuju ovaj zakonik ili druge odredbe zakona, kao i da član 128. ZKP propisuje okolnosti kada izjave svedoka nisu prihvatljive. Zakonom nije izričito propisano da bi činjenica da svedok nije upozoren njegov iskaz učinila neprihvatljivim.

Izjave date policiji

51. U svetlu ovih pravila, veće je utvrdilo da se izjave koje je pokojni N.A.2 dao policiji, naime francuskom KFOR-u (10.02.2000), policiji UNMIK-a (bez datuma), i izjava od 3. februara 2000. g, sadržana u zahtevu za sprovođenje istrage, od 8. aprila 2000., ne mogu koristiti kao dokazi na suđenju. Isto je odlučeno u odnosu na bilo koji drugi dokument policije koji sadrži iskaz N.A.2 . Veće je utvrdilo da su izjave uzete u skladu sa tada važećim Zakonom o krivičnom postupku SFRJ, ali je naglasilo da se zakonitost istražne radnje koja je dovela do dokaza u pitanju razlikuje od ukupnog pitanja prihvatljivosti takvih dokaza, koje zavisi od važećih odredaba ZKP.⁸⁰
52. Stoga, veće je zaključilo da, iako su izjave zakonito prikupljene i relevantne, njihovo korišćenje na glavnom pretresu je ograničeno prema članu 123(2) i 337. ZKP. Naime, izjave se mogu okarakterisati najviše kao ekvivalent ispitivanja u prethodnom postupku prema ZKP koji je trenutno na snazi. Kao takve, ne mogu se koristiti kao direktni dokazi na glavnom pretresu. Umesto toga, njihov sadržaj se može koristiti samo tokom unakrsnog ispitivanja u cilju provere verodostojnosti svedoka. U najmanju ruku, izjave se mogu kvalifikovati kao informativni razgovor vođen od strane policije prema članu 73 (koji čak i ne zahtevaju upozorenje) i to se može koristiti u unakrsnom ispitivanju svedoka, prema članu 337 (5) ZKP. U oba

⁸⁰ Veće se pozvalo na odluku Apelacionog suda u predmetu broj PN 577/2013, 10. decembar 2013., stav. 29 i 30.

slučaja - bilo da se radi o informativnom razgovoru vođenom od strane policije ili ispitivanju u prethodnom postupku, zbog činjenice da je svedok preminuo i stoga je nedostupan da svedoči, unakrsno ispitivanje svedoka se ne može izvesti. Stoga, ove policijske izjave nemaju dokaznu vrednost.

53. Član 338 (1) (1.1), na kome se tužilac oslanja se ovde ne primenjuje, jer se odnosi samo na čitanje u zapisniku prethodnih "iskaza" svedoka, a ne razgovora. Ovo je zaključeno na osnovu formulacije teksta: u stavu 1, koristi se reč „svedočenje“, a stavu 2 se koristi „ispitivanje“. Štaviše, ne bi bilo logično pročitati u zapisnik razgovor iz prethodnog postupka, čija bi jedina dokazna vrednost – to jest u unakrsnom ispitivanju – bila beskorisna bez prisustva svedoka pred sudom (a član 338. stav 1. ZKP- a se odnosi upravo na situacije kada je svedok odsutan).

Izjava pred Okružnim sudom u Mitrovici

54. S druge strane, veće je utvrdilo da je izjava N.A.2 pred Okružnim sudom u Mitrovici, od 27.01.2003. g. prihvatljiva i da se treba pročitati u zapisnik. Svedok je bio ispitan, prema procesnom zakonu na snazi u to vreme, od strane istražnog sudije Okružnog suda u Mitrovici, i bio je upozoren o svojim pravima i obavezama. Štaviše, branilac osumnjičenog (okrivljenog **D.D.**) je bio uredno pozvan.
55. Stoga, izjava ispunjava uslove iskaza u prethodnom postupku iz člana 132. ZKP -a, i može se koristiti u toku glavnog pretresa, kao što je propisano članom 123. stav 3 ZKP- a. Štaviše, član 338. ZKP- a je ovde primenjiv, a koji u stavu 1. predviđa da se zapisnici koji sadrže iskaze svedoka mogu izneti kao dokazi u slučajevima kada svedok nije dostupan da svedoči iz jednog od razloga navedenih pod stavovima 1.1-1.3. Podstav 1.1. člana 338 (1) predviđa posebno situaciju u kojoj je svedok preminuo, kao što je slučaj ovde.
56. Veće je dalje utvrdilo da je u vreme kada je izjava prikupljena, istraga bila u toku samo u odnosu na **D.D.**, a ne na druge okrivljene. Stoga, u odnosu na druge, ova izjava ne ispunjava uslove iskaza u prethodnom postupku, jer ovi

okrivljeni nisu bili deo tog postupka, i stoga nisu bili pozvani. Prema tome, izjava se ne može koristiti kao direktan dokaz u odnosu na ove okrivljene.

Izjave drugih svedoka

57. U skladu sa gore iznetim pravilima, veće je odlučilo da su prethodne izjave svedoka A.A.2, Sh.A., G.Xh. i A.V. prikupljene zakonito i da su iste prihvatljive. Čak i ako ovi svedoci nisu bili upozoreni, njihovi razgovori, u najmanju ruku, imaju vrednost policijskog razgovora i mogu se koristiti tokom unakrsnog ispitivanja, na osnovu člana 337 (5) ZKP. Štaviše, pošto su svedoci trebali da budu ispitani direktno na sudu, njihove prethodne izjave se mogu koristiti samo tokom unakrsnog ispitivanja ili radi osvežavanja njihovog sećanja.
58. Pored toga, veće je utvrdilo da i pored gore navedenog rešenja u odnosu na prihvatljivost izjava N.A.2 i njihove upotrebe kao direktnih dokaza, drugi svedoci iz porodica A.1 i Xh. se mogu ispitati o tome šta znaju od preminulog u odnosu na sve okrivljene. Ovo se smatra značajnim i relevantnim za predmet i može imati posrednu vrednost. Štaviše, u ZKP-u ne postoji zabrana dokaza iz druge ruke. Izvor saznanja svedoka će biti element za procenu težine koju treba pridati njegovoj/njenoj izjavi.

I. E. 5. Relevantnost iskaza svedoka

59. U toku glavnog pretresa, sud je odlučio o broju prigovora i zahteva koji se odnose na relevantnost i prihvatljivost iskaza svedoka. Te odluke su ukratko navedene u daljem tekstu.
60. Dana 3. marta 2015. g.⁸¹ predsedavajući sudija je doneo Rešenje kojim je odbila kao neosnovan zahtev da se svedoci tužilaštva Č.I., B.S.1, B.I., B.R.2, M.H.2 i H.B. ne saslušaju, po osnovu da njihovo svedočenje nije relevantno za predmet. Predsedavajući sudija je odlučila da će

⁸¹ Videti Rešenje od 3. marta 2015.g., Sudski registrator V, tab. 4.

osporeni svedoci verovatno svedočiti o aspektima koji se smatraju relevantnim, kao što su opšti kontekst događaja, aktivnosti okrivljenog **O.I.** ili istraga. Stoga, sudija je utvrdila da, dokle god dokazi nisu očigledno irelevantni ili suštinski nepouzdana (a time i neprihvatljivi prema članu 259. ZKP- a), odbrana ne može ograničiti delokrug izvođenja dokaza samo na direktne dokaze. Pitanjem težine koja se treba pridodati svakom dokazu i procenom dokaza u celini, bavilo se veće tokom većanja.

61. Dana 17. novembra 2015. g.,⁸² predsedavajući sudija je objavila odluku kojom je odbila zahtev branioca **O.I.** za saslušanje prijateljice svedoka V.A., koja se pominje u njenom iskazu pred sudom. Odluka je zasnovana na činjenici da bi jedina svrha svedočenja prijateljice V.A. bila da se ospori njeno kazivanje o određenim činjenicama koje nisu predmet optužbi, i stoga, nisu relevantna za predmet. Štaviše, predsedavajući sudija je istakla da je i sama odbrana smatrala da te tvrdnje nisu relevantne, i da odbrana nije iskoristila priliku da unakrsno ispita svedoka u vezi sa detaljima identiteta i o kontakt podacima njene prijateljice, kada im je konkretno bila data mogućnost.

I. E. 6. Svedočenje svedoka putem video-linka

62. Dana 26. feburara 2015. g., predsedavajući sudija je donela rešenje kojim je odbila zahtev branioca okrivljenog **O.I.** da se svedok tužilaštva, Sh.C.1, koja živi u _____, sasluša u sudnici, a ne putem video-linka. Odluka je zasnovana na činjenici da je svedok u poodmaklim godinama i lošeg zdravlja, a i zato što je bilo dovoljno garancija da će ispitivanje svedoka biti sprovedeno u skladu sa svim važećim zakonskim uslovima. Naime, činjenica da će se svedok saslušati na zvaničan način, organizovan putem međusobne pravne pomoći sa _____, osiguralo bi da će njeno svedočenje odražavati njenu slobodnu volju i da neće biti podvrgnuta nikakvom spoljnom uticaju. Sudija je dalje utvrdila da su svi uslovi koji

⁸² Zapisnik sa glavnog pretresa, 17. novembar 2015., stav. 331-336.

se odnose na svedočenje putem video linka, artikulisani u predmetu Tadić, bili ispunjeni.⁸³

63. Sud je takođe odlučio o zahtevima za saslušanje svedoka X i Y na sudu, a ne putem video-linka. Zahtevi su odbijeni⁸⁴ u svetlu zaštitnih mera koje su odobrene svedocima, i imajući u vidu iste uslove i zahteve predviđene u rešenju od 26. feburara 2015., u vezi gore navedenog svedoka, Sh.C.1 . Svedoci Sh.A. , V.A. i A.A.2 su takođe bili saslušani putem video-linka.

I. E. 7. Zaštićeni svedoci

64. Sudija za prethodni postupak je za dva svedoke tužilaštva odobrio mere anonimnosti od okrivljenih i javnosti.⁸⁵ Svedoci su se oslovljavali pod pseudonimima X i Y tokom celog postupka. Iste mere anonimnosti su očuvane u odnosu na svedoka X tokom glavnog pretresa, i svedok je svedočio putem video-linka sa iskrivljenim licem i glasom, na sednici otvorenoj za javnost.⁸⁶ Mera anonimnosti od okrivljenih je ukinuta u odnosu na svedoka Y, ali je svedok ostao anonimna za javnost i svedočio je putem video-linka na sednici zatvorenoj za javnost.⁸⁷

I. E. 8. Javni karakter glavnog pretresa

65. Glavni pretres je bio otvoren za javnost, u skladu sa članom 293. ZKP- a, izuzev sednica koje su održane 28, 29. i 30. jula, i delimično 10. septembra 2015., 27.

⁸³ Tužilac protiv Tadića (IT-94-1-T), *Odluka o zahtevu odbrane da se pozovu i zaštite svedoci odbrane, i o davanju iskaza putem video-linka*, 25. juni 1996 (RP D9148-D9162) ("Odluka Tadić").

⁸⁴ Zapisnik sa sednice zatvorene za javnost od 6. jula 2015, stav. 95. *Videti takođe* Rešenje od 6. jula 2015. u vezi svedoka X, i rešenje od 21. jula 2015., u vezi svedoka Y.

⁸⁵ *Videti* Rešenje od 27. januara 2014, Registrator I iz prethodnog postupka, **O.I.** , tab 19; Rešenja od 6. marta 2014 i 13. juna 2014.

⁸⁶ *Videti* Rešenje od 14. januara 2015, Sudski registrator III, glavni pretres, tab. 3; Rešenje od 6. jula 2015., u vezi svedoka X. Sudski registrator XII, glavni pretres, tab. 7. *Videti takođe* Zapisnik sa glavnog pretresa, 6, 7 i 8. juli 2015.

⁸⁷ *Videti* Rešenje od 14. januara 2015, Sudski registrator III, glavni pretres, tab. 3; Rešenje od 21. jula 2015., u vezi svedoka Y. Sudski registrator XII, glavni pretres, tab. 7. *Videti takođe* Zapisnik sa glavnog pretresa, 28, 29 i 30. juli 2015.

oktobra 2015 i 1. decembra 2015, koje su proglašene zatvorene za javnost.

I. E. 9. Jezik na kojem se vodio postupak, prevod/tumačenje i sudski zapisnici

66. Na osnovu člana 16. Zakona o jurisdikciji i nadležnostima EULEX sudija i tužilaca na Kosovu, jezik koji se koristio u sudskom postupku je bio engleski.
67. U skladu sa članom 1. stav 2 ZKP- a, prevodioci su prevodili sudski postupak i sve sudske dokumente koji se odnose na suđenje sa engleskog na srpski i albanski jezik, i obrnuto. U nekim slučajevima, strane su imale primedbe na kvalitet prevoda. Sudsko veće je sve prigovore odmah uzelo u obzir i razjašnjenje je uneto u zapisnik.
68. Predsedavajući sudija je proveravala tačnost pisanih zapisnika u realno vreme. Monitor računara koji je prikazivao zapisnik bio je postavljen ispred nje. Uz ovaj način vođenja zapisnika nije bilo potrebe za drugim metodama snimanja, jer je malo verovatno da bi postigle neku veću tačnost semantičkog sadržaja zapisnika.

II. PRAVNO OBRAZLOŽENJE

69. Predmet ima dve odvojene tačke.
70. Tačka 1 direktno tereti **O.I.** . Tačka 1 se odnosi na ratni zločin protiv civilnog stanovništva i tiče se događaja koji su se odigrali dana 14. aprila 1999.
71. Tačka 2 tereti svu petoricu optuženih i tiče se nekoliko napada koji su se odigrali dana 3. februara 2000. i bili usmereni protiv albanskog stanovništva iz severne Mitrovice, a koji su doveli do toga da je deset lica usmrćeno, a 13 ranjeno. Tri tačke optužnice podržavaju navode za teško ubistvo – kada je reč o **O.I.** i **D.D.** – i tri tačke za teško ubistvo i pokušaj teškog ubistva – kada je reč o **N.V.1** , **I.V.** i **A. (S.) L.** .
72. Ove dve tačke će odvojeno biti procenjene u poglavljima koja slede.

II. A. TAČKA 1: DOGAĐAJI OD 14. APRILA 1999. GODINE U JUŽNOM DELU MITROVICE

II. A. 1 ČINJENICE

73. Sledeće činjenice su utvrđene van razumne sumnje:

- I. Tokom 1998 - 1999. godine postojao je konflikt na Kosovu između srpskih snaga i Oslobodilačke vojske Kosova (OVK), koji je pooštren nakon uključenja NATO-a i bombardovanjem koje je počelo 24. marta 1999.
- II. Imajući to u vidu, srpske snage su 14. aprila 1999. godine organizovale operaciju čišćenja u južnom delu Mitrovice, sa ciljem ubijanja i proterivanja etničkih Albanaca.
- III. Tog dana, otprilike oko 12.00 sati, brojne albanske porodice koje su živele na području ulica Miladina Popovića (sada ulica Ahmet Selaci) i Njegoševe ulice (sada je formiraju ulice "Mehmet Gradica" i „11. marta“) su nasilno isterivane iz njihovih domova od strane srpskih snaga i okupljane u grupama na ulici.
- IV. Žene, deca i starci su tada odvajani od ostalih muškaraca, potom su ispraćeni u pravcu autobuske stanice u Mitrovici gde im je naređeno da idu u Albaniju.
- V. Broj od 15 muškaraca albanske nacionalnosti su zajedno grupisani i u pratnji vojnika dovedeni do zida kuće koja se nalazi u Njegoševoj ulici. To su bili: F.M. , I.M.1 , Xh.S. , B.F. , M.M.1 , I.M.2 , Sk.P. , K.A. , L.A.1 , A.A.1 , B.A. , S.K.1, M.S.(F) , Sh.K.1 i Sh.K.2.
- VI. Potom su tu naslonjeni na zid i od vojske ih je preuzela grupa naoružanih pripadnika paravojnih snaga/policajaca srpske nacionalnosti koja ih je tu držala otprilike sat vremena sa rukama vezanim iza glave. Tokom tog vremena, pripadnici paravojnih snaga/policajci su ih ispitivali o OVK. Nekim od uhapšenih muškaraca je prećeno i bili su fizički napadnuti.
- VII. Onda se cela grupa, u pratnji pripadnika paravojnih snaga/policajaca, kretala duž ulice dok nisu stigli do glavnog puta – Ulice Miladina Popovića, gde su se zaustavili.
- VIII. Ispred njih, na raskrsnici Ulice Miladina Popovića i Puta za Bair, se nalazio kontrolni punkt policije/pripadnika paravojnih snaga.

- IX. Šestorica muškaraca je odvojeno od ostalih, pušteni su i rečeno im je da idu u Albaniju. To su bili: L.A.1 , K.A. , B.A. , S.K.1 , I.M.2 , Sh.K.2 .
- X. Ostalu devetoricu su pripadnici paravojnih snaga/policajci sprovođili u koloni Ulicom Miladina Popovića prema kontrolnom punktu. To su bili: F.M. , I.M.1 , Xh.S. , B.F. , M.M.1 , S.P. , A.A.1 , M.S.(F.) i Sh.K.1 .
- XI. Tom prilikom, **O.I.** je bio deo grupe pripadnika paravojnih snaga/policajaca prisutnih na kontrolnom punktu.
- XII. Nosio je plavu uniformu i bio je naoružan.
- XIII. Pre nego što su devetorica muškaraca navedenih u tački 10 prošli kroz kontrolni punkt, jedan pripadnik srpske policije/paravojne jedinice koji je bio u njihovoj pratnji je upitao **O.I.** nešto slično sledećem "Šta ćemo da radimo sa njima, šefe?", na šta je **O.I.** odgovorio nešto kao: "Što me pitate, postupite po naređenjima!"
- XIV. Devetorica Albanaca je potom sprovedeno kroz kontrolni punkt i odvedeni su nekoliko metara dalje Ulicom Put za Bair, gde su zaustavljeni.
- XV. Pripadnici paravojnih snaga/policajci su ih odvodili po dvojicu, počevši od kraja kolone, prema kućama koje se nalaze sa obe strane puta i pucali u njih. Ubijena su četvorica muškaraca: S.P. , F.M. , A.A.1 i M.S. (F.).
- XVI. Dok su se ovi događaji odigrali, pristiglo je vozilo Pintzgauer sa uniformisanim licem koji je izdao naređenje da se prekine sa pucnjavom.
- XVII. To lice je potom sprovedo preostalu petoricu muškaraca nazad do Ulice Miladina Popovića u pravcu autobuske stanice. To su bili: I.M.1 , Xh.S. , B.F. , M.M.1 i Sh.K.1 .
- XVIII. Na autobuskoj stanici su se ponovo okupili sa svojim porodicama i zajedno su otišli u Albaniju.
- XIX. **O.I.** je znao za operaciju proterivanja i ubijanja Albanskih civila. Toga dana, postupajući kako je gore opisano, dobrovoljno se saglasio sa planom, znajući da će to dovesti do ubistava.
- XX. **O.I.** je u potpunosti bio uračunljiv.

XXI. U to vreme, **O.I.** je bio dobro poznata ličnost u Mitrovici, sa uspešnom sportskom karijerom u borilačkom veštinama, raznim trgovinskim preduzećima i imao je istaknuti položaj u državnom industrijskom kombinatu 'FERONIKL'. Takođe tečno govori albanski jezik.

74. **Nije utvrđeno van razumne sumnje da je:**

XXII. **O.I.**, prilikom svojih postupaka iznetih gore, postupao u svojstvu vođe srpske paravojne/policijske jedinice.

XXIII. **O.I.** "podstrekivao grupu pripadnika paravojne jedinice/policaajaca tako što im je izdao naređenje" da počine ubistvo.

Uvodne napomene:

75. U optužnici se navodi sledeće:

"dana 14.04.1999. oko 12:00 sati u Mitrovici⁸⁸ u Ulici Miladina Popovića (sada Ahmeta Selacija) i Ulici Put za Bajr, ozbiljnim kršenjem zajedničkog člana 3 za četiri Ženevske konvencije iz 1949. godine i Dopunskog protokola II, u svojstvu vođe srpske paravojne/policijske jedinice, podsticao je grupu podređenih pripadnika paravojnih snaga/policijske jedinice da počine ratne zločine u kontekstu oružanog sukoba koji nije međunarodnog karaktera protiv osoba koje nisu imale aktivnu ulogu u ratnim dejstvima, tako što im je naredio da ubiju sledeće žrtve albanske nacionalnosti:

- a. F.M.
- b. S.P.
- c. A.A.1
- d. M.S.(F.)
- e. I.M.1
- f. Xh.S.

⁸⁸ Po ispravljenoj optužnici, Zapisnik sa glavnog pretresa od 21. januara 2015, pasus 20 i nadalje.

- g. B.F.
- h. M.M.1
- i. Sh. K.1

i kao posledica toga, F.M. , S.P. , A.A.1 i M.S.(F.) su ubijeni vatrenim oružjem od stane neidentifikovanih pripadnika paravojnih snaga/policije pod efektivnom komandom i kontrolom okrivljenog.”

76. U dispozitivu optužnice nije dodatno elaborirano činjenično stanje. Navodne činjenice su opisane u obrazloženju optužnice i umetnute u argumentaciju tužioca na prilično neprecizan način. Veće je sagledalo i dispozitiv i obrazloženje kao celinu i nastojalo da oceni činjenice relevantne za krivično delo koje je predmet optužnice kako je navedeno u oba dela.
77. Tužilaštvo je izvelo 17 svedoka za ovu tačku optužnice. Od tog broja, petorica svedoka su bili deo “kolone za pogubljenje”⁸⁹ koji su preživeli: I.M.1 , Xh.S. , Sh.K.1 , B.F. i M.M.1. (Ostala četvorica u koloni za pogubljenje su ubijena.)
78. Svedoci K.A. i L.A.1 su bili deo veće grupe od 15 Albanaca koji su prvobitno bili zadržani i ispitani, ali kasnije pušteni. Svedok Laman Abazi je ispitan na zahtev odbrane.
79. Svedoci F.P. , B.S.1 , Sh.C.1 i M.Ll. su takođe proterani iz komšiluka istog dana. Nekoliko članova njihovih porodica je ubijeno tog dana, ali oni nisu uvršteni u predmet optužnice.
80. Svedoci Ç.I. , Z.A. i N.A.3 rekli su da su videli **O.I.** kako nosi uniformu tokom sukoba.
81. Svedok B.I. je bivši radnik Feronikla i on je uglavnom svedočio o aktivnostima kompanije tokom rata.
82. Nekoliko svedoka, kao što su B.R.2 , H.B. , svedok Y i F.H. , je

⁸⁹ Zarad pojednostavljenog objašnjenja, koristićemo termin “kolona za pogubljenje” koji će označavati kolonu od devetorice kosovskih Albanaca sprovedenih od mesta gde su poslednji put izdvojeni u Ulici Miladina Popovića do mesta gde je došlo do pogubljenja. To su: F.M. , I.M.1 , Xh.S. , B.F. , M.M.1, S.P. , A.A.1 , M.S.(F.) i Sh.K.1 .

pozvano da svedoči u vezi sa tačkom 2, ali su se oni takođe dotakli aspekata koji se tiču tačke 1.

83. Odbrana je predložila svedoke B.K. , D.M.1 , A.D. , N.K. i O.M. , kao svedoke alibija i kako bi dokazali aktivnosti optuženog u dato vreme ili njegovu podršku etničkim Albancima.

84. Prilikom ocene dokaza, isti će biti grupisani u pet glavnih kategorija:

(a) dokazi koji se tiču događaja od 14. aprila 1999. u Mitrovici.

(b) dokazi koji se tiču povezanosti **O.I.** sa srpskim snagama tokom 1999. godine.

(c) dokazi koji se tiču prisustva **O.I.** u Feroniklu dana 14. aprila 1999. godine i njegovih aktivnosti kao civila tokom 1999. godine.

(d) uloga **O.I.** u događajima od 14. aprila 1999. godine u Mitrovici

(e) analiza uslova za oružani sukob, civilni status ciljanog stanovništva i veza sa oružanim sukobom.

(a) Dokazi koji utvrđuju događaje od 14. aprila 1999. godine u Mitrovici:

Kretanja žrtava od mesta isterivanja do pogubljenja i spas preživelih

85. Brojni svedoci⁹⁰ su pružili prikaz kako su ih 14. aprila 1999. godine naoružane srpske snage isterale iz njihovih domova koji su se nalazili na području Ulice Miladina Popovića (Kovač)⁹¹. Oni su se okupili na ulici ispred svojih kuća. Žene, deca i starci su odvojeni od preostalih ljudi, upućeni u pravcu autobuske stanice u Mitrovici i naređeno im je da idu u

⁹⁰ Kao što je detaljnije pojašnjeno u daljem tekstu.

⁹¹ Zarad bolje geografske prikazanosti predela, videti skicu i izveštaj sa posete licu mesta obavljene 21. septembra 2015. koju je sačinila Forenzička jedinica, Regionalna policijska uprava u Mitrovici, 21. septembar 2015, podneta sudu 28. septembra 2015.

Albaniju. Ostali muškarci su lišeni slobode od strane srpskih snaga, a neki od njih su pogubljeni.

86. Veće primećuje od samog početka da tužilaštvo u optužnici pominje, "zarad celine priče"⁹², da je ukupno 27 osoba albanske nacionalnosti ubijeno u ovoj policijskoj/paravojnoj raciji. Međutim, samo devet ranije pomenutih osoba - od kojih je četiri ubijeno tom prilikom - se izričito navode u optužnici. Zbog toga, veće će u ovoj odluci ispitati samo sudbinu ovih devet osoba. Ovih devet lica je prvobitno bilo deo veće grupe od 15; svi su isterani iz kuća koje se nalaze u Njegoševoj ulici i privedeni pod sličnim okolnostima kao što je prikazano u nastavku.
87. Svedok I.M.1 je ispričao kako su 14. aprila 1999. godine, oko 12:00, dok je bio kod kuće sa svojom porodicom - među kojima je bio svedok Sh.K.1⁹³, vojne snage došle kod njih i zahtevale da napuste kuću. Oni su takođe ušli u stanove komšija i naredili im da takođe izađu. Bili su naoružani, imali su punu vojnu opremu - kacige i prsluke - i nosili su zelene maskirne uniforme. Svi su imali između 30-40 godina i govorili su srpski jezik. Na osnovu njihove starosne dobi, svedok tvrdi da su svi rezervisti i da niko od njih nije bio iz oblasti Mitrovice.⁹⁴ Svedok, njegova porodica, kao i njihove komšije, bili su izvedeni na ulicu, gde su srpske snage odvojili muškarce starije od 18-19 godina od ostalih staraca, žena i dece.
88. Osoba u vojnoj uniformi je naredio grupi staraca, žena i dece da napuste mesto i "premestio ih je" Fočanskom ulicom koja vodi do Ulice Miladina Popovića i dalje ka autobuskoj stanici.⁹⁵ Ostali muškarci stariji od 18-19 godina su u pratnji vojnih oficira odvedeni do Njegoševe ulice gde su poređani uz zid kuće.
89. Svedok Xh.S. opisuje događaje kao što je opisao I.M.1. On je jasno rekao da je takođe živeo u Njegoševoj ulici i da je kritičnog dana, 14. aprila 1999. godine, bio kod kuće sa svojom porodicom - među kojima je bio svedok B.F.⁹⁶ Bilo je oko podneva, između 11:00 i 12:00, kada su pripadnici redovne vojske ušli u kuću i

⁹² Optužnica, strana 10, verzija na engleskom jeziku.

⁹³ I. M.1, Zapisnik sa glavnog pretresa, 21. januar 2015, pasus 56; Sh.K.1, Zapisnik sa glavnog pretresa, 18. februar 2015, pasusi 34, 440-441.

⁹⁴ I. M.1, Zapisnik sa glavnog pretresa, 21. januar 2015, pasus 88.

⁹⁵ I. M.1, Zapisnik sa glavnog pretresa, 21. januar 2015, pasusi 125 *et seq.*

⁹⁶ Xh.S., Zapisnik sa glavnog pretresa, 22. januar 2015, pasusi 515 *et seq.*

isterali ih na ulicu. Oni su bili naoružani, obučeni u vojne "zelenkaste i sive" uniforme. Govorili su srpski.

90. Prema njegovom iskazu, toga dana, svedok K.A. i cela njegova porodica (25 članova ukupno) su boravili u kući L.A.1 koja se nalazi u Njegoševoj ulici.⁹⁷ Njegovi sinovi A.A.1 i B.A. su bili tamo. Njihov prvi komšija, S.P. i M.S., su takođe bili tamo (A.A.1, S.P., i M.S. su ubijeni ubrzo nakon toga). Oko 10:00 ili 10:30,⁹⁸ trojica oficira obučena u zelene vojne uniforme, noseći maske i naoružani automatskim puškama, su upala unutra i vikala na srpskom "Svi napolje, tražili ste NATO i sada svi napolje"⁹⁹.
91. Svedok L.A.1 je potvrdio prikaz K.A.¹⁰⁰ On se priseća kako su kritičnog dana, oko 11:00, "paravojne snage ili vojne snage" došle u njegovu kuću i isterali sve ukućane. Svi su izvedeni na ulicu gde su mladići odvojeni od ostalih.
92. Svedok B.F. je izjavio da je istog dana bio u poseti A.S.2 koji je živeo u predelu Ulice Kovaq¹⁰¹, u istoj kući kao svedok Xh.S. (iako se ovaj svedok ne seća tačne lokacije, možemo utvrditi na osnovu svedočenja Xh.S. da se kuća nalazi u Njegoševoj ulici). Bilo je oko 10:00 ujutru kada je oko deset policajaca u plavim uniformama i naoružani automatskim puškama, bombama a neki od njih i sekirama, upalo u kuću i naredili im da izađu. Oni su napustili kuću i okupili se ispred zgrade. Policajci su razgovarali na srpskom i svedok misli da su oni bili pripadnici srpske policije. Sišao je dole držeći u svojim rukama dete Xh.S. Kada je sišao dole, muškarac koji je nosio istu vrstu uniforme i za koga svedok veruje da je bio komandant je tražio od njega da spusti uplakano dete. Dete je oduzeto od njega. Srpske snage su počele da odvajaju muškarce od žena i dece, dok ih je "komandant" požurivao: "brže, brže". Nakon razdvajanja, svedok je sproveden do zida u blizini kuće B.V.
93. Dana 14. aprila 1999. godine, svedok M.M.1 se nalazio u svojoj kući u

⁹⁷ K.A., , Zapisnik sa glavnog pretresa, 19. februar 2015, pasusi 21 *et seq.*

⁹⁸ K.A., , Zapisnik sa glavnog pretresa, 19. februar 2015, pasus 203.

⁹⁹ K.A., , Zapisnik sa glavnog pretresa, 19. februar 2015, pasus 35.

¹⁰⁰ L.A.1 , Zapisnik sa glavnog pretresa, 26. mart 2015, pasusi 90 *et seq.*

¹⁰¹ B.F., , Zapisnik sa glavnog pretresa, 20. februar 2015, pasusi 25 *et seq.*

Njegoševoj ulici¹⁰² kada su srpske oružane snage došle i isterale njegovu porodicu. Oni ga, u početku, nisu pronašli jer se krio u podrumu. Međutim, ubrzo nakon toga, njegov otac se vratio u pratnji dva uniformisana muškarca srpske nacionalnosti koji su ga uhvatili. On je odveden iz kuće i pridružio se ostatku grupe izbačene iz komšiluka. To se dogodilo negde između 10:00 i 11:00 sati pre podne. Uniformisani ljudi koji su ih isterali su nosili plave policijske uniforme i imali su zelene prsluke i dva ručna bacača na leđima. Dok su isterivali svedoka i njegovu porodicu, policajci su im rekli: "Dali smo vam sve, a vi niste to želeli, sada vam NATO pomaže, a mi imamo Rusiju". Svedok nije prepoznao neka poznata lica i stoga je pretpostavio da su oni došli iz centralne Srbije.

94. Svi iskazi su se poklapali sa datom procedurom: čitave porodice su isterivane iz svojih kuća. Kada su se našli vani, žene, deca i starci su odvojeni i naređeno im je da krenu u pravcu autobuske stanice, dok su muškarci ostali iza i zadržani od strane naoružanih srpskih snaga.
95. Nakon što su odvojeni od svojih porodica, sledeći muškarci su sprovedeni i postrojani uza zid jedne kuće koja se nalazi u Njegoševoj ulici:¹⁰³ S.K.1 , S.P. , K.A. , L.A.1 , B.A. , A.A.1 , M.S. , Sh.K.2 , I.M.2 , F.S.M. , Sh.K.1 , I.M.1 , Xh.I. i B.F. . M.M.1 , koji je uspeo da prođe neprimećen kada su vojnici prvobitno vršili pretres njegove porodične kuće (pošto se sakrio u podrumu), su kasnije dovela dva vojnika i prisilili ga da se pridruži drugima koji su bili uza zid.¹⁰⁴
96. Petnaest kosovskih Albanaca je poređano uza zid sa podignutim rukama, sa prstima isprepletanim iza glave, i čelima naslonjenim na zid. Oni su držani na nišanu, bili su pretreseni i ispitivani¹⁰⁵ oko sat vremena.¹⁰⁶ Ispitivali su ih da li su pripadnici OVK,

¹⁰² M.M.1 , Zapisnik sa glavnog pretresa, 23. februar 2015, pasusi 27 *et seq.*

¹⁰³ Deo Njegoševе ulice se trenutno zove "11. mart".

¹⁰⁴ I.M.1 , Zapisnik sa glavnog pretresa, 21. januar 2015, pasus 113, i M.M.1 , pasusi 40-63; K.A. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 19. februar 2015, pasus 45.

¹⁰⁵ K.A. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 19. februar 2015, pasus 45.

¹⁰⁶ I.M.1 , Zapisnik sa glavnog pretresa, 21. januar 2015, pasus 113; K.A. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 19. februar 2015, pasus 41.

psovali ih i pretili im da će ih ubiti.¹⁰⁷ Jedan od uniformisanih muškaraca je nosio sekiru i njome je čušnuo I.M.1 u leđa.¹⁰⁸

97. Sa zida su oni, potom, bili raspoređeni u kolonu i odvedeni natrag u Njegoševu ulicu ka Ulici Miladina Popovića. Nakon što su se popeli uz stepenice koje povezuju Njegoševu ulicu sa Ulicom Miladina Popovića, primorani su da skrenu levo i hodaju nekoliko metara duž te ulice, a potom su zaustavljeni.
98. Raspoređeni su u kolonu, jedan iza drugog, na vrlo malu udaljenost, otprilike jedan korak¹⁰⁹ ili "raskorak ruke".¹¹⁰
99. Čim su skrenuli levo u Ulicu Miladina Popovića, primetili su kontrolni punkt sa policijom i paravojnim formacijama, a možda i vojskom. Punkt se nalazio na raskrsnici ispred njih, između Ulice Kovaq/Ulice Miladina Popovića, u maloj ulici koja vodi do bivše škole "Meto Bajraktari" i Puta za Bajr.
100. Hodali su nekoliko metara Ulicom Miladina Popovića i zaustavili su se na oko deset metara pre kontrolnog punkta.¹¹¹
101. Ovde su ih uniformisani ljudi koji su ih do tamo sproveli predali nekim drugim "plavcima".¹¹²
102. Lice sa kontrolnog punkta koje je nosilo plavu policijsku uniformu¹¹³ i masku im se približilo. On je odabrao neke iz grupe, oslobodio ih i uputio ih natrag ka Ulici Miladina Popovića, u pravcu autobuske stanice. Ovu prvu grupu su činila šest muškaraca: L.A.1, K.A.¹¹⁴, B.A. , S.K.1 , I.M.2 , i Sh.K.2 .¹¹⁵
103. Ostalu devetoricu su pripadnici paravojnih jedinica/policije sproveli u suprotnom

¹⁰⁷ I.M.1 , Zapisnik sa glavnog pretresa, 21. januar 2015, pasusi 228 *et seq.*

¹⁰⁸ I.M.1 , Zapisnik sa glavnog pretresa, 21. januar 2015, pasusi 188 *et seq.*

¹⁰⁹ Sh.K.1 , Zapisnik sa glavnog pretresa, 18. februar 2015, pasusi 314.

¹¹⁰ I.M.1 , Zapisnik sa glavnog pretresa, 22. januar 2015, pasus 156.

¹¹¹ I.M.1 , Zapisnik sa glavnog pretresa, 22. januar 2015, pasusi 175-176.

¹¹² I.M.1 , Zapisnik sa glavnog pretresa, 22. januar 2015, pasusi 423-428. Zarad pojednostavljenog objašnjenja, termini "plavci" i "zeleni" će biti korišćeni u daljem tekstu i odnosiće se na trupe koje su nosile plave ili zelene uniforme ponaosob. Aspekt uniformi će detaljnije biti ocenjen u daljem tekstu presude.

¹¹³ I.M.1 , Zapisnik sa glavnog pretresa, 22. januar 2015, pasus 449.

¹¹⁴ Iskazi K.A. od 05/08/2013, 08/12/1999. i 24/01/2000.

¹¹⁵ I.M.1 , Zapisnik sa glavnog pretresa, 21. januar 2015, pasus 273; Xh.S. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 22. januar 2015, pasusi. 635-646.

smeru ka Ulici Miladina Popovića, prema raskrsnici sa kontrolnim punktom. To su: F.M. , I.M.1 , Xh.S. , B.F.¹¹⁶, M.M.1,¹¹⁷ S.P. , A.A.1 , M.S.(F.) i Sh.K.1.¹¹⁸

104. Po rečima I.M.1, , redosled kolone, od početka do kraja je bio sledeći: M.M.1 , Xh.S. , B.F. , I.M.1 , Sh.K.1, , dok su se iza njih nalazila četvorica pogubljenih, a to su: F.M. , A.A.1 , S.P i M.S.¹¹⁹

105. Sh.K.1 je potvrdio da je I.M.1 bio ispred njega i da je F.M. bio iza njega, ali se ne seća redosleda ostalih.¹²⁰

106. M.M.1 je ukazao na to da je on bio prvi u koloni, da je iza njega bio I.M.1 , a potom i ostali, ali nije siguran u vezi sa njihovim tačnim redosledom.¹²¹

107. Po sećanju Xh.S. , prvi u koloni je bio M.M.1 , pratio ga je on sam ili njegov šurak,¹²² dok su iza njih bili I.M.1 ili Sh.K.1 .¹²³

108. B.F. je ukazao na to da pre nego što su poslednji put bili razdvojeni, on se nalazio između Xh.S. i I.M.1, ostali su bili M.M.1 i I.M.1 gost¹²⁴ – “ukupno petoro ljudi”.¹²⁵

109. Na osnovu navedenog, utvrđeno je da se na početku kolone nalazilo petoro ljudi koji su preživeli: prvi je bio M.M.1 dok je peti u koloni bio Sh.K.1 . Iza njih su išla četvorica pogubljenih. Svi svedoci su bili dosledni u vezi sa gore navedenim. Stoga je jasno da je grupa od petorice preživelih otpočinjala od M.M.1 i završavala se sa Sh.K.1 ; Xh.S. , B.F . i I.M.1 su bili između. Kada je u pitanju redosled ove trojice, postoje određene nepodudarnosti u iskazima svedoka koje se mogu razumno pripisati protoku vremena ili stresnoj situaciji. Stoga, ne

¹¹⁶ Iskazi B.F. od 18/07/2013, 22/08/2013. i 28/01/2000.

¹¹⁷ Iskaz M.M.1 od 13/08/2013.

¹¹⁸ I.M.1 , Zapisnik sa glavnog pretresa, 21. januar 2015, pasus 275.

¹¹⁹ I.M.1 , Zapisnik sa glavnog pretresa, 21. januar 2015, pasus 370.

¹²⁰ Sh.K.1 , Zapisnik sa glavnog pretresa, 18. februar 2015, pasus 230.

¹²¹ M.M.1 , Zapisnik sa glavnog pretresa, 23. februar 2015, pasus 210.

¹²² B.F. je šurak Xh.S. . *Videti* Svedočenje Xh.S. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 22. januar 2015, pasus 648.

¹²³ Xh.S. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 23. januar 2015, pasusi 16-18.

¹²⁴ Isin gost je Sh.K.1 . *Videti* Svedočenje I.M.1 , Zapisnik sa glavnog pretresa, 21. januar 2015, pasusi 52-58.

¹²⁵ B.F. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 20. februar 2015, pasusi 150-151.

možemo sa sigurnošću utvrditi redosled drugog, trećeg i četvrtog lica u koloni. Međutim, njihov identitet je utvrđen: Xh.S. , B.F. i I.M.1 .

Od izdvajanja do pogubljenja:

110. Uprkos nekim neslaganjima u vezi sa bojama uniformi različitih trupa koje su bile uključene u različite akcije, iskazi su skladni u vezi sa činjenicom da je to bila "grupa plavaca" koja je preuzela grupu od devet kosovskih Albanaca nakon njihovog poslednjeg razdvajanja u Ulici Miladina Popovića.
111. Naređeno im je da nastave da koračaju Ulicom Miladina Popovića, prema raskrsnici sa kontrolnim punktom.¹²⁶ Svoj devetorici je naređeno da koračaju, prošli su kontrolni punkt i nastavili dalje niz Put za Bajr. Njih su sproveli "plavci" bez "zelenih" na vidiku.¹²⁷ Kada su se približili kontrolnom punktu, uniformisani muškarci koji su se tamo nalazili su stavili maske.

Ubijena lica:

112. Poslednja četvorica kosovskih Albanaca u koloni su ubijena. Naoružani stražari su ih odveli od ostatka grupe prema kućama koje se nalaze sa obe strane puta¹²⁸ i streljali ih. Sledeća četvorica su streljana: S.P. , F.M. , A.A.1 i M.S. . Iskazi sve petorice preživelih su jednoglasni u tom pogledu. Iako niko od njih nije posmatrao samo pogubljenje, čuli su srpske snage kako traže od četiri žrtve da krenu ka bočnim kućama i ubrzo potom čuli su pucnjavu.¹²⁹
113. Veće je primilo dokaze o prikupljanju tela žrtava ubijenih tog dana. Svedok B. M.

¹²⁶ Xh.S. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 22. januar 2015, pasus 592; I.M.1 , Zapisnik sa glavnog pretresa, 21. januar 2015, pasusi 162 *et seq.*

¹²⁷ I.M.1 , Zapisnik sa glavnog pretresa, 22. januar 2015, pasusi 431-434.

¹²⁸ Kuće pripadaju H.K. i S.K. . *Videti* I.M.1 , Zapisnik sa glavnog pretresa, 21. januar 2015, pasus 386.

¹²⁹ M.M.1 , Zapisnik sa glavnog pretresa, 23. februar 2015, pasusi 210 – 214 i 271-274; Xh.S. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 22. januar 2015, pasusi 16-18; I.M.1 , Zapisnik sa glavnog pretresa, 21. januar 2015, pasus 370; Sh.K.1 , Zapisnik sa glavnog pretresa, 18. februar 2015, pasus 228.

. je bio istražni sudija u to vreme i bio je pozvan da u tom svojstvu prisustvuje uviđaju dan nakon pogubljenja. Nekoliko tela je pronađeno u Ulici kralja Milutina¹³⁰ u Mitrovici. Istražni sudija opisuje svoje nalaze u svom izveštaju Kri br. 58/99 od 15. aprila 1999. Autentičnost ovog izveštaja je potvrđena 23. maja 2014. godine pred Posebnim većem za ratne zločine Višeg suda u Beogradu, kao što se vidi iz rukom pisane beleške, potpisa i pečata na poslednjoj strani dokumenta.¹³¹ U izveštaju se vidi ko je od žrtava identifikovan nakon papilarne daktiloskopije. Pokazalo se da se sve četiri žrtve koje su predmet optužnice nalaze među telima prikupljenim 15. aprila 1999. godine.¹³² Istražni sudija je naredio da se tela sahrane na lokaciji u selu Vidomiric, jer je to izgledalo kao najefikasnije rešenje s obzirom na nestabilnost bezbednosne situacije u to vreme.¹³³ Posmrtni ostaci četiri žrtve su kasnije ekshumirani i identifikovani od strane UNMIK-a na određenoj lokaciji.¹³⁴ Svedok K.A. je rekao da je tri meseca kasnije¹³⁵ preuzeo telo svog sina A.3 iz Vidomirica. Na sličan način su ostaci F.M. predati njegovoj porodici.¹³⁶

114. Izdati su izvodi iz matične knjige umrlih za sve četiri žrtve.¹³⁷ Postoje određene greške koje se mogu uvideti na izvodima kada su u pitanju stavke kao što su datumi rođenja i datumi smrti.¹³⁸ Međutim, one se smatraju običnim *de minimis* materijalnim greškama. S obzirom na sve gore navedene dokaze, ove manje materijalne greške nisu bile dovoljne da se stvori bilo kakva razumna sumnja u ubeđenju veća da su četiri žrtve ubijene tog kritičnog dana.

¹³⁰ Drugo ime korišćeno za Ulicu Miladina Popovića/Kovači ulica, *videti* F.P. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 24. februar 2015, pasus 25; B.M. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 24. marta 2015, stavovi 35-37; Zapisnik sa posete licu mesta obavljene 21. septembra 2015, stav 16.

¹³¹ *Videti* Izveštaj sa uviđaja na mestu zločina, B.M. , datum 15/04/1999, Dokazi tužilaštva I, Materijalni dokazi, str. 745-753.

¹³² B.M. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 24. mart 2015, pasusi 35 *et seq.*, i pasus 110; *videti* takođe Izveštaj sa uviđaja na mestu zločina, B.M. , datum 15/04/1999, str. 745-753.

¹³³ B.M. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 24. mart 2015, pasus 74.

¹³⁴ Izveštaj sa uviđaja na mestu zločina, B.M. , datum 15/04/1999, str. 745-753.

¹³⁵ K.A. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 19. februar 2015, pasus 161.

¹³⁶ UNMIK policija, Ante mortem izveštaj F.M. od 21/10/2004. i ostali dokumenti vezani za smrt F.M. , str. 754-775.

¹³⁷ Izvodi iz matične knjige umrlih A.A.1 , S.P. , M.S. i F.M. izdati 18/06/2013, str. 776-777.

¹³⁸ Primer: kod M.S. , datum smrti prethodi datumu rođenja i oba datuma su iz 1999. godine; kod S.P. i datum rođenja i datum smrti su uneti kao 14. april 1999.

Prekinuto pogubljenje:

115. Petorica svedoka koji su bili u koloni za pogubljenje – naime, I.M.1 , Xh.S. , Sh.K.1 , B.F. i M.M.1 su jednoglasno ukazali na to da je uniformisano lice stiglo na mesto pogubljenja i naredilo policiji/paravojnim jedinicama da prestanu. Zbog njegove intervencije, prekinuto je pogubljenje, a petorica su puštena. "Spasilac" ih je sproveo ka autobuskoj stanici, vozeći pored njih u Pinzgauer vozilu u kojem je ranije stigao. Većina svedočenja su skladna u vezi sa tim da je on nosio zelenu uniformu i masku.¹³⁹

Prisustvo O.I. na kontrolnom punktu:

116. Pošto je glavno sporno pitanje prisustvo O.I. na mestu događaja, ovaj aspekt će biti dublje ocenjen.

117. Vratićemo se na trenutak kada je 15 kosovskih Albanaca sprovedeno u koloni iz Njegoševe ulice do Ulice Miladina Popovića. Čim su se popeli uz stepenice koje povezuju dve ulice i skrenuli ulevo, primetili su kontrolni punkt nekoliko metara ispred. Kontrolni punkt se nalazio ispred nekih starih radnji, na raskrsnici bivše Kovaq ulice¹⁴⁰, pristupnog puta bivšoj školi "Meto Bajraktari", Puta za Bajr¹⁴¹ i Ulice Miladina Popovića. Razmak između najudaljenijeg ugla ove raskrsnice i stepeništa koje povezuje bivšu Njegoševu ulicu sa Ulicom Miladina Popovića¹⁴² iznosi 49 metara. Kontrolni punkt se sastojao od "uniformisanih lica, policije i vojske".¹⁴³ Njihov broj je bio oko 30-40¹⁴⁴, bili su naoružani i raspoređeni u dve paralelne linije na suprotnim stranama puta¹⁴⁵ u području raskrsnice. I.M.1 je ocenio da su se nalazili na oko 25-30 metara od stepenica između bivše

¹³⁹ Osim Sh.K.1 koji je naznačio da je on nosio plavu uniformu i da nije imao masku na sebi; Sh.K.1 , Zapisnik sa glavnog pretresa, 18. februar 2015, pasusi 255 i 306.

¹⁴⁰ Ili Naselje Kovači.

¹⁴¹ Ulica Azema Galice, bivša Ulica Dane Brkljač; videti zapisnik, skicu i izveštaj sa posete licu mesta obavljene 21.09.2015.

¹⁴² Videti skicu i izveštaj sa posete licu mesta obavljene 21. septembra 2015. koje je sačinila Forenzička jedinica Regionalne policijske uprave u Mitrovici 21. septembra 2015 i koji su podneti sudu 28. septembra 2015. godine.

¹⁴³ I.M.1 , Zapisnik sa glavnog pretresa, 22. januar 2015, pasus 164.

¹⁴⁴ I.M.1 , Zapisnik sa glavnog pretresa, 22. januar 2015, pasusi 182 i 340.

¹⁴⁵ I.M.1 , Zapisnik sa glavnog pretresa, 22. januar 2015, pasus 172.

Njegoševe ulice i Ulice Miladina Popovića. Ovo se smatra verodostojnim, pošto je razdaljina koja je uneta u izveštaj sa obilaska lica mesta, kako je navedeno ranije, izmerena do najudaljenijeg ugla raskrsnice sa kontrolnim punktom. S obzirom na njihov veliki broj, nisu svi vojnici mogli biti koncentrisani na jednom mestu, tako da je logično zaključiti da su bili rasuti po samoj raskrsnici, dakle bliže stepenicama. Stoga, kada je kolona od 15 kosovskih Albanaca skrenula u Ulicu Miladina Popovića, oni su primetili vojnike na kontrolnom punktu sa udaljenosti manje od 50 metara. Neki od pripadnika oružanih snaga su nosili fantomke, neki ne.¹⁴⁶

118. To je bio trenutak kada je svedok I.M.1 primetio **O.I.** u grupi. On ga je prvo primetio sa razdaljine od deset metara.¹⁴⁷ **O.I.** je nosio punu policijsku uniformu, sa crnom kapuljačom koja se lako mogla pretvoriti u fantomku, bio je naoružan pištoljem, puškom i nožem.¹⁴⁸ I.M.1 mogao je da posmatra lice **O.I.** na oko dva minuta pre nego što je stavio kapuljaču.¹⁴⁹ On je takođe prepoznao neke druge civile, od kojih je svako bio naoružan automatskom puškom.¹⁵⁰
119. Odbrana je ukazala na ono što smatra da je kontradiktorno u odnosu na prethodni iskaz svedoka od 4. marta 2000. godine¹⁵¹ kada je rekao: "*Kad nas je video, O.I. je tada stavio svoju masku*". Veće ne smatra da je ovo kontradiktornost. Prvo, moguće je da je svedok bio taj koji je prvi primetio **O.I.** i tek nakon toga, kada je okrivljeni video da su se kosovski Albanci približavali, on je stavio svoju masku. Drugo, nije neobično da, nakon 16 godina, svedok pruži malo izmenjen prikaz u vezi sa tačnim trajanjem susreta. U svakom slučaju, ova izjava utvrđuje sa sigurnošću da je on video **O.I.** u kratkom vremenskom periodu. Po rečima svedoka, to je bilo dovoljno kako bi mogao da identifikuje **O.I.** i da "*apsolutno ne posumnja*".¹⁵² I.M.1 je vrlo dobro znao ko je bio **O.I.** - direktor sportske hale i

¹⁴⁶ I.M.1, Zapisnik sa glavnog pretresa, 22. januar 2015, pasus 183.

¹⁴⁷ I.M.1, Zapisnik sa glavnog pretresa, 21. januar 2015, pasusi 429 – 430, i Zapisnik sa glavnog pretresa, 22. januar 2015, pasus 209.

¹⁴⁸ I.M.1, Zapisnik sa glavnog pretresa, 21. januar 2015, pasusi 287-297.

¹⁴⁹ I.M.1, Zapisnik sa glavnog pretresa, 22. januar 2015, pasus 349.

¹⁵⁰ I.M.1, Zapisnik sa glavnog pretresa, 21. januar 2015, pasusi 349-355. Civili su I.S., V. i S.A. Veće je odabralo da ne bude konkretno kada su oni u pitanju jer oni nisu predmet optužnice. Kada je u pitanju I.S., veće je nastojalo da ne dovodi u pitanje principe "*res judicata*" i "*ne bis in idem*" koji su aktivirani odlukom od 09.04.01. u predmetu P 44/2000.

¹⁵¹ Strane 327-329 u spisu predmeta.

¹⁵² I.M.1, Zapisnik sa glavnog pretresa, 22. januar 2015, pasus 353.

karatista. I.M.1 je sam bio sudija i interesovao se za sport. On je video **O.I.** nekoliko puta kako vežba karate, i znao je da su ga ostali u sportskoj hali zvali "O".¹⁵³

120. Odbrana je iznela još jednu nedoslednost iz istih iskaza: u iskazu iz 2000. godine, svedok je izjavio da je **O.I.** sedeo na stepenicama prodavnice i da nije stajao. Svedok nema neko posebno objašnjenje za ovo i on stoji pri svom iskazu datom na sudu. Veće ne smatra da je ova kontradiktornost od velikog značaja kako bi se u sumnju dovele iskrenost i objektivnost svedoka ili pitanje identifikacije okrivljenog.
121. Generalno gledano, I.M.1 je konstantan u svojim izjavama kada su u pitanju glavni aspekti njegovog svedočenja. Veće smatra da je njegovo svedočenje pouzdano, uzimajući u obzir okolnosti koje su obrazložene u daljem tekstu.
122. Svedok Sh.K.1 se takođe nalazio u istoj koloni zatvorenika kada je video **O.I.**¹⁵⁴ sa udaljenosti od 20-30 metara,¹⁵⁵ obučenog u plavu maskirnu odeću i naoružanog.¹⁵⁶ Posvedočio je: "*Kada smo izašli gore na ulicu, kada smo stigli blizu stambenih zgrada, mogao sam da primetim **O.** koji nije nosio masku u to vreme, ali čim nas je primetio, stavio je masku*".¹⁵⁷ Tokom unakrsnog ispitivanja, Sh.K.1 je suočen sa svojim ranijim iskazima kada je u pitanju identifikacija okrivljenog. Svedočenje koje je usledilo je reprodukovano u nastavku:¹⁵⁸

*"Lj.P. : Kako da tumačimo taj deo vaše izjave, meni makar nije jasno, onu koju ste dali ispred istražnog sudije 23. novembra 1999. strana 413. u engleskoj verziji, gde ste za lice koje je sedelo na stepeništu tvrdili da je **O.I.** , citiraću deo vaše izjave "lice koje sam ugledao podseća na lice koje je bilo šef sportske hale, bio je umesan u karate i tako dalje". Dakle, tada ste izjavili da to lice podseća na **O.I.** , a ne da je to **O.I.** . Molim Vas da to objasnite sudu.*

¹⁵³ I.M.1 , Zapisnik sa glavnog pretresa, 21. januar 2015, pasusi 303 *et seq.*, i pasusi 340 *et seq.*

¹⁵⁴ Sh.K.1 , Zapisnik sa glavnog pretresa, 18. februar 2015, pasusi 148-150.

¹⁵⁵ Sh.K.1 , Zapisnik sa glavnog pretresa, 18. februar 2015, pasus 174.

¹⁵⁶ Sh.K.1 , Zapisnik sa glavnog pretresa, 18. februar 2015, pasusi 159-172.

¹⁵⁷ Sh.K.1 , Zapisnik sa glavnog pretresa, 18. februar 2015, pasus 148.

¹⁵⁸ Sh.K.1 , Zapisnik sa glavnog pretresa, 18. februar 2015, pasusi 364 *et seq.*

Sh.K.1 : U tom momentu, na prvi pogled, video sam da je to bio **O.I.** , ali sam sumnjao, u mom razgovoru sa I.M.1 pitao sam ga da li je to bio **O.** , on je odgovorio: „Da to je bio lično on“.

Lj.P. : Pre par minuta, izjavili ste da ste bili potpuno sigurni da je to bio **O.I.** , a sada kažete da ste sumnjali i da je I.M.1 to razjasnio sa Vama.

Sh.K.1 : Siguran sam 100% da je bio **O.** , ali želeo sam da znam da li su i ostale osobe saglasne sa mnom, kako bih bio siguran da ne grešim.

Lj.P. : Da li ste tada bili sigurni da je lice koje ste ugledali bio **O.I.** ?

Sh.K.1 : Ne postoji kontradiktornost između dva moja prikaza koje sam izneo. Ukoliko postoji nešto što ste videli i upitate drugu osobu, jer je bilo ratno stanje i nismo znali šta će se desiti sa našim sudbinama. Video sam i želeo sam da budem siguran, kako ne bih pogrešio, da nije bila druga osoba umesto njega, kako ne bih označio drugo lice koje nije bilo tamo. Ne tvrdim da sam ga video da je izvršio pogubljenje ili nešto slično.

Lj.P. : Gospodine Sh.K.1 , da li je pošteno da kažete da ste 100% sigurni da je to bio **O.I.** , tek nakon razgovora sa I.M.1 ?

Sh.K.1 : U to vreme, ja sam bio 100% ubeđen da ne grešim.

Lj.P. : Kada ste bili ubeđeni 100%?

Sh.K.1 : Nakon Mokre Gore, kada smo odvojeni iz kolone, pošto smo našli naše žene i decu, imali smo više vremena da razgovaramo o tome.

Lj.P. : Dakle, da li je tačno da se kaže da je vreme kada ste 100% bili uvereni da je to bio **O.I.** bio trenutak kada ste bili svi zajedno?

Sh.K.1 : U to vreme, imali smo vremena, dok u toku našeg putovanja koje je trajalo do 3 sata, pošto smo pronašli naše žene i decu, nismo imali vremena ni da dišemo, a kamoli da razgovaramo o **O.** i o tome ko je učestvovao ili nije.”

123. Kako odbrana tvrdi, činjenica da svedok nije bio u potpunosti siguran oko identiteta

O.I. kada ga je prvi put primetio pokreće određeni element sumnje u vezi sa identifikacijom okrivljenog. Zaista izgleda da je Sh.K.1 osetio potrebu da duplo proveriti svoje opažanje okrivljenog pre nego što prstom uperi u njega kada se radi o tako ozbiljnim optužbama. Ovo je veću pružilo jasan znak da je svedok postupio u dobroj volji i da nije želeo da olako pruži određene navode. Međutim, veće priznaje da ovaj aspekt pomalo umanjuje težinu iskaza ovog svedoka. Međutim, izazvana sumnja je mala i iskaz Sh.K.1 ukazuje sa visokim stepenom verovatnoće da je **O.I.** bio prisutan na kontrolnom punktu.

124. Odbrana je takođe ukazala da svedok nije bio dosledan u svojim iskazima u vezi sa tim da li je tada znao optuženog po punim imenom i prezimenom. Svedok je izjavio sledeće:

“Lj.P. : Zašto ste onda, u vašoj izjavi koju ste dali istražnom sudiji Okružnog suda u Mitrovici, izjavili “lice koje sam ugledao podseća na lice koje je bilo šef sportske hale, bavio se karateom i znam da su ga zvali O. , ali ne znam njegovo puno ime i prezime“. A sada izjavljujete da ste u to vreme znali tu osobu po imenu i prezimenu.

*Sh.K.1 : U tom trenutku, ne sećam se da sam to izjavio. Samo se sećam da sam rekao da su **O.I.** zvali Ola, radio je u sportskoj hali.*

*Lj.P. : Međutim, u Vašoj izjavi doslovce stoji: “Ne znam njegovo ime i prezime, samo znam da ga zovu **O.**”*

Sh.K.1 : Moguće je da u tom trenutku nisam mogao da se setim. Čak i za ljude koji su bili tamo da bi bili pogubljeni, znam njihova imena, ali može da se desi da na trenutak ne mogu da se setim njihovih imena.

*Lj.P. : Ranije ste izjavili da pre ovog tužnog događaja niste imali prilike da direktno razgovarate sa **O.I.** . Pitam se, kako ste znali da on tečno govori Albanski, jer ste danas ovo izjavili.*

Sh.K.1 : Video sam ga u gradu kako priča sa Albancima. Govorio je na albanskom jeziku, sve vreme".¹⁵⁹

125. Po oceni veća, ovo moguće oklevanje ne pokreće bilo kakvu sumnju u vezi sa identifikacijom optuženog. Nesporni su dokazi da je u malom gradu kao što je Mitrovica, optuženi bio istaknuta ličnost i dobro poznat među običnim ljudima uglavnom za tri stvari: on se bavio karateom i rukovodio je sportskom halom, bio je poslovni čovek i govorio tečno albanski. U to vreme, neosporno je da je uobičajena pojava bila da Albanci govore srpski - jezik vlasti - a ne obrnuto. Optuženi je takođe poznat po izgledu i znali su ga po nadimku "O. ". Ovi elementi su dovoljni kako bi se čvrsto utvrdio identitet okrivljenog, čak i kada se svedok ne seća punog zvaničnog imena okrivljenog.
126. I.M.1 i Sh.K.1 su jedina dva svedoka iz kolone zatvorenika koji su primetili O.I. . Njihove izjave su dodatno potkrepljene iskazima drugih svedoka koji su bili prisutni u tom području tokom istih događaja.
127. Sh.C.1 je navela da je izbačena iz svog stana tokom iste prilike. Neposredno pre podneva (između 10:00-11:30), policijske snage koje Sh.C.1 opisuje kao paravojne jedinice naoružane puškama i bez maski¹⁶⁰ su upale u njen stan. I ona i njen sin E. su izbačeni na ulicu. Kada se našla ispred zgrade, videla je O.I. i ona ga je molila "O. , spasi mog sina".¹⁶¹ Sh.C.1 je samo na kratko¹⁶² primetila O.I. jer su je paravojne formacije požurivale da ode odatle. Ali ona je izjavila da je jasno videla O.I. .¹⁶³ Nije primetila da je bio naoružan. Bio je obučen "u nešto nalik vojnoj odeći", koju je svrstala u kategoriju "civilne" odeće. Imao je tamno zelenu odeću ali različitu od paravojnih formacija koje su nosile plavu. Međutim, svedok navodi da ona ne može jasno istaći razliku jer ona nije bila u vojsci. Veće smatra da

¹⁵⁹ Sh.K.1 , Zapisnik sa glavnog pretresa, 18. februar 2015, pasusi 356-361.

¹⁶⁰ Sh.C.1 , Zapisnik sa glavnog pretresa, 27. mart 2015, pasusi 27 et seq.

¹⁶¹ Sh.C.1 , Zapisnik sa glavnog pretresa, 27. mart 2015, pasusi 42 et seq.

¹⁶² Sh.C.1 , Zapisnik sa glavnog pretresa, 27. mart 2015, pasusi 87-90, 115.

¹⁶³ Sh.C.1 , Zapisnik sa glavnog pretresa, 27. mart 2015, pasusi 93-94.

- je ovo objašnjenje razumno i da ni na koji način ne kompromituje ostatak njenog prikaza. Tada su joj pokazali da ide odatle. Njen sin je zarobljen i potom ubijen.
128. Sh.C.1 je svedočila pred sudom putem video-linka i tokom njenog ispitivanja, ona je najpre oslovljavala optuženog imenom " O.M. ", ali se kasnije ispravila. Ovo se može pripisati protoku vremena i činjenici da svedok duže vreme živi u inostranstvu i da se zbog toga isključila iz lokalne realnosti. Ono što je najvažnije je da veće ponovo ističe da snažna pozitivna identifikacija nužno ne zavisi od toga da li svedok poznaje optuženog pod njegovim punim imenom i prezimenom. Ona nudi detalje koji ne ostavljaju nikakvu sumnju da je mislila na **O.I.** : on se bavi karateom i govori albanski. Ostala razmatranja koja su prikazana u pogledu svedoka Sh.K.1 su ovde ponovljena.¹⁶⁴
129. Sh.C.1 je takođe identifikovala optuženog među četiri lica u sudnici. Međutim, veće ne pridaje neku vrednost tome. Identifikaciji na sudu se mora pristupiti sa velikim oprezom s obzirom na sugestivnost sredine u kojoj se ona sprovodi. Veće je svesno da identifikacija optuženog u sudnici može neopravdano i nesvesno biti pod uticajem toga gde se optuženi fizički nalazi i drugih faktora koji čine da optuženi bude u centru pažnje u sudnici.
130. Međutim, na osnovu gore iznetih razmatranja, veće je uvereno da je to zaista bio **O.I.** koga je Sh.C.1 primetila tog dana.
131. Po rečima Sh.C.1 , on je bio u blizini paravojne grupe, stojeći na suprotnoj strani puta u odnosu na njih.¹⁶⁵ Kada je izašla iz svoje zgrade, svedokinja je primetila **O.I.** odmah ispred. Bitno je gde se nalazi stambena zgrada Sh.C.1 : u bivšoj Lagjja e Kovaqev, tj. u Ulici kralja Milutina.¹⁶⁶ Ovo stavlja optuženog u oblast kontrolnog punkta.
132. Odbrana je pokrenula pitanje da se sadašnja izjava Sh.C.1 razlikuje od one koju je ranije dala.¹⁶⁷ Tamo je svedokinja izjavila da je njen sin E. bio taj koji je razmenio reči sa **O.I.** a ne ona.

¹⁶⁴ Videti stav 124 gore.

¹⁶⁵ Sh.C.1 , Zapisnik sa glavnog pretresa, 27. mart 2015, pasusi 110-113.

¹⁶⁶ F.P. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 24 February 2015, para. 34; F.P. i Sh.C.1 su živele u istoj stambenoj zgradi.

¹⁶⁷ Iskaz Sh.C.1 od 21. septembra 1999, Registrator tužilaštva II, str. 498-544.

133. To da li je Sh.C.1 ili njen sin razmenio reči sa **O.I.** ne menja činjenicu da je Sh.C.1 primetila i identifikovala optuženog. Međutim, veće je odlučilo da pruži veću vrednost izjavi koju je svedokinja dala u ovom predmetu, i utvrdilo je da je Sh.C.1 bila ta koja se obratila optuženom. Ovo je zato što je njena izjava potkrepljena svedočenjem F.P., kao što sledi:
134. Svedokinja F.P. je bila komšinica Sh.C.1 i ona je takođe izbačena na ulicu tokom iste prilike. Ona je potvrdila da se Sh.C.1 obratila nekome sledećim rečima: "O, **O.**, spasi mog sina", ali nije dobro primetila kome je to bilo upućeno. Videla je **O.** "kroz maglu", ali nije videla njegovo lice.¹⁶⁸ Prema njenom svedočenju, ova epizoda se urezala u F.P. sećanje iz jednog razloga: bila je revoltirana da čuje kako Sh.C.1 moli za pomoć samo za njenog sina, a ne i za ostale ljude. Vojnici su pokazali dvema ženama da napuste to područje i dok su bežale, F.P. se dodatno raspitivala za **O.**: *"Pitala sam je: 'Kako ga poznaješ?' Rekla mi je: 'Znam ga kao starosedeoca Mitrovice i kao čoveka koji se bavi karateom i koji zna mog sina'".*¹⁶⁹ Ovim je još više verodostojnosti pridodato prikazu Sh.C.1 koji je pružila na sudu.
135. F.P. je još jednom potvrdila prisustvo paravojnih formacija oko kontrolnog punkta. Prema njenim rečima, epizoda kada se Sh.C.1 obratila **O.** se dogodila u blizini njihove stambene zgrade - tačka C na skici koju je sačinila F.P.¹⁷⁰ Ovo je preko puta prodavnice u Ulici Miladina Popovića, dakle, tamo gde su drugi svedoci ukazali da se nalazio kontrolni punkt. F.P. je takođe svedočila o prisustvu paravojnih formacija u toj oblasti, od kojih su neki nosili maske, neki od njih su stavili maske kasnije i *"stavljali su ih i skidali"*. Među njima je mogla da prepozna neke komšije,¹⁷¹ koji su zapravo isti oni na koje je ukazao I.M.1 .

¹⁶⁸ F.P., Zapisnik sa glavnog pretresa, 24. februar 2015, pasus 34.

¹⁶⁹ F.P., Zapisnik sa glavnog pretresa, 24. februar 2015, pasus 34.

¹⁷⁰ F.P., Zapisnik sa glavnog pretresa, 24. februar 2015, pasusi 38 *et seq.*, i 86-88; videti takođe dokaz br. 9.

¹⁷¹ F.P., Zapisnik sa glavnog pretresa, 24 February 2015, paras. 34, 109-111. To su I.S., V. i S.A. Veće je odabralo da ne bude konkretno u vezi sa njima jer oni nisu predmet optuženice. Takođe, kada je I.S. u pitanju, veće se potrudilo da ne dovodi u pitanje principe *res judicata* i *ne bis in idem* koji su aktivirani Odlukom od 09.04.01. u predmetu P 44/2000.

136. Odbrana nas je upozorila na činjenicu da je u svojoj pretpretresnoj izjavi iz 1999. godine F.P. opisala ostale osobe koje je videla, ali da je je ispustila da pomene ili Sh.C.1 ili **O.I.**. Veće smatra da to ne umanjuje njenu izjavu i ne čini je neiskrenom, jer to može biti detalj koji nije bio istražen u fazi istrage. Razumno je verovati da u odsustvu takvog konkretnog pitanja, svedokinja nije smatrala da je bilo relevantno dobrovoljno pružiti takve detaljne informacije policiji. Uostalom, ovo se ticalo činjenice da je ona slučajno čula nešto što je njena komšinice rekla. F.P. je objasnila da je na Sh.C.1 da sama pruži ovu informaciju.¹⁷² Veće smatra da je objašnjenje koje je ona ponudila razumno.
137. Još jedan svedok koji je primetio **O.I.** u tom području u vreme događaja je M.Ll. . On je živeo u Ulici Miladina Popovića na oko 20 metara vazdušne udaljenosti od kuće I.M.1 .¹⁷³ Zajedno sa svojom porodicom, on je izbačen iz svoje zgrade oko 10:30 ujutro, neposredno pre porodice I.M.1.¹⁷⁴ Kada se našao vani, počeo je da se udaljava ulevo od izlaza njegove zgrade. Nakon 150 metara, brzo je skrenuo sa glavne ulice u bočnu slepu uličicu, preskočio dve ograde i uspeo da pobegne pomnim stražarima. Neposredno pre nego što je iz Ulice Miladina Popovića skrenuo ka bočnoj uličici, obratio mu se glas na srpskom rečima "Gde si krenuo?". Okrenuo se i primetio da je **O.I.** bio taj koji mu se obratio. On je hodao korak ili dva ispred grupe od oko 30 policajaca koji su svi nosili istu uniformu.¹⁷⁵ **O.I.** je takođe bio obučen u policijsku uniformu "gde je plava boja dominirala" i nosio je pancir i crnu kapu na glavi. Imao je pušku i dva mača. To se dogodilo ispred desetospratnice u Ulici Miladina Popovića¹⁷⁶, otprilike 50-60 metara od kontrolnog punkta.¹⁷⁷ Grupa policajaca se kretala uz Ulicu Miladina Popovića, u pravcu kontrolnog punkta.

¹⁷² F.P. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 24. februar 2015, pasusi 191-194.

¹⁷³ M.Ll. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 23. januar 2015, pasus 395 *et seq.*

¹⁷⁴ M.Ll. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 23. januar 2015, pasus 480.

¹⁷⁵ M.Ll. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 23. januar 2015, pasusi 427-437.

¹⁷⁶ Tačka 4, skica predela koja je priložena u foto-album sa posete licu mesta dana 21. septembra 2015. Skicu je sačinila Forenzička jedinica, Regionalna policijska uprava u Mitrovici, 21. septembar 2015, podneta sudu 28. septembra 2015.

¹⁷⁷ M.Ll. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 23. januar 2015, pasus 478.

- M.Ll. je uočio O.I. samo "na tren"¹⁷⁸, kada je okrenuo glavu u stranu¹⁷⁹ "za veoma kratak trenutak".¹⁸⁰ Međutim, veće je utvrdilo dovoljno razloga za zaključak da je on dobro poznao O.I. : on je bio limar i nekoliko puta ga je O.I. unajmio da popravi krov na njegovoj prodavnici. Svedok je takođe imao kontakte sa O.I. prilikom iznajmljivanja sportske dvorane za neke fudbalske utakmice.¹⁸¹ Tog dana, M.Ll. je primetio O.I. sa kratkog rastojanja, otprilike 15 metara¹⁸², čime je njegova identifikacija sigurna, čak i da je vreme izlaganja bilo kratko.
138. Odbrana je ukazala na određena neslaganja sa prethodnim iskazima:
139. Svedok je na sudu rekao da mu se O.I. obratio na srpskom¹⁸³, dok je u svojoj izjavi u prethodnom postupku naveo da su reči bile izgovorene na albanskom jeziku. Ova konfuzija je normalna, jer svedok tečno govori oba jezika¹⁸⁴ i ona ne izaziva sumnju u vezi sa iskrenošću svedoka.
140. Takođe, na sudu je svedok rekao da ni na koji način nije odgovorio na poziv O.I. . Međutim, na osnovu jednog od iskaza iz prethodnog postupka datog 17.08.1999. godine, svedok je odgovorio O.I. i rekao mu da mu je S.2 dozvolio da se pridruži grupi žena.¹⁸⁵
141. Veće ne smatra da je neobično da su, nakon 15 godina od kritičnih događaja i od prve izjave, stvari zaboravljene ili izostavljene, a da je prikaz pojednostavljen. Bilo bi zabrinjavajuće da se suprotna stvar desila i da je svedok kasnije ponudio mnogo više detalja koji, čak i da su presudni, su izostavljeni u prethodnom iskazu.
142. Svedok je bio dosledan u svojim iskazima o tome da je video O.I. i o njegovom izgledu. Njegova izjava se smatra pouzdanom.
143. Da zaključimo, postoje četiri svedoka koji su identifikovali optuženog: dvojica od

¹⁷⁸ M.Ll. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 23. januar 2015, pasus 425.

¹⁷⁹ M.Ll. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 23. januar 2015, pasus 401.

¹⁸⁰ M.Ll. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 23. januar 2015, pasus 454.

¹⁸¹ M.Ll. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 23. januar 2015, pasusi 419 i 490.

¹⁸² M.Ll. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 26. januar 2015, pasusi 196-197.

¹⁸³ M.Ll. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 26. januar 2015, pasusi 92-101.

¹⁸⁴ M.Ll. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 26. januar 2015, pasus 113.

¹⁸⁵ M.Ll. , Iskaz od 17.08.1999, str. 384.

njih, I.M.1 i Sh.K.1 , su bili deo kolone za pogubljenje, druga dva su Sh.C.1 i M.Ll. F.P. je takođe potkrepila prikaz Sh.C.1 . Poslednja tri svedoka su, istom prilikom, proterana zajedno sa ostalim kosovskim Albancima. Svi oni su primetili **O.I.** na mestu i u vreme kritičnih događaja sa različitih mesta posmatranja.¹⁸⁶ Veće nalazi da su svi ovi iskazi iskreni i pouzdani. Kao što je već ranije pomenuto, postoje odstupanja od njihovih ranijih iskaza ili nedoslednosti između različitih prikaza događaja kada je u pitanju aspekt kao što je opis različitih uniformi. Iz gore detaljno opisanih razloga, ova odstupanja se smatraju normalnim i ona ne kompromituju identifikaciju okrivljenog.

144. Svedoci, kosovski Albanci, koji su svedočili o svom proterivanju i proterivanju mnogih drugih, dolaze iz širokog spektra te zajednice, i uglavnom nisu povezani jedni s drugima, osim toga da su bili žrtve, tako da je nezamislivo da bi mogli da izmisle tako detaljne i dosledne prikaze događaja koje su iskusili i kojima su bili svedoci.
145. Što je još važnije, veće nije našlo nijedan očigledan razlog zašto bi se ovi svedoci udružili protiv okrivljenog. Između bilo kog od njih i okrivljenog nisu postojali raniji sukobi ili neprijateljstva. Ovo je u skladu sa sopstvenim priznanjem okrivljenog.¹⁸⁷ Okrivljeni je sa nekima od njih bio čak i u srdačnim odnosima.¹⁸⁸ Može se spekulirati, s obzirom na to da su oni svi Albanci, da bi se oni okrenuli protiv nekog Srbina. Međutim, nema predloženih ili izvedenih dokaza zbog čega bi se neki od ovih svedoka okrenuli protiv ovog konkretnog Srbina.
146. Osim traumatičnih događaja koje su sami iskusili, neki od svedoka su pretrpeli značajne gubitke u svojim porodicama: I.M.1 je izgubio rođaka, F.M. , Sh.C.1 je izgubila sina E. , M.Ll. je izgubio brata Z. , F.P. je izgubila brata A.4 i strica E.P. . Da su prilikom svedočenja bili vođeni osvetom i mržnjom, oni bi verovatno otišli u širinu i izmislili svoje iskaze. Suprotno tome, svedoci ne nude mnogo detalja o radnjama

¹⁸⁶ Iz pravca Ulice Miladina Popovića i iz pravca Ulice Kovaq, zasebno.

¹⁸⁷ **O.I.** , Zapisnik sa glavnog pretresa, 8. decembar 2015, pasusi 230-237.

¹⁸⁸ I.M.1 i M.Ll. , videti gore navedene pojedinosti.

optuženog, jer, prema njima, oni nisu imali vremena da primete. Ovo vrlo jasno upućuje na zaključak da su svedoci svedočili o nečemu što su oni zapravo videli i doživeli, a ne o određenom događaju za koji se naknadno saznalo ili kako bi pokušali da optuže optuženog, ni zbog čega drugog, nego da neko bude odgovoran.

147. Iskaz I.M.1 je bio posebno ubedljiv. Bio je dosledan u svojim izjavama kada su u pitanju glavni aspekti njegovog svedočenja. Nekoliko svedoka je potvrdilo da je I.M.1 pomenuo učešće **O.I.** i on je to učinio odmah nakon što je izbegao pogubljenje i pridružio se konvoju ljudi koji je krenuo u Albaniju. Ove izjave, čak i ako ne potvrđuju identifikaciju **O.I.**, daju dodatnu težinu iskazu I.M.1.
148. Činjenica da je on ukazao na **O.I.** odmah nakon incidenta *in loco*¹⁸⁹ daje veliku težinu njegovom prikazu događaja: u trenutku kada je umalo izbegao smrt i bio duboko zabrinut za svoju sudbinu i sudbinu svoje porodice, nije logično da bi se on usredsredio da nekome smesti. Pored toga, veće ponavlja da nije dokazano da postoji interes da se **O.I.** smesti. Nije prihvaćeno da bi to mogao biti potez usmeren protiv političke karijere optuženog kao što je sugerisala odbrana¹⁹⁰, jer tada I.M.1 nije nikako mogao da predvidi budući politički uspon **O.I.**.
149. Veće je svesno činjenice da je svaki od navedenih svedoka primetio **O.I.** na kratko. Međutim, svako od njih je od ranije tačno znao ko je on. Zato veće smatra da je čak i kratko izlaganje omogućilo pozitivnu identifikaciju optuženog. Čak i da je neko od njih malo pogrešio, kombinovano svedočenje svih njih ne ostavlja prostor za razumnu sumnju da optuženi nije bio prisutan na tom mestu.
150. K.A. je još jedan svedok koji je primetio **O.I.** u ovoj oblasti, iako ne baš u vreme izvršenja krivičnog dela, ali otprilike 2 sata pre incidenta. Tog jutro, oko 8:00-8:30, otišao je da kupi hleb u predelu Ulice Kovaq.¹⁹¹ Tom prilikom je primetio **O.I.** sa udaljenosti od 15-20 metara. Nosio je civilnu odeću i

¹⁸⁹ Sh.K.1, Zapisnik sa glavnog pretresa, 18. februar 2015, pasus 275.

¹⁹⁰ Zapisnik saslušanja o pritvoru održanog 28. januara 2014, Registrator I iz prethodnog postupka, **O.I.**, tabulator 15.

¹⁹¹ K.A., Zapisnik sa glavnog pretresa, 19. februar 2015, pasusi 319-326.

bio je u društvu nekih naoružanih vojnih lica u zelenim uniformama.¹⁹² Svedok je vrlo dobro znao **O.I.** po izgledu od ranije, iz detinjstva, jer su odrasli u istoj oblasti.¹⁹³ Optuženi je oštro demantovao da se nalazio u toj oblasti tokom ovog vremenskog okvira.¹⁹⁴ Po oceni veća, ovo svedočenje je u suprotnosti sa teorijom odbrane i njime je kredibilitet četvoro svedoka koja su ocenjena u ranijem tekstu uvećan.

151. Na kraju, veće će razmotriti svedočenje L.A.1 . On je naveo da su mu tom prilikom neki penzioni čekovi uzeti iz kuće i kasnije unovčeni negde u centralnoj Srbiji.¹⁹⁵ Po mišljenju odbrane, ovo bi išlo u prilog zaključku da su i vojnici koji su ušli u kuću takođe bili iz centralne Srbije. Veće se ne slaže sa tim. Nema indicija o tome kako su penzioni čekovi završili tamo. Pored toga, činjenica da su neki vojnici bili iz centralne Srbije takođe ne isključuje učešće lokalnih boraca.

(b) Dokazi koji se tiču povezanosti O.I. sa srpskim snagama tokom 1999. godine:

152. Osim svedoka koji su videli **O.I.** toga dana, postoje dokazi o učešću **O.I.** u srpskim oružanim snagama 1999. godine.

153. Februara 1999. godine, u Mitrovici, u večernjim časovima, dok je išao u posetu nekim rođacima, svedok Č.I. je video **O.I.** obučenog u policijsku uniformu i naoružanog puškom.¹⁹⁶ On je bio u grupi policajaca u naselju Bajr u Mitrovici. Na kratko su razmenili reči: **O.I.** je pozvao svedoka po njegovom nadimku " Ç. ". Svedok je bio iznenađen da vidi **O.I.** zajedno sa policajcima i rekao mu je " O, i ti si ovde". Odgovorio je: "Da, vala".¹⁹⁷

154. Ova epizoda je kratko trajala. Svedok je samo na kratko podigao glavu kako bi

¹⁹² K.A. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 19 februar 2015, pasusi 134-149 i 246-251.

¹⁹³ K.A. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 19 februar 2015, pasus 133.

¹⁹⁴ **O.I.** , Zapisnik sa glavnog pretresa, 4. decembar 2015, pasusi 80-86.

¹⁹⁵ Č.I. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 26. mart 2015, pasusi 141 *et seq.*

¹⁹⁶ Č.I. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 11. mart 2015, pasus 52.

¹⁹⁷ Izraz koji koriste i Albanci i Srbi i koji znači "Da, svakako"; Č.I. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 11. mart 2015, pasusi 52-54.

razgovarao sa **O.I.** , jer se plašio za sebe i svoju porodicu s obzirom na to da je ulica bila puna srpske policije. Međutim, epizoda mu se duboko urezala u sećanje. Prema sopstvenom objašnjenju, svedok je "*bio iznenađen da vidi da je humanista i sportista mogao da obuče policijsku uniformu i pridruži se ostalim snagama kako bi vršili nasilje*".¹⁹⁸ Prema tome, svedok je siguran da je njegov sagovornik bio **O.I.** .

155. **Ç.I.** je novinar. Često je išao na sportske događaje kada se **O.I.** bavio karateom i ponekada je izveštavao sa takvih događaja.¹⁹⁹
156. Njegovo svedočenje se smatra verodostojnim i imalo je za svrhu to da se utvrdi veza optuženog sa srpskim oružanim snagama u periodu za koji on negira bilo kakvo učešće.
157. Druga dva svedoka su izjavila da su videla **O.I.** u uniformi tokom 1999. godine. To dvoje su supružnici Z.A. i N.A.3 . Oni su živeli u Đakovici i za vreme NATO bombardovanja njihova kuća je izgorela. To ih je nateralo da traže utočište u inostranstvu. Putovali su autobusom iz Đakovice u Crnu Goru, i dok su bili u putu, zaustavio ih je **O.I.** blizu Đurakovca. **O.I.** je bio u pratnji još jednog vojnika koji je bio naoružan. Obojica su bili obučeni u zimske vojne uniforme SMB sive boje. **O.I.** je naredio drugom da "*smesti starca pod zemlju*" (mислеći na Z.A.). Od njih je zatraženo da izađu iz autobusa i **O.I.** im je proverio lične karte. Nakon otprilike pola sata bilo im je dozvoljeno da nastave dalje. **O.I.** je rekao vozaču da ne ide preko Peći/Rožaja pošto je tamo bila OVK. Umesto toga, prešli su preko Raške. Z.A. kaže da nije znao **O.I.** u to vreme. Saznao je njegov identitet kasnije, kada ga je video na televiziji, prilikom davanja intervju a u parlamentu.²⁰⁰ Kada je prepoznao **O.I.** na televiziji, takođe je obavestio svoju suprugu da je to taj čovek iz autobusa.²⁰¹ Njegova supruga N.A.3 je potvrdila gotovo u potpunosti prikaz njenog muža, osim jednog aspekta: ona kaže da joj je suprug rekao odmah, na putu za Crnu Goru, da je

¹⁹⁸ **Ç.I.** , Zapisnik sa glavnog pretresa, 11. mart 2015, pasus 156.

¹⁹⁹ **Ç.I.** , Zapisnik sa glavnog pretresa, 11. mart 2015, pasusi 98, 226 i 246.

²⁰⁰ **Z.A.** , Zapisnik sa glavnog pretresa, 25. februar 2015, pasusi 427-437.

²⁰¹ **Z.A.** , Zapisnik sa glavnog pretresa, 25. februar 2015, pasusi 284, 374-379 i 391.

- O.I.** taj ko ih je zaustavio. Oni su ga takođe kasnije videli na televiziji i prisetili se događaja.²⁰²
158. Pošto Z.A. - od koga su, prema rečima njegove žene, potekle informacije o identitetu **O.I.** - nije potvrdio N.A.3 prikaz, veće može samo da zaključi da ova dva svedoka nisu znala **O.I.** tokom 1999. Razumno je poverovati u to jer, za razliku od drugih svedoka, ovo dvoje nisu iz oblasti Mitrovice.
159. Dok veće u potpunosti prihvata iskrenost oba njihova iskaza, neophodno je imati u vidu činjenicu da dva supružnika, za razliku od drugih ranije navedenih svedoka, nisu od ranije poznavali **O.I.** . Oni su ga samo videli pod traumatičnim okolnostima, kada su se bojali za svoje živote. Nisu izvedeni dokazi o TV programu koji je doveo do identifikacije kao ni dokazi o stepenu sugestivnosti istog. Postoji mogućnost da je Z.A. možda podsvesno tvrdio da je prepoznao **O.I.** zato što je bio puno izložen očima javnosti u medijima. Takođe, identifikacija **O.I.** i, zapravo, ukupan N.A.3 iskaz u kome se prisetila događaja i predstavila ih kroz priču je bio pod značajnim uticajem prikaza događaja njenog supruga. Ne može se sa sigurnošću zaključiti da je došlo do pozitivne identifikacije.
160. N.A.3 je takođe identifikovala okrivljenog u sudu. Kao što je izneto u drugom delu presude, okruženje u sudu je sugestivno. Stoga, identifikacija u sudu nije u potpunosti pouzdana, posebno 15 godina nakon događaja. Stoga, veće ne pridaje veliki značaj identifikaciji optuženog od strane ova dva svedoka.
161. Na kraju, veće će se na kratko osvrnuti na aspekt koji je pomenuo svedok H.B. . U nekom trenutku tokom svog svedočenja na sudu, on je izjavio da je 16. aprila 1999. godine video **O.I.** na raskrsnici 'Te Shelgjet' u Mitrovici. Optuženi je bio naoružan, obučen u plavu uniformu i vodio je razgovor sa nekim policajcima ili pripadnicima paravojnih formacija. Neki od njih su nosili maske. U to vreme, brojni kosovski Albanci koji su bili proterani su, u konvoju, marširali iz Mitrovice. **O.I.** i njegova grupa su izvukli devet Albanaca iz konvoja i odveli ih u dvorište. Svedok je ubrzo potom čuo pucnje.²⁰³
162. Veće primećuje da je svedok pomenuo taj aspekt po prvi put pred sudom i otprilike

²⁰² N.A.3 , Zapisnik sa glavnog pretresa, 25. februar 2015, pasusi 470, 512-522 i 475.

²⁰³ H.B. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 30. mart 2015, pasusi 218 *et seq.*

16 godina nakon događaja. Za razliku od većine drugih svedoka, H.B. ne može biti kvalifikovan kao laik kada su u pitanju zakon i kršenje zakona. On je aktivista za ljudska prava i logično je zaključiti da je veoma dobro znao posledice svog zapažanja. U stvari, ovo je razuman zaključak svake prosečne osobe. Tokom sukoba na Kosovu, H.B. je prikupio brojne iskaze žrtava zlostavljanja. Međutim, on čuti više od 16 godina o inkriminišućim dokazima koje je imao pred sobom i dobrovoljno pruža informacije tek pred sudom i tek pri kraju ispitivanja od strane tužioca.

163. Priroda krivičnog postupka je takva da se mogu javiti nedoslednosti i propusti u ranije datim prikazima događaja. Jednom svedoku se mogu postaviti različita pitanja u različitim periodima ili je možda on zaboravio ili se setio nekih detalja. Iako prisustvo određenih nedoslednosti u različitim prikazima događaja ne utiče automatski na kredibilitet svedoka, potrebno je pažljivo preispitati nedoslednosti prilikom određivanja težine koju treba pripisati dokazima koje je pružio svedok. U svetlu argumenata pruženih u prethodnom pasusu, dokazima koje je pružio H.B. se ne može pripisati mnogo težine.

(c) Dokazi koji se tiču prisustva O.I. u Feroniklu dana 14. aprila 1999. godine i njegovih aktivnosti kao civila tokom 1999. godine:

164. Odbrana je stalno tvrdila da optuženi nije bio navedenog dana na području gde su se odvijali događaji i da je u tom trenutku bio na poslu u Feroniklu. Tokom čitavog trajanja postupka, odbrana je nastojala da dokaže da optuženi nije znao, niti je učestvovao u bilo kojoj fazi realizacije operacije.
165. B.K. , D.M.1 i N.K. su svedoci alibija. Sva trojica su radila u kompaniji Feronikl tokom 1998-1999. Feronikl je bio industrijski konglomerat i treće po veličini preduzeće na Kosovu. U okviru Feronikla su postojali proizvodni pogoni koji se nalaze u Glogovcu gde je ruda izvlačena i obrađivana. Oni su takođe imali stanicu u Bivolaku i fabriku vode koja se nalazi na brdu iznad

- Glogovca.²⁰⁴ Uprava i poslovne zgrade su se nalazile u Prištini.²⁰⁵ Tokom rata 1999. godine, kompanija je imala oko 300 zaposlenih od kojih su oko 70% činili Albanci.²⁰⁶
166. B.K. je bio generalni direktor, D.M.1 je bio šef Komercijalne službe, a N.K. šef Pravne službe. Kada je u pitanju **O.I.**, on je bio zamenik direktora kompanije, počev od oktobra 1998. Njegovi zadaci su uglavnom bili u vezi sa komercijalnim i finansijskim aspektima preduzeća.²⁰⁷ On je bio zadužen za bankarsko poslovanje, isplate zarada i otpremanje robe.²⁰⁸ Zapravo, **O.I.** i generalni direktor su bile jedine dve osobe u preduzeću koje su imale overene potpise u banci.²⁰⁹ Zato je, zarad plaćanja, svakodnevno morao da odlazi u nekoliko banaka, kao što su Jugobanka, Vojvođanska banka, Beogradska banka, Kosovsko-metohijska banka ili Komercijalna banka.²¹⁰ On je takođe bio odgovoran za koordinaciju određenih radnih grupa koje su uključene u program održavanja i revitalizacije proizvodnih postrojenja.²¹¹ Kancelarija **O.I.** se nalazila u zgradi uprave u Prištini. Međutim, on je često morao da ide u Goleš i Glogovac zbog različitih aktivnosti kompanije.²¹²
167. Tokom rata 1999. godine, fabrika u Glogovcu je radila pod posebnim okolnostima. U stvari, proizvodnja je prekinuta u potpunosti zbog sukoba. Međutim, fabrika nije mogla da se ugasi i morali su da je održavaju u "toplom stanju" (ili u stanju održavanja). Samo na taj način su mogli da spasu metal koji su imali na lageru, koji se procenjuje na oko 10 miliona dolara. Isto tako, tokom 1996/1997. godine, fabrika je prošla kroz glavni remont, u vrednosti od oko 12,5 miliona dolara iz stranih investicija.²¹³ Zbog toga, strani investitori su bili zainteresovani da sačuvaju proizvodni potencijal kompanije i zahtevali su redovne izveštaje o tome.

²⁰⁴ B.K. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 6. oktobar 2015, pasus 173.

²⁰⁵ B.K. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 6. oktobar 2015, pasus 23.

²⁰⁶ B.K. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 6. oktobar 2015, pasusi 29-35 i 228.

²⁰⁷ B.K. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 6. oktobar 2015, pasus 55.

²⁰⁸ B.K. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 6. oktobar 2015, pasus 87.

²⁰⁹ B.K. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 6. oktobar 2015, pasus 340.

²¹⁰ B.K. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 6. oktobar 2015, pasus 91.

²¹¹ B.K. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 6. oktobar 2015, pasus 59.

²¹² B.K. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 6. oktobar 2015, pasus 69.

²¹³ B.K. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 6. oktobar 2015, pasusi 35-41.

- O.I.** je bio taj koji je održavao vezu sa njima. Krajem 1998. godine, iz Feronikla je proizašlo još jedno preduzeće, FNG, čiji je direktor postao okrivljeni.²¹⁴
168. Da rezimiramo, tokom 1999. godine, Feronikl je bio prilično zauzet i stanje održavanja fabrike u Glogovcu je iziskivalo više aktivnosti nego obično.
169. Svedok B.K. navodi da su i on i **O.I.** živeli u Mitrovici u to vreme i da su zajedno putovali na posao u Prištinu. Vozili su se u istom vozilu, obično su u 7:00 sati kretali iz Mitrovice, a vraćali se u večernjim satima.²¹⁵ To je trajalo od oktobra 1998. do juna 1999. Tokom radnog vremena, **O.I.** je ponekad bio sa B.K. . Ako bi otišao u Glogovac ili Goleš, obično bi išao sa B.K. ili sa nekim drugim. Samo kada je odlazio u banke išao je sam.²¹⁶
170. Nosio je civilnu garderobu, uglavnom odelo.
171. Tokom rata je stupila na snagu radna obaveza. Po ovom zakonu, svo rukovodeće osoblje na Kosovu je bilo raspoređeno na svojim radnim mestima. U slučaju odsustva, oni bi bili prijavljeni.²¹⁷ Ovo se takođe odnosilo i na optuženog.
172. Što se tiče kritičnog dana, 14. aprila 1999, svedok se ne seća koje konkretne aktivnosti je obavljao **O.I.** . Ali, pošto je to padalo u sredu, svedok je zaključio da je okrivljeni sigurno bio zauzet redovnim aktivnostima koje su opisane u ranijem tekstu.²¹⁸ Bilo bi veoma teško da optuženi izostane sa posla bez "*izuzetno dobrog razloga*". U slučaju odsustva, on bi morao da se javi generalnom direktoru a to se nije dogodilo.²¹⁹
173. Ove aspekte su potvrdila druga dva svedoka koja su radila zajedno sa okrivljenim, D.M.1 i N.K. .
174. Kako bi dopunili dokaze u vezi sa dnevnim aktivnostima optuženog, odbrana je u dokaze unela dva njegova dnevnika koji pokrivaju određene periode tokom 1999. i 2000. godine, uključujući i kritični dan.²²⁰ Pod datumom 14. april 1999, dnevnik sadrži 7 stranica beleški. One se uglavnom sastoje od imena i telefonskih brojeva.

²¹⁴ B.K. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 6. oktobar 2015, pasusi 65 i 199.

²¹⁵ B.K. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 6. oktobar 2015, pasus 79.

²¹⁶ B.K. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 6. oktobar 2015, pasus 333.

²¹⁷ B.K. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 6. oktobar 2015, pasusi 65 i 199.

²¹⁸ B.K. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 6. oktobar 2015, pasusi 248-264.

²¹⁹ B.K. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 6. oktobar 2015, pasusi 357-360.

²²⁰ Videti Sudski registrator XIII.

175. Odbrana je nameravala da dnevnicima, kao i navedenim svedocima, pokaže da je optuženi bio na svom radnom mestu tokom kritičnog dana i da isključi njegovo prisustvo u predelu Mitrovice. Međutim, veće smatra da je izveden alibi potpuno uopšten i samim tim neubedljiv. Nijedan od svedoka nije ponudio bilo kakve konkretne dokaze o tome gde je okrivljeni bio tog dana. Čak i da se pojavio na poslu tog dana, prikazano je da je optuženi imao fleksibilne aktivnosti i stoga je mogao lako da sakrije svoj izostanak sa posla.
176. Odbrana je iznela Uredbu o organizaciji i sprovođenju radne obaveze²²¹ koja predviđa da se za vreme ratnog stanja radna obaveza u državnom organu može nametnuti građanima. Svedoci B.K. , D.M.1 i N.K. su izjavili da je to bio slučaj sa okrivljenim: bilo mu je određeno da bude na svom radnom mestu. Veće ocenjuje da sama ova Uredba o radnoj obavezi u potpunosti ne isključuje odsustvo zaposlenog sa njegovog radnog mesta. Prema vlastitoj izjavi optuženog, ukoliko bi se desilo da iz bezbednosnih razloga radnici iz sela nisu mogli doći na posao, oni su morali da kontaktiraju druge radnike koji su mogli da idu kako bi oni obavestili upravu.²²² Čak i ako prihvatimo da se potencijalno odsustvo moralo prijaviti upravi, uprava se sastojala od optuženog, kao zamenika direktora i B.K. , koji je bio generalni direktor. Prema rečima B.K. , O.I. je bio "ličnost od poverenja".²²³ Oni su blisko saradivali i bili su prijatelji. U stvari, O.I. je preuzeo dužnost zamenika direktora na lični zahtev B.K. . Još jedna značajna činjenica je da osim sebe, B.K. je ovlastio još samo optuženog da potpisuje bankarske poslove. Čak ni D.M.1 , koji je bio šef Jedinice za komercijalne i finansijske poslove nije mogao da potpisuje naloge i slične dokumente. Njegovo prethodno pravo da potpisuje dokumente je ukinuto čim je B.K. postao generalni direktor.²²⁴ Optuženi je uživao visok stepen poverenja. Razumno je

²²¹ Uredba objavljena u "Službenom glasniku" SRJ, br. 36, od 24. jula 1998; 20/99; *videti* Registrator suda X, Glavni pretres, tabulator 10.

²²² O.I. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 8. decembar 2015, pasusi 17-19.

²²³ B.K. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 6. oktobar 2015, pasus 276.

²²⁴ D.M.1 je izjavio: "*Gospodin B.K. mi je oduzeo ovo pravo i jedino su gospodin B.K. i gospodin O.I. bili oni koji su imali to pravo. Tokom perioda R.V. , ja sam takođe bio odgovoran za to, imao sam to pravo; sudija Nuno Madureira: Vi kažete da za fabriku koja zapošljava 1.200 ljudi*

verovati da on nije bio na kratkoj uzici, već je imao izvestan stepen samostalnosti u svojim svakodnevnim aktivnostima. Osim toga, nije nerazumno prihvatiti da učešće u paravojnim aktivnostima i aktivnostima rezervnih policijskih snaga ne zahteva određeni raspored ili stalno prisustvo, već se u nekim operativnim hitnim slučajevima može zahtevati na *ad hoc* osnovi.

177. Da rezimiramo, veće se ne može osloniti na iskaze tih svedoka kako bi se doznale aktivnosti okrivljenog dana 14. aprila 1999. godine.
178. S druge strane, u slučaju da je primećen njegov izostanak, generalni direktor bi morao da prijavi optuženog vlastima.²²⁵ Međutim, upravo su "vlasti" organizovale operaciju čišćenja u Mitrovici, dakle u njihovim očima odsustvo bi bilo opravdano.
179. Dnevnici koje je izneo optuženi nemaju neku dokaznu vrednost. Oni ne predstavljaju zvaničnu ili nepristrasnu evidenciju. Njih je sačinio optuženi i nema drugih dokaza osim objašnjenja koje je pružio optuženi, gde i kada su držani. Datumi su takođe ručno unošeni. Okrivljeni nije mogao da se seti svojih tačnih aktivnosti 14. aprila 1999. godine, ali je pretpostavio da je bio na poslu kao i bilo kog drugog radnog dana. S obzirom na to da za taj datum postoji sedam stranica unosa, optuženi zaključuje da je to sigurno bio veoma naporan dan.²²⁶ Međutim, unosi neposredno pre 14. aprila 1999. godine su zavedeni pod 6. april 1999. godine. Sledeći zaveden datum je 23. april 1999. Dakle, beleške u dnevniku su po datumima odvojene na po 8-9 dana. Prema rečima optuženog, on je svakodnevno išao na posao i bio je veoma zauzet. Nije jasno zašto su unosi u dnevnicima bili tako vremenski udaljeni. Možemo samo zaključiti da dnevnici ne odražavaju precizno dnevne aktivnosti optuženog. Pored toga, unosi pod 14. april ne predstavljaju listu zadataka, ili sastanke, niti sadrže ikakve naznake o vremenskom okviru bilo kakvih aktivnosti ili da li su one ostvarene ili ne. Dnevnik sadrži spisak imena i telefonskih brojeva i to ne može da posluži veću kao osnova za bilo kakav zaključak. Dnevnik ne može da izazove

i ima puno postrojenja na celoj teritoriji, samo su dve osobe imale dozvolu da potpisuju troškove?; D.M.1 : Da, ja upravo to govorim. Očigledno je da gospodin B.K. nije polagao previše poverenja u mene." Videti

D.M.1 , Zapisnik sa glavnog pretresa, 7. oktobar 2015, pasusi 224-227.

²²⁵ B.K. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 6. oktobar 2015, pasusi 361-362.

²²⁶ O.I. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 4. decembar 2015, pasusi 85-90.

- razumnu sumnju u vezi sa prisustvom optuženog na kritičnom mestu 14. aprila 1999. godine.
180. Da zaključimo, alibi nudi samo opšte informacije o aktivnostima optuženog u dato vreme i njemu protivreče konkretni dokazi koji su ranije detaljno navedeni.
181. Pomenućemo takođe da je svedok B.I. , koga je predložilo tužilaštvo, takođe svedočio o aktivnostima Feronikla. Tokom svedočenja, naveo je da su srpske oružane snage bile prisutne u fabrici dok je tamo bio zaposlen. Međutim, svedok je prestao da radi u leto 1998. godine²²⁷ i to je pre nego što je optuženi započeo svoje aktivnosti tamo. Zbog toga, smatra se da njegovo svedočenje nije relevantno.
182. U svom svedočenju, svedok B.R.2 se takođe dotakao aktivnosti u Feroniklu, međutim on nije ponudio informacije iznutra koje bi se mogle smatrati relevantnim.
183. Veće je konstatovalo da je nekoliko svedoka bliskih optuženom, uključujući i njegovu prvu komšinicu G.P. , izjavilo da ga nikada nisu videli u uniformi.²²⁸ Ovo je uopštena negirajuća izjava i ona ne isključuje ovu opciju, naročito imajući u vidu moguću tajnu prirodu paravojnih aktivnosti. Što je još važnije, ta uopštena izjava je obezvređena dokazima samog optuženog. Prema sopstvenom priznanju, on je ranije bio u rezervnom sastavu policije i imao je plavu uniformu.²²⁹ Svedok Y je takođe svedočio o istoj činjenici.²³⁰
184. Na kraju, veće je svesno velikog broja dokaza o dobrom karakteru **O.I.** i njegovom dobrom odnosu prema Albancima. Njegov sportski klub je promovisao etničku inkluziju. Prema B.K.²³¹, D.M.1²³², A.D.²³³ i O.M. , dok je radio u Feroniklu, on je bio uključen u organizaciju konvoja za prevoz uglavnom kosovskih Albanaca van granica Kosova, uglavnom u sadašnju BJRM. Konvoj se sastojao od jednog autobusa i oko 30 vozila koji je prevezao 200-300 osoba, bivše zaposlene u Feroniklu i njihove porodice kao i druge albanske

²²⁷ B.I. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 24. mart 2015, pasusi 144 *et seq.*

²²⁸ G.P. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 15. oktobar 2015, pasus 122.

²²⁹ **O.I.** , Zapisnik sa glavnog pretresa, 4. decembar 2015, pasusi 264-267.

²³⁰ Svedok Y, Zapisnik sa glavnog pretresa, 28. juli 2015, pasusi 46-47.

²³¹ B.K. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 6. oktobar 2015, pasus 120 *et seq.*

²³² D.M.1 , Zapisnik sa glavnog pretresa, 7. oktobar 2015, pasus 96 *et seq.*

²³³ A.D. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 8. oktobar 2015, pasus 111 *et seq.*

- porodice, od kojih su neki bili iz Mitrovice.²³⁴ **O.I.** je takođe ranije pokušao da privatnim vozilom izvede A.D. iz zemlje, ali je operacija bila neuspešna. Svi gore navedeni naponi su preduzeti nakon brojnih molbi kosovskih Albanaca, koji su potom bili vrlo zahvalni organizatorima. Ovaj dokaz zaista ide u prilog zaključku da je optuženi pokazao human i prijateljski odnos prema Albancima.
185. Cela ova operacija takođe može da ukaže na sredstvo za postizanja zajedničkog cilja: iseljenje Albanaca sa Kosova. Međutim, bez konkretnih dokaza koji bi išli u prilog ovoj drugoj pretpostavci, veće konstatuje dobar karakter optuženog.
186. Brojna pisma o karakteru optuženog su takođe uneta u dokaze. Oni potiču od nekoliko međunarodnih zvaničnika koji su sarađivali sa optuženim u različitim periodima nakon juna 1999. godine²³⁵ i oni su dokaz njegovog stava koji podržava uključivanje kosovskih Albanaca i pomirenje između dve zajednice.
187. Odbrana **O.I.** je u suštini predložila, kako u svojim podnescima tako i u dokazima, da je njegov karakter u potpunoj suprotnosti sa tvrdnjama iznetim u optužnici. Na veoma slikovit način, odbrana iznosi sledeće u svojoj uvodnoj reči od 18. decembra 2014: **O.I.** *“je bio zamenik direktora važnog preduzeća i čitav rat je proveo obavljajući te dužnosti. Nije on bio “vikend ratnik” koji je tokom nedelje bio direktor preduzeća, a vikendom naređivao ubistva, tako što se iz mirnog doktora Džekila pretvarao u krvoločnog gospodina Hajda.”*
188. Po mišljenju veća, karakter optuženog ne bi bio od velikog značaja ukoliko postoje zadovoljavajući dokazi za suprotno, posebno imajući u vidu očiglednu posvećenost ostvarivanju vojnih i političkih ciljeva srpskih snaga. Alibi i karakter ne isključuju umešanost **O.I.**, ukoliko je bilo ubedljivih razloga zbog kojih je morao da učestvuje u događaju. Njegov dobar karakter ne pravi veliku razliku kada je delovao kao učesnik u široj grupnoj akciji. Izjave o karakteru se mogu uzeti u obzir samo kao olakšavajući faktor.
189. Na osnovu sveobuhvatnih dokaza koji su procenjeni u vezi sa ovom tačkom, veće je

²³⁴ B.K., Zapisnik sa glavnog pretresa, 6. oktobar 2015, pasus 145 *et seq.*

²³⁵ *Videti* Registrator suda III, Glavni pretres, tabulator 12.

utvrdilo van razumne sumnje da je tom prilikom **O.I.** bio pripadnik grupe paravojne/policijske jedinice koja je bila prisutna na kontrolnom punktu i da je nosio plavu uniformu i oružje.

(d) uloga **O.I.** u događajima od 14. aprila 1999. godine u Mitrovici

Ponašanje **O.I.** na kontrolnom punktu:

190. Dok su se nalazili u ulici Miladina Popovića, jedno lice je odvojilo i pustilo šestoricu kosovskih Albanaca od ostale devetorice koji su potom sprovedeni do mesta gde je trebalo da budu pogubljeni. Svedoci su jednoglasni u ovom pogledu.
191. Pored toga, prema svedoku pod imenom I.M.1, „lice koje je odvojilo šestoricu“²³⁶, se obratilo **O.I.**: „Šta ćemo sa njima“? **O.I.** je odgovorio na srpskom jeziku: „Zašto me pitate, postupite po naređenju“.²³⁷ On je takođe nazvao **O.I.** „šef“.²³⁸ I.M.1 tvrdi da se vrlo dobro seća ovih reči.²³⁹
192. Izgleda da je do ove razmene reči došlo odmah nakon odvajanja.²⁴⁰ Ovo se slaže sa činjenicom koju je I.M.1 izneo, da ih je „plavi“ odvojio bez naređenja.²⁴¹ Ovde postoji manja nepodudarnost između izjava: u izjavi u prethodnom postupku, dao je svoj prikaz: „Bila je jedna osoba, **O.I.**, i on je naredio da nas odvoje“.²⁴² Čini se da je „naređenje“ izgovoreno pre odvajanja, a ne posle, kako je izjavio pred sudom. Ova nepodudarnost ne čini izjavu I.M.1 neverodostojnom. Zabuna je možda prouzrokovana činjenicom da se odvajanje i sprovođenje devetorice kosovskih Albanaca prema Ruga per Bajr odigralo veoma brzo, to je trajalo samo nekoliko minuta.²⁴³ Međutim, čini se da gledište svedoka više naginje činjenici da je

²³⁶ I.M.1, zapisnik sa glavnog pretresa, 21. januar 2015, pasus 281.

²³⁷ I.M.1, zapisnik sa glavnog pretresa, 21. januar 2015, pasusi 277-279, 314 i 318-321.

²³⁸ I.M.1, zapisnik sa glavnog pretresa, 21. januar 2015, pasusi 322-330 i 333-334.

²³⁹ I.M.1, zapisnik sa glavnog pretresa, 21. januar 2015, pasus 322.

²⁴⁰ „Oni su otišli, a mi smo ostali i onda se jedan od njih obratio **O.I.**“; I.M.1, zapisnik sa glavnog pretresa, 21. januar 2015, pasus 277.

²⁴¹ I.M.1, zapisnik sa glavnog pretresa, 22. januar 2015, pasusi 450-451.

²⁴² I.M.1, zapisnik sa glavnog pretresa, 22. januar 2015, pasus 452.

²⁴³ I.M.1, zapisnik sa glavnog pretresa, 22. januar 2015, pasus 447.

- došlo do razmene reči nakon odvajanja. I.M.1 je ponovio ovo gledište pred sudom, u drugom kontekstu, i ponovo je dao isti prikaz: „On [O.I.] je odgovorio na srpskom jeziku „zašto me pitate, postupite po naređenju“. Onda su svi oni stavili fantomke na glavu i odmah nas povelili ka tom putu desno”.²⁴⁴
193. Sh.K.1 je čuo da je neko rekao: „Postupite po pravilima“,²⁴⁵ ali nije video ko je to bio. Čini se da je svedok u svojoj izjavi u prethodnom postupku od 24. januara 2000. izjavio da je O.I. izgovorio te reči. Međutim, pred sudom, svedok je izričito istakao da nije primetio optuženog zbog toga što su mu ruke bile podignute iza vrata i glava mu je bila pognuta.²⁴⁶ Veće smatra ovu izjavu verodostojnom, iako je dobijena tek nakon što mu je osveženo pamćenje. Činjenica da je svedok cenzurisao svoju izjavu u prethodnom postupku, kao što je gore navedeno, i ponudio logično objašnjenje za ovu promenu iskaza, pokazuje da je pažljivo razmotrio šta je zaista doživeo, a šta nije.
194. Xh.S. je takođe čuo taj glas,²⁴⁷ ali je ovaj podatak izneo tek kada mu je više puta postavljeno to pitanje i nakon što mu je osveženo pamćenje. Stoga, veće smatra da njegova izjava ima umanjenju vrednost. Međutim, njegov prikaz ima težinu potkrepljujućeg dokaza.
195. L.A.1, iako je prethodno pomenuo sličnu razmenu reči, nije to izneo i pred sudom.²⁴⁸ Kada je svedok davao iskaz na sudu, upotreba njegovih prethodnih izjava je bila striktno ograničena prema ZKP. Naime, prethodne izjave mogu da se koriste samo da bi se svedoku osvežilo pamćenje tokom direktnog ispitivanja i prilikom osporavanja kredibiliteta svedoka tokom unakrsnog ispitivanja (član 123 ZKP). U oba slučaja, sadržaj prethodne izjave se koristi samo da bi se pomoglo strani u postupku da postigne takve ciljeve i takva izjava ne može da bude uvrštena kao direktni činjenični dokaz. Stoga, izjava svedoka L.A.1 u prethodnom postupku ne može da ima naročitu dokaznu vrednost.
196. Dakle, na osnovu gore navedene kombinacije dokaza, veće je utvrdilo van razumne

²⁴⁴ I.M.1, zapisnik sa glavnog pretresa, 22. januar 2015, pasus 279.

²⁴⁵ Sh.K.1, zapisnik sa glavnog pretresa, 18. februar 2015, pasusi 325-332.

²⁴⁶ Sh.K.1, zapisnik sa glavnog pretresa, 18. februar 2015, pasus 325.

²⁴⁷ Xh.S., zapisnik sa glavnog pretresa, 22. januar 2015, pasusi 667-684.

²⁴⁸ L.A.1, zapisnik sa glavnog pretresa, 26. mart 2015, pasusi 203-217.

sumnje da pre nego što je devetorica kosovskih Albanaca prošlo kroz kontrolni punkt prema mestu gde je trebalo da budu pogubljeni, jedan pripadnik srpske policije/paravojne jedinice, koji ih je sprovodio, je pitao **O.I.** nešto u smislu „šta ćemo da radimo sa njima, šefe“, na šta je **O.I.** odgovorio nešto u smislu „zašto me pitate, postupite po naređenju“!

197. I.M.1 je takođe pomenuo da je, nakon što je „spasilac“ zaustavio pogubljenje, kada su se petorica preživelih vraćali ka kontrolnom punktu, čuo glas koji je rekao nešto u smislu „sada idite u Albaniju“. Prepoznao je da je to glas **O.I.**.²⁴⁹ Međutim, veće ne može dovoljno da se osloni na ove informacije da bi se utvrdilo van razumne sumnje da je to zaista bio optuženi koji je izgovorio ove poslednje reči. Svi pripadnici policije/paravojne jedinice koji su se nalazili oko punkta su bili maskirani u tom trenutku, i svedok nije mogao da vidi lice **O.I.**. Prepoznavanje glasa nije procenjeno kao pouzdan način da se pozitivno identifikuje optuženi.

Komandna uloga **O.I.** _____ :

198. Prema svedoku pod imenom I.M.1, tokom razmene reči između čoveka u „plavoj“ uniformi i **O.I.**,²⁵⁰ ovaj drugi je nazvan „šefom“.²⁵¹
199. Veće smatra da upotreba reči „šef“ može da bude dvosmislena. Čak je i sam I.M.1 priznao da je **O.I.** mogao da dobije naređenje od nekoga drugoga.
200. Pojam „šef“ ne podržava baš čvrst zaključak u vezi sa položajem optuženog među vojnicima. Pojam „šef“, sam po sebi, je možda bio slobodno shvaćen od strane nekih paravojnih jedinica u to vreme, neki od njih su možda koristili taj termin samo kao znak poštovanja ili autoriteta. Možda je društveni položaj optuženog izazvao poštovanje, a ne njegov službeni ili *de facto* autoritet u srpskim oružanim snagama.
201. Pored toga, odgovor **O.I.** – „Zašto me pitate, postupite po naređenju“! –

²⁴⁹ I.M.1, zapisnik sa glavnog pretresa, 21. januar 2015, st. 456, i zapisnik sa glavnog pretresa, 22. januar 2015, pasus 316.

²⁵⁰ Kao što je gore opisano.

²⁵¹ I.M.1, zapisnik sa glavnog pretresa, 21. januar 2015, pasusi 322-330, 333-334.

- više ukazuje na činjenicu da on nije taj koji je izdao naređenje, već da je naređenje izdao neko drugi.
202. Kada je svedok M.Ll. _____ primetio **O.I.** _____, potomji je stajao ispred grupe naoružanih lica. Prema rečima svedoka, „vođa grupe uvek stoji ispred grupe“.²⁵² Veće se ne oslanja na ovaj zaključak i smatra ga samo ličnim mišljenjem svedoka koje nema nikakvu dokaznu vrednost.
203. Pred kraj svog iskaza, svedok Sh.C.1 _____ je pomenula sledeće: „on je zaista bio njihov vođa; bio je kriminalac; dao je naređenje da se izvrši pogubljenje“.²⁵³ Međutim, ona nije čula nikakva naređenja ili druge komande i njena procena nije potkrepljena činjenicama.
204. Z.A. _____ je takođe sugerisao da je „**O.I.** _____ bio vođa“, po osnovu činjenice da je hodao ispred drugoga i da je on govorio.²⁵⁴ Prvo, kao što je gore navedeno, vrednost koja se pripisuje njegovoj izjavi kada je u pitanju identifikacija optuženog je veoma mala. Drugo, ovde važi isti argument kao za izjavu svedoka M.Ll. _____ : ovo predstavlja samo mišljenje svedoka. Fizički raspored vojnika u grupi ne može da bude osnov za odlučujući zaključak o tome ko je komandovao.
205. Jedini podatak koji je pružio neko ko je interno povezan sa policijskim aktivnostima je dao svedok Y, koji je nekada bio policajac. Svedok je izjavio da je jednom prilikom obezbeđivao kontrolni punkt u Vučitrnu, zajedno sa **O.I.** _____, i da je potomji bio njegov podređeni. Iako se ova epizoda desila godinu dana pre događaja koji je predmet ovog suđenja, pa ni na koji način nije odlučujuća za nas, ipak izaziva još više sumnje u pogledu komandnog položaja optuženog.
206. Svedok F.H. _____ je izjavio da je „**O.I.** _____ bio ključna osoba za zločine koji su se dogodili u Mitrovici 1999, tačnije u ulici pod nazivom Kovaqevė“.²⁵⁵ Međutim, kao što je svedok ovo dalje razradio, ovaj zaključak je bio zasnovan na pukim glasinama.²⁵⁶ On nije imao ličnih saznanja u vezi sa događajima koji su predmet

²⁵² M.Ll. _____, zapisnik sa glavnog pretresa, 23. januar 2015, pasusi 435, 448-454.

²⁵³ Sh.C.1 _____, zapisnik sa glavnog pretresa, 27. mart 2015, pasus 137.

²⁵⁴ Z.A. _____, zapisnik sa glavnog pretresa, 25. februar 2015, pasusi 51 - 71 i 96.

²⁵⁵ F.H. _____, zapisnik sa glavnog pretresa, 26. februar 2015, st. 125 i 93.

²⁵⁶ F.H. _____, zapisnik sa glavnog pretresa, 26. februar 2015, st. 127-128 i 136.

suđenja. Stoga, veće ne pridaje značaj takvim nepotkrepljenim iskazima zasnovanim na glasinama.

207. Nekoliko izveštaja i memoranduma KFOR-a i UNMIK-a, koji su dostavljeni kao materijalni dokazi, predstavljaju **O.I.** kao vođu ili komandanta paravojnih/policijskih jedinica. Ne postoji indikacija u pogledu njihovih izvora, niti su oni na bilo koji način potkrepljeni na sudu. Stoga, ovi dokumenti nemaju dokaznu vrednost.
208. Ovaj aspekt nije mogao da se utvrdi.

Zajednički plan i koordinacija između trupa SRJ i Srbije – zvanične (policija/vojska) i nezvanične snage:

209. Dokazano je da su oružane snage Srbije i SRJ zajednički delovale u svrhu postizanja zajedničkog cilja.
210. Veće napominje da nije neophodno da zajednički cilj bude unapred dogovoren ili formulisan; može spontano da se ostvari i da se izvede iz konkretnih činjenica.²⁵⁷ Zaključak o postojanju zajedničkog plana može u osnovi, između ostalog, da se izvede iz načina na koji su krivična dela počinjena.²⁵⁸
211. Svedoci su jednoglasno posvedočili o kombinovanom prisustvu vojske, policije i onoga što su oni identifikovali kao „paravojna jedinica“ (ili nezvanična vojska). Naveli su dva osnovna tipa uniformi: zelene i plave. Da se pojednostavi, oružane snage su nazivane „zeleni“ i „plavi“.
212. U optužnici se koristi izraz „paravojna jedinica/policija“. „Paravojna“ je termin koji se koristi u instrumentima humanitarnog prava, kao što su Dopunski protokol I Ženevskih konvencija, iako to nije u njemu definisano. Izraz paravojna jedinica obično služi da opiše snage ili jedinicu čija su funkcija i organizaciona struktura slične ili podređene profesionalnoj vojsci, ali nema profesionalni ili legitimni

²⁵⁷ *Tadić*, presuda po žalbi, st. 227; *Krnojelac*, presuda po žalbi, st. 97, *Vasiljević*, presuda po žalbi, st. 100, 109; *Brđanin* presuda po žalbi, st. 415, 418.

²⁵⁸ *Vasiljević*, presuda po žalbi, st. 100, 109; *Furundžija*, presuda po žalbi, st. 119; *Tadić*, presuda po žalbi, st. 227; *Ntakirutimana*, presuda po žalbi, st. 466; *Blagojević*, presuda, st. 699; *Brđanin*, presuda, st. 262; *Simić*, presuda, st. 158; *Krnojelac*, presuda, st. 80; *Krstić*, presuda, st. 611; *Milutinović*, presuda, I tom, st. 102.

status.²⁵⁹ U svojoj praksi, MKSJ je izraz „paravojna“ pripisivao jedinicama koje su se borile zajedno sa vojnim ili policijskim snagama u sukobima na teritoriji bivše SFRJ, koje su bile prepoznatljive po svojoj uniformi, načinu obuke i vođama, a koje su često bivale uvrštene u rezervni sastav.²⁶⁰

213. Međutim, razlika između policije (aktivne ili u rezervi) i paravojne jedinice nije baš jasna u našem dokaznom materijalu. Prema iskazima svedoka, obe su koristile uniforme koje su bile pretežno plave; međutim, neki od njih su nosili fantomke ili slične kape. Neki od svedoka su ih nazvali „paravojnim jedinicama“ ili „pripadnicima nezvanične vojske“.²⁶¹ Treba imati na umu da su svedoci civili i da niko od njih nije imao naprednu vojnu obuku, niti su bili u stanju da naprave jasnu razliku između vrsti uniformi.
214. Dokazi dosledno pokazuju da su „zeleni“ ti koji su ih proterali iz njihovih domova, okupili ih na ulici i nako što su ih odvojili od njihovih porodica, sproveli 15 kosovskih Albanaca do zida kuće u Njegoševoj ulici. Tu su ih preuzeli „plavi“ i ispitivali su ih. Nakon toga, oni su opet sprovedeni dalje. Prikazi svedoka se razlikuju kada je reč o tome ko ih je sproveo od zida do ulice Miladina Popovića. Međutim, jednoglasni su u činjenici da su ih „plavi“ preuzeli nakon poslednjeg odvajanja u ulici Miladina Popovića i sproveli ih do mesta gde je trebalo da budu pogubljeni.
215. Što se tiče lica koja su ispitivala muškarce kod zida, većina iskaza se slaže u činjenici da su to bili „plavi“. Vojnici su predali 15 muškaraca „plavima“, koji su ih poređali uza zid. I.M.1 je opisao da su nosili plave maskirne policijske uniforme sa

²⁵⁹ Oxford English Dictionary (Oxford rečnik engleskog jezika).

²⁶⁰ Videti *Martić*, presuda po žalbi, st. 195, 205; *Krajišnik*, presuda po žalbi, st. 246; *Brđanin*, presuda po žalbi, st. 146, 236; *Đorđević*, presuda, st. 191.

²⁶¹ Kao primer, I.M.1 je imao sledeće viđenje: „N.V.3 : Koja je razlika između redovne i rezervne vojske?; I.M.1 : Kao što sam juče rekao, fokusirao sam se na njihove godine i uniformu. N.V.3 : Znači redovna i rezervna vojska nisu isto, je li tako?; I.M.1 : Ne. N.V.3 : Kada koristite izraz „paravojna“, na šta mislite?; I.M.1 : Ne znam na šta sam mislio kada sam upotrebio tu reč, ali ako jesam, to znači da oni mogu da budu paravojna jedinca u civilu ili u uniformi. N.V.3 : Kakve su te paravojne uniforme?; I.M.1 : Juče sam pomenuo dve vrste uniformi, plavu maskirnu policijsku uniformu i zelenu maskirnu vojnu uniformu. N.V.3 : Ako je tako, dve vrste uniformi, kako onda razlikujete paravojnu uniformu? I.M.1 : Koliko ja znam, nikada nisam pomenuo termin paravojna, rekao sam samo policijska i vojna. N.V.3 : To znači da ste rekli da su toga dana policija i vojska bile u vašoj kući?; I.M.1 : Da. Policija u uniformi i policija sa maramama. Bili su u policijskoj uniformi i nosili su crne marama“. Videti I I.M.1 , zapisnik sa glavnog pretresa, 22. januar 2015, pasusi 22-33.

- „crnim kapuljačama nalik maramama”.²⁶² Nasuprot tome, Sh.K.1 ih je opisao kao vojnike.²⁶³
216. Nakon što je završeno ispitivanje kod zida, „zeleni“ su sporveli 15 lica nazad do Njegoševe ulice (sadašnja ul. Mehmet Gradica), onda stepenicama do ulice Miladina Popovića.²⁶⁴ I.M.1 nije primetio gde su se nalazili „plavi”.²⁶⁵ Slično tome, Sh.K.1 je takođe tvrdio da su ih vojnici sproveli do mesta gde se odigralo poslednje odvajanje u ulici Miladina Popovića.²⁶⁶ Xh.S. je izjavio da su ih pripadnici nezvanične vojske sproveli do ulice Miladina Popovića.²⁶⁷
217. Činjenica da mogu postojati nepodudarnosti u iskazima koje se odnose na boju uniforme onih koji su izvršili određene radnje, ne podriva težinu njihovih iskaza. Ove razlike se ne smatraju suštinskim jer se zapravo ne odnose na važne elemente činjenica. Dokazi predloženi pred većem su jasno pokazali da su svedoci iskusili izuzetno traumatične događaje: nasilno su odvedeni iz svojih domova, odvojeni od svojih najmilijih i držani kao taoci bez saznanja o tome šta ih čeka. Tokom ovog perioda od oko sat vremena, videli su naoružane uniformisane snage, koji su pretežno nosili dve različite vrste uniformi. Nije neobično da se pomeša ko od njih je izvršio koju tačno radnju. Po oceni veća, razlika između lica u civilu i u uniformi ostaje bolje utisnuta u sećanju nego određena vrsta uniforme koju neko nosi. Zapravo, u pogledu vremena koje je proteklo između opisanih događaja i iskaza svedoka pred sudom, takva odstupanja - bilo interna²⁶⁸ ili eksterna²⁶⁹ - nisu nešto što je iznenađujuće ili neobično i ne umanjuju vrednost dokaza koje su oni predložili.
218. Osim toga, različiti prikazi ne moraju da ukazuju na odstupanja. Činjenica da su se „plavi“ pojavili kada je grupa od 15 lica sprovedena do zida u Njegoševoj ulici, ne mora da znači da su „zeleni“ otišli sa tog područja. U stvari, postoje čvrsti dokazi koji ukazuju na suprotno. Prema rečima svedoka I.M.1, nakon što su ih predali

²⁶² I.M.1, zapisnik sa glavnog pretresa, 21. januar 2015, pasus 113.

²⁶³ Sh.K.1, zapisnik sa glavnog pretresa, 18. februar 2015, pasusi 99-104.

²⁶⁴ I.M.1, zapisnik sa glavnog pretresa, 22. januar 2015, pasus 420.

²⁶⁵ I.M.1, zapisnik sa glavnog pretresa, 22. januar 2015, pasusi 421-422.

²⁶⁶ Sh.K.1, zapisnik sa glavnog pretresa, 18. februar 2015, pasusi 102, 128-132.

²⁶⁷ Xh.S., zapisnik sa glavnog pretresa, 22. januar 2015, pasusi 594-596.

²⁶⁸ Određeni svedoci su naveli različite uniforme u svojim iskazima pred sudom, suprotno onome što su rekli u prethodnim izjavama.

²⁶⁹ Razlike u izjavama različitih svedoka.

izjavio da nije mogao da čuje bilo kakvu razmenu reči između „plavih“ i „zelenih“ tokom njihove interakcije.²⁷⁴

224. Takođe, dok su koračali prema ulici Miladina Popovića, I.M.1 je započeo razgovor sa jednim od vojnika u nameri da spasi svoj život. I.M.1 svedoči: „*On (vojnika²⁷⁵) je rekao da kada dođemo do kraja ulice, da će neki ljudi da nas identifikuju. Nas 15 smo nastavili zajedno sa vojskom i kada smo stigli do kraja ulice, tamo je bilo četiri, pet stepenika. Onda su nas usmerili levo na ulicu Miladina Popovića i tamo su se nalazile neke stare prodavnice. Kada smo stigli do kraja i skrenuli levo, tamo se nalazio kontrolni punkt gde su se nalazili pripadnici policije i paravojne jedinice*“.²⁷⁶ Ovo pokazuje da je taj vojnik znao da se pripadnici policije i paravojne jedinice nalaze iza ugla kod kontrolnog punkta.
225. Prelazimo na sledeću fazu - pogubljenje – pripadnici policije/paravojne jedinice koji su ostali na kontrolnom punktu su mogli da posmatraju pogubljenje sa kratke udaljenosti od samo nekoliko metara.²⁷⁷ Nisu pokazali nikakve znakove zaprepašćenja niti ikakve spoljašnje znakove koji bi normalno ukazivali na šok ili iznenađenje.
226. Činjenica da su „zeleni“ obustavili pogubljenje nije u suprotnosti sa njihovom koordinacijom. To jednostavno ukazuje na činjenicu da su jedinice na terenu (ili bar „plavi“) možda prekoračili prvobitno zajedničko naređenje ili da neki pretpostavljeni nisu odobravali metode za proterivanje kosovskih Albanaca. U stvari, ovo obustavljanje nije bilo iznenađenje za pripadnike policije/paravojne jedinice. Oni nisu dovodili u pitanje naređenje za obustavu, niti hteli da ga razjasne, već da pregovaraju o tome. Kao što je naveo svedok Sh.K.1 : „*Jedno lice je uzviknulo glasno, naredilo je da se obustave ubistva, policajac koji je bio blizu mene je rekao: „samo još ovaj“, a druga osoba je rekla: „ni jedan više“*“.²⁷⁸ Nakon što im je vojnik zabranio da nastave sa pogubljenjem, pripadnici policije/paravojne jedinice

²⁷⁴ I.M.1 , zapisnik sa glavnog pretresa, 22. januar 2015, pasusi 417-418.

²⁷⁵ Kurziv.

²⁷⁶ I.M.1 , zapisnik sa glavnog pretresa, 21. januar 2015, pasus 248.

²⁷⁷ Videti crtež i izveštaj sa obilaska mesta događaja od 21. septembra 2015, koji je sačinila Jedinica za sudsku medicinu regionalne policijske uprave u regionu Mitrovice od 21. septembra 2015, a koji je dostavljen sudu dana 28. septembra 2015.

²⁷⁸ Sh.K.1 , zapisnik sa glavnog pretresa, 18. februar 2015, st. 228.

su nastavili da maltretiraju kosovske Albance govoreći im da „idu u Albaniju“. Činjenica da ih je „spasilac“ sproveo u pincgaueru prema autobuskoj stanici pokazuje da je on još uvek bio zabrinut da bi druge oružane snage mogle da prekorače prvobitno naređenje.

227. Međutim, da zaključimo, veće smatra da sveukupno ponašanje snaga, kao što je gore opisano, predstavlja jasan dokaz da su, uprkos činjenici da detalji plana nisu bili u potpunosti razrađeni ili poštovani, vojska, policija i neredovne srpske snage delovale na osnovu zajedničkog plana i sa zajedničkim ciljem proterivanja albanskog stanovništva sa tog područja. Njihovo koordinisano delovanje se jasno vidi iz dokaza.

(e) analiza uslova za oružani sukob, civilni status ciljanog stanovništva i veza sa oružanim sukobom.

Unutrašnji sukob:

228. Do činjenica iz optužnice je došlo ubrzo nakon početka NATO bombardovanja.
229. Da bi se procenilo postojanje oružanog sukoba koji nije međunarodnog karaktera, pretresno veće se poziva na funkcionalnu definiciju iz sudske prakse Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju (MKSJ) u predmetu *Tadić*:²⁷⁹
230. „Oružani sukob postoji svuda gde se pribeglo oružanoj sili između država ili dugotrajnom oružanom nasilju između vlasti i organizovanih oružanih grupa ili između takvih grupa unutar jedne države“.
231. Ovaj test je dosledno primenjen u kasnijoj sudskoj praksi.²⁸⁰

²⁷⁹ *Tadić*, rešenje o nadležnosti, st. 70.

²⁸⁰ *Tužilac protiv Delalića, Mucića, Delića i Landže*, presuda pretresnog veća, 16. novembar 1998, predmet MKSJ br. IT-96-21-T, st. 183; *Tužilac protiv Furundžije*, presuda pretresnog veća, 10. decembar 1998, predmet MKSJ br. IT-95-17/1, st. 59; *Tužilac protiv Kordića i Čerkeza*, presuda pretresnog veća, 26. februar 2001, predmet MKSJ br. IT-95-14/2-T, st. 24; *Tužilac protiv Kordića i Čerkeza*, presuda pretresnog veća po žalbi, 17. decembar 2004, predmet MKSJ br. IT-95-14/2-T, st. 336; *Tužilac protiv Kunarca, Kovača i Vukovića*, presuda pretresnog veća, 22. februar 2001, predmet MKSJ br. IT-96-23, st. 402; *Tužilac protiv Kunarca, Kovača i Vukovića*, presuda pretresnog veća po žalbi, 12. juni 2002, predmet MKSJ br. IT-96-23, para. 56; *Tužilac protiv Naletilića i Martinovića*, presuda pretresnog veća, 31. mart 2003, predmet MKSJ br. IT-98-34-T, st. 177; *Tužilac protiv Stakića*, predmet br. IT-97-24-T, presuda pretresnog veća II, 31. juli 2003, st. 568; *Tužilac protiv Slobodana Miloševića*, rešenje pretresnog veća III o predlogu za donošenje oslobađajuće presude (pravilo 98bis odluka), MKSJ predmet br. IT-02-54-T, 16. juni 2004, st. 16; *Tužilac protiv Blagojevića i Jokića*, predmet

232. Sudska praksa MKSJ se odnosi na dva suštinska kriterijuma za dugotrajne oružane sukobe: organizaciona struktura strana i intenzitet nasilja.
233. Pretpostavlja se da redovne ili snage pod kontrolom države - u ovom slučaju oružane snage SRJ i Srbije - ispunjavaju ove kriterijume. U odnosu na oružane snage koje nisu pod kontrolom države, kao što je OVK, one ne moraju nužno da imaju organizacionu strukturu kao državne snage, ali dovoljno je da imaju „*neki stepen organizacije*“.²⁸¹ Rukovodstvo grupe mora, kao minimum, da ima mogućnost da ostvari neku vrstu kontrole nad svojim pripadnicima, tako da osnovne obaveze iz zajedničkog člana 3 Ženevskih konvencija mogu da se sprovedu.²⁸² To su činjenični elementi koji moraju da se utvrde od slučaja do slučaja.²⁸³ Sledeći elementi su odlučujući: postojanje komandne strukture, nadležnost za pokretanje operacija koje uključuju različite jedinice, sposobnost za regrutaciju i obuku novih boraca ili postojanje internih pravila.
234. Pretresno veće je uzelo u obzir i nalaze u predmetu *Tužilac protiv Ljimaja*: „Pretresno veće je uvereno da je pre kraja maja 1998. postojao oružani sukob na Kosovu između srpskih snaga i OVK. Do tada je OVK imala generalštab koji je imenovao komandante područja, davao uputstva različitim formiranim jedinicama ili onima koje su u procesu formiranja, i izdavao saopštenja za javnost u ime organizacije. Komandanti jedinica su izdavali borbena naređenja, a

br. IT-02-60-T, presuda pretresnog veća I, 17. januar 2005, st. 536; *Tužilac protiv Strugara*, predmet br. IT-01-42-T, presuda pretresnog veća II, 31. januar 2005, st. 215; *Tužilac protiv Ljimaja, Balje i Musliua*, predmet br. IT-03-66-T, presuda, 30. novembar 2005, st. 84; *Tužilac protiv Orića*, presuda, predmet br. IT-03-68-T, pretresno veće II, 30. juni 2006, st. 254; *Tužilac protiv Haradinaja, Baljaja i Brahimaja*, presuda, predmet br. IT-04-8bis-T, pretresno veće II, 29. novembar 2012, st. 393.

²⁸¹ *Boškoski*, presuda, st. 196-198; *Ljimaj*, presuda, st. 89; *Orić*, presuda, st. 254; *Dorđević*, presuda, st. 1525; *Tužilac protiv Haradinaja, Baljaja i Brahimaja*, presuda, predmet br. IT-04-8bis-T, pretresno veće II, 29. novembar 2012, st. 393.

²⁸² *Dorđević*, presuda, st. 1525; *Boškoski*, presuda, st. 196, citiranje komentara MKCK Ženevske konvencije II, str. 34 (napominje se da ukoliko ne-državna grupa ne primenjuje zajednički člana 3, „to dokazuje da su oni koji smatraju svoje radnje pukim radnjama anarhije ili razbojništva u pravu“). Videti takođe MKCK, „International Humanitarian Law and the Challenges of Contemporary Armed Conflicts“ (Međunarodno humanitarno pravo i izazovi savremenih oružanih sukoba), izveštaj pripremljen od strane Međunarodnog komiteta Crvenog krsta, 28. međunarodna konferencija Crvenog krsta i Crvenog polumeseca, Ženeva, 2. do 6. decembra 2003. godine, str. 19 (koji se odnosi na „oružane snage ili oružane grupacije sa određenim nivoom organizacije, komandnom strukturom i, samim tim, sposobnošću da primene međunarodno humanitarno pravo“); *Tužilac protiv Haradinaja, Baljaja i Brahimaja*, presuda, predmet br. IT-04-8bis-T, pretresno veće II, 29. novembar 2012, st. 393

²⁸³ *Dorđević*, presuda, st. 1522; *Tužilac protiv Haradinaja, Baljaja i Brahimaja*, presuda, predmet br. IT-04-8bis-T, pretresno veće II, 29. novembar 2012, st. 393.

podređene jedinice i vojnici su uglavnom postupali u skladu sa tim naređenjima“.²⁸⁴

235. Sudska praksa na Kosovu je pokazala sličan pristup. Odluka Vrhovnog suda od 21. jula 2005. u predmetu *L.G. et al.* je takođe utvrdila da je od avgusta 1998. do sredine juna 1999, organizaciona struktura OVK ispunjavala uslove iz zajedničkog člana 3 Ženevskih konvencija i Dopunskog protokola II.²⁸⁵
236. Ovaj aspekt je potvrđeno i tokom tekućeg postupka. Svedok B.R.2 je živeo u Mitrovici u to vreme, ali je izjavio da nije bio prisutan kada su se odigrali događaji, jer je tokom 1999. i do kraja sukoba bio u planinama. On je bio hirurg u OVK i bio je stacioniran u planinama. On je govorio o operativnim područjima i brigadama OVK. On je bio „zadužen za zdravstvena pitanja“ u operativnom području Šalja, koje je imalo dve brigade, brigadu 141, koja je uglavnom bila stacionirana u područjima Šalja i Bajgora, i brigadu 142 koja je pokrivala Vaganicu, Ošljane i druga mesta. On takođe pominje postojanje drugih brigada, kao što je Drenica, gde je izvodio neke hirurške intervencije.²⁸⁶ Ovo još jednom potvrđuje visok nivo organizacije koji je postojao u OVK.
237. Kada je u pitanju intenzitet oružanih sukoba u kritičnom trenutku, on je procenjen od strane veća koje je uzelo u obzir sledeće: angažovanje državnih snaga, uništavanje imovine, raseljavanje lokalnog stanovništva, što je sve dokazano na glavnom pretresu, kao i postojanje žrtava, što predstavlja opštepозnatu činjenicu. Veće se rukovodilo konceptom koji je primenio MKSJ u predmetu *Tužilac protiv Miloševića*.²⁸⁷ U konkretnom slučaju, svedoci saslušani u vezi sa tačkom 1 su jednoglasno izjavili kako je celokupno naselje u Mitrovici proterano. Čitavim porodicama su naredili da idu prema Albaniji u kolonama, bez obzira na godine starosti. Od beba do starih i bolesnih, čitavi delovi Mitrovice su bili proterani. . Članovi porodice koji su bili suviše bolesni da bi hodali ili su imali

²⁸⁴ Tužilac protiv Ljimaja, Balje i Muslija, predmet br. IT-03-66-T, presuda, 30. novembar 2005, st. 171.

²⁸⁵ Odluka Vrhovnog suda u predmetu *Latif Gashi et al.*, 21. juli 2005, strana 10, verzija na engleskom jeziku.

²⁸⁶ B.R.2, zapisnik sa glavnog pretresa, 25. mart 2015, st. 9-13.

²⁸⁷ Tužilac protiv Slobodana Miloševića, predmet br. IT-02-54-T, pravilo 98bis, odluka, 16. juni 2004, st. 26-32.

invaliditet su jednostavno voženi u kolicima.²⁸⁸ I sami svedoci su bili deo tog konvoja sastavljenog od ljudi.

238. Svedok B.F. je takođe pomenuo da je kritičnog dana, dok je išao ka autobuskoj stanici, mogao da vidi kako kuće gore.²⁸⁹
239. Tokom istog perioda, pripadnici albanske etničke grupe su proterani i iz drugih područja na Kosovu. Svedocima pod imenom Z.A. i N.A.3 je kuća zapaljena u Đakovici i morali su da napuste svoj dom i odu u Crnu Goru.²⁹⁰ Otišli su autobusom preko Raške i usput su prolazili pored Mitrovice i videli veliku kolonu ljudi kako izlazi iz grada peške i kako se kreće ka Peći.²⁹¹ Što se tiče razaranja u Mitrovici, svedok Z.A. se toga dana seća kao „dana kada je Mitrovica zapaljena”.²⁹² Ovo se dogodilo nekoliko dana nakon što je otpočelo NATO bombardovanje, tj. nekoliko dana posle Bajrama.²⁹³
240. Konačno, treba naglasiti da se odredbe člana 3 zajedničkog za Ženevske konvencije primenjuju i van poprišta borbenih dejstava, što znači na celoj teritoriji koja je pod kontrolom zaraćenih strana, bez obzira da li tamo zapravo ima ili nema borbenih dejstava.
241. Ovo je u skladu sa tekućom sudskom praksom na Kosovu. Postojanje oružanog sukoba koji se vodio između jugoslovenskih i srpskih snaga i OVK na Kosovu je ustanovljeno od strane Vrhovnog suda Kosova u predmetu *K.*, odluka od 5. avgusta 2004,²⁹⁴ i potvrđeno je odlukom Vrhovnog suda od 21. jula 2005. u predmetu *L.G. et al.*²⁹⁵
242. Dana 24. marta 1999, NATO je otpočeo vojnu kampanju protiv oružanih snaga SRJ i Srbije. Ova operacija nije odmah dovela do prekida unutrašnjeg sukoba na Kosovu, već je dovela do njegovog rasplamsavanja u period na koji se odnosi optužnica.

²⁸⁸ Z.A., zapisnik sa glavnog pretresa, 25. februar 2015, st. 325.

²⁸⁹ B.F., zapisnik sa glavnog pretresa, 20. februar 2015, st. 137.

²⁹⁰ Z.A., zapisnik sa glavnog pretresa, 25. februar 2015, st. 21-27.

²⁹¹ Z.A., zapisnik sa glavnog pretresa, 25. februar 2015, st. 325.

²⁹² Z.A., zapisnik sa glavnog pretresa, 25. februar 2015, st. 127-139; svedok nije siguran koji tačno datum je u pitanju.

²⁹³ Bajram se te godine pao 28. marta 1999; videti zapisnik sa glavnog pretresa, 25. februar 2015, st. 536.

²⁹⁴ Odluka Vrhovnog suda u predmetu *K.*, AP-KZ 230/2003, 21. juli 2005.

²⁹⁵ Odluka Vrhovnog suda u predmetu *L.G. et al.*, 21. juli 2005, str. 10 - 11, verzija na engleskom jeziku.

243. Unutrašnji oružani sukob se završava kada se postigne mirno rešenje.²⁹⁶ Dana 9. juna 1999, potpisan je Kumanovski sporazum (vojno-tehnički sporazum između međunarodnih bezbednosnih snaga (KFOR) i Vlada Savezne republike Jugoslavije i Republike Srbije) i ovo je obeležilo trenutak kada su jugoslovenske i srpske vojne snage počele povlačenje sa Kosova. Ovaj sporazum je predvideo postepeno povlačenje oružanih snaga sa Kosova u roku od 11 dana nakon potpisivanja sporazuma. Povlačenje je završeno 21. juna 1999, kada su poslednje jugoslovenske i srpske trupe napustile teritoriju Kosova.
244. Stoga, pretresno veće je zaključilo da je postojao unutrašnji oružani sukob u smislu zajedničkog člana 3 u regionu Mitrovice u to vreme kada je optuženi izvršio radnje koje mu se stavljaju na teret.
245. Branilac nije osporio postojanje takvog sukoba.

Veza sa oružanim sukobom

246. Veće je pratilo koncept primećen od strane MKSJ u odnosu na neophodnost postojanja veze između dela počinjenog od strane optuženog i sukoba kako bi se delo okvalifikovalo kao krivično delo ratnog zločina.
247. U predmetu *Tadić*, MKSJ je na sledeći način izneo svoje mišljenje:

*„Mora da postoji očigledna veza između krivičnog dela i oružanog sukoba [. . .] Dovoljno je da su navodna krivična dela u tesnoj vezi sa ratnim dejstvima koja se odigravaju u drugim delovima teritorija pod kontrolom strana u sukobu”.*²⁹⁷

248. U istom predmetu, MKSJ je istakao činjenicu da ratni zločin može da bude počinjen čak i „kada nije bilo značajnih sukoba u regionu u to vreme i na mestu gde su zločini navodno počinjeni”.²⁹⁸

249. Detaljnije objašnjenje o ovom pitanju je dalo žalbeno veće MKSJ u predmetu *Kunarac*:

²⁹⁶ Tadić, odluka o nadležnosti, st. 70; Kunarac, presuda po žalbi, st. 57; Tužilac protiv Haradinaja, Baljaja i Brahimaja, presuda, predmet br. IT-04-8bis-T, pretresno veće II, 29. novembar 2012, st. 396.

²⁹⁷ Tužilac protiv Tadića, predmet br. IT-94-1, odluka po zahtevu odbrane za privremenu žalbu na nadležnost, 2. oktobar 1995, st. 70.

²⁹⁸ Ibid.

*„Na kraju krajeva, ono po čemu se ratni zločin razlikuje od dela počinjenog u mirnodopsko vreme je to da je ratni zločin oblikovan od strane okruženja ili zavisi od njega - oružani sukob - u kome je počinjen. On ne mora biti planiran ili potpomognut nekom vrstom plana ili politike. Oružani sukob ne mora da bude uzrok za izvršenje zločina, ali postojanje oružanog sukoba mora, u najmanju ruku, da odigra značajnu ulogu u pogledu mogućnosti izvršioca da počinio zločin, njegove odluke da ga počinio, načina na koji je počinio ili razloga zbog koga ga je počinio. Stoga, ako se to može utvrditi, kao u ovom slučaju da je izvršilac delovao u cilju ili pod okriljem oružanog sukoba, bilo bi dovoljno da se zaključi da su njegova dela u tesnoj vezi sa oružanim sukobom“.*²⁹⁹

250. Veće je ocenilo da su dela koja su predmet optužnice izričito povezana sa tadašnjim oružanim sukobom:
251. Svi izvršiocu su bili pripadnici srpskih oružanih snaga, zvaničnih ili nezvaničnih, uključujući državne organe za sprovođenje zakona koji su preuzeli ulogu neprijatelja i progonitelja albanskog stanovništva. Stoga, civili albanske nacionalnosti su lišeni bilo kog oblika pravne zaštite protiv državnih snaga koje su se okrenule protiv njih. Krivci su privremeno ostali nekažnjeni.
252. Neki od proteranih Albanaca su ispričali kako su ih srpske snage kritikovale u vezi sa NATO kampanjom. Svedok M.M.1 je rekao kako su mu, prilikom proterivanja, rekli sledeće: *„Sve smo vam dali, a vi niste to hteli; sada vam NATO pomaže, a mi imamo Rusiju“*.³⁰⁰ Svedok B.F. je svedočio o sličnim izjavama. Dok su držali 15 muškaraca poređane uza zid, srpska policija im je rekla: *„Zašto ste tražili NATO?! Sad neka vam NATO pomogne“* i *„Mi ćemo se pobrinuti za vas“*.³⁰¹

²⁹⁹ Tužilac protiv Kunarca, Kovača i Vukovića, žalbena presuda, 12. juni 2002, st. 58 i 59.

³⁰⁰ M.M.1, zapisnik sa glavnog pretresa, 23. februar 2015, st. 52.

³⁰¹ B.F., zapisnik sa glavnog pretresa, 20. februar 2015, st. 123.

253. Pored toga, 15 muškaraca je bilo poređano uza zid i ispitivali su ih o povezanosti sa OVK.³⁰²
254. Veće je uvereno da je ispunjen uslov postojanja veze.

Civilni status žrtava:

255. S obzirom da član 3 zajednički za Ženevske konvencije štiti lica koja nisu aktivno učestvovala u zločinima, mora se utvrditi da žrtve navodnog kršenja nisu aktivno učestvovala u ratnim dejstvima u vreme izvršenja zločina.³⁰³
256. Čak i ako su napravljene određene razlike u pogledu toga kako se ophodilo prema ženama, deci i starijim licima, za razliku od muškaraca, ipak, postupci srpskih snaga su bili usmereni protiv svih grupa.
257. Svi Albanci koji su proterani tog dana su odvedeni iz svojih domova. Čitave porodice, uključujući decu, stare i bolesne, su bile izbačene. Oni nisu pružili otpor i odmah su izašli na ulice po naređenju, neki od njih su nosili samo papuče. Ne postoje dokazi da je bilo ko od njih bio uniformisan ili naoružan na bilo koji način.
258. Zapravo, čini se da su i sami vojnici očekivali da zateknu civile, a ne borce. Oni su se poneli sabrano, samouvereno i nisu koristili veoma uvredljiva sredstva. Svedok I.M.1 je ispričao kako su se vojnici koji su ga proterali iz kuće „ponašali veoma dobro“.³⁰⁴ Svedok B.S.1 je takođe pomenuo dobro ponašanje trupa.³⁰⁵ Iskaz svedoka pod imenom F.P. je indikativan. Ona se seća kako su se „dvojica od njih iz specijalne jedinice popela još malo uz stepenice i počeli su da plaču. Rekli su „ni nama nije lako“.³⁰⁶ Činjenica da vojnici koji su proterali etničke Albance nisu pokazivali agresivno ponašanje prema njima pokazuje da nisu očekivali neki posebni otpor ili sukob. Osim toga, činjenica da je izgledalo da se neki od vojnika izvinjavaju, pokazuje da su oni znali da deluju protiv civila.
259. Neki od njih su ispitivani o njihovoj povezanosti sa OVK. I.M.1 ostaje pri

³⁰² I.M.1, zapisnik sa glavnog pretresa, 21. januar 2015, st. 213; Sh.K.1, zapisnik sa glavnog pretresa, 18. februar 2015, st. 86; L.A.1, zapisnik sa glavnog pretresa, 26. mart 2015, st. 94 i 190.

³⁰³ Kvočka, presuda, st. 124; Blagojević, presuda, st. 540.

³⁰⁴ I.M.1, zapisnik sa glavnog pretresa, 21. januar 2015, st. 186.

³⁰⁵ B.S.1, zapisnik sa glavnog pretresa, 11. mart 2015, st. 386.

³⁰⁶ F.P., zapisnik sa glavnog pretresa, 24. februar 2015, st. para. 34.

iskazu da niko od njih nije bio pripadnik OVK.³⁰⁷ Ne postoje indikacije u dokazima koji govore suprotno. Nijedan od njih nije nosio nikakvu uniformu, niti su bili naoružani. Istražni sudija koji je pokupio njihova tela je opisao odeću žrtava kao civilnu.³⁰⁸

260. Osim toga, da je bilo boraca ili pristalica OVK među civilnim stanovništvom - što nije dokazano - to ne bi promenilo činjenicu da je napad bio usmeren prvenstveno na civilno stanovništvo.
261. Štaviše, ne postoji dokaz koji ukazuje na to da su srpske snage preduzele prave i efektivne korake da se odvoje pripadnici OVK od ostalih kosovskih Albanaca. Pokazalo se da njihova početna pitanja o povezanosti sa OVK nisu potkrepljena pravim radnjama koje bi dovele do identifikacije pripadnika OVK. Veće podseća na jedan ilustrativan primer svedoka pod imenom I.M.1 , koji je, u pokušaju da spasi svoj život, pokušao da objasni policajcima koji su ga sprovodili da ne treba da ga maltretiraju zato što je živio u tom području i imao je dobrosusedske odnose sa Srbima.³⁰⁹ Njegov argument nije naveo policajce da dalje sagledaju ovaj aspekt. Niti je imao efekta u pogledu odvratanja policajca od sprovođenja do mesta gde su oružane snage pogubile četiri kosovska Albanca.
262. Ova konkretna dela srpskih snaga otkrivaju da njihov cilj nije bilo hapšenje, ispitivanje ili ubijanje samo pripadnika i pristalica OVK.
263. Srpske snage su delovale bez razlike kad je reč o izvršenju navedenih krivičnih dela. Njihov napad je bio usmeren protiv čitavog albanskog stanovništva na Kosovu, naročito po osnovu njihove etničke pripadnosti. Nije pravljena razlika, niti je iko pokušao da napravi razliku između civila i boraca. Civilno stanovništvo nije bila kolateralna, već primarna ciljna grupa.
264. Na kraju krajeva, cela operacija je bila motivisana samom činjenicom da su žrtve bile Albanci. Sve proterane porodice su naterane da odu u Albaniju. Oni su ih vređali na

³⁰⁷ I.M.1 , zapisnik sa glavnog pretresa, 21. januar 2015, st. 232-235.

³⁰⁸ B.M. , obilazak mesta događaja od 15.04.1999, str. 745-753.

³⁰⁹ I.M.1 , zapisnik sa glavnog pretresa, 21. januar 2015, st. 248.

etničkoj osnovi, rečima kao što su: „*Kreteni, ovi Šiptari,*³¹⁰ *svima im treba jebati mater, svi su iz OVK*“.³¹¹ B.F. je takođe rekao kako „su ih vređali na nacionalnoj osnovi“.³¹²

265. Svedoka pod imenom I.M.1 su više puta pitali da li je pripadnik romske manjine zbog njegovog tamnijeg tena.³¹³ Kada je I.M.1 to porekao i rekao da je Albanac, Srbin u uniformi, prema rečima svedoka pod imenom Sh.K.1, je odgovorio: „*Sam si kriv za ovo – što znači – zašto nisi rekao da si Rom, pustili bi te*“.³¹⁴
266. Veće zaključuje da žrtve nisu aktivno učestvovala u ratnim dejstvima u vreme kada je zločin počinjen.

II. A. 2. Zakon:

267. Član 3.1 KZK, koji je trenutno na snazi, predviđa da se zakon koji je bio na snazi u vreme izvršenja krivičnog dela primenjuje na to krivično delo. Dana 14. aprila 1999, na snazi je bio Krivični zakon Savezne Republike Jugoslavije (KZ SRJ).
268. Član 142 KZ SRJ:
- „Ko kršeći pravila međunarodnog prava za vreme rata, oružanog sukoba ili okupacije naredi... da se prema civilnom stanovništvu vrše ubistva [...], ili ko izvrši neko od navedenih dela, kazniće se kaznom zatvora od najmanje pet godina ili zatvorom od 40 godina“.*
269. Da bi postojala krivična odgovornost iz člana 142 KZ SRJ, mora da se dokaže sledeće:³¹⁵

³¹⁰ Uvredljiva reč za etničke Albance.

³¹¹ I.M.1, zapisnik sa glavnog pretresa, 21. januar 2015, st. 223; B.F., zapisnik sa glavnog pretresa, 20. februar 2015, st. 123.

³¹² B.F., zapisnik sa glavnog pretresa, 20. februar 2015, st. 123.

³¹³ B.F., zapisnik sa glavnog pretresa, 20. februar 2015, st. 117.

³¹⁴ Sh.K.1, zapisnik sa glavnog pretresa, 18. februar 2015, st. 98.

1. postupak predstavlja kršenje međunarodnog prava koje je bilo na snazi u vreme izvršenja krivičnog dela;
 2. delo treba da bude počinjeno za vreme rata, oružanog sukoba ili okupacije;
 3. mora da postoji *veza* između postupka izvršioca i rata, oružanog sukoba ili okupacije;
 4. izvršilac mora da naredi ili poćini takvo delo.
270. Prva tri uslova su poznata kao *chapeau elementi*, dok se četvrti odnosi na izvršenje osnovnog krivičnog dela. Analiza svakoga od elemenata ponaosob je data u nastavku.
1. Član 142 KZ SRJ zahteva da delo koje je poćinio izvršilac predstavlja kršenje međunarodnog prava koje je bilo na snazi u vreme izvršenja dela.
271. Komentar na ovaj član definiše međunarodno pravo kao „[p]rincipi i odredbe međunarodnog prava kojima se zabranjuje određeno ponašanje i koji ih definišu kao krivićna dela ćiji izvršioći treba da budu pozvani na krivićnu odgovornost i kaŹnjeni u skladu sa tim“.³¹⁶
272. Međunarodno krivićno pravo je definisan kao „[s]kup pravnih propisa utvrđen međunarodnim ugovorima i drugim sporazumima, kao i međunarodnim obićajima, ćije kršenje predstavlja krivićno delo i rezultira u individualnoj krivićnoj odgovornosti i primeni krivićne sankcije“.³¹⁷
273. Socijalistićka Federativna Republika Jugoslavija je 1950. ratifikovala Źenevske konvencije iz 1949. godine, a Četvrti Źenevska konvencija o zašćiti civilnog stanovništva za vreme rata je stupila na snagu dana 21. oktobra 1950. Protokoli uz Źenevske konvencije su ratifikovani 1979, a Dopunski protokol II je

³¹⁵ Odluka Vrhovnog suda u predmetu *L.G. et al.*, 21. juli 2005; iako se odluka poziva na KZ SFRJ, odredbe KZ SRJ su iste kada je reć o elementima krivićnog dela

³¹⁶ Ljubiša Lazarević, Komentar Krivićnog zakona SRJ 1995, peto izdanje; Savremena Administracija; Beograd.

³¹⁷ Ibid.

stupio na snagu dana 7. decembra 1978. Pored toga, član 3 zajednički za sve Ženevske konvencije je široko prihvaćen kao deo međunarodnog običajnog prava i zbog toga je obavezujući i za zemlje ne-potpisnice.³¹⁸

274. S obzirom da je rat na Kosovu okarakterisan kao međunarodni oružani sukob,³¹⁹ član 3, zajednički za sve Ženevske konvencije iz 1949. i Dopunski protokol II (DP II) su norme međunarodnog prava koje se primenjuju u ovom slučaju. Član 3 zajednički za sve Ženevske konvencije i Dopunski protokol II predstavljaju relevantno međunarodno pravo na koje se odnosi član 142 KZ SRJ.³²⁰
275. Član 3 zajednički za sve Ženevske konvencije predviđa sledeće:

U slučaju oružanog sukoba koji nema karakter međunarodnog sukoba i koji izbije na teritoriji jedne od Visokih strana ugovornica, svaka od Strana u sukobu biće dužna da primenjuje bar sledeće odredbe:

1) Prema licima koja ne učestvuju neposredno u neprijateljstvima, podrazumevajući tu i pripadnike oružanih snaga koji su položili oružje i lica onesposobljena za borbu usled bolesti, rane, lišenja slobode, ili iz kojeg bilo drugog uzroka, postupaće se u svakoj prilici, čovečno, bez ikakve nepovoljne diskriminacije zasnovane na rasi, boji kože, veri ili ubeđenju, polu, rođenju ili imovnom stanju, ili kome bilo drugom sličnom merilu.

U tom cilju, zabranjeni su i u buduće se zabranjuju, u svako doba i na svakom mestu, prema gore navedenim licima sledeći postupci:

a) povrede koje se nanose životu i telesnom integritetu, naročito sve vrste ubistva, osakaćenja, svireposti i mučenja;

[...].

276. Član 4 § 2(a) Dopunskog protokola II o zaštiti žrtava nemeđunarodnih oružanih sukoba od 8. juna 1977, proširuje zaštitu na sva lica koja su pogođena oružanim sukobom:

³¹⁸ Videti *Kunarac*, prvostepena presuda, stav 406.

³¹⁹ Videti obrazloženje dato u stavovima 228-245 gore.

³²⁰ Odluka Vrhovnog suda u predmetu *L.G. et al.*, 21. juli 2005.

1) Sva lica koja ne uzimaju direktno učešće ili koja su prestala da učestvuju u neprijateljstvima, bez obzira na to da li je njihova sloboda bila ograničena ili ne, imaju pravo da njihova ličnost, čast i ubedenje i versko ubedenje budu poštovani. Ona će u svim prilikama biti humano tretirana, bez ikakve diskriminacije. Zabranjeno je naređivati da ne sme biti preživeli.

2) Ne dirajući u načelni karakter napred navedenih odredaba, sledeća dela protiv lica pomenutih u stavu 1. jesu i ostaju zabranjena u svako doba i na svakom mestu:

(a) nasilje nad životom, zdravljem i fizičkim ili mentalnim blagostanjem ljudi, naročito ubistvo i okrutno postupanje kao što su mučenje, sakaćenje ili bilo koji oblik telesne kazne;

[...].

277. Opšti uslovi i za primenu zajedničkog člana 3 i konkretnih krivičnih dela iz zajedničkog člana 3 su navedeni, između ostalog, od strane pretresnog veća MKSJ u presudi u predmetu Kunarac kao što sledi:³²¹

(i) Povreda mora da predstavlja kršenje pravila međunarodnog humanitarnog prava.

(ii) Pravilo mora da bude običajne prirode, ili, ukoliko je deo ugovornog prava, posebni uslovi moraju da budu ispunjeni.

(iii) Povreda mora biti „ozbiljna“, što znači da mora da predstavlja povredu pravila koje štiti važne vrednosti, i ta povreda mora da uključuje teške posledice po žrtvu.

(iv) Povreda pravila mora da dovede do, po običajnom ili konvencionalnom pravu, individualne krivične odgovornosti lica koje krši pravilo.

(v) Mora da postoji tesna veza između takvog kršenja i oružanog sukoba.

(vi) Povreda mora da bude počinjena protiv lica koja nisu aktivno učestvovala u ratnim dejstvima.

278. Ne može biti nikakve sumnje da ubistvo, za koje se tereti u ovom slučaju, predstavlja teško krivično delo.

279. Ostali preduslovi su takođe ispunjeni, kao što je opisano ranije u ovoj

³²¹ *Kunarac et al.*, predmet br. T-96-23-T & IT-96-23/1-T, presuda, 22. februar 2001.

presudi.

280. Prema tome, prvi uslov - da delo predstavlja kršenje međunarodnog prava u vreme izvršenja - je ispunjen.
281. Drugi i treći uslov - postojanje oružanog sukoba i *veze* - takođe postoje, kao što je objašnjeno u delu obrazloženja koji se bavi činjeničnim stanjem.

4. Počinilac mora da naredi ili izvrši takvo delo.

282. Pored gore navedenih *chapeau elemenata*, mora da se utvrdi da je optuženi naredio ili počinio osnovno krivično delo, u našem slučaju, delo ubistva. Objektivni elementi iz člana 142 KZ SRJ, koji su u vezi sa odgovarajućim odredbama Ženevske konvencije, se smatraju ispunjenim.
283. U konkretnom slučaju, dokazano je da su četiri žrtve mrtve. Njihova smrt je prouzrokovana pucnjavom, u okviru operacije čišćenja u kojoj je optuženi učestvovao. Što se tiče ostalih pet žrtava koje su preživele, krivično delo ubistva je okvalifikovano kao pokušaj. Njegovo izvršenje je prekinuto intervencijom trećeg spoljašnjeg elementa, tzv. „spasioca“.
284. Izvršenje obuhvata saizvršilaštvo i pomaganje i podržavanje, što je detaljnije obrađeno u nastavku.
285. Član 22 KZ SRJ definiše saizvršilaštvo³²² kao što sledi: „*Ako više lica, učestvovanjem u radnji izvršenja ili na drugi način, zajednički učine krivično delo, svako od njih kazniće se kaznom propisanom za to delo*“.
286. Komentar Krivičnog zakona SRJ sadrži detaljni pregled različitih teorija u vezi sa saizvršilaštvom, kao i razradu o teoriji „vlasništva nad delom“ koja je u vezi sa vidom saizvršilaštva iz člana 22. Najrelevantniji deo komentara glasi:³²³

„Prema zakonu, saučesništvo je zajednički počinjeno krivično delo, to jest ono izvršeno od strane više lica kroz različite uloge, ili nekim drugim sredstvima. Akcenat je na zajedničkom delovanju. Takvo zajedničko delovanje se realizuje zajedničkim učešćem

³²² U verziji na engleskom jeziku se koristi termin „saučesništvo“ (complicity), što dovodi u zabludu. Izvorni naslov člana je „saizvršilaštvo“.

³²³ Ljubiša Lazarević, Komentar Krivičnog zakona SRJ 1995, peto izdanje; Savremena Administracija; Beograd.

u samom činu ili na neki drugi način. „Drugi način“ znači da saučesnik može biti lice koje nije (direktno) učestvovalo u vršenju dela. Upravo na osnovu ideje vlasništva nad delom, ovo delovanje u različitim okolnostima može predstavljati izvršenje dela.

To je opšta pretpostavka da je saučesništvo zajedničko delovanje na osnovu zajedničke odluke: svako je nosilac odluke o vršenju dela; svako, u saradnji sa drugima, izvršava svoje delo; sam doprinos je takav da u okviru zajedničke odluke i podele uloga, predstavlja značajan element (deo) u procesu planiranja da se određeno delo izvrši. Tako, pojam saučesništva ima svoju subjektivnu i objektivnu komponentu“.

287. Dana 14. aprila 1999. godine, **O.I.** je bio prisutan na kritičnom mestu u grupi zajedno sa drugim pripadnicima srpskih snaga. Njegov izgled i ponašanje isključuju mogućnost da je on bio posmatrač.
288. On je bio naoružan, u uniformi, čuvao je i obezbeđivao kontrolni punkt pored koga su žrtve prolazile. Čak i ako on nije bio taj koji je izdao naređenje da se žrtve pogube, on je podsetio drugog vojnika na naređenje neposredno pred izvršenje pogubljenja.
289. Kao što je gore navedeno, cela operacija je bila zajednička i koordinirana između srpskih snaga, i svaki pojedinac je imao određene zadatke. Svaki zadatak je bio bitan za realizaciju plana. Ponašanje optuženog je značajno doprinelo optužujućem rezultatu. Uloga **O.I.** je funkcionalno povezana sa radnjama drugih i dopunjuje ih na odlučujući način. Njegove radnje su predstavljale bitan segment u procesu izvršenja krivičnog dela. Zbog toga, on je učestvovao kao saizvršilac u izvršenju krivičnog dela.
290. Veće ističe da nije neophodno da se sudi svim saizvršiocima, niti da oni budu poznati. Ovaj zaključak je u skladu sa praksom. Vrhovni sud Kosova navodi sledeće u predmetu *L.G. et al.* : „Podrazumeva se da nedostatak informacija o ostalim saizvršiocima ne može da dovede do toga da neko lice... ne bude krivično gonjeno i/ili

*osuđeno u skladu sa zakonom“.*³²⁴ Sličan stav Vrhovnog suda se vidi i u predmetu *B.K.*³²⁵

291. Treba napomenuti da se ratni zločin protiv civilnog stanovništva smatra jedinstvenim krivičnim delom prema članu 142 KZ SFRJ.
292. U tom smislu, Apelacioni sud Kosova je utvrdio sledeće u predmetu *Z. K.*³²⁶:

„Veće konstatuje da iako krivična dela usmerena protiv ličnog integriteta, po pravilu, predstavljaju pojedinačna krivična dela, krivično delo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva i druga krivična dela protiv čovečnosti i u suprotnosti sa međunarodnim pravom se razlikuju u tom pogledu. Zbog prirode ovih krivičnih dela, ona su uglavnom usmerena protiv više žrtava. Ovo je, između ostalog, jasno iz teksta same krivične norme (član 142 KZ SFRJ, član 153 KZRK). Krivično delo nosi naziv ratni zločin protiv civilnog stanovništva i u normi se koristi množina, npr. „civilno stanovništvo podvrgnuto ubistvima, mučenjima, nečovečnom postupanju... uzimanju talaca, nezakonitom hapšenju...““.

293. Slično tome, komentar člana 142 KZ SRJ glasi:³²⁷

„Kažnjive radnje se alternativno nalaze u zakonu, tako da se delo može izvršiti svakom od radnji. Međutim, ukoliko jedna osoba obavlja više identičnih radnji ili nekoliko različitih radnji kažnjivih prema ovom članu, to se smatra samo jednim krivičnim delom ratnog zločina protiv civilnog stanovništva, jer u ovom slučaju, proizilazi iz samog zakonskog opisa krivičnog dela da je ovo jedinstveno krivično delo, bez obzira na broj izvršenih pojedinačnih radnji. Prema presudi Vrhovnog suda Srbije Kž-2539/56, postoji jedno krivično delo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva, bez

³²⁴ Odluka Vrhovnog suda u predmetu *L.G. et al.*, Ap. – Kz. br. 89/2010, 26. januar 2011, str. 24, verzija na engleskom jeziku.

³²⁵ Odluka Vrhovnog suda u predmetu *B.K.*, Ap.- Kz. No. 153/2008, 12. januar 2010, str. 21 - 22, verzija na engleskom jeziku.

³²⁶ Presuda po žalbi od 25. septembra 2013, st. 87.

³²⁷ Ljubiša Lazarević, Komentar Krivičnog zakona SRJ 1995, peto izdanje; Savremena Administracija; Beograd.

obzira na to što je počinitelj izvršio određene radnje na različitim mestima, usmerene protiv raznih lica, u dužem vremenskom periodu i na drugačiji način“.

294. Pretresno veće će sada da proceni da li su subjektivni elementi (tzv. *mens rea*) optuženog, utvrđeni.
295. U skladu sa članom 11 KZ SRJ, lice je krivično odgovorno ukoliko je sposobno za rasuđivanje i proglašeno krivim za izvršenje krivičnog dela. U skladu sa istom odredbom, lice je krivo za izvršenje krivičnog dela kada on ili ona počini krivično delo iz nehata ili sa umišljajem.
296. Prvo, nema sumnje u pogledu činjenice da je optuženi bio potpuno mentalno sposoban kada je počinio krivično delo. Ništa u spisu predmeta ne govori suprotno i odbrana to nije osporila.
297. Drugo, optuženi je, kada je počinio krivično delo, delovao sa umišljajem.
298. Krivično delo može da bude izvršeno sa direktnim ili eventualnim umišljajem. Lice deluje sa direktnim umišljajem kada je svesno svog dela i želi njegovo izvršenje. Lice deluje sa eventualnim umišljajem kada je svesno da u slučaju njegovog delovanja ili ne delovanja može da dođe do zabranjenih posledica i saglasi se sa nastupanjem takvih posledica.
299. Pretresno veće je zaključilo da je optuženi postupao sa *animus necandi*. Umisljaj da se ubije, element volje koji počiva u svesti nekog lica, se može zaključiti samo na osnovu dokaza o primećenom ponašanju optuženog. Dokazni elementi koji mogu da otkriju umisljaj nekog lica, između ostalih su i: njegovo ponašanje pre, za vreme i posle napada, sastoje se od onoga šta je izrečeno, pretećih izraza, pomoći pružene žrtvi i uopšte bilo koje druge informacije koja bi mogla da bude proizvod konkretnog slučaja.
300. Kao što je navedeno u proceni činjeničnog stanja, utvrđen je dokaz da su oružane snage SRJ i Srbije delovale u sprezi u svrhu realizacije zajedničkog cilja: iseljenje albanskog stanovništva sa Kosova. Nema sumnje da su bili potpuno svesni postojanja sukoba kao i činjenice da je ciljana populacija civilna. Sveobuhvatni argumenti su prethodno izneti u ovoj presudi. Prihvaćeno je da neki od pripadnika srpskih snaga nisu želeli da kosovski Albanci budu ubijeni. Ovo je zaključeno iz činjenice da je „spasilac“ prekinuo pogubljenje.

301. Međutim, i grupa „plavih“ koja je sprovela devetoricu kosovskih Albanaca do reda za pogubljenje i lica u uniformama na kontrolnom punktu, su hteli da oni budu ubijeni. Držali su ih na nišanu i namerno su pucali u četvoricu. Jedini razumni zaključak po osnovu činjenica je da su izvršioци imali potrebni umišljaj da ih ubiju. Stoga, oni su delovali sa direktnim umišljajem. Njihov direktni umišljaj je potkrepljen u odnosu na svu devetoricu Albanaca. To je bila samo slučajnost da su pucali samo u četvoricu od njih. „Spasilac“ se pojavio i zaustavio pogubljenje. Da nije bilo njega, „plavi“ bi nastavili sa svojim radnjama. U stvari, čak i nakon intervencije od strane „spasioca“, oni su pokušali da pregovaraju sa njim da pucaju u još njih. Svi oni su delovali bez oklevanja prilikom sprovođenja i pogubljenja žrtava. „Plavi“ na kontrolnom punktu, koji su se nalazili samo nekoliko metara od mesta pogubljenja, nisu pokazali ni traga od iznenađenja tokom ili nakon pogubljenja. Ovo ukazuje na činjenicu da se nisu poneli nerazumno kada su pucali u žrtve i da su bili potpuno svesni i želeli da dođe do posledica njihovih dela.
302. Kada je u pitanju optuženi, nalazio se među snagama prisutnim na kontrolnom punktu. Čak i ako nije utvrđeno da je izdao naređenje za pogubljenje žrtava, činjenica da je podsetio drugog vojnika na naređenje pokazuju van razumne sumnje da je on znao kakav je plan. Svi ostali gore navedeni razlozi se odnose i na optuženog i ukazuju na njegovu nameru da liši žrtve njihovog života. On je bio potpuno svestan mogućih posledica svojih postupaka i želeo je optužujući rezultat.
303. Konačno, veće donosi sledeće zaključke u vezi sa odgovornošću optuženog u pogledu drugih oblika odgovornosti navedenih u optužnici. U optužnici se navodi da je optuženi, „u svojstvu vođe“, „podstrekivao grupu podređenih.“ Pre svega, veće napominje da se dve pretpostavke - da je on bio vođa i da je podstrekivao svoje podređene - međusobno isključuju imajući u vidu konkretne činjenične elemente. Ukoliko bi bila dokazana činjenica da je **O.I.** bio vođa, onda bi davanje instrukcija predstavljalo „naređivanje“, a ne „podstrekivanje“. **O.I.** bi bio autor.
304. Što se tiče podstrekivanja, nema direktnih dokaza koji bi dokazali navod da je optuženi podstrekivao izvršioce da počine krivično delo u pitanju. Da bi došlo do podstrekivanja, mora da bude uspostavljena veza između čina podstrekivanja i

izvršenja krivičnog dela. Veće smatra da su lica u uniformama koja su sprovela i pogubila žrtve već bila odlučna da izvrše njihovo pogubljenje pre razmene reči sa optuženim. Ponašali su se na siguran i odlučan način i znali su šta rade. Po onome što je izgovorio, optuženi nije praktično preneo nikakve nove informacije ili uputstva za njih. I pored toga, nisu tražili dodatno uveravanje ili objašnjenje, već su nastavili sa sprovođenjem plana. Dok, da bi postojalo podstrekivanje, „podstreknuti“ ne bi trebalo da su već odlučili da poćine krivićno delo. To bi trebalo da bude radnja „podstrekaća“ koji bi trebalo da isprovocira odluku izvršilaca. Ovo nije slučaj. Isto tako, suštinska je odlika podstrekivanja, da „podstrekać“ sam ne učestvuje u izvršenju krivićnog dela na koje podstrekuje. Optuženi je saizvršilac, stoga nije mogao da podstrekuje druge.

305. Prema ćlanu 360, stav 2 ZKP, „*Sud nije vezan za predloge državnog tužioca u pogledu pravne kvalifikacije krivićnog dela*“.
306. Ranije u ovoj presudi, veće je dalo svoje ćinjenićne zaključke u vezi sa događajima i odgovarajućim ponašanjem optuženog i kvalifikovali smo ga kao saizvršilaštvo. Na osnovu gore navedenog, pretresno veće je proglasilo optuženog krivićno odgovornim za izvršenje krivićnog dela „ratnog zloćina protiv civilnog stanovništva“, kaćnjivo prema ćlanu 142 KZ SRJ. Optuženi je poćinio krivićno delo sa posrednim umišljajem. Kasniji krivićni zakoni takođe predvićdaju kaznu za krivićno delo ratnog zloćina protiv civilnog stanovništva. U sućtini, relevantni elementi krivićnog dela ostaju isti u svim krivićnim zakonima.³²⁸ Osim toga, bilo koji sućtinski doprinos izvršenju krivićnog dela, kao što je doprinos optuženog, se kvalifikuje kao saizvršilaštvo po svim zakonima.

Izricanje kazne:

307. Iz gore navedenih razloga, veće je uvereno van razumne sumnje da postoji individualna krivićna odgovornost **O.I.** zbog njegove

³²⁸ Videti detalje u delu koji se odnosi na izricanje kazne.

umešanosti u izvršenje krivičnog dela za koje se tereti u svojstvu saizvršioca, i osudiće ga po tom osnovu.

308. Prilikom izricanja kazne optuženom osuđenom za konkretno krivično delo, sud mora da ima u vidu i opštu svrhu kazne - odnosno da treba da se suzbiju radnje opasne po društvo tako što će se drugi odvratiti od izvršenja istih tih dela, kao i konkretnu svrhu - odnosno da se spreči izvršilac da ponovo počini krivično delo. Prema članu 34 KZK: ³²⁹ „Svrha kazne je: 1) da odvraća izvršioca od ponovnog izvršenja krivičnih dela i da ga rehabilituje; i 2) da odvraća druga lica od vršenja krivičnih dela”. Druga dva cilja kažnjavanja, prema stručnjacima za kriminologiju i krivično pravo, su zaslužena kazna i rehabilitacija.
309. Shodno tome, pretresno veće mora da uzme sve ove ciljeve u obzir prilikom određivanja kazne.
310. Od dana izvršenja krivičnog dela do danas, izmenilo se više krivičnih zakona. Zbog toga, veće mora da uzme u obzir princip imperativne primenjivosti najpovoljnijeg zakona ili *lex mitior*.³³⁰ Pretresno veće je moralo da razmotri koji bi zakon *in concreto* bio povoljniji za optuženog prilikom izračunavanja kazne. Kao što je navedeno od strane Evropskog suda za ljudska prava (ESLJP), *lex mitior* je onaj koji je povoljniji za optuženog, uzimajući u obzir njegove karakteristike, prirodu krivičnog dela i okolnosti pod kojima je delo izvršeno³³¹. Stoga, *lex mitior* mora da se pronađe *in concreto*³³².

Izračunavanje kazne prema Krivičnom zakonu SRJ:

311. KZ SRJ je stupio na snagu godine 1993 i stoga je bio primenjiv u vreme izvršenja krivičnog dela.
312. Krivično delo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva je kažnjivo prema

³²⁹ Slične dispozicije se nalaze i u članu 33 KZ SRJ.

³³⁰ Član 3 KZRK.

³³¹ *Scoppola protiv Italije* (br. 2), br. 10249/03, st. 109, 17. Septembar 2009; *Maktouf i Damjanovic protiv Bosne i Hercegovine*, izdvojena mišljenja, str. 43

³³² Videti gore, *Maktouf i Damjanović protiv Bosne i Hercegovine*, str. 44.

- članu 142, za šta je predviđena kazna zatvora u trajanju od najmanje pet do najviše 40 godina. Posebna kategorija kazne – 20 godina zatvora – je predviđena kao alternativa.
313. Što se tiče opštih pravila zatvorske kazne, član 38 (1) KZ SRJ navodi da „zatvor ne može biti kraći od 15 dana ni duži od 15 godina“.
 314. Član 38 (2) KZ SRJ predviđa sledeće: „za najteža krivična dela, može se propisati i kazna zatvora od 20 godina“.
 315. U konkretnom slučaju i imajući u vidu ograničeni doprinos optuženog izvršenju krivičnog dela, veće uzima u razmatranje samo kategoriju kazne zatvora u trajanju između pet i 15 godina.
 316. Stoga, primenjivi raspon kazne iznosi od pet do 15 godina zatvora.
 317. Sud će odrediti kaznu za krivično delo u granicama propisanim zakonom za takvo krivično delo, uzimajući u obzir svrhu kažnjavanja, sve olakšavajuće i otežavajuće okolnosti i, naročito, stepen krivične odgovornosti, motive za izvršenje krivičnog dela, intenzitet opasnosti ili stepen povrede zaštićene vrednosti, ranije i lične okolnosti izvršioca, njegovo ponašanje nakon izvršenja krivičnog dela i sve konkretne okolnosti pod kojima je delo počinjeno. Kazna će biti proporcionalna težini krivičnog dela i ponašanju i okolnostima u vezi sa izvršiocom.
 318. Kao otežavajuće okolnosti, veće vidi sledeće: način izvršenja krivičnog dela je bio posebno neprijatan - žrtve su isterane iz svojih domova i pred očima njihovih porodica. Dalje, oni su ispitivani, držani kao taoci i na kraju ubijeni usred naselja gde su živeli, u neposrednoj blizini njihovih kuća. Još jedan otežavajući faktor je činjenica da je broj lica koja je trebalo da budu ubijena čak devet (čak i ako je na kraju ubijeno samo četvoro).
 319. Kao olakšavajuća okolnost, veće smatra da je nivo umešanosti optuženog u izvršenje krivičnog dela ograničen. Veće je takođe svesno da optuženi ima dobar karakter, što su dokazali svedoci i dokumentovano je dokazima.
 320. Uzevši u obzir gore navedene olakšavajuće i otežavajuće okolnosti, pretresno veće bi osudilo optuženog na devet godina zatvora za krivično delo „ratnog zločina protiv civilnog stanovništva“, kažnjivo prema članu 142 Krivičnog zakona Savezne Republike Jugoslavije (KZ SRJ).

Izračunavanje kazne prema Krivičnom zakonu SFRJ:

321. Prvi deo, Član 1.1 UNMIK uredbe br. 1999/24 o zakonima koji se primenjuju na Kosovu, koja je stupila na snagu dana 12. decembra 1999. predviđa sledeće:
„Zakon koji se primenjuje na Kosovu je sledeći:

(a) Uredbe koje objavljuje Specijalni predstavnik Generalnog sekretara zajedno sa dole navedenim dopunskim pravnim instrumentima; i

(b) Zakon koji je bio na snazi na Kosovu na dan 22. marta 1989. godine“.

322. Zbog toga, od decembra 1999. pa nadalje, odredbe Krivičnog zakona Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (KZSFRJ)³³³ su „reaktivirane“ gore pomenutom UNMIK uredbom.
323. Što se tiče krivičnog dela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva, član 142 KZ SFRJ predviđa kaznu u trajanju od najmanje pet godina ili smrtnu kaznu. Član 38 KZ SFRJ navodi sledeće:

„(1) Kazna zatvora ne može da bude kraća od 15 dana ni duža od 15 godina.

(2) Sud može da izrekne kaznu zatvora u trajanju od 20 godina za krivična dela kvalifikovana za smrtnu kaznu“.

324. U konkretnom slučaju i imajući u vidu ograničeni doprinos optuženog izvršenju krivičnog dela, veće uzima u razmatranje samo kategoriju kazne zatvora u trajanju između pet i 15 godina.
325. Uzevši u obzir gore navedene olakšavajuće i otežavajuće okolnosti, pretresno veće bi osudilo optuženog na devet godina zatvora za isto krivično delo.

Izračunavanje kazne prema starom Privremenom krivičnom zakonu Kosova:

326. KZK je stupio na snagu godine 2004. U pogledu istog krivičnog dela, član 120

³³³ Usvojila Skupština SFRJ dana 28. septembra 1976, a stupio na snagu dana 1. jula 1977.

KZK takođe predviđa zatvorsku kaznu u trajanju od najmanje pet godina ili dugotrajnu zatvorsku kaznu.

327. Član 45 (1) KZK navodi da „kazna zatvora ne može biti kraća od 15 dana niti duža od 20 godina”.
328. Kao što je već istaknuto, veće bi uzelo u razmatranje samo kaznu zatvora. Primenjivi raspon kazne iznosi od pet do 20 godina zatvora.
329. Uzevši u obzir iste olakšavajuće i otežavajuće okolnosti, pretresno veće bi optuženom izreklo kaznu zatvora u trajanju od 11 godina.

Izračunavanje kazne prema Krivičnom zakonu Republike Kosovo:

330. KZRK je stupio na snagu dana 1. januara 2013. U pogledu istog krivičnog dela, član 152 KZRK takođe predviđa zatvorsku kaznu u trajanju od najmanje pet godina ili dugotrajnu zatvorsku kaznu.
331. Član 45 (1) KZRK navodi da „kazna zatvora ne može biti kraća od 30 dana niti duža od 25 godina”.
332. Kao što je već istaknuto, veće bi uzelo u razmatranje samo kaznu zatvora. Primenjivi raspon kazne iznosi od pet do 25 godina zatvora.
333. Uzevši u obzir iste olakšavajuće i otežavajuće okolnosti, pretresno veće bi optuženom izreklo kaznu zatvora u trajanju od 13 godina.

Lex mitior i konačno izračunavanje kazne

334. Pretresno veće smatra da bi najpovoljniji ishod za optuženog *in concreto* bio postignut primenom ili KZ SRJ ili KZ SFRJ. Pošto su oba zakona podjednako povoljna, veće će primeniti onaj koji je bio na snazi u vreme izvršenja krivičnog dela, odnosno KZ SRJ.
335. Vreme provedeno u pritvoru od 27. januara 2014. do 18. septembra 2015, kao i vreme provedenog u kućnom pritvoru od 18. septembra 2015. do danas, se uračunava u vreme trajanja kazne, u skladu sa članom 83 (1) i (4) KZK, u vezi sa članom 365 (1. 5) ZKP.

II. B. TAČKA 2: DOGAĐAJI OD 3. FEBRUARA 2000 U MITROVICI/SEVER

336. Veće ostaje pri svom stanovištu da princip „*ne bis in idem*“ nije primenjiv u ovom predmetu.³³⁴

Preliminarne napomene:

337. Optužbe iz optužnice tiču se nekoliko napada izvršenih nad populacijom albanske etničke pripadnosti dana 3. februara 2000 u Severnoj Mitrovici.

338. Slično kao kod tačke 1, optužnica, u svojoj izreci ne elaborira više o činjeničnoj situaciji. Navodne činjenice su opisane u obrazloženju optužnice i ponekad se nalaze u sred argumentacije tužioca. Štaviše, kako bi se dodatno iskomplikovalo, pored opisa događaja na suđenju, optužnica opisuje sa istim nivoom detalja i pozivajući se na dokaze, događaje koji nisu u okviru teme optužnice:

„Dva muškarca su nasilno ušla u stan br. 12 D.G. i isterale je kao i njenu majku i petoro dece. Bili su naoružani pištoljima i ručnim bombama. Vikali su “ubićemo vas, morate da odete“. Na putu ka izlazu članove njene porodice fizički su maltretirali srpski počiniooci. Jedan od Srba stavio je pištolj na lice njene 21 godinu stare ćerke i rekao „kome kažeš da se smiri“.“³³⁵

339. Međutim, niko od okrivljenih se ne tereti za agresiju uperenu protiv D.G. i njene porodice i oni nisu među oštećenim strankama koje su navedene u optužnici.

340. Veće je moralo da razmotri i izreku i obrazloženje u celini kako bi identifikovalo i procenilo navodne činjenice relevantne za krivična dela koja se navode u tački 2.

341. Žrtve povređene u napadima koji su predmet optužnice napadnute su na

³³⁴ Videti detalje u rešenjima o „*ne bis in idem*“ navedenim u Istorijatu postupka gore, staovi 35-46.

³³⁵ Optužnica, str. 33, engleska verzija.

sledećim lokacijama:

- Stan N.A.2 , koji se nalazi u ulici Lole Ribara, zgrada S/3; sledeće žrtve su bile unutra: N.A.2 , N.A.1 , R.A. , S.A.2 , U.A. , Sh.A. , V.A. , A.A.2 , G.Xh. , N.(N.)Xh. , E.Xh .
 - stan porodice V.1 , koji se nalazi u ul. Tanaska Rajića br. 4; sledeće žrtve su bile unutra: N.V.2 i Sh.V.
 - Stan porodice C.1 , koji se nalazi u ul. Lole Ribara br. 5; žrtva R.C. je bila unutra.
 - Stan porodice S.2 (S.2), koji se nalazi u ulici Lole Ribara 17/6; sledeće žrtve su bile unutra: N.S.1 i H.S.1
 - Stan porodice A.2 , koji se nalazi u ul. Lole Ribara br. 5; žrtva S.A.1 je bila unutra
 - Stan porodice S.1 , koji se nalazi u ul. Knjaza Miloša br. 2; žrtva M.S.1 je bio unutra
 - Stanovi porodica B. , R.1 i H ., koji se nalaze u ul. Sutjeska 8; sledeće žrtve su bile unutra: S.B. , H.R. i M.H.1
 - Stanovi porodica R.2 i R.3 , koji se nalaze u ul. Kralja Petra I, zgrada S/42; sledeće žrtve su bile unutra: G.R. i B.R.1
342. Stanovi koji su napadnuti su se nalazili na susednim ulicama u severnom delu Mitrovice.³³⁶
343. Optužbe protiv okrivljenih **O.I.** i **D.D.** tiču se napada na gore pomenute stanove, dok se okrivljeni **N.V.1** , **I.V.** i **A. (S.) L.** terete samo u vezi sa napadom na stan porodice A.1 .

³³⁶ Za bolju sliku geografije oblasti, videti skicu i izveštaj sa uviđaja koji je sproveden 21.09.2015 sastavljen od strane forenzičke jedinice, Regionalna policijska uprava Mitrovica, datum 25.09.2015.

Odeljak B1: Analiza u vezi sa optuženim O.I. i

D.D.

II. B1. 1. Činjenice

344. Ova dva okrivljena se terete za slična krivična dela navodno počinjena u saučesništvu. Veliki deo dokaza koje je tužilaštvo izvelo protiv njih je sličan. Stoga, pozabavićemo se njihovom situacijom zajednički u tekstu ispod.
345. Optužnica navodi sledeće:

„Dana 03/02/2000 u noć u Severnoj Mitrovici, oba okrivljena delujući u saizvršilaštvu, prema ranije dogovorenom zajedničkom planu i u svojstvu – **D.D.** komandir mitrovačke policije Ministarstva unutrašnjih poslova Federalne Republike Jugoslavije (MUP) i **O.I.** lider srpske paramilitarne grupe poznate kao „čuvari mosta“ – sa krajnjom namerom da primoraju etničke Albance silom da napuste svoje domove i teritoriju Severne Mitrovice i uz konačnu nameru da ih ubiju ili da im nanesu telesnu povredu, podstakli su/naredili grupi podređenih policajaca i članovima srpske paramilitarne grupe poznate kao „čuvari mosta“ da izvrše raciju u nekoliko zgrada koje se nalaze u ul. Knjaza Miloša³³⁷, ul. Lole Ribara, ul. Tanaska Rajića, ulici Sutjeskoj i ulici Karl Petri i da ih na silu očiste od etničkih Albanaca što je kao rezultat imalo da je nekoliko njih ubijeno ili ozbiljno povređeno eksplozivnim napravama, ručnim pištoljima ili noževima, posebno:

1. Dana 03/02/2000 u noć grupa pripadnika MUP-a i „čuvari mosta“ praćeni spontanom grupama Srba iz Severne Mitrovice, ušli su u zgrade koje su naseljavale porodice albanske etničke pripadnosti sa namerom da ih izbace i delujući sa krajnjom namerom da ih ubiju, ubili su sledeće osobe:

N.A.2

N.XH.

³³⁷ Prema ispravljenoj optužnici.

S.A.1

R.C.

M.S.1

S. B.

N. V.2

Sh.V.

B. R.1

N.S.1(S.)

2. Dana 03/02/2000 u noć grupa pripadnika MUP-a i „čuvari mosta“ praćeni spontanim grupama Srba iz Severne Mitrovice, ušli su u zgrade koje su naseljavale porodice albanske etničke pripadnosti sa namerom da ih izbace i delujući sa krajnjom namerom da ih ubiju, preduzeli radnje u cilju počinjenja dela ubistvo ali radnja nije dovršena i rezultirala je nanošenjem teških telesnih povreda sledećim osobama:

R.A.

N. A.2

A.A.2

E. XH.

3. Dana 03/02/2000 u noć grupa pripadnika MUP-a i „čuvari mosta“ praćeni spontanim grupama Srba iz Severne Mitrovice, ušli su u zgrade koje su naseljavale porodice albanske etničke pripadnosti sa namerom da ih izbace i delujući sa konačnom namerom da ih ubiju, preduzeli radnje u cilju počinjenja dela ubistvo sledećih osoba ali radnja nije dovršena:

S.A.2

U.A.

Sh.A.

V.A.1

G.Xh.

G.R.

M.H.1

H.R.

H. S.1“

346. Tužilaštvo je predstavilo 38 svedoka po ovoj tački.
347. Sledeći svedoci su bili prisutni u stanu porodice A.1 tokom kritičnih događaja: G.Xh. , R.A. , S.A.2 , Sh.A. , V.A. , A.A.2..
348. Svedok M.M.2 bio je komšija porodice A.1 . On ih je posetio kratko pre tragičnih događaja i njegov stan je bio napadnu istom prilikom.
349. P.A. je takođe bila komšinica porodice A.1 i videla je napad na njihov stan.
350. Svedoci Sh.C.2 , A.V. , E.D. , P.A. , L.A.2 , B.S.2 (M.S.1 snaja), E.S. , Gj.S. , G.R. , M.Sh. i D.Sh. svedočili su u vezi sa napadima na stanove porodica C.1 , S.1 , R.2 , V.1 i A.2 , kao i u vezi sa celokupnom bezbednosnom situacijom dana 3. februara 2000.
351. Svedoci H.S.1 i I. R.2 svedočili su u vezi sa napadima na stanove porodica S.2 i R.2 .
352. Svedoci H.R. , Sh.H. , I.R.1 , N.H. , A.S.1 i M.H.1 svedočili su u vezi sa napadima na stanove porodica B. , R.1 i H. .
353. Svedoci X i Y kao i I.M.3 su bili napolju na ulicama tokom događaja.
354. H.B. je aktivista za ljudska prava i on je u ovom svojstvu uzeo izjave od žrtava.
355. B.R.2 bio je gradonačelnik Mitrovice. On nije bio u Severnoj Mitrovici kritične večeri a njegovo svedočenje tiče se većim delom opšte sigurnosne i političke situacije u to vreme.
356. Ostala svedočenja svedoka ne tiču se striktno događaja koji su se desili 3. februara 2000, već opšteg konteksta događaja ili je njihov cilj da daju dokaze o aktivnostima čuvara mosta.
357. Tokom kritične večeri, zaštićeni svedoci X i Y bili su napolju u blizini zgrada

koje su bile napadnute.

358. Obojica okrivljenih predstavili su osam svedoka po ovoj tački, koji su uglavnom dali detalje o kretanju okrivljenih i konkretnim aktivnostima te večeri. Istražene su takođe i opšte aktivnosti okrivljenih u to vreme.
359. Pri proceni dokaza, dokazi će biti grupisani u četiri glavne kategorije:
- (a) Dokazi u vezi sa događajima od 3. februara 2000 u Severnoj Mitrovici
 - (b) Dokazi u vezi sa pozicijom **O.I.** u okviru čuvara mosta
 - (c) Dokazi u vezi sa pozicijom **D.D.** u okviru MUP-a
 - (d) Dokazi u vezi sa zajedničkim planiranjem i koordinacijom između **O.I.** i **D.D.**
- (a) Dokazi u vezi sa događajima od 3. februara 2000 u Severnoj Mitrovici

Opšti kontekst tenzija

360. Ima mnogo dokaza da se 03. februara 2000 u Severnoj Mitrovici u večernjim satima, desila eksplozija u kafiću „Bel Ami“, u kojoj je povređeno više Srba.³³⁸ Pored toga, ovaj aspekt nije osporen.

Događaji u stanu porodice A.1:

361. Stan porodice A.1 je bio jedan od stanova koji je napadnut te večeri. Stan se nalazi na broju 12, treći sprat u ul. Lole Ribara, zgrada S/3. Unutra su bili članovi porodice A.1 : N.A.2, njegova supruga S.A.2, njihova ćerka R.A., njihovi sinovi N.A.1 i U.A. Sh.A. (N.A.2 brat) je takođe bio tamo sa svojom porodicom: V.A., njegova

³³⁸ **O.I.**, Zapisnik sa glavnog pretresa, 08. decembar 2015, par. 180; **D.D.**, Zapisnik sa glavnog pretresa, 8. decembar 2015, par. 406; **N.V.1**, zapisnik sa glavnog pretresa, 9. decembar 2015, par. 424; **I.V.**, Zapisnik sa glavnog pretresa, 10. decembar 2015, par. 9; **A. (S.) L.**, Zapisnik sa glavnog pretresa, 10. decembar 2015, par. 254.

- supruga i njihov sin A.A.2 . Njihove komšije, porodica Xh. , su takođe bili tamo: G.Xh. , njegova supruga N.Xh. i njihova ćerka E.Xh..
362. Od ovih 11 stanara, sledeći su saslušani kao svedoci pred sudom: G.Xh. , R.A. , S.A.2 , Sh.A. , V.A. i A.A.2 .
363. U.A. nije predložio tužilac a E.Xh. , iako je prvobitno bila na listi svedoka tužilaštva, je kasnije povučena.³³⁹
364. N.A.2 je u međuvremenu preminuo i stoga nije bio dostupan da svedoči na sudu. Njegove pred pretresne izjave su proglašene kao neprihvatljive, sa jednim izuzetkom: njegova izjava data 27. januara 2003 pred Okružnim sudom u Mitrovici je prihvatljiva, ali samo u vezi sa okrivljenim **D.D.** .
365. N. A.1 i N.Xh. umrli su nakon povreda koje su pretrpeli tokom napada.
366. Svedočenja data pred sudom su konzistentna u sledećem: tokom kritične večeri, besna gomila skupila se u ul. Lole Ribara. Grupa osoba došla je u hodnik stambene zgrade. Prvo su otišli na gornji sprat i pokušali da uđu u stan M.M.2 .. Nisu uspeli pošto je imao metalna vrata. Vratili su se na vrata stana porodice A,1. Nakon što je N.A2 odbio da se povinuje njihovim pozivima da otvori vrata, počeli su da ih napadaju. Njihov stan je napadan bombama i pucnjima iz pištolja nekoliko sati. U nekom trenutku, grupa od nekoliko Srba je ušla u stan, isekla im telefone i otišla. Spasile su ih međunarodne snage i transportovali su ih u Južnu Mitrovicu. Ranjeni su odvedeni u Marokansku bolnicu. Kao rezultat povreda, N.A.1 i N. Xh. umrli su kratko nakon toga u bolnici. R.A. , N.A.2 , A.A.2 i E.Xh. su takođe pretrpeli ozbiljne povrede.
367. Stoga, smatra se da su gore pomenuti aspekti utvrđeni van razumne sumnje.
368. U narednom delu, veće će detaljnije proceniti dokaze koji su izvedeni u vezi sa počiniocima napada i navodnim učešćem u napadu **O.I.** i **D.D.** .
369. Posebna pažnja je data svedočenjima supružnika Sh.A. i V.A. ,

³³⁹ Imajući u vidu njihov uzrast i sadržaj njihovih pred pretresnih izjava, ovaj sud nije smatrao da je neophodno da ih pozove *ex-officio*.

pošto oni daju najširi i u isto vreme najviše inkriminišući iskaz o ovom aspektu. Ova analiza bi mogla takođe da se dotakne aspekata o kojima su govorila dva svedoka u vezi sa okrivljenima **N.V.1**, **I.V.** i **A. (S.) L.**, pošto su njihova svedočenja ocenjena u celosti.

Sh. A.:

- 370. Kada je u pitanju iskaz Sh.A., veće daje sledeća razmatranja:
- 371. On je svedočio dva dana i čak i na prvo čitanje, njegova izjava može se samo razmatrati sa nepoverenjem i uz rezervu.
- 372. Od samog početka, proces njegovog saslušanja se pokazao kao veoma naporan.
- 373. Glavna briga vezano za njegov kredibilitet jeste da je njegov iskaz pun kontroverzi. Postoje brojne kontradiktornosti i interno – među njegovim različitim izjavama – i eksterno – između njegovih izjava i ostalog dokaznog materijala.

Interna neslaganja (među njegovim raznim iskazima)

- 374. Opšti ton jednog od najrelevantnijih delova ranijih saslušanja je u izraženom i prilično fundamentalnom kontrastu sa pozitivnim navodima koje je dao u svojim usmenim dokazima: pred sudom, on je tvrdio da je video svakog od pet okrivljenih kako bacaju granate sa hodnika i u njihov stan, uključujući **O.I.**. Kada je u pitanju **O.I.**, ne samo da svedok nije spomenuo njegovo prisustvo u hodniku zgrade ranije, već ga je zapravo isključio. Kada je ranije upitan u vezi sa **O.I.**, svedok je samo spomenuo da ga je primetio van zgrade. Jedini drugi aspekt u vezi sa **O.I.** koji je svedok spomenuo u vezi sa ovim danom jeste da je **D.D.** rekao i njemu i njegovom bratu N.A.2 da deluje po naređenjima **O.I.**. Činjenica da je pred kraj njegove izjave u sudu svedok iznenada dobrovoljno dao takvu relevantnu informaciju da je video **O.I.** kako baca bombu se od strane veća smatra kao nekredibilna. Još važnije, njegovo stanovište je u fundamentalnoj kontradikciji sa njegovim ranijim

izjavama, kada je on rekao da nije primetio ili da nije mogao da primeti nikog. Na pitanje ispitivača: „*Da li ste videli O.I. i D.D. da bacaju neke ručne granate?*“, svedok je odgovorio: „*Ja to nisam video, ali komšija preko puta stana mog brata N.A.2 je bio svedok i to je emitovano na kosovskoj televiziji nekoliko dana nakon 3. februara 2000*“.³⁴⁰ On je potom, u odgovoru na drugo pitanje, ponovio isto: „*Nisam video ko je bacio ručne granate.*“³⁴¹ U drugom pred pretresnom saslušanju, on je takođe naveo sledeće: „*Video sam da ljudi bacaju granate ka stanu N.A.2, ali bilo je nemoguće videti ko ih je bacao, zbog dima u stanu.*“³⁴² Kada je suočen sa njegovim ranijim izjavama, on nudi objašnjenje koje po mišljenju veća još jednom podvlači nedostatak iskrenosti:

„*D.L. : Podsetiću vas na vašu izjavu, strana 1218, „neko je bacio ručnu bombu u stan N.A.2 ali je bilo nemoguće videti ko je to bio zbog dima“.*

Sh.A. : Govorio sam samo o prvoj granati.“³⁴³

375. Svedok je pokušao da nas navede da poverujemo da se njegov odgovor – da nije video – odnosio samo na prvu bombu. Međutim, on je jasno ukazao u svojoj prethodnoj izjavi i razlog zašto nije mogao da vidi, naime zbog dima. Međutim, upravo je prva od te dve bombe proizvela dim. Nije moglo biti nikakvog dima pre prve eksplozije. Zapravo, dokazi su jednoglasni da je prva bomba bačena na vrata stana. Dakle to su bila vrata koja bi ga sprečila da vidi ko ju je bacio, ne dim. Stoga, njegovo objašnjenje – da nije mogao da vidi zbog dima – nikako nije moglo da se odnosi na prvu bombu i stoga u potpunosti nema kredibilitet.

376. Svedok je izjavio:

„*Sh. A. : Ne sećam se da li sam zaboravio da kažem to ali znam da nisam video prvu bombu, ali drugu bombu je bacio njegov komšija I.V. i njegov sin N.V. i A.S.L.*

³⁴⁰ Saslušanje svedoka Sh.A.

datum 20. februar 2014, s.1231, engleska verzija.

³⁴¹ Saslušanje svedoka Sh.A.

datum 20. februar 2014, s.1232, engleska verzija.

³⁴² Saslušanje svedoka Sh.A.

datum 19. februar 2014, s.1214, engleska verzija.

³⁴³ Sh.A.

, zapisnik sa glavnog pretresa, 12. maj 2015, par. 569-570.

N.V.3 : Nisam to pitao, pitam vas, rekli ste u vašoj izjavi u _____ da niste mogli da prepoznate nikoga zbog dima.

Sh.A. : Rekao sam to u vezi sa prvom bombom.

N.V.3 : Pričali ste u množini kada ste govorili o bombama, niste koristili jedninu, ali hajde da stavimo po strani.³⁴⁴

377. Svedok daje suprotstavljena svedočenja kada su u pitanju aspekti koje veće smatra esencijalnim, kao što je gde, kada i kako je video okrivljenog tokom kritičnog događaja.

378. Prvobitno on je naveo da je video **D.D.** na ulici, ispred stambene zgrade, pre početka napada. Čak je ponudio mnoge detalje o odeći okrivljenog i opštem ponašanju.

„EULEX tužilac: U ovoj gomili ljudi ispred zgrade gde je takođe bio **O.I.**, da li ste takođe videli i osobu koju ste spomenuli ranije, po imenu **D.D.** ?

Sh.A. : Da, video sam takođe i **D.D.** .

EULEX tužilac: Kada ste videli **D.D.** u ovoj gomili ljudi ispred zgrade **N.A.2**, kako je bio obučen i da li je bio naoružan ili ne?

Sh.A. : Bio je naoružan do zuba?

EULEX tužilac: Te noći, kada ste videli g. **D.D.**, da li je bio naoružan, da li ste ga videli da je naoružan, sa balkona?

Sh.A. : Sigurno sam ga video zato što sam ga vrlo dobro znao.

EULEX tužilac: Kada ste ga videli sa balkona, kakvu vrstu oružja je imao sa sobom i gde je držao oružje?

Sh.A. : Kako da kažem, obično je imao kraći automatski pištolj.

³⁴⁴ Sh.A. , zapisnik sa glavnog pretresa, 12. maj 2015, par. 148-151.

EULEX tužilac: Kada ste ga videli sa balkona, da li je imao kraći automatski pištolj sa sobom, da li ste videli to?

Sh.A. : Trenutno, ne mogu da se setim naziva automatskog pištolja ali je on takođe imao i nož.

EULEX tužilac: G. Sh.A. , nemojte koristiti reči „uvek sam ga viđao“ fokusirajte se na ono što ste videli u tom trenutku. Dakle, kada ste videli sa balkona g.

***D.D.** , da li je bio naoružan ovim automatskim kratko cevnom oružjem?*

Sh.A. : Da, sigurno.

*EULEX tužilac: Da li ste videli **D.D.** da daje neku vrstu naređenja rukama ili tako što je razgovarao sa nekim ljudima?*

*Sh.A. : **O.I.** ih je sve pozvao i takođe zajedno sa drugim ljudima u prisustvu **D.D.** , on je dao naređenje svima njima.*

*EULEX tužilac: Dakle, vi niste videli **D.D.** da bilo kome daje naređenja u ovoj grupi?*

*Sh.A. : **O.I.** je prvo pozvao **D.D.** i onda je **D.D.** pozvao druge ljude i posle toga su oni ušli u zgradu.*

*EULEX tužilac: Da li ste videli u nekom trenutku da **O.I.** daje naređenja **D.D.** koji je potom naredio ostalima da uđu u zgradu, da li ste to videli?*

Sh.A. : To sam lično video i sve je tačno.³⁴⁵

379. Međutim, na kraju ispitivanja, kada ga je veće pitalo da pojasni koliko puta je video **D.D.** tog dana, svedok je potvrdio samo dva druga puta od tri koja je spomenuo ranije – unutar zgrade i van zgrade kada je KFOR evakuisao žrtve

³⁴⁵ Sh.A. , zapisnik sa glavnog pretresa, 11. maj 2015, par. 202-219.

– potpuno izostavljajući epizodu kada je **D.D.** navodno bio ispred zgrade koju je detaljno opisao prethodnog dana.

*„Predsedavajući veća: (...) Gde i koliko puta ste videli **D.D.** te večeri?*

*Sh.A. : Videli smo ga te noći kada je došao i razgovarao sa mojim bratom i spomenuo je da je došao tamo po naređenju **O.I.***

Predsedavajući veća: Da li je to bio jedini put?

Sh.A. : Da to je bio jedini put i onda ponovo kada smo izašli napolje videli smo ga kada su američke i danske snage bile tamo.“³⁴⁶

380. Na kraju u odgovoru na dalja pitanja, otvoreno je priznao da zapravo uopšte nije video **D.D.** pre napada toga dana:

„Predsedavajući veća: Da li ste ga takođe videli ispred zgrade pred početak događaja ili ne?

Sh.A. : Ne, nisam ga video tog dana, ali kada je stigla američka policija i danski KFOR, video sam ga.“³⁴⁷

381. Veće ističe da je do ovog priznanja došlo nakon što je svedok, tokom istog ispitivanja na sudu, dao veoma konkretne detalje u vezi sa situacijom koju je potom porekao.

382. Svedok je takođe dao protivrečno svedočenje u vezi sa tim da li je okrivljeni **D.D.** ušao ili ne u stan N.A.2 . Tokom ispitivanja 11. maja 2015, svedok je tvrdio da je **D.D.** ušao u stan:

*„EULEX tužilac: G. Sh.A., jedna od poslednjih rečenica koje ste rekli ticala se trenutka kada je **D.D.** sa nekim ljudima ušao u stan g. N.A.2 . Da li ste ga videli, vi lično kada je ušao u stan N.A.2 ?*

³⁴⁶ Sh.A. , zapisnik sa glavnog pretresa, 12. maj 2015, par. 382-383.

³⁴⁷ Sh.A. , zapisnik sa glavnog pretresa, 12. maj 2015, par. 394-395.

Sh.A. : Videli smo, i moj brat je takođe video, kada je došao tamo i rekao:
„Dolazim po naređenju **O.I.**“³⁴⁸

383. Svedok je čak opisao radnje **D.D.** dok je bio u stanu:

„EULEX tužilac: **D.D.** bio je u stanu i kratko je razgovarao sa
N. , šta se onda desilo?

Sh.A. : U tom trenutku uzeli su sve telefone i uzeli su sve što su mogli.

„EULEX tužilac: I napustili su stan?

Sh.A. : Da.“³⁴⁹

384. Međutim, u unakrsnom ispitivanju, svedok je naveo upravo suprotno, naime da
D.D. nije ušao u stan, već je ostao ispred vrata:

„Predsedavajući veća: Kada vam je rekao za **O.I.** , da li je bio u vašem
stanu? Govorim o g. **D.D.** ?

Sh.A. : Ne, bio je pored ulaznih vrata i razgovarao je sa mojim bratom.

Predsedavajući veća: Da li je bio u hodniku zgrade?

Sh.A. : Da, bio je u hodniku, ali ga je moj brat vrlo dobro znao. Ja ga vrlo
dobro znam, ali ga moj brat zna bolje.“³⁵⁰

Eksterne nepodudarnosti (između njegovih izjava i ostatka dokaza):

385. Nekoliko činjenica koje on predstavlja kao sigurne su u očiglednoj kontradikciji sa
ostatkom dokaza. U vezi sa okrivljenima, on je nekoliko puta naveo da su kritičnog
dana, oni nosili uniforme i bili dobro naoružani:

³⁴⁸ Sh.A. , zapisnik sa glavnog pretresa, 11. maj 2015, par. 302-303.

³⁴⁹ Sh.A. , zapisnik sa glavnog pretresa, 11. maj 2015, par. 330-333.

³⁵⁰ Sh.A. , zapisnik sa glavnog pretresa, 12. maj 2015, par. 386-389.

„EULEX tužilac: Kada ste videli **D.D.** u ovoj gomili ljudi ispred zgrade
N.A.2 , kako je bio obučen i da li je bio naoružan ili ne?

Sh.A. : Bio je naoružan do zuba.“³⁵¹

„EULEX tužilac: Kada ste videli **D.D.** tokom tog dana, da li je bio
naoružan na neki način?

Sh.A. : Bili su naoružani do zuba, isto kao i **O.I.** “³⁵²

386. Imajući u vidu način na koji je napad izvršen očigledno je da su počinioci bili naoružani. Ono što je međutim neobično, je da je svedok naveo da su svima pištolji bili vidljivi:

„D.L. : Da li su nosili ovo oružje na prikriven način ili je ovo oružje bilo
primetno?

Sh.A. : Bili su tako hrabri da su nosili oružje na tako upadljiv način kao da su
bili u sopstvenoj kući.“³⁵³

387. Što je još teže je da se poveruje onome što je svedok naveo sa sigurnošću, da su svi okrivljeni, zajedno sa ostalima u gomili, nosili pune uniforme.³⁵⁴

388. Na primer, kada je upitan o **I.V.** i **N.V.1** , svedok je dao sledeći iskaz:

„EULEX tužilac: Dakle, videli ste ih obojicu u gomili, sa balkona?

Sh.A. : Tačno.

EULEX tužilac: Da li ste videli neko oružje na njima, sa balkona?

Sh.A. : Nosili su vojnu uniformu sa puno oružja.

³⁵¹ Sh.A. , zapisnik sa glavnog pretresa, 11. maj 2015, par. 204-205.

³⁵² Sh.A. , zapisnik sa glavnog pretresa, 11. maj 2015, par. 98-99.

³⁵³ Sh.A. , zapisnik sa glavnog pretresa, 11. maj 2015, par. 594-595.

³⁵⁴ Ovde ćemo se dotaći aspekata svedočenja ovog svedoka koji se takođe tiču ostala tri okrivljena; logično je da se njegov kredibilitet proceni u vezi sa njegovom izjavom gledanom u celini.

EULEX tužilac: Te noći kada ste ih videli sa balkona, da li ste ih videli da nose vojne uniforme?

*Sh.A. : Apsolutno da.*³⁵⁵

389. Kada je u pitanju **O.I.** on navodi sledeće:

„Sh.A. : Juče nisam mogao tačno da se setim, ali uniforma koju je nosio je bila nova srpska uniforma u to vreme.

N.V.3 :Možete li molim vas da objasnite koja je ova francuska uniforma bila?

Sh.A. : Juče sam rekao da liči na francusku uniformu, i imam sliku ovde, ali bez šešira, i mogu vam pokazati i siguran sam u vezi toga 100 %.

N.V.3 : Juče ste bili 100 % sigurni u vezi sa francuskom uniformom.

Sh.A. : Slična je francuskoj.

N.V.3 : Kako izgleda osim što je zelena?

Sh.A. : Boja je zelena, tamno zelena i takođe mogu da kažem nešto kao braon i velika je.

N.V.3 : Te noći, 3. februara 2000, da li je nosio ovu uniformu ili kaput?

*Sh.A. : Te noći nosio je uniformu i sve ostalo.*³⁵⁶

390. Prema svedoku, drugi Srbi su nosili uniforme i oružje takođe.³⁵⁷

391. Suprotno tome, ostali svedoci su bili jednoglasni po pitanju činjenice da niko od okrivljenih nije bio ni uniformisan ni naoružan.

392. Još važnije, događaji o kojima se govori desili su se nakon juna 1999 kada je Kumanovski sporazum stupio na snagu. Po sporazumu, bezbednost regiona je poverena međunarodnim snagama. Nikom drugom, osim međunarodnim snagama, nije bilo dozvoljeno da nosi uniformu. Svedok Y, koji je bio _____ je potvrdio

³⁵⁵ Sh.A. , zapisnik sa glavnog pretresa, 11. maj 2015, par. 234-239.

³⁵⁶ Sh.A. , zapisnik sa glavnog pretresa, 12. maj 2015, par.17-25

³⁵⁷ Sh.A. , zapisnik sa glavnog pretresa, 12. maj 2015, par. 275-276.

ovo.³⁵⁸ Uniforme zvaničnih snaga FRJ su bile razdužene. Oružje su mogle da nose samo ovlašćene osobe.

393. KFOR je ovo pomno sprovodio. Dobar primer utvrđen na osnovu dokaza je da je jednom prilikom **D.D.** uhapšen i ispitan od strane KFOR-a u vezi toga da li je ovlašćen da nosi pištolj.³⁵⁹
394. Malo je verovatno da bi, dok su pod tako bliskom prismotrom, srpski građani, umesto da pokušaju da budu neupadljivi pri planiranju napada, obukli punu vojnu opremu i napadno privukli pažnju međunarodnih snaga na sebe.

Nepodudarnosti koje su i interne i eksterne:

395. Veće takođe primećuje da je u svojoj izjavi pred sudom, svedok uzastopno i kategorično porekao da su on, njegov brat N.A.2 i G.Xh. koristili oružje da se odbrane od napada. Ovo je u kontradikciji sa izjavama G. Xh. ³⁶⁰ i V. A..³⁶¹ Ovo još više učvršćuje uverenje veća da svedok nije iskren.
396. Štaviše, neke od njegovih izjava se protive logici ili su očigledno lažne. Na primer, on navodi da je često viđao okrivljene na mostu – kao deo „čuvara mosta“ – tokom vremena koje je predmet optužnice. Kako bi dao težinu svom iskazu, on objašnjava kako je prelazio most svakog dana kako bi otišao na posao – sa severa Mitrovice, gde je živeo, do juga, gde je radio. Tokom unakrsnog ispitivanja svedok je priznao činjenicu da su njegove kancelarije zapravo morale biti premeštene iz južne Mitrovice na sever odmah nakon juna 1999, što znači šest meseci pre događaja i u vreme kada „čuvari mosta“ nisu postojali.
397. Svedok je takođe tvrdio da je dok su bili napadnuti, mogao da vidi jednog od okrivljenih kako baca bombu sa dva sprata iznad. Ova izjava je malo verovatna.

³⁵⁸ Svedok Y, zapisnik sa glavnog pretresa, 28. jul 2015, par. 206.

³⁵⁹ R.Š , zapisnik sa glavnog pretresa, 27. oktobar 2015, par. 604-624; **D.D.** , zapisnik sa glavnog pretresa, 9. decembar 2015, par. 189

³⁶⁰ G.Xh. , zapisnik sa glavnog pretresa, 23. april 2015, par. 89-90.

³⁶¹ V.A. , zapisnik sa glavnog pretresa, 20. maj 2015, par. 407 – 411.

398. Nije faktički razumno prihvatiti da bi bomba bila bačena i da bi ušla u stan koji se nalazi dva sprata ispod. Šta se još više protivi logici jeste da je svedok, koji je bio unutar stana koji je napadnut, mogao da primeti šta se dešavalo dva sprata iznad njega:

„Sh.A. : Reći ću vam sada o tome. Kasnije su, sa dva sprata iznad mog brata, bačene dve ručne granate i onda je sofa počela da gori i N.A.1 je bio ranjen.

EULEX tužilac: Da li ste vi, možda videli ko je bacao ove dve ručne granate?

Sh.A. : Sećam se, mislim da je to bio N.V.1 i bio je ćelav, a posle toga su N.A.1 i R.A. bili ranjeni.

EULEX tužilac: Zašto mislite da je N.V.1 bacio ove ručne granate?

Sh.A. : Zato što ga prilično dobro poznajem i oni su pucali sa druge strane stanova snajperom i pogodili su sina mog brata N.A.1.

EULEX tužilac: Da li ste zapravo videli N.V.1 da baca ove ručne granate ili samo mislite da je to bio on?

Sh.A. : Niko drugi osim njega nije mogao da ih baci zato što je on živeo tamo.

EULEX tužilac: Da li ste vi, sopstvenim očima videli da N.V.1 baca ove ručne granate?

Sh.A. : Svojim očima mogu da garantujem da ih je on bacio, zato što niko drugi osim njega nije mogao da ih baci.“³⁶²

399. Kada je upitan da pojasni, nije mogao da dodatno potkrepi svoj iskaz:

N.V.3 : Ovo mi je malo čudno. Kako je bomba sa 2. sprata mogla da padne na sred sobe?

³⁶² Sh. A. , zapisnik sa glavnog pretresa, 11. maj 2015, par. 370-378 (podvučeno kako bi se istakla važnost).

Sh.A : Ja to lično ne znam, zato što smo se u to vreme borili za svoje živote.

N.V.3 : Juče ste rekli da ste videli da bomba pada.

Sh.A : Rekao sam da sam video kada je bačena ali vaše pitanje je bilo zašto je bila na sredini.

N.V.3 : Moje pitanje je, kako je moguće da bomba bačena sa 2. sprata završi u sred sobe na trećem spratu?

Sh.A : Najverovatnije da je on bio specijalista koji je znao kako to da uradi“.³⁶³

400. Svedok je ometao ispitivanje tako što bi zapadao u naraciju koja nije povezana sa pitanjima. Druga alarmantna činjenica je, da bi često, kada je pitan o određenom konkretnom aspektu, on ponudio odgovor koji je bio uopšten ili što je gore, ticao se potpuno različite prilike. Način na koji je pričao, činio je da odgovor koji nudi izgleda kao odgovor na postavljeno pitanje. Ispod je samo jedan primer, ali ilustruje ovaj obrazac u davanju odgovora. On je to radio do te mere, da ga je čak i tužilac opomenuo na to:

„EULEX tužilac: G. Sh.A , nemojte koristiti reči „uvek sam ga viđao“ fokusirajte se na ono što ste videli u datom trenutku. Dakle, kada ste videli sa balkona g. D.D. (...)³⁶⁴

401. Nije prekinuo ovu praksu ni nakon što je uzastopno upozoren od strane predsedavajuće veća. Koristeći ovu tehniku izbegavanja, njegovi odgovori su mogli lako dovesti u zabludu i izazvati pogrešne zaključke, pretpostavljajući da se dati odgovor odnosi na postavljeno pitanje. Zapravo, da neki aspekti nisu provereni

³⁶³ Sh.A. , zapisnik sa glavnog pretresa, 12. maj 2015, par. 139-144.

³⁶⁴ Sh.A. , zapisnik sa glavnog pretresa, 12. maj 2015, par. 212.

unakrsnim ispitivanjem, veće bi bilo ostavljeno sa pogrešnim utiskom o nekim apsolutno relevantnim aspektima.³⁶⁵

402. Dalji razlog za brigu, po mišljenju veća, je do koje mere je *Sh.A* išao u toku svojih dokaza da zamagli liniju između onoga što je video i onoga što je mislio. Izgleda da za ovog svedoka nema linije razgraničenja između onoga čemu je svedočio, čemu su njegov brat *N.A.2* ili njegova supruga *V.A.* svedočili ili šta je, po njegovoj sopstvenoj proceni, predstavljalo logičan zaključak.

403. Na početku njegovog ispitivanja svedok je naveo da je njegov brat *N.A.2* taj koji mu je rekao da je primetio **A. (S.) L.** i **I.V.** kako bacaju bombe:

„EULEX tužilac: G. Sh.A, možete li da kažete sudu kada vam je N.A.2 rekao da su oni koji su bacili ručne bombe bili S.L. i I.V. . Da li vam je rekao te noći ili nešto kasnije? (...) Kako znate da je vaš brat video S.L. i I.V. kako bacaju ove ručne bombe?

Sh.A : On je to mogao da vidi pošto su oni bili njegove prve komšije. Moj brat je bio na desnoj strani a porodica V.2 na levoj strani.

Predsedavajuća veća: Da li vam je vaš brat rekao da je video I.V. i S.L. kako bacaju ručne bombe?

Sh.A : 100 % i čak je glasno viknuo i rekao „čak i ti S.L. bacaš ručne bombe“.

EULEX tužilac: Kada vam je rekao da su ove dve osobe bacale ručne bombe, je li to bilo te noći ili kasnije?

Sh.A : Te noći.“³⁶⁶

³⁶⁵ Pogledati prethodni primer kada je opovrgao svoju izjavu da je video **D.D.** toga dana pre događaja.

ispred zgrade

404. Postepeno, tokom njegovog ispitivanja, svedok je predstavio drugačije stanovište, tvrdeći da je on lično video **A. S. L.** .

*„Predsedavajuća veća: Da li ste videli **A. S. L.** kako baca neku bombu u stan?*

*Sh.A : Moj brat ga je video zato što je rekao „ti **S.L.** takođe bacaš“.*

Predsedavajuća veća: Da li to znači da ga vi lično niste videli?

Sh.A : Ja sam ga takođe video zato što ga vrlo dobro poznajem.”³⁶⁷

405. Postoje brojni primeri sličnih odgovora u njegovom svedočenju. Često, kada je traženo od njega da pojasni prvobitne dvosmislene odgovore, svedok, u samo nekoliko paragrafa, menja svoj prvobitni iskaz i uzdiže ga od manje sigurne činjenice do 100 % sigurne činjenice. On takođe nudi kao objašnjenje jedino njegovu interpretaciju ne potkrepljenu činjenicama. Evo primera:

*„Predsedavajuća veća: Hajde da pređemo na g. **D.D.** . Da li ste videli **D.D.** da baca neku bombu u stan?*

*Sh.A : **D.D.** je došao na naša vrata kada je rekao mom bratu da je **O.I.** tražio da ga vidi i mogu da kažem da čim smo ga videli i ono što je rekao, mi smo znali da su nam oni ovo uradili. A ako to nisu bili oni, onda ko je drugi mogao ovo da nam uradi, da pokuša da nas sve pobije?*

Predsedavajuća veća: G. Sh.A , pored ovog razgovora, da li ste ga videli da baca bombu ili ne? Pitanje je lako. Molim vas koncentrišite se i umirite se. Hoću odgovor da ili ne.

Sh.A : Da, on je taj koji je bacio zajedno sa svim drugim pripadnicima paravojske.

³⁶⁶ Sh.A. , zapisnik sa glavnog pretresa, 11. maj 2015, par. 359-366 (podvučeno kako bi se istakla važnost).

³⁶⁷ Sh.A. , zapisnik sa glavnog pretresa, 12. maj 2015, par. 796-799.

*Predsedavajuća veća: Da li ste videli **D.D.** _____ kako baca neku bombu u stan? Da ili ne?*

*Sh.A _____ : Da 100 % su to bili oni koji su bacili bombu u saradnji sa **O.I.** _____ i svima ostalima.³⁶⁸*

406. Ili:

„EULEX tužilac: Da li ste vi, slučajno videli ko baca ove dve ručne bombe?

*Sh.A _____ : Sećam se, mislim da je to bio **N.V.1** _____ i on je bio ćelav, a posle toga su **N.A.1** i **R.A.** _____ bili ranjeni.*

*EULEX tužilac: Zašto mislite da je to bio **N.V.1** _____ koji je bacio ove ručne bombe?*

*Sh.A _____ : Zato što ga prilično dobro poznajem i oni su pucali sa druge strane stanova iz snajpera i pogodili su sina mog brata **N.A.1**.*

*EULEX tužilac: Da li ste vi zapravo videli **N.V.1** _____ da baca ove ručne bombe ili samo mislite da je to bio on?*

Sh.A _____ : Niko drugi osim njega nije mogao da ih baci zato što je on tamo živeo.

*EULEX tužilac: Da li ste vi, sopstvenim očima videli **N.V.1** _____ kako baca ove ručne bombe?*

Sh.A _____ : Sopstvenim očima mogu da garantujem da ih je bacio, zato što niko drugi osim njega nije mogao da ih baci.

*EULEX tužilac: Ja mislim da je to vaša pretpostavka ali morate da kažete sudu da li ste videli **N.V.1** _____ kada je bacio ručne bombe?*

Sh.A _____ : Video sam to sopstvenim očima pošto su fotelje gorele i ja sam se približio prozorskom staklu.

³⁶⁸ Sh.A. _____ , zapisnik sa glavnog pretresa, 12. maj 2015, par. 818-822 (podvučeno kako bi se istakla važnost).

EULEX tužilac: iz onoga što govorite, čini se da ste vi videli ručnu bombu kako uleće u stan, ali da li ste videli osobu koja je baca?

*Sh.A : To je on 100%, on je ćelav, jake građe i obično je stalno bio na mostu.*³⁶⁹

407. Ova zabrinutost je pogoršana činjenicom da svedok predstavlja svoje spekulacije kao 100 % sigurne činjenice. Zapravo, on je koristio ovaj izraz nekoliko puta. Ispostavilo se da su odgovori koje je svedok 100% potvrdio očigledno u kontradikciji sa pouzdanim dokazima. Na primer, svedok kaže da je kritične večeri, primetio pripadnika MUP-a kao deo gomile koja je pravila nereda. U unakrsnom ispitivanju, odbrana je istakla da je taj pripadnik zapravo prethodno preminuo i oni su dostavili dokumentarne dokaze u prilog ovome.³⁷⁰ Međutim, u direktnom ispitivanju svedok je izjavio da je siguran u svoju opservaciju. Čak se činilo i da je siguran na početku unakrsnog ispitivanja, dok mu odbrana nije rekla da je policajac preminuo.

408. Izvod iz ispitivanja svedoka kaže:

„N.V.3 : (...) Recite mi jednu stvar. Rekli ste da ste sa terase stana N.A.2 mogli da prepoznate brojne policajce i naveli ste 15 – 20 imena.

Sh.A : Mogu vam reći da sam ih sve poznavao zato što sam nekada tamo radio kao i moj brat. Ako me pitate mogu vam čak reći i njih 50, ne samo 15-20.

Predsedavajuća veća: Šta je pitanje?

N.V.3 : Testiram njegovu izjavu i želeo bih da znam da li je video određene osobe (...)

N.V.3 : M. A. ?

³⁶⁹ Sh.A. , zapisnik sa glavnog pretresa, 11. maj 2015, par. 371-384 (podvučeno kako bi se istakla važnost).

³⁷⁰ Pogledati dodatak izveštaju Human Rights Watch *Izveštaj o civilnim žrtvama NATO bombardovanja tokom operacije savezničkih snaga*, sudski registrator VI, glavni pretres, tab 5.

Sh.A : I njega poznajem.

N.V.3 : Jeste li ga videli?

Sh.A : I njega sam video.

N.V.3 : M.M.A. , šta je on radio?

Sh.A : On je bio tamo sa svim Srbima ispred stana.

N.V.3 : Gde je M.A. tačno stajao?

Sh.A : Ispred zgrade.

N.V.3 : Je l' bio blizu **O.I.** ?

Sh.A : Nije bio blizu **O.I.**

N.V.3 : G. Sh.A , M.A. , koga ste vi videli ispred zgrade, on je ubijen 2. maja 1999. godine, kada je bombardovana zgrada Sekretarijata unutrašnjih poslova. Zar nije malo čudno da ste ga vi videli deset meseci nakon što je ubijen?

Sh.A : Pomešao sam. Govorim o J. , ne A. .

N.V.3 : Ja sam pomenuo i njegov nadimak, M. ."³⁷¹

409. Tokom svoje izjave on je često 'odgovarao bez pitanja - ponekad čak i veoma direktno – s puno inkriminišućih detalja koje uopšte nije pomenuo ili predložio u svojim ranijim izjavama. On nije bio u stanju da detaljnije objasni ili pruži bilo kakve konkretne činjenice kojima bi podržao svoje optužbe. Ali njegove inkriminacije su toliko kompletne da ispadaju nepouzidane:

³⁷¹ Sh.A. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 12. maj 2015, stavovi 57-90 (podvučeno kako bi se istakla važnost).

410. Na primer, on je rekao kako je **D.D.** ušao u njihov stan i rekao: „Došao sam kod tebe po nalogu **O.I.**“³⁷²

411. Onda je on mogao da čuje **O.I.** kako daje sledeće naredbe izvršiocima.
“EULEX-ov tužilac: (...) Da li ste čuli šta je **O.I.** tačno rekao ovim ljudima kada ih je pozvao da uđu u zgradu?

Sh.A : U tom trenutku sam čuo da im je rekao da porodica A.1 , svi članovi, ne smeju ostati živi jer oni znaju sve što se ranije desilo, tokom i nakon rata“.³⁷³

412. Kosi se sa logikom da bi izvršioци glasno izrekli detalje ili objasnili iste žrtvama dok izvršavaju napad.

413. Pored toga, on je izjavio da iako je on bio na terasi na trećem spratu, mogao je da čuje veoma jasno naredbe koje je izdao **O.I.** :

“EULEX-ov tužilac: Dakle, Vi ste sa terase čuli g. **O.I.** kako govori ljudima da uđu u zgradu?

Sh.A : 100%“³⁷⁴

414. Svedok je ovu tvrdnju izrekao iako se po njegovim rečima oko 100 ljudi okupilo³⁷⁵ ispred i postoje obimni dokazi koji potvrđuju činjenicu da su ljudi u masi bili bučni i da su uzvikivali anti albanske slogane.³⁷⁶

415. Sveukupno, delovalo je da je svedok bio prilično spreman da se saglasi sa svakim predlogom koji mu ponudi tužilac.

416. Povremeno bi se poneo drsko i pokazivao bi prema okrivljenima izraženu želju za sukobljavanje:

“ *Sh.A* : Kada su oni došli svi su nosili crne uniforme.

³⁷² Sh.A. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 11. maj 2015, stavovi 371-384.

³⁷³ Sh.A. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 11. maj 2015, stavovi 198-199.

³⁷⁴ Sh.A. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 11. maj 2015, stavovi 180-181.

³⁷⁵ Sh.A. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 11. maj 2015, stav 155.

³⁷⁶ V.A. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 13. maj 2015, stavovi 127-128; R.A. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 24. april 2015, pasus 31.

D.L. : Ja sam Vas pitao kako su izgledale te crne uniforme?

Sh.A : D.D. najbolje zna o njima.

D.L. : Pitao sam Vas.”³⁷⁷

417. Ili:

“D.L. : Da li ste upoznati da je u isto vreme kada je pucao u vrata N.A.2 da je takođe pucano i u vrata I.V. ?

Sh.A : Ne, ja za to ne znam, možda je bolje da pitate O.I. jer je on bio vođa.”³⁷⁸

418. Ili:

“Sudija Vitor Pardal: Ali vi niste upućivali te reči KFOR-u, zar ne?

Sh.A : KFOR-u, kome drugome. Niko drugi nije bio tamo.

Sudija Vitor Pardal: U redu. Mnogo Vam hvala.

Sh.A : Možda je trebalo da te reči uputimo O.I. ili D.D.

Sudija Vitor Pardal: To je dovoljno. Jasno mi je. Hvala Vam!”³⁷⁹

419. Aspekti koji su napred naglašeni naveli su veće da njegovo svedočenje uzme sa puno opreza. Želja svedoka da nekoga smatra odgovornim za napad možda je dovela do neistinitog stavljanje krivice svim okrivljenima, tako što će oblikovati svoju priču da bude saglasna sa predmetom tužilaštva. Njegova spremnost da to učini uliva kod veća opšte nepoverenje u kredibilitet ovog svedoka. Nakon njegovog svedočenja veće je ostalo sa osećajem zbunjenosti i nepoverenja. Veće je ostalo sa osobitim

³⁷⁷ Sh.A. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 12. maj 2015, stavovi 586-589.

³⁷⁸ Sh.A. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 12. maj 2015, stavovi 689-690.

³⁷⁹ Sh.A. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 12. maj 2015, stavovi 789-783.

utiskom da je njegovo svedočenje neistinito. Njegova sveukupna priča i ponašanje pokazali su nedostatak iskrenosti i iz tog razloga se njegovo svedočenje smatra nekredibilnim. Može se međutim desiti da njegovo svedočenje takođe sadrži određene činjenice koje su tačne. Veće nije moglo da to utvrdi i nema izbora osim da ovaj kompletan dokaz ostavi po strani.

V.A. _____ :

420. Sveukupno, deluje da je priča V.A. _____ skrojena po ugledu na priču njenog supruga Sh.A _____, kako u smislu sadržaja tako i u vezi sa opštim smislom njenih dokaza.

421. Slično kao i njen suprug, V.A. _____ je iznela neke priče koje povećavaju zabrinutost veća vezano za njen kredibilitet, jer je njeno svedočenje protivrečno drugim pouzdanim dokazima. Ona je pomenula da je malo pre napada, u oko 20:00 – 20:10³⁸⁰, ona primetila okrivljenog **D.D.** _____ sa terase. Po njenim rečima, **D.D.** _____ je bio ispred njihove stambene zgrade u društvu grupe ljudi. Ona je ponavljala da su **D.D.** _____ i grupa bili uniformisani i naoružani: „*Videla sam g. **D.D.** _____ u uniformi i mnoge druge koji su nosili uniforme i bili su naoružani*“.³⁸¹

“**D.D.** _____ je imao grupu koja je bila otvorena. Oni nisu bili pokriveni ni na koji način. Oni su otvoreno delovali, u uniformama i nisu bili uplašeni“.³⁸²

422. Ona je dalje izjavila sledeće u vezi sa **D.D.** _____ :

³⁸⁰ V.A. _____, Zapisnik sa glavnog pretresa, 13. maj 2015, stav 55.

³⁸¹ V.A. _____, Zapisnik sa glavnog pretresa, 13. maj 2015, stav 316.

³⁸² V.A. _____, Zapisnik sa glavnog pretresa, 13. maj 2015, stav 371.

„On nije bio statičan na jednom mestu. On je bio u pokretu; kretao se okolo. Nije bilo teško da se primete jer su bili naoružani i nosili su uniforme takozvanih „Frenkijevaca“, crne boje“.³⁸³

423. Ona je takođe govorila o nekim ljudima u masi koji su bili obučeni u „uniformama čuvara mosta“:

“EULEX-ov tužilac: Kako su bili odeveni ljudi oko **O.I.** ?

V.A. : Imali su uniforme, možda čuvara mosta (...)“³⁸⁴

“V.A. : **D.D.** grupa, zajedno sa **D.D.** , oni su svi bili puni oružja. Mislim **D.D.** .“³⁸⁵

424. Dva izvršioca koji su ušli u njihov stan tokom događaja su, po V.A. rečima, takođe bila u uniformama.³⁸⁶

425. Ova izjava je protivrečna ne samo ostatku dokaza koji su ocenjeni kao pouzdani,³⁸⁷ već deluje kao nekredibilna ako uzmemo u obzir socijalnu realnost u to vreme i činjenicu da su nakon Kumanovskog sporazuma iz juna 1999. godine samo međunarodne snage imale pravo da nose uniforme u regionu. Ista detaljna razmatranja, data za ovu tačku kada je ocenjivana izjava Sh.A. iznad, ponavljaju se i ovde.

426. Svedok je takođe pokazala izvesnu tendenciju da donosi zaključke. Tokom njenog ispitivanja ona je neprestano govorila da je jedan od napadača koji je te noći ušao u N.A.2 stan komunicirao sa okrivljenim **D.D.** . Tek kada je veće tražilo od nje da razjasni ona je objasnila svoj zaključak na osnovu činjenice da ga je čula da kaže „D.1 “.³⁸⁸ Međutim, D.1 je često ime u Srba i nije

³⁸³ V.A. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 13. maj 2015, stav 379.

³⁸⁴ V.A. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 13. maj 2015, stavovi 368-369.

³⁸⁵ V.A. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 13. maj 2015, stav 363.

³⁸⁶ V.A. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 13. maj 2015, stav 391 *et seq.*

³⁸⁷ R.A. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 24. april 2015, stav 189; S.A.2 , Zapisnik sa glavnog pretresa, 27. april 2015, stavovi 127-128; G. Xh. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 23. april 2015, stavovi. 154-157.

³⁸⁸ V.A. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 20. maj 2015, stav 643 *et seq.*

razumno paušalno prihvatiti, na osnovu ovoga, da je sagovornik nužno bio **D.D.** Međutim, ona je ponudila ovaj detalj na kraju svog svedočenja i tek nakon napora koje je veće uložilo da razjasni. Pre toga je ona neprestano iznosila kao sigurnu činjenicu da je baš **D.D.** komunicirao putem radija sa napadačem:

*“EULEX-ov tužilac: Da li ste videli **D.D.** da pravi nekakvu gestikulaciju kada ste ga videli sa terase?*

V.A. : Nisam imala priliku da vidim.

EULEX-ov tužilac: Da li ste ga videli da koristi neko sredstvo za komunikaciju?

V.A. : Nisam videla nikakvo sredstvo za komunikaciju u njegovim rukama ali kada su dvojica policajaca došla u naš stan oni su ga pitali preko radija da li da nas ubiju ili ne.”³⁸⁹

*“EULEX-ov tužilac: Šta su oni rekli, ako se sećate, **D.D.** preko radija ili preko mobilnog telefona?*

V.A. : Kada su oni komunicirali, on ih je pitao kakva je situacija i oni su rekli „skoro svi su mrtvi ali šta da učinimo sa ostalima, da li da ih ubijemo ili ne?”³⁹⁰

427. Takođe ima stvari za koje je svedok na početku bila veoma sigurna, a koje su se na kraju ispostavile sumnjivim, kao što je uniforma koju je **D.D.** nosio toga dana:

*“EULEX-ov tužilac: Da li je i **D.D.** nosio uniformu?*

V.A. : Da, 100% sam sigurna što se toga tiče.

EULEX-ov tužilac: Takođe crne boje, kao što ste opisali?

V.A. : Da.”³⁹¹

³⁸⁹ V.A. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 13. maj 2015, stavovi 388-391.

³⁹⁰ V.A. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 13. maj 2015, stavovi 430-431.

428. U unakrsnom ispitivanju kada je bila suočena sa protivrečnom ranijom izjavom ona više nije bila sigurna da li je odeća koju je nosio **D.D.** bila civilna odeća ili uniforma:

“ *M.B.* : Ovo je vaša rečenica: ‘Mislim da je u to vreme **D.D.** nosio civilnu odeću sa pancirom preko i naočare i da je imao brkove’³⁹².

V.A. : Jesam li izjavila koje je boje bila odeća?

Predsednica veća: Gđo V.A. , molim Vas sačekajte pitanje.

M.B. : Kako je moguće da ste u jednoj izjavi rekli da je on nosio civilnu odeću i pancir a u drugoj izjavi on je nosio policijsku uniformu?

Predsednica veća: Gđo V.A. možete li da objasnite ovo molim Vas?

V.A. : Rekla sam civilnu odeću ali nisam pomenula boju odeće. Dakle, policijska uniforma je crna uniforma i verovatno je on imao crnu uniformu. Činjenica da je imao pancir je dovoljna, nije bitno da li je nosio civilnu ili vojnu uniformu.³⁹³

429. Prilikom njenog ispitivanja je delovalo da i nju pokreće ista želja da inkriminiše i nekoga drži odgovornim za napade koju je veće primetilo i kod njenog supruga. Na primer, ona je izjavila da su dva lica koja su ušla u stan njima izjavila da ih je **D.D.** poslao, jer je on bio komandant³⁹⁴. Kada se, po rečima svedoka, **D.D.** pojavio pred njihovim vratima, on im je rekao neke detalje o tome ko je organizovao napad, navodeći **O.I.** kao odgovorno lice.³⁹⁵ Još jednom, iz razloga detaljno navedenih u oceni *Sh.A.* izjave, veće ne smatra kredibilnim to da, iako su došli da izvrše napad na njih, svaki od izvršilaca prvo zastane i zadene razgovor sa žrtvama, objašnjavajući im ko stoji iza svega ovoga.

³⁹¹ *V.A.* , Zapisnik sa glavnog pretresa, 13. maj 2015, stavovi 382-385 (podvučeno kako bi se istakla važnost).

³⁹² Izjava *V.A.* 31 januara 2003, str. 1132, engleska verzija.

³⁹³ *V.A.* , Zapisnik sa glavnog pretresa, 20. maj 2015, pasus 245-250 (podvučeno kako bi se istakla važnost).

³⁹⁴ *V.A.* , Zapisnik sa glavnog pretresa, 13. maj 2015, pasus 421.

³⁹⁵ *V.A.* , Zapisnik sa glavnog pretresa, 13. maj 2015, pasus 476.

430. Štaviše, ona je ponekad iznosila optužbe na osnovu njenog sopstvenog ubedenja i bez potkrepljivanja činjenicama:

*“EULEX-ov tužilac: Moje pitanje se odnosi na dve različite grupe, zato što ste rekli da je **O.I.** bio u jednog grupi i **D.D.** je bio u jednog grupi. Da li ovde govorimo o dve različite, odvojene grupe?*

V.A. : Nije bilo kako ste vi to shvatili. Postojale su dve grupe, grupa za delovanje i grupa koja je izdavala naređenja.

EULEX-ov tužilac: Koja grupa je izdavala naređenja a koja grupa je delovala i šta vas je navelo da tako mislite?

*V.A. : Imam utisak da je **O.I.**, kao vođa Srba, tokom rata i nakon rata izdavao naređenja sve do prošle godine.³⁹⁶*

431. Ili:

“ E.P. : Ali, da li su ove osobe koje su vas napale direktno povezane sa ovim okrivljenima, da li ste ih videli zajedno?

V.A. : Čuvari mosta su bili povezani sa svojim vođom.

Predsednica veća: Da li su ova lica koja su vas psihički uvredila bila zajedno sa okrivljenima u tim prilikama?

V.A. : Ja ih nisam videla da su bili tamo lično, ali su oni bili saradnici.³⁹⁷

432. Veće je primetilo još jedan aspekt koji je povećao nepoverenje. Po njenoj priči, V.A. smatra **O.I.** odgovornim za napade. Međutim, 2007-2008. godine V.A. se obratila **O.I.** kada joj je bila potrebna pomoć da se vrati u

³⁹⁶ V.A. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 13. maj 2015, pasus 372-375 (podvučeno kako bi se istakla važnost).

³⁹⁷ V.A. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 20. maj 2015, stavovi 38-42.

- region.³⁹⁸ Teško je poverovati kako bi neko mogao da se oslanja i da veruje osobi koju ona optužuje za ubistvo i povređivanje članova njene porodice.
433. Imajući u vidu razmatranja o kojima je napred govoreno, nesumnjivo je izazovno utvrđivanje gde leži istina u njenim nedoslednim pričama. Veće nije ubeđeno da može da se sigurno oslanja na izjave ovog svedoka kao na osnov za dokazivanje materijalnih činjenica. Pojedinačne komponente njenih dokaza su rigorozno ispitane i veće ima snažne rezerve u vezi sa nekim aspektima njenih dokaza. Veće nije spremno da prihvati i da postupa samo prema njenim dokazima u vezi sa nijednim materijalnim pitanjem i dalo je težinu samo onim delovima njenih dokaza koji su u značajnoj meri potvrđeni drugim pouzdanim dokazima – kao što je opšti opis napada. Preostali deo njenog svedočenja će biti izostavljen.
434. Veće se sada okreće proceni preostalih svedoka. Svedok A.A.2 nije ponudio relevantne detalje u svom svedočenju, jer nije uočio nijednog izvršioca.³⁹⁹ Svedok je izjavio da mu je stric N.A.2 pomenuo nešto o umešanosti **O.I.** i **D.D.** u događaj.⁴⁰⁰ U odsustvu N.A.2 izjave, veće ne može da dodeli težinu ovoj informaciji iz druge ruke. Priča A.A.2 ne može da predstavlja zamenu za svedočenje N.A.2 .
435. G.Xh. , R.A. , i S.A.2 su izneli detaljnu priču o napadu. Njihova svedočenja su sadržala određene manje nepodudarnosti – bilo unutrašnje ili spoljašnje – u vezi sa aspektima kao što je konkretna egzekucija ili vreme napada ili položaj osoba u stanu u različitim vremenskim periodima. Ove nepodudarnosti nisu se ticale važnih činjeničnih elemenata i nisu neuobičajene imajući u vidu činjenicu da su događaji o kojima su oni svedočili pred sudom bili izuzetno traumatični, i da se radilo o životu i smrti. U ocenjivanju dokaza koje su dali ovi svedoci, veće je moralo da uzme u obzir da je na zapažanja koja su oni izneli mogao da utiče stres ili strah. Vreme koje je proteklo takođe može da utiče na mogućnost svedoka da se prisete.
436. Međutim, njihove usmene izjave su dosledne u najvažnijim aspektima sa njihovim ranijim izjavama, kao i sa međusobnim izjavama. Njihove priče su suštinski slične u

³⁹⁸ V.A. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 20. maj 2015, stavovi 38-42.

³⁹⁹ A.A. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 15. jun 2015, stavovi 143-145.

⁴⁰⁰ A.A. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 15. jun 2015, stav 150.

- pogledu dinamike napada, povreda žrtava i okolnosti njihovog oslobađanja. Iako su njihovi članovi porodice pretrpeli najviše tokom napada, oni ne deluju kao da bi tek tako optužili ili da bi doneli nepotkrepljene zaključke. Njihove izjave su uravnotežene i podržane činjenicama i logičnim objašnjenjima i konstantne su tokom celokupnog njihovog ispitivanja.
437. Po mišljenju veća, od dodatnog značaja je činjenica da je svedok G.Xh. priznao činjenicu da su sva trojica njih – on, N.A.2 i Sh.A. – uzvratili na napade kako bi se odbranili od napada.⁴⁰¹ Ovo priznanje dodaje još veće poverenje u njegovu priču.
438. U zaključku, imajući u vidu njihovo držanje i način na koji su izneli dokaze, kao i sveukupan smisao njihovih dokaza, veće ocenjuje da su G.Xh. , R.A. , i S.A.2 iskreni svedoci. Veće nema sumnje da su govorili istinu i smatra njihove priče kredibilnim.
439. Njih troje je ispričalo kako su, kada je N.A.2 pozvan da otvori vrata, lica koja su bila iza vrata rekla da postupaju po „**D.D.** naređenjima“ i kasnije su tražila da N.A.2 siđe dole. N.A.2 je odgovorio da **D.D.** dođe gore. Ubrzo nakon toga bačena je prva bomba u vrata.⁴⁰² Razgovor je vođen preko zatvorenih vrata i niko nije mogao da prepozna glasove. Veće smatra da nije moguće ustanoviti van razumne sumnje, isključivo na osnovu razmene reči sa nepoznatim licima, da je upravo **D.D.** taj koji ih je poslao u N.A.2 stan. **D.D.** i N.A.2 su bili kolege u strukturama MUP-a. Ne može se isključiti da su osobe koje su bile kod vrata koristile ime **D.D.** da ubede N.A.2 da im otvori vrata i da izađe iz stana.
440. Ova nesigurnost dodatno povećava činjenicu da sud nije mogao da ustanovi da je okrivljeni bio zaista taj koji je poslao ta lica na N.A.2 vrata. Ova sumnja se ima tumačiti u korist okrivljenog na osnovu principa *in dubio pro reo*.
441. Na osnovu ovog principa, teret dokaza ugrađen u tužiočevoj obavezi da dokaže krivicu okrivljenog van razumne sumnje, znači da mora da se utvrdi i dokaže da ne

⁴⁰¹ G.Xh. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 23. april 2015, stav 90.

⁴⁰² R.A. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 24. april 2015, stavovi 81-83; S.A.2 , Zapisnik sa glavnog pretresa, 27. april 2015, stavovi. 46-54; G.Xh. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 23. april 2015, stav 50.

postoje druge razumne alternative onoj koju je pokazao tužilac. Kao što je objasnio Evropski sud za ljudska prava (ESLJP) u predmetu *Barberà, Messegué i Jabardo protiv Španije*, u vezi sa pravom na pravično suđenje, član 6. Evropske konvencije za ljudska prava (EKLJP): “Stav 2. [člana 6] sadrži princip pretpostavke nevinosti. On, između ostalog, zahteva da kada obavljaju svoje dužnosti, članovi suda ne bi trebalo da počnu sa unapred začetom idejom da je okrivljeni izvršio delo za koje se tereti; teret dokazivanja činjenica pada na tužilaštvo, i svaka sumnja će biti u korist okrivljenog”.⁴⁰³ Samim tim, ovaj princip je suštinski za pravo osobe da se smatra nevinom dok se ne dokaže da je kriva u skladu sa zakonom. Zatim, na osnovu principa *in dubio pro reo*, Sud, kada ocenjuje činjenice i dokaze, u slučaju sumnje mora da odluči u korist okrivljenog.

442. Nijedno od njih nije uočilo ni **O.I.** ni **D.D.** tokom te noći, tokom napada. G. Xh. je jasno izjavio da je veoma dobro znao ko su okrivljeni i da nije video **D.D.** ⁴⁰⁴ ili **O.I.** ⁴⁰⁵ tokom događaja. On je takođe bio pri stavu da niko nije pomenuo ime **O.I.** ⁴⁰⁶ R.A. nije poznavala **O.I.** ⁴⁰⁷ ili **D.D.** ⁴⁰⁸ u to vreme. Slično tome, S.A.2 nije videla **O.I.** ⁴⁰⁹ ili **D.D.** ⁴¹⁰ tokom napada.
443. Veće napominje da je rešenjem veća od 27. aprila 2015. godine⁴¹¹ izjava N.A.2 data pred Okružnim sudom u Mitrovici od 27.01.2003 proglašena prihvatljivom u vezi sa okrivljenim **D.D.** . Međutim, odluka da se prihvati ovaj raniji razgovor nije, naravno, ni na koji način determinanta za težinu koju joj veće dodeljuje. Činjenica da je ta izjava proglašena prihvatljivom ne menja činjenicu da okrivljeni nije imao priliku da unakrsno ispita svedoka jer se njegov advokat nije pojavio na ročištu. Prema članu 262. stav 1. ZKP-

⁴⁰³ A 146 (1989); 11 EHRR 360 pasus 77 PC.

⁴⁰⁴ G.Xh. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 23. april 2015, stav 253.

⁴⁰⁵ G.Xh. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 23. april 2015, stav 206-209.

⁴⁰⁶ G.Xh. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 23. april 2015, stavovi 210-211.

⁴⁰⁷ R.A. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 24. april 2015, stavovi 178-181.

⁴⁰⁸ R.A. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 24. april 2015, stav. 86.

⁴⁰⁹ S.A.2 , Zapisnik sa glavnog pretresa, 27. april 2015, stavovi 200-201.

⁴¹⁰ S.A.2 , Zapisnik sa glavnog pretresa, 27. april 2015, stavovi 186-187.

⁴¹¹ Videti detalje u Istorijatu postupka gore, stavovi 54-56.

a, sud neće proglasiti krivim okrivljenog isključivo, ili do odlučujuće mere, na osnovu svedočenja ili drugih dokaza koje okrivljeni ili branilac nisu mogli da ospore putem ispitivanja tokom neke faze krivičnog postupka. Pored toga, u toj izjavi je N.A.2 tvrdio da je upravo **D.D.** došao do vrata pre napada i pozvao ga da otvori. Svedok je izjavio da je prepoznao glas **D.D.** i da ga je onda video kroz „špijunku“. Ovo je protivrečno izjavama ostalih pouzdanih svedoka koji su, kao što je detaljno opisano ranije, izjavili da su se osobe pred vratima pretvarale da ih je poslao **D.D.** i, po njihovim rečima, **D.D.** je bio dole. Takođe, svedok S.A.2 je izjavila da N.A.2 nije imao priliku da pogleda kroz „špijunku“. Eksplozija se desila odmah nakon što je N.A.2 imao razgovor kroz zatvorena vrata.⁴¹² Samim tim, veće ovoj izjavi nije dalo nikakvu bitnu dokaznu vrednost.

444. Svedok M.M.2 je bio komšija porodice A.1 i njegov stan se nalazio dva sprata iznad, na petom spratu. On je posetio A.1 nešto prije ovog tragičnog događaja. Njegov stan je bio napadnut iz vatrenog oružja tom istom prilikom, malo pre napada na stan porodice A.1. Imajući u vidu da je imao blindirana vrata, izvršiocima nisu mogli da unište vrata ili da uđu u njegov stan. On nije mogao da vidi ko je pucao u njegov stan, on je samo naveo da su govorili na srpskom.⁴¹³ On nije video **O.I.**⁴¹⁴ ili **D.D.**⁴¹⁵ te noći. Svedok je takođe izjavio da mu je N.A.2 narednog dana rekao da je **D.D.** jedan od napadača. Međutim, veće nije dodelio nikakvu težinu ovom indirektnom dokazu za utvrđivanje prisustva okrivljenog.
445. P.A. je u isto vreme živela preko puta ulice od porodice A.1 i videla je napad na njihov stan iz njenog doma. Svedok je rekla da je primetila neke siluete na terasi porodice A.1 koje su izgledale kao da bacaju granatu unutra. Međutim, ona nije mogla da ih prepozna ili da pruži druge detalje o njima.⁴¹⁶

⁴¹² S.A.2, Zapisnik sa glavnog pretresa, 27. april 2015, stavovi 69-70.

⁴¹³ M.M.2, Zapisnik sa glavnog pretresa, 14. jul 2015, stavovi 61-67.

⁴¹⁴ M.M.2, Zapisnik sa glavnog pretresa, 14. jul 2015, stavovi 188-189.

⁴¹⁵ M.M.2, Zapisnik sa glavnog pretresa, 14. jul 2015, stav 174.

⁴¹⁶ P.A., Zapisnik sa glavnog pretresa, 5. maj 2015, stavovi 213-214.

446. Imajući u vidu sve ove okolnosti, veće ne može da donese pozitivan zaključak o izvršiocima ili u vezi sa učešćem okrivljenih u napadu na stan porodice A.1.

Događaji u stanu porodice V.1:

447. Svedok G.R. je bio sudija Okružnog suda u Mitrovici u to vreme i bio je dežuran te noći. U tom svojstvu ga je pozvala UNMIK policija u dom porodice V.1, gde je ustanovio nasilnu smrt bračnog para Sh.V. i N. V.2.⁴¹⁷ Nema direktnih svedoka ovog napada, pa samim tim nije mogla da se utvrdi veza sa okrivljenima.

Događaji u stanovima porodica C.1 i A.1 :

448. Ove dve porodice su živele u dve stambene zgrade koje su bile jedna preko puta druge.

449. Sh.C.2 je izjavio da je kritične noći bio u kući zajedno sa svojom suprugom R.C. i jordanskim policajcem koji je stanovao kod njih. Njihov stan je napadnut i dva hica su pogodila R.C. koja je preminula kao rezultat toga. Grupa od 6-8 Srba je onda upala u njihov stan i svedok je prepoznao jednog od njih kao D.2 iz S.⁴¹⁸

450. Svedok A.V. je živio u istoj zgradi. On je izjavio kako su se, nakon napada na njegov stan, on i njegova porodica sklonili u kući njihovog suseda I.B. On nije primetio nijednog od okrivljenih⁴¹⁹ tokom kritičnih događaja. Niti je primetio svedok E.D. koji je takođe bio sused.⁴²⁰

451. U zgradi na suprotnoj strani, svedok L.A.2 je bio u kući zajedno sa svojim ocem R. i majkom S.A.1. Prema njegovoj priči, na njihov stan je otvorena vatra i jedan hitac je pogodio njegovu majku. Ona je preminula sledećeg dana od zadobijenih povreda. On nije primetio nijednog od izvršilaca.⁴²¹

⁴¹⁷ G.R. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 4. avgust 2015, stav 22 *et seq.*

⁴¹⁸ Sh.C.2 , Zapisnik sa glavnog pretresa, 22. april 2015, stav 57 *et seq.*

⁴¹⁹ A.V. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 13. jul 2015, stavovi 103-106 i 111-114.

⁴²⁰ E.D. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 22. jul 2015, stav 61 *et seq.*

⁴²¹ L.A.2 , Zapisnik sa glavnog pretresa, 10. septembar 2015, stavovi 71-72.

452. Samim tim, na osnovu dokaza uzetih pojedinačno i/ili kao celinu, ne može se utvrditi nikakva veza između izvršilaca napada u zgradama i okrivljenih.

Događaji u stanu porodice S.2 (S.2):

453. Svedok H.S.1 je ispričala kako je krivične noći bila kod kuće zajedno sa suprugom N.S.1 i njihovom decom. Oni su čuli eksploziju i onda je gnevna masa počela da se okuplja na ulici. Ubrzo su oni ušli u njihovu zgradu i provalili su u njihov stan. Svedokinju su pitali o etničkoj pripadnosti i ona je rekla da je Albanka. Izvršiocu su počeli da udaraju nju i njenog supruga. Ona je izjavila kako je njen suprug izvučen iz stana i ubrzo nakon toga je ostao bez svesti. Njen suprug je potom preminuo od zadobijenih povreda. Ona nije mogla da pruži nikakve detalje o identifikaciji izvršilaca.⁴²²
454. Samim tim, na osnovu dokaza detaljno opisanih napred, veće nije moglo da utvrdi umešanost okrivljenih u napadu.

Događaji u stanu porodice S.1 :

455. Gj.S. je bila u svom stanu zajedno sa svojim suprugom M.S.1 , njihovim sinom E.S. i njihovim susedima – bračnim parom G.M. i N.M. . Te noći su čuli eksploziju i ubrzo nakon toga je počela da se okuplja masa oko njihove stambene zgrade i oni su skandirali uvrede na račun Albanaca. Ubrzo nakon toga, nekoliko ljudi je oborilo vrata zgrade i ušlo u hodnik. Svedoci su pomenuli da su napadači potom slomili njihova vrata i ušli u stan. Oni su prebili M.S.1 , uboli su ga i na kraju su stavili granatu ispod njegovog tela koje je bilo u ležećem položaju. M.S.1 je preminuo ubrzo nakon toga usled zadobijenih povreda.⁴²³
456. Gj.S. i E.S. su izjavili da su među napadačima (za koje je Engjell rekao da ih je bilo 6) bili S.Z. i S.Ž. . E.S. je verovao da su

⁴²² H.S.2 , Zapisnik sa glavnog pretresa, 16. septembar 2015, stavovi 98-100 i 121-122.

⁴²³ Gj.S. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 14. maj 2015, stavovi 33 *et seq.*; E.S. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 9. maj 2015, stavovi 35 *et seq.*

šestorica napadača bili deo „Čuvara mosta“. On je to saznao kasnije i zasniva ovu informaciju na činjenici da su šestorica viđena na mostu u Mitrovici.⁴²⁴ Njegova majka Gj.S je takođe pomenula da je ona neke od njih primetila na mostu kako koriste sredstva za komunikaciju.⁴²⁵ Veće ne smatra ovo objašnjenje dovoljnim da utvrdi da su izvršioci zaista pripadali „Čuvarima mosta“. Nijedan svedok nije uočio ni **O.I.** ⁴²⁶ a ni **D.D.** tokom događaja, niti su čuli izvršioce da ih na bilo koji način pominju.⁴²⁷

457. B.S.2 je bila udata za M.S.1 brata. Ona je obaveštena narednog dana o tragičnom događaju koji je doveo do smrti M.S.1. Ona nije bila očevidac napada.⁴²⁸ Samim tim, na osnovu dokaza, ne može se ustanoviti veza između izvršilaca i okrivljenih.

Događaji u stanovima porodica B. , R.1 i H. :

458. Svedoci H.R. , Sh.H. , I.R.1 , N.H. , A.S.1 i M.H.1 su svi živeli u različitim stanovima u istoj zgradi. Oni su jednoglasno izjavili da se gnevna masa okupila te noći oko njihove zgrade i počela da skandira i da upućuje uvrede na račun Albanaca. Oni su onda oborili vrata zgrade, ušli na stepenište zgrade i napali nekoliko njihovih stanova. H.R. je ispričao kako su napadači razbili njegova vrata i primetio je kako su dvojica mladića bacila granatu u njegov stan. Po rečima svedoka, nakon napada su se Srbi povukli i on je otišao na stepenište da proveriti kako su njegovi susedi. On je izjavio da su on i njegovi susedi mogli tada da primete da su vrata slomljena kod još jedne njihove komšinice, S.B. . Ona je ležala mrtva u svom stanu a na telu su bili vidljivi znakovi nasilja.⁴²⁹

459. Ubrzo nakon toga, on i neki drugi muškarci iz zgrade su se udružili i organizovali su svoju odbranu: napravili su barikadu od džakova peska i jedan od njih koji je imao

⁴²⁴ E.S. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 8. maj 2015, stavovi 73-77.

⁴²⁵ Gj.S. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 14. maj 2015, stavovi 161-162.

⁴²⁶ G.M. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 17. septembar 2015, stavovi 82-86.

⁴²⁷ E.S. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 8. maj 2015, stavovi 79-84.

⁴²⁸ B.S.2 , Zapisnik sa glavnog pretresa, 7. maj 2015, stavovi 92 *et seq.*

⁴²⁹ H.R. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 2. jul 2015, stav 105; A.S.1 , Zapisnik sa glavnog pretresa, 15. jul 2015, stav 85.

pištolje je iste doneo. Nekoliko sati nakon prvog napada, Srbi su ponovo pokušali da se popnu uz stepenice. Svedok je rekao da su oni zapretili Srbima odmazdom i oni su se kasnije najzad povukli. Srbi u dnu stepeništa su zahtevali puštanje srpskog mladića koji se odvojio od grupe i bio je izolovan na višem spratu. Dve grupe su pregovarale i Albanci su dozvolili mladiću da prođe i izađe.⁴³⁰

460. H.R. je takođe naveo da je, dok je bio na stepeništu, mogao čuti jednog od počinitelaca – za kojeg je svedok mislio da je vođa – da se na čistom albanskom razdrao: „ubićemo sve vas Albance“. Nije bio u stanju da istog vidi pošto je bilo mračno.⁴³¹ Čak i u slučaju da su dokazi jednoglasni u pogledu činjenice da je okrivljeni **O.I.** zaista tečno govorio albanski, gore navedeni iskaz ne može nam pomoći kako bi utvrdili da je zaista okrivljeni bio taj koji je izgovorilo te reči. Sam svedok je naveo da je bio veliki broj Srba koji su govorili albanski u severnoj Mitrovici.⁴³²
461. H.R. je naveo da je, otprilike četiri sata nakon prvog napada, posle ponoći, KFOR došao da ih spasi. Pet ili deset minuta kasnije svedok je primetio **O.I.** kako dolazi sam i bio je u civilnoj odeći. Svedok je slučajno čuo svog suseda, M.P. , kako se obraća **O.I.** sledećim rečima: „zašto nam to radiš?“ a **O.I.** je odgovorio „Ja to nisam uradio“.⁴³³ Osim toga, prema rečima svedoka H.R. , **O.I.** je takođe rekao sledeće: „ko želi da pređe na drugu stranu reke Ibar, garantujem da neće mu faliti dlaka sa glave“.⁴³⁴
462. Sh.H. je naveo da je grupa Srba pokucala na njegova vrata i od njega zatražila da napusti stan. On i njegova porodica su se sklonili u stan I.R.1 koji je živio prekoputa njega. Odatle, svedok Sh.H. je primetio grupu Srba okupljenih ispred vrata. Među njima je svedok video **O.I.** , koji je bio u civilnoj odeći i imao je mobilni radio uređaj.⁴³⁵ Svedok je naveo da je **O.I.**

⁴³⁰ H.R. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 2. jul 2015, stav 153 i 241; A.S.2 , Zapisnik sa glavnog pretresa, 15. jul 2015, stavovi 63-73.

⁴³¹ H.R. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 2. jul 2015., stav 114. *et seq. (i dalje)*.

⁴³² H.R. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 2. jul 2015., stav 119.

⁴³³ H.R. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 2. jul 2015., stav 157.

⁴³⁴ H.R. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 2. jul 2015., stav 163.

⁴³⁵ Sh.H. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 2. jul 2015., stav 167. *et seq. (i dalje)*.

- razgovarao sa grupom njegovih albanskih suseda na spratu. On nije čuo sadržinu razgovora, ali je zaključio da je on pregovarao sa njima u vezi puštanja na slobodu srpskog mladića. S obzirom na činjenicu da je **O.I.** posedovao radio uređaj, svedok je zaključio da mora da je on bio vođa grupe.⁴³⁶ Prema rečima svedoka, on je takođe mogao čuti **O.I.** kako preko radio veze razgovara sa B.R.2, tadašnjim gradonačelnikom Mitrovice. Prema rečima svedoka, B.R.2 je od **O.I.** zatražio da smiri situaciju.⁴³⁷
463. Svedok I.R.1 je takođe naveo da je gledao kroz špijunku i da je mogao videti **O.I.**. To se desilo baš pre nego je stigao KFOR.⁴³⁸ Svedok je takođe naveo da je ranije te noći čuo glas u hodniku, i da je prepoznao taj glas kao glas **O.I.**. Taj glas je govorio izvesnom Crnom „*pazite, jer oni mogu imati oružje*“.⁴³⁹ To se desilo, prema rečima svedoka, otprilike sat i po vremena pre nego što je video **O.I.** kroz špijunku.
464. Svedok E.B. je šurak I.R.1 i oni su kritične noći bili u istom stanu. On je naveo da je čuo glas **O.I.** u hodniku. Prema rečima svedoka, **O.I.** je pričao sa vojnim licem KFOR-a i onda je svedok Sh. H. izašao i razgovarao sa njim.⁴⁴⁰
465. A.S.1 je bio jedan od Albanaca koji su postavili barikadu i branili stepenište. Tokom ofanzive, on nije video **O.I.** niti je čuo bilo koga da ga zovu po imenu ili nadimku.⁴⁴¹ On je naveo da se **O.I.** pojavio na kraju zajedno sa francuskim komandantom KFOR-a i „*oni su ponudili rešenje time da će oni obezbediti oklopno vozilo kako bi njih spasili*“.⁴⁴²
466. N.H. je takođe živeo u istoj stambenoj zgradi. Međutim, on nije bio kod kuće kada su se napadi odvijali, tako da on nije pružio bilo kakav direktan ili relevantni dokaz.

⁴³⁶ Sh.H., Zapisnik sa glavnog pretresa, 30. jun 2015., stav 170.

⁴³⁷ Sh.H., Zapisnik sa glavnog pretresa, 30. jun 2015., stav 205. *et seq. (i dalje)*.

⁴³⁸ I.R.1, Zapisnik sa glavnog pretresa, 9. jul 2015., stav 155. *et seq. (i dalje)* i stav 360.

⁴³⁹ I.R.1, Zapisnik sa glavnog pretresa, 9. jul 2015., stav 182. *et seq. (i dalje)* i stav 356. *et seq. (i dalje)*.

⁴⁴⁰ E.B., Zapisnik sa glavnog pretresa, 21. jul 2015., stavovi 85-86.

⁴⁴¹ A.S.1, Zapisnik sa glavnog pretresa, 15. jul 2015., stav 106. *et seq. (i dalje)*.

⁴⁴² A.S.1, Zapisnik sa glavnog pretresa, 15. jul 2015., stav 79.

467. Svedok M.H.1⁴⁴³ je bila u svom porodičnom stanu zajedno sa svojim ocem G.2 kada je došlo do napada. Prilikom svedočenja, svedok je porekla, u vezi određenih materijalnih aspekata, ono šta je prethodno navela tokom saslušanja. Naime, iako je u svojoj predpretresnoj izjavi navela da je primetila okrivljenog **O.I.** ispred zgrade, pred sudom je navela da se ona toga više ne seća.⁴⁴⁴ Kada svedok svedoči pred sudom, korišćenje njegovih ranijih izjava je strogo ograničeno ZKP-om. Naime, prethodne izjave mogu se jedino koristiti da bi se osvežilo pamćenje svedoka prilikom direktnog ispitivanja i da se ospori kredibilitet svedoka prilikom unakrsnog ispitivanja (član 123. ZKP-a). U oba slučaja, sadržina prethodne izjave se koristi samo kako bi strankama u postupku pomogla u ostvarivanju ovih ciljeva i ne može se prihvatiti kao direktni dokaz o činjenicama. Stoga, nikakva dokazna vrednost ne može se pripisati predpretresnoj izjavi M.H.1.
468. Na osnovu iskaza H.R., A.S.1 i I.R.1, veće utvrđuje van razumne sumnje da je **O.I.** došao u njihovu stambenu zgradu pred kraj događaja, u vreme kada su stigle snage KFOR-a. Čak i ako je I.R. video **O.I.** samo kroz špijunku, njegov iskaz je potvrđen iskazima H.R. i A.S.1 koji su okrivljenog direktno videli. Njihovi iskazi ipak ne mogu biti ubedljivi u vezi činjenice da je **O.I.** na bilo koji način bio umešan u orkestriranje napada. Naprotiv, isti čak mogu podržati ideju da je **O.I.** zaista pokušavao da pomogne i smiri situaciju. Njegovo prisustvo u društvu međunarodnih snaga bezbednosti može ukazati da su postupali sa zajedničkim ciljem, a to je da stabilizuju situaciju.
469. Čak i da postoji mogućnost da je okrivljeni bio na stepeništu, veće ipak ne može sa sigurnošću zaključiti, na osnovu prepoznavanja glasa od strane I.R.1, da je glas koji je razgovarao sa izvesnim C.2 pripadao **O.I.**. Pretpostavka svedoka Sh.H. da se **O.I.** angažovao u pregovorima sa grupom Albanaca sa gornjih spratova nije potkrepljena nijednim konkretnim

⁴⁴³ M.H.1, Zapisnik sa glavnog pretresa, 15. jul 2015., stavovi 263-264 i stav 312. *et seq. (i dalje)*.

⁴⁴⁴ M.H.1, Zapisnik sa glavnog pretresa, 15. jul 2015., stav 263. *et seq. (i dalje)*.

dokazom, pošto svedok nije čuo sadržinu razgovora. Osim toga, A.S.1 – koji je bio na barikadi i stoga prisutan prilikom pregovora – nije video ili čuo **O.I.** ili bilo koga da spominje njegovo ime. Stoga, pre bi se reklo da njegova izjava obesnažuje pretpostavku I.R.1 . Veće takođe ima rezervi u pogledu činjenice da je svedok Sh.H. bio u stanju da kroz zatvorena vrata čuje sadržaj komunikacije **O.I.** preko radio veze, a još više, da prepozna glas sagovornika, B.R.2 . Stoga nije poklonjena velika važnost ovom iskazu, koji ionako više ukazuje na nastojanja okrivljenog da smiri situaciju.

470. Veće takođe zaključuje da se komandna uloga **O.I.** ne može utvrditi na osnovu činjenice da je posedovao uređaj za radio vezu.
471. Nijedan od gore navedenih svedoka nije posvedočio o prisustvu **D.D.** .
472. Rezimiranjem gore navedenih iskaza, veće smatra da ne može utvrditi van razumne sumnje da su ni **O.I.** niti **D.D.** na bilo koji način bili umešani u napad.

Dešavanja u stanovima porodica R.2 i R.3 :

473. G.R. je bio u stanu svog suseda R.S. kada su napadnuti. Oba stana, naime njegov stan na trećem spratu i stan S.1 koji se nalazio na sedmom spratu, su se našla na udaru.⁴⁴⁵ Svedoci M.Sh. i D.Sh. su potvrdili njegov iskaz.⁴⁴⁶ Međutim, u svojoj izjavi, svedok nije pružio nijedan detalj u vezi sa počiniocima napada.
474. Svedok I.R.2 je naveo da je u to vreme njegov brat živeo u porodičnom stanu u ulici Kralja Petra, u severnoj Mitrovici, te da je, dok je bio u stanu, on pogođen metkom. Međutim, svedok nema čak ni približnu spoznaju o događajima, s obzirom da je tada živeo u Minhenu kao izbeglica.⁴⁴⁷
475. Stoga, na osnovu iskaza, ne može se uspostaviti nikakva veza između ovih napada i okrivljenih.

⁴⁴⁵ G.R. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 4. avgust 2015., stav 64. *et seq. (i dalje)*.

⁴⁴⁶ M.Sh. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 15. septembar 2015., stav 58. *et seq. (i dalje)*; D.Sh. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 15. septembar 2015., stav 213. *et seq. (i dalje)*.

⁴⁴⁷ I.R.2 , Zapisnik sa glavnog pretresa, 10. septembar 2015., stav 152. *et seq. (i dalje)*.

Prisustvo i ponašanje okrivljenih O.I. i D.D. na ulicama:

476. Svedok P.A. je videla kako su porodica D.G. i jedna starica bili izloženi nasilju od strane mase na ulicama. Nakon toga, ona je videla okrivljenog O.I., koji se, nekih 15-20 minuta, šetao naokolo a za njim je išla masa ljudi, među kojima se nalazila i jedna osoba koja je izgledala kao da snima događaje.⁴⁴⁸ Ona nije zapazila nikakve konkretne gestikulacije koje je okrivljeni pravio prema ljudima oko sebe. Ova zapažanja svedoka potvrđuju da je O.I. te noći bio prisutan na ulici. Međutim, ista zapažanja ne pružaju nikakve indikacije da je on bio više nego samo posmatrač. Štaviše, činjenica da je lice koje snimalo pratilo okrivljenog, podržava verziju koju je iznela odbrana, naime da je te noći on bio u društvu novinara.
477. Svedok Y i I.M.3 su primetili da je O.I. bio prisutan na području odvijanja događaja. Svedok Y je video O.I. kako se šeta oko raskrsnice ulica Ive Lole Ribara i Kralja Petra. Nekoliko nepoznatih ljudi su mu prišli i O.I. je razgovarao sa njima, i prema rečima svedoka, on je pravio gestikulacije.⁴⁴⁹ Iskaz svedoka Y nije pružio nijednu inkriminisanu činjenicu protiv O.I.
478. U stvari, u svojoj izjavi, O.I. je potvrdio da je kritične noći bio prisutan na ulicama u blizini događaja. Prema njegovim rečima, on je bio u svom stanu, koji se nalazi u ulici Kralja Petra, kada je saznao za eksploziju u kafiću Bel Ami. On je odmah odjurio do bolnice i osigurao se da njegov sin nije među povređenima. Posle jednog ili dva sata, on se vratio kući i posle je izašao van na ulice ispred njegovog stana. Prema rečima okrivljenog, oko 1000 – 2000 ljudi su se okupili na ulici i situacija je

⁴⁴⁸ P.A., Zapisnik sa glavnog pretresa, 5. maj 2015., stav 87-117.

⁴⁴⁹ Z.Đ., Zapisnik sa glavnog pretresa, 14. oktobar 2015., stav 256. *et seq. (i dalje)*; N.S.2, Zapisnik sa glavnog pretresa, 14. oktobar 2015., stav 43. *et seq. (i dalje)* i stav 67. *et seq. (i dalje)*.

- bila haotična.⁴⁵⁰ Na osnovu iskaza, **O.I.** je razgovarao sa nekoliko novinara i sa uspaničenim građanima, koje je pokušao da smiri.⁴⁵¹
479. Međutim, svedok I.M.3 je dao iskaz koji je u suprotnosti sa stavom odbrane. On je naveo da je kritične noći on pokušavao da se provuče kroz revoltiranu masu i vrati kući, u svoj stan koji se nalazi u blizini kafane Vožd. Zatim je čuo **O.I.** kako se obraća grupi ljudi i na srpskom im je rekao „bacite bombu kroz prozor“. Prema rečima svedoka, on je primetio okrivljenog tek nakon što je čuo njegov prepoznatljiv glas. On je tada mogao da vidi da je **O.I.** gestikulirao. Svedok je naveo da je požurio kući i da nije video šta se desilo nakon toga.⁴⁵²
480. Veće ima poprilične rezerve u pogledu iskaza I.M.3 . Ne sumnjajući u njegovu iskrenost, veće napominje da je njegov iskaz od umanjene vrednosti. Svedok nije video okrivljenog kada je isti izgovorio te reči, nego je prvo čuo reči – koje dolaze od nekoga koji zvuči poznato – i tek tada je primetio okrivljenog. Pored toga, kada mu je postavljeno pitanje da li su vozila KFOR-a koja su bila u blizini bila sa upaljenim ili ugašenim motorom, svedok je odgovorio „*U tom momentu nisam mogao čuti od buke*“.⁴⁵³ Ovo, po mišljenju veća, dovodi u sumnju da li je svedok bio u stanju da tačno čuje ono što je rečeno u jednom takvom bučnom i konfuznom okruženju. Što je još važnije, nema drugih dokaza koji potkrepljuju njegovu izjavu. Veće se sa sigurnošću ne može osloniti isključivo na njegovu izjavu kako bi se utvrdilo da je okrivljeni izgovorio gore spomenute reči.
481. Takođe je vrlo važno da svedok nije ponudio nikakve informacije u vezi sa ishodom navodnog zahteva koji je proizašao od strane **O.I.** . Ne postoje informacije da li grupa koja se, prema rečima svedoka, odvojila i udaljila od **O.I.** , zaista bacila bilo kakve bombe. Stoga, ne može se utvrditi da su postupci te grupe na bilo koji način izazvali posledice koje su predmet optužnice.
482. Stoga, na osnovu gore spomenutih iskaza, ne može se utvrditi nikakva veza između ponašanja koje je okrivljeni prikazao na ulicama i napada koji su predmet optužnice.

⁴⁵⁰ **O.I.** , Zapisnik sa glavnog pretresa, 4. decembar 2015., stav 180-207.

⁴⁵¹ Svedok Y, Zapisnik sa glavnog pretresa, 28. jul 2015., stav 613. *et seq. (i dalje)*.

⁴⁵² I.M.3 , Zapisnik sa glavnog pretresa, 29. jun 2015., stav 15. *et seq. (i dalje)*.

⁴⁵³ I.M.3 , Zapisnik sa glavnog pretresa, 29. jun 2015., stav 253. *et seq. (i dalje)*.

483. Kada je u pitanju okrivljeni **D.D.** , njegovo prisustvo na ulicama kritične noći je utvrđeno na osnovu iskaza svedoka X i Y.
484. U svojoj odbrani, **D.D.** je izneo alibi i trudio se da dokaže da se uopšte nije nalazio na ulicama gde su se desili kritični događaji. **D.D.** je opisao svoje aktivnosti te noći, i to: oko 19:15 sati je otišao na kafu u Srpsku Kafanu (Biševac). Kada je stigao, vlasnik kafane C.B. i konobar su mu rekli da dva obaveštajca norveškog KFOR-a traže lokalnog političara Lj.M. . Na njihov zahtev, **D.D.** i njegov prijatelj R.Š. , koji je u međuvremenu došao, su se pridružili oficirima u njihovom vozilu i otišli do motela „Izvor“ u Grabovcu. Kada su stigli, on se sreo sa Lj.M. koji je imao sastanak sa članovima svoje partije. On im je rekao da se vrate u Mitrovicu i da ga čekaju u Srpskoj Kafani, gde će im se kasnije pridružiti. Petoro njih – **D.D.** , Lj.M. , R.Š. i dva oficira norveškog KFOR-a – jedan muškarac i jedna žena – su tamo proveli celo veče, pričajući o opštoj političkoj i bezbednosnoj situaciji u području i načinu da se podrži srpsko stanovništvo u enklavama.
485. U jednom trenutku su čuli eksploziju. Stoga je Lj.M. kontaktirao svoju suprugu telefonom i saznao da je eksplodirala bomba u kafiću Beli Ami. **D.D.** i R.Š. su napustili restoran i potvrdili informaciju od jednog prolaznika. Ubrzo nakon toga su se vratili u Srpsku Kafanu. Dva norveška oficira su sugerisala da prekinu sastanak, ali Lj.M. ih je uverio da nema potrebe. Oni su nastavili sastanak do 22:00, kada su oficiri krenuli za Skoplje, gde su bili stacionirani. Ubrzo nakon toga, u 22:15, **D.D.** , Lj.M. i R.Š. su takođe napustili Srpsku Kafanu. **D.D.** i R.Š. su se odvojili od Lj.M. na Trgu Šumadija – gde se okupila velika masa ljudi – i otišli do stana koji se nalazi u Sutjeskoj ulici, koji je koristio okrivljeni. Posle izvesnog vremena, oko 23:20, njih dvojica su zajedno otišli do stana svedoka D.M.3 gde se nalazila V.R. , prijateljica okrivljenog. Ove dve dame su bile novinarke. Stan D.M.3 se nalazio iza Doma Zdravlja u Mitrovici. Svo njih četvoro su zajedno provodili vreme, a u međuvremenu **D.D.** je nakratko izašao iz stana, da bi se vratio u Srpsku Kafanu da uzme upaljač. Nedugo

zatim se vratio i ostao kod g-đe D.M.3 do 1:30 ujutro kada su on i V.R. izašli i otišli u stan u Sutjeskoj ulici.⁴⁵⁴

486. Odbrana želi da dokaže gore navedene navode iznoseći veliki broj sličnih izjava. Svedoci V.V. , Lj.M. , R.Š. i D.M.3 su potvrdili iskaz okrivljenog.⁴⁵⁵ Međutim, stepen detalja koji su dali i zapanjujuća sličnost njihovih izjava obesnažuju njihove izjave. Nakon više od 15 godina od događaja, svedoci su naznačili, bez varijacija, isti niz događaja, do detalja koji ni na koji način nisu bili potrebni, kao što je telefonski poziv koji je obavio Lj.M. . Oni se savršeno sećaju čak i najsitnijih detalja sastanka – kao što su, ko je pio sok od pomorandže a ko je pio kafu, kako je izgledao upaljač **D.D.** , ili ko je platio račun. Ne samo da su njihovi iskazi izgledali kao savršeno i fino podešeni, nego i za vreme njihovog saslušanja, svedoci nisu davali ove informacije kao odgovor na postavljena pitanja, nego su sami dobrovoljno iznosili detalje. Izgledalo je kao da imaju nameru da prođu kroz spisak detalja i iste spomenu kako bi ojačali svoje iskaze. Umesto toga, veće je došlo do zaključka da su svedoci, u stvari, usaglasili svoje iskaze i stoga veće istim ne pridaje nikakvu značajnu vrednost.
487. Norveški oficiri – za koje je okrivljeni **D.D.** dao određene detalje kako bi doprineo identifikaciji istih – prema odgovoru norveških vlasti, nisu bili u mogućnosti da svedoče.⁴⁵⁶ Stoga, oni nisu bili u stanju da potvrde ili demantuju gore spomenuto.
488. Drugi problem koji je veće identifikovalo je da verzija koju je okrivljeni izložio prkosi logici. Oficiri KFOR-a su se uznemirili zbog eksplozije, ali su na insistiranje Lj.M. pristali da ostanu. Ovo nije uobičajena reakcija obučenih obaveštajnih oficira. Oni nisu bili stacionirani u Mitrovici nego u Skoplju, i nisu

⁴⁵⁴ **D.D.** , Zapisnik sa glavnog pretresa, 8. decembar 2015., stav 402. *et seq. (i dalje)*.

⁴⁵⁵ V.V. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 17. novembar 2015., stav 31. *et seq. (i dalje)*; Lj.M., Zapisnik sa glavnog pretresa, 20. oktobra 2015., stav 229. *et seq. (i dalje)* i Zapisnik sa glavnog pretresa, 21. oktobra 2015., stav 18. *et seq. (i dalje)*; R.Š. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 27. oktobar 2015., stav 16. *et seq. (i dalje)*; D.M.3 , Zapisnik sa glavnog pretresa, 24. novembar 2015., stav 355. *et seq. (i dalje)*.

⁴⁵⁶ Dopis Ambasade od 21. septembra 2015., referentni br. DBJN/2013-2249, Registrator Suda XI, Glavni Pretres, umetak 3.

poznavali nijednog od učesnika na sastanku. Diskusija koju su vodili sa okrivljenim i drugima se svodila na uspostavljanje kontakta i ticala se, prema iskazima, opštih pitanja kao što su na koji način oni mogu pomoći srpskom stanovništvu. Važnost razgovora ne bi ni u kom slučaju opravdala činjenicu da su oni ignorisali bezbednosni incident u toj meri da nisu ni prikupili više informacija o tome šta se dogodilo. Veće ima ozbiljne rezerve da jedno takvo objašnjenje prihvati.

489. Osim toga, okrivljeni je bio komandir policijske stanice u Mitrovici. Čak i u slučaju da MUP nije mogao da funkcioniše posle juna 1999. godine,⁴⁵⁷ teško je poverovati da se načelnik policije ne bi potrudio da se upozna sa jednim takvim pogoršanjem bezbednosne situacije i da će umesto toga po svaku cenu izbeći mesto incidenta.
490. Da zaključimo, alibi **D.D.** je neuverljiv i isti nije u stanju da podstakne bilo kakvu ozbiljnu i relevantnu sumnju na činjenice na koje se odnosi. Uopšte gledano, ukupni dokazi niti utvrđuju niti isključuju da je **D.D.** te noći bio na sastanku. Iako se ne može isključiti mogućnost održavanja sastanka, veće odbacuje predlog odbrane da je **D.D.** proveo ceo večer na istom.
491. Postoje konkretni iskazi koji govore suprotno.
492. Svedok X je naveo da je kritične noći, neposredno posle eksplozije u kafiću „Bel Ami“, izašao van da vidi šta se dešava i krenuo prema ulici Ivo Lola Ribara. Tamo je bilo puno ljudi na ulici. Bilo je oko 19:00, kada je primetio **D.D.** kako prilazi. On je bio u pratnji nekoliko pripadnika MUP-a. On je stao u ulici Ivo Lole Ribara, okružen pripadnicima MUP-a. Ubrzo nakon toga su im se pridružili „čuvari mosta“, kao i obični građani.⁴⁵⁸ Jedan čovek je ispričao **D.D.** detalje o eksploziji. **D.D.** se obratio grupi oko njega sledećim rečima: „*Ovakva stvar ne sme više nikad da se desi, i ovaj deo treba biti očišćen od Albanaca*“.⁴⁵⁹ Osim toga, on se obratio jednom licu iz grupe: „*Znaš šta treba da radiš*“.⁴⁶⁰ Nakon toga, ljudi koji su bili u okruženju **D.D.** su se

⁴⁵⁷ Videti detalje o proceni aktivnosti MUP-a, stav 529 dole.

⁴⁵⁸ Svedok X, Zapisnik sa glavnog pretresa, 6. jul 2015., stav 360. i Zapisnik sa glavnog pretresa, 7. jul 2015., stav 237.

⁴⁵⁹ Svedok X, Zapisnik sa glavnog pretresa, 6. jul 2015., stav 360.

⁴⁶⁰ Svedok X, Zapisnik sa glavnog pretresa, 6. jul 2015., stav 525.

podelili u više grupe i otišli i onda su, prema rečima svedoka, „počeli da napadaju stanove u kojima su živeli Albanci“.⁴⁶¹ Svedok je video kako grupa koju je predvodio izvesni Š. _____ ušla u prvi ulaz zgrade 27 u ulici Ivo Lole Ribara⁴⁶² i ubrzo nakon toga je mogao čuti nekoliko pucnja. Svedok nije video šta se desilo unutar zgrade.⁴⁶³ Odmah nakon toga svedok X je krenuo kući i putem ka kući on je mogao čuti eksploziju koja je navodno došla iz pravca stambene zgrade iznad cvećare Narcis.⁴⁶⁴ Prema rečima svedoka, Š. _____ je bio pripadnik „čuvara mosta“.⁴⁶⁵

493. U to vreme, svedok Y je bio pripadnik _____. Kritične noći negde oko 20:00, Staniša Kostić, koji e takođe bio pripadnik _____, je došao i pokupio ga kod kuće. On mu je rekao da je došlo do eksplozije u gradu tako da oni treba da odu da vide. Nakon što su stigli u centru grada, svedok je primetio da je **D.D.** takođe bio tamo zajedno sa R.Š. _____ (takođe pripadnik _____ i blizak prijatelj **D.D.** _____) i drugima. U jednom trenutku, svedok je čuo jednu osobu kako kaže „U ovoj zgradi je još jedna albanska porodica“⁴⁶⁶, dok je pokazivao na jednu malu zgradu sa leve strane solitera koja se nalazila na raskrsnici ulica Kralja Petra i Sutjeske.⁴⁶⁷ Prema rečima svedoka Y, **D.D.** _____ se okrenuo prema R.Š. _____ i rekao mu „*idi i završi to*“.⁴⁶⁸ Onda je svedok Y video _____ S.K.2 _____, R.Š. _____ i M.L. _____ kako ulaze u tu zgradu i ubrzo nakon toga je mogao čuti dečiji plač. On nije mogao da čuje bilo kakve pucnje ili eksplozije.⁴⁶⁹ Nakon toga, on je takođe mogao da primeti kako **D.D.** _____ i R.Š. _____ odlaze u pravcu ulice Ivo Lola Ribar.⁴⁷⁰ Svedok je naveo da je proveo otprilike nekih pola sata u društvu **D.D.** _____ na ulici.⁴⁷¹ Prema rečima svedoka, M.L. _____ je bio pripadnik „čuvara mosta“.⁴⁷²

⁴⁶¹ Svedok X, Zapisnik sa glavnog pretresa, 6. jul 2015., stav 538.

⁴⁶² Svedok X, Zapisnik sa glavnog pretresa, 8. jul 2015., stav 100.

⁴⁶³ Svedok X, Zapisnik sa glavnog pretresa, 8. jul 2015., stav 114.

⁴⁶⁴ Svedok X, Zapisnik sa glavnog pretresa, 6. jul 2015., stav 546.

⁴⁶⁵ Svedok X, Zapisnik sa glavnog pretresa, 8. jul 2015., stav 141-142.

⁴⁶⁶ Svedok Y, Zapisnik sa glavnog pretresa, 28. jul 2015., stav 581.

⁴⁶⁷ Svedok Y, Zapisnik sa glavnog pretresa, 28. jul 2015., stav 581.

⁴⁶⁸ Svedok Y, Zapisnik sa glavnog pretresa, 28. jul 2015., stav 587.

⁴⁶⁹ Svedok Y, Zapisnik sa glavnog pretresa, 30. jul 2015., stav 504.

⁴⁷⁰ Svedok Y, Zapisnik sa glavnog pretresa, 28. jul 2015., stav 590 *et seq (i dalje)*.

⁴⁷¹ Svedok Y, Zapisnik sa glavnog pretresa, 30. jul 2015., stav 303-309.

⁴⁷² Svedok Y, Zapisnik sa glavnog pretresa, 30. jul 2015., stav 219.

494. S.K.2 i R.Š. su takođe saslušani u svojstvu svedoka na predlog odbrane. R.Š. je u potpunosti podržao iskaz D.D. u svojoj izjavi. On je opisao iste uopštene aktivnosti, uključujući i sastanak sa norveškim oficirima i navodi da su njih dvojica svo vreme bili zajedno. Svedok S.K.2, je naveo da on uopšte nije bio u gradu te večeri. On čak nije bio svestan eksplozije i svo vreme je bio kod kuće, u području Brđana, otprilike 2 km od centra grada Mitrovice.⁴⁷³
495. Iz gore navedenih razloga u ovoj presudi,⁴⁷⁴ veće ima ozbiljnih rezervi u pogledu iskaza R.Š. . Dokazi pokazuju da je on takođe bio pripadnik MUP-a i blizak prijatelj D.D. . Izgleda da je naglašena lojalnost uticala na spremnost ovih svedoka da govore istinu pred sudom u vezi određenih pitanja. Takođe je moguće da su svedoci – u to vreme obojica podređeni D.D. – doterali svoje iskaze kako bi sebe ogradili od događaja. Pored toga, S.K.2 se jasno izjasnio da pripadnici MUP-a u severnoj Mitrovici nisu imali nikakvih obaveza u zamenu za svoja lična primanja. Na konkretno pitanje da li su u najmanju ruku trebali da nastave da žive u severnoj Mitrovici, on je to porekao. Njegov stav je u suprotnosti sa drugim iskazima, uključujući i izjavu D.D. : pripadnici MUP-a su morali da održavaju svoje prisustvo u severnoj Mitrovici.⁴⁷⁵ Ovo je dodatni razlog iz kojeg veće gleda na iskaz S.K.2 sa nepoverenjem.
496. Odbrana je izrazila zabrinutost u pogledu objektivnosti svedoka Y, pošto je njegova karijera u _____ prekinuta usled određenog disciplinskog postupka, u vreme kada je D.D. bio načelnik Sekretarijata unutrašnjih poslova.⁴⁷⁶ Međutim, svedok je izgledao veoma iskren u vezi ovog pitanja. On je otvoreno priznao da je imao određenih problema na poslu, neka od njih u vezi sa tim što nije vratio _____. Ne postoji nikakv dokaz da je svedok za to krivio D.D. ili da prema istom ispoljava ljutnju. Njegov iskaz je zvučao uravnotežen,

⁴⁷³ S.K.2, Zapisnik sa glavnog pretresa, 28. Oktobar 2015., stav 124. *et seq. (i dalje)*

⁴⁷⁴ Videti procenu alibija D.D. gore, stavovi 484-490.

⁴⁷⁵ D.D., Zapisnik sa glavnog pretresa, 9. decembar 2015., stav 95-100.

⁴⁷⁶ Svedok Y, Zapisnik sa glavnog pretresa, 30. jul 2015., stav 369. *et seq. (i dalje)*

- svedok je podržavao svoje odgovore primerima. Nije izgledalo da lako okrivljuje i da je želeo da smesti **D.D.** on je mogao da izmisli negativniji iskaz. Veće ocenjuje njegov iskaz kao verodostojan.
497. Njegovu izjavu je potvrdio svedok X.
498. Stoga, na osnovu izjava oba svedoka, naime svedoka X i Y, veće utvrđuje da je **D.D.**, u večernjim satima bio prisutan na području ulica Sutjeska i Ivo Lola Ribara dana 3. februara 2000. godine.
499. Što se tiče konkretnog ponašanja **D.D.**, veće daje sledeće napomene:
500. Reči koje je svedok Y rekao da je čuo da je **D.D.** izgovorio – „*idi i završi to*“ – nisu nedvosmislene, s obzirom na činjenicu da sadržina istih nije nužno ograničena samo na jedno značenje. Osim toga, svedok nije ispratio konkretan ishod istih.
501. Izreke koje se pripisuju **D.D.** od strane svedoka X su potpunije. Međutim, ovom svedoku je data potpuna anonimnost, stoga se njegov iskaz mora proceniti uzimajući u obzir odredbu člana 262. stav 3. ZKP-a, koji glasi: „Sud ne može da proglasi optuženog krivim samo na osnovu svedočenja ili dajući presudan značaj svedočenju jedinog svedoka čiji je identitet nepoznat odbrani ili okrivljenom.“ Osim toga, veće napominje da nisu izvedeni dokazi u vezi sa tim šta su zapravo radili oni ljudi koji su navodno ostavili **D.D.**, čim su se od njega rastali. Čak i da priznamo da su oni ušli u dve zgrade kao što su to navela oba svedoka X i Y, ne može se utvrditi da su oni zapravo napali neki od stanova koji su predmet optuženice.
502. Veće takođe ističe sledeće aspekte koje je svedok Y naveo: „*Iz okolnih zgrada se čula veoma jaka buka što me je nateralo da poverujem da se izbacivanja odigravaju, ali nisam to video*“.⁴⁷⁷ Činjenica da su se napadi već odigravali pre nego što je svedok Y naišao na **D.D.** i posmatrao njegovo ponašanje stvara još veću sumnju o učešću **D.D.** u napadu, jer nema dokaza o njegovom ponašanju pre toga. U optužnici **D.D.** se tereti za „podsticanje“. Kako

⁴⁷⁷ Svedok Y, Zapisnik sa glavnog pretresa, 30. jul 2015., stav 369. *et seq. (i dalje)*.

bi postojalo podsticanje, „podstaknuta lica“ ne bi trebalo da su već sami doneli odluku de izvrše krivično delo. Treba da postoji radnja „podstrekača“ koja dovodi na videlo kriminalnu oduku izvršioca.

503. Veće ne može da se sa sigurnošću osloni na gore iznete iskaze kako bi utvrdilo van razumne sumnje da je **D.D.** ohrabrio bilo koje lice da izvrši napade koji su predmet optužnice.
504. Na kraju, Veće napominje da je svedok H.B. , aktivista za ljudska prava, podneo nekoliko snimljenih izjava i fotografije žrtava i svedočio je u granicama istih. Neke optužbe u pogledu njegovog kredibiliteta su uperene protiv svedoka tokom suđenja od strane odbrane. Veće nije pridalo mnogo veliku važnost tim optužbama, pošto su iste zasnovane na novinskim člancima i izveštajima koji nisu potkrepljeni dokazima. Međutim, Veće procenjuje iskaz ovog svedoka sa najvećom pažnjom. Njegov iskaz se zasniva na informacijama koje je on „dobio“ od lica koja je intervjuisao i stoga ne predstavlja primarni izvor dokaza i ne može dodati bilo kakvu značajnu ili definitivnu vrednost činjeničnim nalazima.
505. Da zaključimo, ovi iskazi su nedovoljni da bi se dokazalo van razumne sumnje bilo kakvo učešće bilo kojeg od okrivljenih, **O.I.** ili **D.D.** u napadima. Takođe su iskazi bili nedovoljni da se dokaže identitet počilaca ili da im se pripiše određena kategorija osim „Srbi“.

(b) Iskazi u vezi položaja O.I. u okviru čuvara mosta

506. Iskazi u vezi grupe „čuvari mosta“ su previše retki ili protivurečni kako bi se došlo do krajnjeg zaključka.
507. Postoji ograničeni broj iskaza koji nam mogu pomoći da utvrdimo ko su to tačno bili čuvari mosta.
508. Širok spektar varijacija između različitih iskaza naglašavaju nesigurnost koja okružuje čuvaru mosta. Imamo iskaze lica koja su negirala čak i samo postojanje

čuvara mosta,⁴⁷⁸ dok su drugi izjavili da su svi građani severne Mitrovice bili čuvari mosta.⁴⁷⁹

509. Prema nekim izjavama, čuvare mosta su činili lica srpske nacionalnosti, neki od kojih su bili raseljeni iz južne Mitrovice ili iz enklava na Kosovu, a neki od njih iz Crne Gore.⁴⁸⁰ Njihov glavni zadatak je bio da čuvaju glavni most u Mitrovici i spreče albansko stanovništvo sa juga da pređe u severnu Mitrovicu. Oni su bili u civilu i njihova taktika se odnosila na zaustavljanje civila na mostu i napadanje Albanaca koji su živeli na severu. Oni su organizovani u manjim grupama. Neki od njih su bili naoružani i imali uređaje za radio vezu. Njihova „kancelarija“ je bio kafić Dolce Vita. Neki svedoci su takođe napomenuli da su čuvari mosta pripadali političkoj organizaciji Srpsko nacionalno veće.⁴⁸¹ Ipak, nije sasvim jasno da li su oni samo delili ideologiju ili na koji način su bili povezani.
510. Svedok Y, koji je bio pripadnik _____, je spomenuo da su oni imali određeni stepen organizacije, da su plaćeni i da su pripadali strukturama Ministarstva unutrašnjih poslova Srbije.⁴⁸² Međutim, na kraju svog svedočenja, on je dao izjavu koja je dovela u sumnju način na koji su u stvari bili organizovani čuvari mosta: *„U to vreme ja nisam lično poznao puno čuvara mosta. Pre svega, ja ne mogu ništa reći u vezi toga ko je komandovao ovim ljudima. Bilo je puno tinejdžera i alkoholisanih ljudi. Ne mogu govoriti u vezi toga ko je imao komandu nad ovim ljudima. Oni nisu bili ozbiljna grupa.“*⁴⁸³
511. Ovaj iskaz ukazuje na činjenicu da je čuvarima mosta u stvari nedostajao striktni model organizacije i neke radnje su preduzete od strane nevaljanih elementa društva. Postoje i drugi slični dokazi.⁴⁸⁴

⁴⁷⁸ N.K. _____, Zapisnik sa glavnog pretresa, 13. oktobar 2015., stav 36-37.

⁴⁷⁹ N.S.2 _____, Zapisnik sa glavnog pretresa, 14. oktobar 2015., stav 108-110 i 157.

⁴⁸⁰ Svedok Y, Zapisnik sa glavnog pretresa, 30. jul 2015., stav 88. *et seq. (i dalje)*

⁴⁸¹ Svedok Y, Zapisnik sa glavnog pretresa, 28. jul 2015., stav 340.

⁴⁸² Svedok Y, Zapisnik sa glavnog pretresa, 28. jul 2015., stav 390. *et seq. (i dalje)*

⁴⁸³ Svedok Y, Zapisnik sa glavnog pretresa, 28. jul 2015., stav 563.

⁴⁸⁴ N.S.2 _____, Zapisnik sa glavnog pretresa, 14. oktobar 2015., stav 112.; Z.Đ. _____, Zapisnik sa glavnog pretresa, 14. oktobar 2015., stav 387. i 470.

512. Drugi iskazi ukazuju na činjenicu da su „čuvari mosta“ jednostavno naziv koji je koristila međunarodna zajednica kako bi označili ljude koji brane most, a koji su u stvari bili obični građani.⁴⁸⁵
513. Na osnovu gore navedenog, nije sasvim jasno iz iskaza da li su čuvari mosta zaista imali jasnu strukturu i organizaciju, a ukoliko jesu, kakvu.
514. Što se tiče uloge **O.I.** _____, svedok Y je spomenuo da je on „*upravljao čuvarima mosta sa najviše pozicije*“ i to je predstavio kao „*opštu poznatu informaciju*“.⁴⁸⁶ Svedok je ponudio dva konkretna slučaja koja su ga uverila da je **O.I.** _____ bio vođa:
515. Novembra 1999. godine, svedok i njegove kolege iz _____ su primili dojavu da neki Albanci pokušavaju da pređu most na sever. Zbog toga su svedok i njegova grupa otrčali do mosta. U tom trenutku je svedok video **O.I.** _____ kako istrčava iz zgrade SNS-a. Prema rečima svedoka, on je držao pištolj.⁴⁸⁷ S obzirom na činjenicu da svedok nije bio svestan kako se nadalje odvijala situacija, veće ne može da utvrdi da li je prisustvo **O.I.** _____ na bilo koji način povezano sa bilo kakvim događajem na mostu. Osim toga, ovo na ni koji način ne nagoveštava njegovo bilo kakvo vođstvo čuvarima mosta.
516. Drugi incident koji je predstavio svedok Y se odigrao januara 2000. godine. Prema rečima svedoka, izvesni M.R. _____, koji je bio pripadnik čuvara mosta, je bio umešan u tuču u ulici Kralja Petra. U znaku odmazde, 15-20 minuta kasnije pojavio se **O.I.** _____, u pratnji 15-20 čuvara mosta, neki su išli ispred njega, neki paralelno uz optuženog. **O.I.** _____ je sa sobom imao radio vezu i njegova grupa je polomila prozore radnji duž ulice.⁴⁸⁸ Što se tiče gore navedenog, veće je postupalo pažljivo prilikom utvrđivanja, isključivo na osnovu iskaza svedoka Y, da su oni koji su sledili **O.I.** _____ zaista bili pripadnici čuvara mosta. Osim toga, nije bilo naznaka o uzročniku incidenta i da li je to imalo bilo kakve veze sa navodnim svojstvom optuženog kao čuvara mosta ili da je do toga došlo samo iz lične osvete. Osim toga, položaj **O.I.** _____ u grupi i činjenica da je imao radio vezu ne

⁴⁸⁵ O.M. _____, Zapisnik sa glavnog pretresa, 15. oktobar 2015., stav 386.

⁴⁸⁶ Svedok Y, Zapisnik sa glavnog pretresa, 28. jul 2015., stav 330.

⁴⁸⁷ Svedok Y, Zapisnik sa glavnog pretresa, 28. jul 2015., stav 362.

⁴⁸⁸ Svedok Y, Zapisnik sa glavnog pretresa, 28. jul 2015., stav 442.

- moгу biti odlučujući u pogledu njegovog svojstva kao vođe čuvara mosta. Pored toga, čak i da priznamo da su lica koja su sledila **O.I.** bili zaista čuvari mosta, nema dokaza o tome koliko je njihova grupa bila reprezentativna u odnosu na celokupni subjekt čuvara mosta.
517. Pored toga, svedok Y je takođe naveo da je **O.I.** često viđao u kafiću Dolce Vita u društvu čuvara mosta.⁴⁸⁹ Ponovo, veće smatra da ovaj aspekt nije odlučujući u pogledu položaja **O.I.** kao vođe čuvara mosta ili njegovom ma kojem pripadništvu grupi. Ovo, pogotovu što je svedok kasnije precizirao da je u to vreme Dolce Vita bio jedini kafić u okolini mosta i da je on „viđao g. **O.I.** u kafiću uglavnom sa ljudima visokog intelektualnog nivoa“.⁴⁹⁰
518. Kada je reč o svedoku X, veću je postalo jasno da je njegov iskaz u pogledu „komandne“ uloge **O.I.** u velikoj meri zasnovan na ne više od rekla-kazala i glasinama i da nije imao pouzdana saznanja o strukturi čuvara mosta i ulozu **O.I.** u istoj u to vreme. On je čuo informaciju od prijatelja i nije imao lična saznanja.⁴⁹¹
519. Nekoliko drugih svedoka su spomenuli da su čuli da je **O.I.** bio predvodnik čuvara mosta. Do ove spoznaje se, ipak, došlo ponovo putem glasina. Na primer, svedok B.P. je spomenuo da je **O.I.** bio vođa Narodne skupštine⁴⁹² i da je on bio vođa čuvara mosta. Svedok je izjavio da on nikada nije video **O.I.** na mostu. Na pitanje iz kojeg izvora je dobio te informacije, on se na informaciju pozvao kao na „javnu tajnu“.⁴⁹³ Veće daje malu dokaznu težinu takvim nepotkrepljenim izveštajima rekla-kazala.
520. Čak i ako bi veće priznalo da su čuvari mosta na neki način povezani sa Srpskim nacionalnim većem, dokazi pokazuju da optuženi nije bio vođa istog. On je bio samo član Upravnog odbora i on je na kraju isključen iz SNV-a.⁴⁹⁴

⁴⁸⁹ Svedok Y, Zapisnik sa glavnog pretresa, 28. jul 2015., stav 359-360.

⁴⁹⁰ Svedok Y, Zapisnik sa glavnog pretresa, 30. jul 2015., stav 24. *et seq. (i dalje)*

⁴⁹¹ Svedok X, Zapisnik sa glavnog pretresa, 6. jul 2015., stav 145. *et seq. (i dalje)*

⁴⁹² Srpsko nacionalno veće.

⁴⁹³ B.P., Zapisnik sa glavnog pretresa, 11. septembar 2015., stav 205-211.

⁴⁹⁴ **O.I.**, Zapisnik sa glavnog pretresa, 4. decembar 2015., stav 122. i 143.; N.K., Zapisnik sa glavnog pretresa, 8. oktobar 2015., stav 474-477.

521. Tužilaštvo je prvobitno predložilo svedoka pod imenom F.H. da svedoči u vezi sa tačkom 1 optužnice, ali se ispitivanje ovog svedoka dotaklo aspekata koji se tiču obe tačke.
522. Svedok je naveo da je u periodu 1999-2000. viđao optuženog **O.I.** da nosi dve vrste uniforme.⁴⁹⁵ Svedok nije bio sasvim dosledan u svom iskazu, i kada bi mu bilo postavljeno pitanje u vezi sa konkretnim vremenskim periodom, davao bi uopštene odgovore ili bi aludirao na drugi vremenski period.⁴⁹⁶ Čini se da je svedok naveo da je **O.I.** nosio zelenu vojnu uniformu sa amblemima pre NATO bombardovanja,⁴⁹⁷ a nakon toga plavu uniformu paravojne jedinice sa srpskim oznakama.⁴⁹⁸ On je kasnije u svojoj izjavi delimično promenio svoj prvobitni stav i naveo kako je **O.I.** nosio trenerku i plavu jaknu sa srpskim oznakama.⁴⁹⁹ Tokom ispitivanja, svedok je malo promenio svoj iskaz i u vezi sa oznakama. Iako je prvobitno naveo da se radilo o srpskim oznakama, kada mu je kasnije postavljeno pitanje u vezi sa detaljima, nije mogao da da ni jedan i objasnio je da se niko nije usuđivao da se približi grupi **O.I.**. Naveo je da je **O.I.** vodio grupu od 500 ljudi. Oni su bili naoružani i nosili su istu uniformu.⁵⁰⁰ Ponovo je nejasno tokom kog perioda je svedok viđao **O.I.** i tu grupu. Prvobitno je naveo da je to bilo i 1999. i 2000.⁵⁰¹ Kasnije je u svom iskazu porekao da ga je viđao tokom 1999.⁵⁰² Ovo je zbunilo veće i izazvalo sumnju u tačnost njegovih zapažanja.
523. U svom iskazu, svedok je povezo aktivnosti **O.I.** i grupe od 500 ljudi sa blokadom mosta u Mitrovici. Ono što je zabrinjavajuće je činjenica da je naveo da se to dogodilo u prisustvu francuskog KFOR-a. Štaviše, prema rečima svedoka, francuski KFOR ne samo da je primetio uniformisanu grupu, nego je i blisko saradivao sa njima.⁵⁰³ Malo je verovatno da bi međunarodne snage, koje su bile

⁴⁹⁵ F.H. , zapisnik sa glavnog pretresa, 26. februar 2015, st. 83.

⁴⁹⁶ F.H. , zapisnik sa glavnog pretresa, 26. februar 2015, st. 116-125.

⁴⁹⁷ F.H. , zapisnik sa glavnog pretresa, 26. februar 2015, st. 96 i 85.

⁴⁹⁸ F.H. , zapisnik sa glavnog pretresa, 26. februar 2015, st. 83-91.

⁴⁹⁹ F.H. , zapisnik sa glavnog pretresa, 26. februar 2015, st. 105 i 207-209.

⁵⁰⁰ F.H. , zapisnik sa glavnog pretresa, 26. februar 2015, st.100, 108, 114-115.

⁵⁰¹ F.H. , zapisnik sa glavnog pretresa, 26. februar 2015, st. 73 i 85-87.

⁵⁰² F.H. , zapisnik sa glavnog pretresa, 26. februar 2015, st. 148-149.

⁵⁰³ F.H. , zapisnik sa glavnog pretresa, 26. februar 2015, st. 203-217.

raspoređene u regionu da uspostave mir i promovišu međuetničku saradnju, zauzele neku stranu i aktivno ometale slobodno kretanje na mostu. Stoga, veće ne smatra njegov iskaz pouzdanim.

524. Iskazi drugih svedoka ukazuju na činjenicu da je **O.I.** s vremena na vreme intervenisao sa čuvarima mosta tokom određenih sukoba.⁵⁰⁴ Iskazi govore o tome da su te intervencije optuženog bile u korist Albanaca. Izgleda da je preduzeo radnje kako bi smirio situaciju, on je, u stvari, obuzdavao akacije čuvara mosta. Ovo svakako dokazuje da je optuženi uživao određeni autoritet. Međutim, to ne mora da znači da je on upražnjavao svoj autoritet kao vođa čuvara mosta. Ovo bi moglo biti samo odraz činjenice da je dobro poznat i poštovan čovek u srpskoj zajednici, kao što su dokazi to velikoj meri i pokazali. Ostaje nejasno iz ovih iskaza, da li je **O.I.**, delujući na taj način, imao disciplinskih ovlašćenja nad čuvarima mosta, kao što je predstavilo tužilaštvo, ili da li je on jednostavno iskoristio svoj društveni položaj i intervenisao, kad je to od njega zatraženo, u cilju rešavanja teških situacija lične prirode.
525. Dok se iz ovih činjenica može izvući zaključak o umešanosti optuženog u aktivnosti "Čuvara mosta", po mišljenju veća, postoje i drugi zaključci koji nisu u skladu sa ovim. Imajući u vidu teret dokazivanja, nužno sledi da tužilaštvo nije dokazalo van razumne sumnje da je **O.I.** bio vođa Čuvara mosta.
526. Kao materijalni dokazi, podneto je nekoliko izveštaja i memoranduma KFOR-a i UNMIK-a u kojima je **O.I.** prikazan kao vođa ili komandant paravojnih/policijskih formacija. Veće je utvrdilo da ne postoje naznake o njihovom izvoru, niti su oni na bilo koji način potkrepljeni na sudu. Slična razmišljanja su izneta u vezi sa nekoliko novinskih članaka koji su izvedeni kao dokazi. Tužilaštvo je takođe podnelo snimak koji je sačinila japanska TV stanica u kome se **O.I.** prikazuje na mostu. Ne može se izvesti jasan zaključak o njegovim konkretnim aktivnosti ili, zapravo, o periodu kada je snimak napravljen. Stoga, nikakva dokazna vrednost se ne pripisuje ovim dokumentima i snimcima. Priroda

⁵⁰⁴ F.J., Zapisnik sa glavnog pretresa, 23. jul 2015., stav 24. *et seq. (i dalje)*; G.M., Zapisnik sa glavnog pretresa, 17. septembar 2015., stav 97. *et seq. (i dalje)*

ovih dokaza je takva da veće ne može da dođe ni do kakvog pozitivnog nalaza koji se odnosi na položaj **O.I.** _____, ako ga je uopšte bilo, u okviru Čuvara mosta.

527. Na kraju, veće će izneti nekoliko razmatranja u vezi sa navodima iz optužnice da je **O.I.** _____ *"imao srpski nacionalistički i anti-albanski stav koji je zadržao do danas. On je takođe stekao poštovanje među svojim sunarodnicima Srbima jer je kritikovao radnje koje je preduzela međunarodna zajednica na Kosovu".*⁵⁰⁵ Veće smatra da ovi navodi nisu potkrepljeni dokazima. Naprotiv, postoje značajni dokazi koji ukazuju na činjenicu da je 2000. godine optuženi blisko sarađivao sa međunarodnom zajednicom i da se izjašnjavao u korist uključivanja albanskog stanovništva.⁵⁰⁶

528. Međutim, njegova politička orijentacija može samo biti indikativna. To, naravno, ne isključuje da je tajno mogao da se upusti u drugu vrstu ponašanja. Međutim, prema mišljenju veća, ponestaju dokazi kojim bi se do neophodnog stepena, tj. van razumne sumnje, utvrdilo vođstvo **O.I.** _____ nad Čuvarima mosta.

(c) Dokazi u vezi sa pozicijom D.D. _____ u okviru MUP-a

529. Dokazi pokazuju da je **D.D.** _____ imao komandnu poziciju unutar MUP-a u Mitrovici u vreme napada. Najvažnije svedočenje je ono koje je dao svedok Y, koji je sam bio pripadnik _____. R.Š. _____ i S.K.2 _____, koji su takođe bili pripadnici _____, su to potvrdili.⁵⁰⁷ Optuženi je takođe uvažio tu činjenicu i izneo dijagram koji je sam nacrtao i koji okvirno prikazuje organizaciju MUP-a u regionu Mitrovice.⁵⁰⁸ On je naveo da je u junu 1999. godine, kada su srpske policijske snage i zvanično bile u obavezi da obustave svoje dužnosti, imenovan za oficira za vezu sa KFOR-om. Kasnije te godine, postao je komandir policijske stanice u Mitrovici.⁵⁰⁹ To

⁵⁰⁵ Optužnica, str. 15, verzija na engleskom jeziku.

⁵⁰⁶ B.R.2 _____, Zapisnik sa glavnog pretresa, 25. mart 2015, st. 96 *et seq.* i 150 *et seq.*; N.K. _____, Zapisnik sa glavnog pretresa, 8. oktobar 2015, st. 477-479, 485; N.K. _____, Zapisnik sa glavnog pretresa, 13. oktobar 2015, st. 121-125; *videti takođe* UNMIK Memorandum o razumevanju, podnet sudu 15. oktobra 2015, sudski registrator IX, glavni pretres, umetak 3.

⁵⁰⁷ R. Š. _____, Zapisnik sa glavnog pretresa, 27. oktobar 2015, st.12; S.K.2 _____, Zapisnik sa glavnog pretresa, 28. oktobar 2015, st. 73.

⁵⁰⁸ **D.D.** _____, Zapisnik sa glavnog pretresa, 8. decembar 2015, st. 372 *et seq.*

⁵⁰⁹ **D.D.** _____, Zapisnik sa glavnog pretresa, 8. decembar 2015, st. 382 *et seq.*; Svedok Y, Zapisnik sa glavnog pretresa, 30. juli 2015, st. 434.

praktično znači da je on bio taj koji je imao nadležnost nad policijskom stanicom u Mitrovici. Sa druge strane, on je bio podređen policajcima u Sekretarijatu Ministarstva unutrašnjih poslova.⁵¹⁰

530. Iako nije očigledno iz dokaza iznetih pred sudom da je postojala bilo kakva obaveza izveštavanja Ministarstvu unutrašnjih poslova Republike Srbije, ipak je utvrđeno da je organizaciona struktura MUP-a zadržana u severnoj Mitrovici. **D.D.** je čak unapređen. Objašnjenje koje je ponudio svedok R.Š. da je do unapređenja **D.D.** došlo samo zbog njegovih finansijskih potreba je malo verodostojno.⁵¹¹ Zaposleni u MUP-u su morali da zadrže prisustvo u severnoj Mitrovici.
531. Veće smatra da ovaj aspekt pruža jasne dokaze da, iako nije otvoreno funkcionisala, struktura MUP-a i lanac komandovanja su zadržani posle juna 1999. godine. **D.D.** je imao izvesna ovlašćenja nad svojim podređenima i održavao je vezu sa svojim pretpostavljenima. Oni su tajno bili organizovani po grupama. Organizovali su patrole čiji je glavni zadatak bio odbrana glavnog mosta.
532. Iako gore navedeni dokazi zaista podržavaju zaključak da je optuženi bio na čelu MUP-a u Mitrovici, ono što tužilaštvo dodatno implicira, da je on organizovao operaciju, se čini izvan opsega dokaza, kao što je detaljno navedeno u ranijem delu presude. Sagledani u najpovoljnijem svetlu, dokazi bi najviše mogli dokazati da je MUP bio uključen u neke patrole po severnoj Mitrovici. Nema odlučujućih dokaza da su 3. februara 2000. pripadnici MUP-a imali naređenja da deluju protiv Albanaca (ili da su, u stvari, tako postupili), što je u suprotnosti sa bilo kojim zaključkom da bi optuženi, kao njihov komandir, na bilo koji način odredio njihove postupke. Nema dokaza da granice njegove odgovornosti prevazilaze to.

⁵¹⁰ Svedok Y, Zapisnik sa glavnog pretresa, 30. juli 2015, st. 432 *et seq.*

⁵¹¹ R.Š. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 27. oktobar 2015, st. 12.

(d) Dokazi u vezi sa zajedničkim planom i koordinacijom napada između
O.I. _____ i D.D. _____ :

533. Tužilaštvo je posledično tvrdilo da su napade od 3. februara 2000. godine u koordinaciji orkestrirali MUP i Čuvari mosta.
534. Od samog početka, veće primećuje da nema čvrstih dokaza da su napadi planirani. Svedok G.R. _____ je naveo da je, dan nakon napada, primetio da je bilo srpskih imena na vratima stanova u njegovoj zgradi u kojima su stanovali Albanci. Svedok je to shvatio kao način na koji su Srbi objavili da su prisvojili stanove.⁵¹² Međutim, ne postoje konkretni dokazi u vezi sa okolnostima pod kojim se to desilo, ili da li je to prethodilo napadu ili ne.
535. Bez izuzetka, svi svedoci su izjavili da je masa počela da se okuplja na ulicama neposredno nakon eksplozije u kafiću "Bel Ami". Nekoliko srpskih mladića i devojaka je teško ranjeno u eksploziji i očigledan i razuman zaključak je da je to izazvalo neposrednu reakciju osвете Srba protiv Albanaca. Nesporno je, i javno i opšte poznato, da je 2000. godine međuetnička situacija u severnoj Mitrovici bila napeta. U tom kontekstu je logično zaključiti da su Srbi Albancima pripisali krivicu za napad na mesto koje obično posećuju Srbi. Zaista, prevaga dokaza ide u prilog stavu da su napadi bili spontani.
536. U optužnici takođe postoje naznake da je plan iza napada bio "*da se eliminišu svi Albanci koji su radili u Državnoj bezbednosti jer su imali posebna saznanja o ratu*".⁵¹³ M.S.1 _____ je bio penzionisani službenik Državne bezbednosti. N.A.2 je takođe radio za Državnu bezbednost. Međutim, nije pokazano i dokazano da li postoji veza između toga da je neko bio službenik Državne bezbednosti i meta napada. Koliko dokazi pokazuju, ne možemo utvrditi da su žrtve izdvojene zbog percepcije da su oni prethodno bili povezani sa srpskim vlastima. M.S.1 _____ i N.A.2 _____ su samo dve od 23 žrtve navedene u optužnici. Neke od žrtava - kao što su R.C. _____ ili S.B. _____ su bile starice koje bi jedva

⁵¹² G.R. _____, Zapisnik sa glavnog pretresa, 4. avgust 2015, st. 67-69.

⁵¹³ Optužnica, str. 24 i 27, verzija na engleskom jeziku.

predstavljale opasnost za državnu bezbednost. Štaviše, nakon što je N.A.2ranjen, počinioci su ušli u njegov stan. To im je dalo priliku da ga ubiju ako je to ono što su želeli. Međutim, oni su od njega samo zatražili da ode.

537. Stoga, veće smatra da je ova teorija nepotkrepljena.
538. Pored toga, veće je ocenilo izjave svjedoka Y u vezi sa ovim aspektom. On je bio pripadnik _____ u to vreme. Međutim, on nije imao prethodne informacije o napadu. Iz njegovog iskaza proizilazi da su i on i njegov kolega S.K.2 , koji je došao da ga pokupi, bili iznenađeni eksplozijom i da je to bio razlog zašto su otišli u centar grada. Svedok nije dobio nikakve prethodne instrukcije. Prema rečima svedoka, S.K.2 nije pomenuo da su primili bilo kakva naređenja.⁵¹⁴ Čak i kada se našao na licu mesta, on nije dobio nikakvo naređenje od **D.D.** . Zapravo, svedok je izjavio da nije osećao da je morao da ide sa Kostićem i da možda čak i ne bi izašao da S.K.2 nije došao kod njega kući da ga pokupi.⁵¹⁵ Ne postoji razumno opravdanje zašto bi **D.D.** sakrio naredbe od svedoka. Prema rečima svedoka Y, **D.D.** mu je verovao i bili su u veoma dobrim odnosima.⁵¹⁶ Ovo svedočenje još više dovodi u sumnju činjenicu da je MUP imao plan za napade.
539. Veće takođe napominje da je svedok Y pomenuo da su opšte aktivnosti koje je obavljao ___ bile svedene na odbranu mosta.⁵¹⁷ Nikada nije dobio zadatak koji uključuje akcije protiv Albanaca koji žive na severu. Ovo je, još jednom, u suprotnosti sa idejom da je MUP planirao napade.
540. Takođe, ne postoje konkretni ili jasni dokazi da su **O.I.** i **D.D.** , kao pojedinci, imali bilo kakvu saradnju.
541. Svedok Y je izjavio da je posle juna 1999. godine policijski štab predat međunarodnim snagama. Nakon perioda kada nisu imali kancelarije, početkom oktobra 1999. godine, **D.D.** je sazvaio sastanak i obavestio pripadnike MUP-a da mogu da koriste zgradu Srpskog nacionalnog veća za svoje potrebe.⁵¹⁸ Sastanak je održan u prostorijama Srpskog nacionalnog veća u prostoriji koja je bila

⁵¹⁴ Svedok Y, Zapisnik sa glavnog pretresa, 28. juli 2015, st. 562.

⁵¹⁵ Svedok Y, Zapisnik sa glavnog pretresa, 30. juli 2015, st. 562.

⁵¹⁶ Svedok Y, Zapisnik sa glavnog pretresa, 30. juli 2015, st. 653.

⁵¹⁷ Svedok Y, Zapisnik sa glavnog pretresa, 28. juli 2015, st. 182.

⁵¹⁸ Svedok Y, Zapisnik sa glavnog pretresa, 28. juli 2015, st. 109 *et seq.*

povezana sa drugom manjom prostorijom – gde je **O.I.** bio prisutan. Međutim, na osnovu tih informacija veće ne može izvući bilo kakve čvrste zaključke u vezi sa postojanjem ili potencijalnom prirodom saradnje između ove dvojice. Osim toga, svedok je pomenuo određeni prekid odnosa između **D.D.** i **O.I.** koji se desio u decembru 1999. godine, tj. nekoliko meseci pre kritičnih događaja.⁵¹⁹ Ponavljamo, dokazi na koje se tužilaštvo oslonilo kako bi dokazalo saradnju između dvojice optuženih su, u najbolju ruku, posredni i samim tim nedovoljni da se dokažu navodne tvrdnje.

542. Dokazi o saradnji između Čuvara mosta i MUP-a su takođe nedovoljni. Na pitanje o ovom aspektu, svedok X pominje: “*Pa, sarađivali su zajedno u cilju odbrane mosta, što znači da su delovali zajedno, rame uz rame.*”⁵²⁰ Ali, prema rečima svedoka, obični građani Mitrovice su takođe učestvovali u ovome.⁵²¹ Ovo više vodi ka zaključku da su MUP i Čuvari mosta jednostavno delovali rame uz rame, zajedno sa običnim građanima kako bi ostvarili zajednički cilj: da spreče albansko stanovništvo da pređe most.

Zaključak:

543. Na osnovu dokaza ocenjenih u ranijem tekstu, utvrđeno je van razumne sumnje:

- I. da se 03. februara 2000. godine u severnoj Mitrovici, u večernjim satima, dogodila eksplozija u kafiću “Bel Ami”, kada je nekoliko Srba povređeno.
- II. da su, u znak odmazde, nešto kasnije tokom noći, spontane grupe Srba ušle u zgrade koje se nalaze u ulicama Knjaza Miloša, Lole Ribara, Tanaska Rajića, Sutjeskoj i Kralja Petra, u kojima su stanovale porodice albanske nacionalnosti, sa ciljem da ih proteraju. Napali su ih, ubili i povredili nekoliko žrtava kao što je navedeno u optužnici.
- III. da je okrivljeni **D.D.** imao svojstvo komandira Policijske stanice u Mitrovici Ministarstva unutrašnjih poslova Savezne Republike Jugoslavije (MUP).

⁵¹⁹ Svedok Y, Zapisnik sa glavnog pretresa, 30. juli 2015, para 638 *et seq.*

⁵²⁰ Svedok X, Zapisnik sa glavnog pretresa, 6. juli 2015, st. 283 *et seq.*

⁵²¹ Svedok X, Zapisnik sa glavnog pretresa, 6. juli 2015, st. 268-269; Zapisnik sa glavnog pretresa, 7. juli 2015, st. 237.

544. Na osnovu dokaza ocenjenih u ranijem tekstu, sledeće stavke nisu utvrđene van razumne sumnje:

- IV. da je okrivljeni **O.I.** imao svojstvo vođe paravojne srpske grupe poznate kao "Čuvari mosta".
- V. da je 3. februara 2000. godine, okrivljeni **O.I.** delovao u saizvršilaštvu sa **D.D.** po ranije dogovorenem zajedničkom planu; niti da je sa namerom da primora Albance da napuste svoje kuće i teritoriju severne Mitrovice podstrekivao/naredio grupi policajaca ili "Čuvarima mosta" da upadnu u nekoliko zgrada koje se nalaze u gore navedenim ulicama i da ih nasilno očisti od etničkih Albanaca.
- VI. da su, tom prilikom, grupe policajaca Ministarstva unutrašnjih poslova Savezne Republike Jugoslavije (MUP) ili "Čuvara mosta" bile deo spontanijih grupa Srba koje su ušle u ranije pomenute zgrade.

II. B1. 2. Zakon

545. Ranije utvrđeni događaji su se desili u februaru 2000. godine, kada je važeći zakon bio Krivični zakon Socijalističke Autonomne Pokrajine Kosovo (KZSAPK).

546. Okrivljeni se terete za tri tačke "podstrekivanja na teško ubistvo" u formi izvršenja ili pokušaja.

547. Prema članu 30 (2) KZSAPK:

2) Kazna zatvora u trajanju od najmanje deset godina ili smrtna kazna će se izreći svakom:

- 1) ko drugog liši života na svirep i podmukao način;*
- 2) ko drugog liši života i pritom sa umišljajem ugrozi život jednog ili više drugih lica;*
- 3) ko drugog liši života iz koristoljublja, zarad izvršenja ili prikrivanja drugog krivičnog dela ili iz bezobzirne osvete ili drugih niskih pobuda;*
- 4) ko drugog liši života iz osvete;*
- 5) ko drugog liši života pri bezobzirnem ponašanju;*

- 6) ko liši života službeno ili vojno lice pri vršenju dužnosti, sprovođenju zakona, lišavanju slobode počinioca krivičnog dela ili čuvanju uhapšenog lica ili lica koje je lišilo života drugo lice pri vršenju zadataka i dužnosti koje obavlja u skladu sa zakonom ili drugim odredbama kada se brani društvo.
548. U vezi sa optužnicom, treba napomenuti da se podstrekivanje ne može postići kod krivičnog dela koje je u formi pokušaja. Ako su činjenice dokazane, podstrekivač treba da bude odgovoran za podstrekivanje na krivično delo koje je dovršeno, čak i kada su radnje onog koji je podstreknut prekinute i dosežu samo do forme pokušaja.
549. Pored toga, pravna kvalifikacija u optužnici, a to je "podstrekivanje" na krivično delo, je u suprotnosti sa jednom od glavnih tvrdnji tužilaštva da su **D.D.** i **O.I.** delovali kao vođe. Ako bi se takva okolnost utvrdila, oni bi, na osnovu svojih ovlašćenja, "naredili" radnje, a ne "podstrekivali" na njih. Međutim, pošto slučaj tužilaštva nije dokazan, suvišno je dalje raspravljati o ovom pitanju.
550. Kao što je razmotreno u ranijem tekstu, pretresno veće nije moglo utvrditi da su činjenice koje su dovele do ovih optužbi protiv optuženih dokazane van razumne sumnje.
551. *Actus reus* u krivičnom zakonu se sastoji od svih elemenata krivičnog dela osim stanja svesti okrivljenog.
552. Ne može se utvrditi *actus reus* krivičnih dela za koja se okrivljeni terete po tri tačke optužnice. *Actus reus*, dakle, nije ispunjen po pravnom standardu i obojica okrivljenih se ne mogu smatrati krivično odgovornim.
553. S obzirom da nisu ispunjeni objektivni elementi krivičnog dela iz zakona koji je bio na snazi u vreme kada su radnje izvršene, suvišno je analizirati šta su konstitutivni elementi takvih krivičnih dela pod narednim krivičnim zakonima, jer "zakon na snazi u vreme kada je krivično delo izvršeno biće primenjen na izvršioca" (član 2 (2) KZK).
554. Stoga, okrivljeni **O.I.** nije kriv i oslobađa se optužbi po članu 364 stav 1 podstav 1.3 ZKP.
555. Nalik ovome, okrivljeni **D.D.** takođe nije kriv i oslobađa se optužbi po članu 364 stav 1 podstav 1.3 ZKP.

Odeljak B2: Analiza u vezi sa optuženima N.V.1 ,
I.V. i **A. (S.) L.** :

II. B. 2.1. Činjenice:

556. Veće ponavlja da su okrivljeni **N.V.1** , **I.V.** i **A. (S.) L.** optuženi samo za napad na porodični stan **A.1** . Osim toga, oni se terete da su počinili krivična dela u saizvršilaštvu. Veliki deo dokaza koje je tužilaštvo izvelo protiv njih, kao i dokazi koje su izveli okrivljeni **N.V.1** i **I.V.** se tiču sve trojice optuženih. Stoga, njihova situacija će zajedno biti objašnjena kao što sledi. U optužnici se navodi sledeće:

“dana 03.02.2000. godine, tokom noći, u severnom delu Mitrovice, delujući u saizvršilaštvu po ranije dogovorenom zajedničkom planu i u svojstvu pripadnika srpske paravojne grupe poznate kao “Čuvari mosta” koja je bila pod komandom **O.I.** , sa direktnim umišljajem da ubiju, izvršili su napad eksplozivnim napravama na stan koji se nalazi u Ulici Lole Ribara br. 3 u kojem su se nalazile porodice **A.1** i **XH.** , a posledica čega je bila da je nekoliko članova njihovih porodica ubijeno ili teško ranjeno, tačnije:

1. dana 03.02.2000. godine, tokom noći, okrivljeni su usmrtili sledeća lica:
 - a. **N.A.1**
 - b. **N.XH.**
2. dana 03.02.2000. godine, tokom noći, okrivljeni su preduzeli radnje za izvršenje krivičnog dela ubistva, ali radnje nisu dovršene tako da je ishod toga bilo nanošenje teških telesnih povreda sledećim licima;
 - e. **R.A.**
 - f. **N.A.2**
 - g. **A.A.2**

- h. E.XH.
3. dana 03.02.2000. godine, tokom noći, okrivljeni su preduzeli radnje za izvršenje krivičnog dela ubistva dole navedenih lica, ali radnja nije dovršena:
- f. S.A.2
- g. U.A.
- h. Sh.A.
- i. V.A.
- e. G.XH.⁵²²
557. Glavni svedoci tužilaštva koji su saslušani u vezi sa ovom trojicom okrivljenih su osobe koje su se nalazile u stanu porodice A.1 , tačnije: G.Xh. , R.A. , S.A.2 , Sh.A. , V.A. , A.A.2.
558. Okrivljeni **A. (S.) L.** je odlučio da ne pruža dokaze u formi iskaza svedoka.
559. Okrivljeni **N.V.1** i **I.V.** su pozvali sedmoro istih svedoka.
560. Sva trojica okrivljenih su svedočila pred većem i posebno su demantovala da su se nalazili u hodniku tokom napada.
561. Zbog razmatranja detaljno iznetih u prethodnom delu ove presude, iskaz Sh.A. se ne smatra pouzdanim, dok se iskaz V.A. može upotrebiti samo radi utvrđivanja činjenica koje su potkrepljene drugim pouzdanim dokazima.⁵²³
562. Svedoci G.Xh. , R.A. , S.A.2 i A.A.2 nisu ponudili bilo kakve pojedinosti koje bi mogle da dovedu trojicu optuženih u vezu sa napadom. Svedok R.A. je izjavila da je primetila **N.V.1** u masi koja se okupila ispred zgrade pre početka napada. Masa je skandirala: "*Ubij Albance*", ali **N.V.1** nije skandirao sa njima.⁵²⁴ Ovaj dokaz ne može da dovede do zaključka u vezi sa bilo kojom relevantnom činjenicom.

⁵²² Optužnica, str. 6-7, verzija na engleskom jeziku.

⁵²³ Videti stavove 370-433 gore.

⁵²⁴ R.A. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 24. april 2015, st. 42 *et seq.*

563. Svedok S.A.2 – N.A.2 suprug – je potvrdila da su oni bili u jako dobrim komšijskim odnosima sa okrivljenima.⁵²⁵
564. Nijedan od svedoka koji se smatraju verodostojnim nije primetio nijednog od trojice okrivljenih te noći.
565. Sva trojica okrivljenih su bila komšije N.A.2 . Živeli su na trećem spratu u istoj stambenoj zgradi. I.V. i N.V.1 su otac i sin koji su živeli u istom stanu. Samo je zid odvajao njihov stan od N.A.2 stana. Svedok N.V.4 je sestra N.V.1 i ćerka I.V. . Svedok R.V. je majka N.V.1 i supruga I.V. . Obe su svedočile da su se tokom kritične noći nalazile kod kuće zajedno sa I.V. kada su saznali za eksploziju u kafiću Bel Ami. Shvatili su da je N.V.1 , koji je bio vani i koji je redovno odlazio u taj kafić, možda povređen u eksploziji. I R.V. i N.V.4 su ostale kod kuće.⁵²⁶
566. Nakon što je izašao iz stana, I.V. je otišao da traži svog sina. Pronašao ga je u blizini kafića. Nije bio zahvaćen eksplozijom i pomagao je ranjenima. Krenuli su kući zajedno, ali je u međuvremenu masa krenula da se skuplja na ulicama. Nisu mogli da dopru do svog stepeništa jer su nepoznate osobe blokirale prilaz. Proveli su nekoliko sati ispred zgrade dok međunarodne snage nisu stigle i dozvolile ulaz. Kada su stigli u stan, policija UNMIK-a se već tamo nalazila.⁵²⁷
567. Dok su bile u stanu, na R.V. i N.V.4 je pucano iz vatrenog oružja. Pucnji su dolazili iz pravca ulaznih vrata i jedan je umalo pogodio N.V.4. Zaklon su našle na balkonu dok nije stigla policija UNMIK-a.⁵²⁸
568. Svedoci M.T. i B.G. su potvrdili da su narednog dana videli tragove metaka i gelera koji su oštetili stan porodice V.2.⁵²⁹

⁵²⁵ S.A.2 , Zapisnik sa glavnog pretresa, 27. april 2015, st. 238 *et seq.*

⁵²⁶ I.V. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 10. decembar 2015, st. 9; N.V.1 , Zapisnik sa glavnog pretresa, 9. decembar 2015, st. 424 *et seq.*; R.V. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 24. novembar 2015, st. 24 *et seq.*; N.V.4 , Zapisnik sa glavnog pretresa, 23. novembar 2015, st. 20 *et seq.*

⁵²⁷ I.V. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 10. decembar 2015, st. 9; N.V.1 , Zapisnik sa glavnog pretresa, 9. decembar 2015, st. 427; R.V. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 24. novembar 2015, st. 64 i 77-78; N.V.4 , Zapisnik sa glavnog pretresa, 23. novembar 2015, st. 26 *et seq.* i 78.

⁵²⁸ R.V. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 24. novembar 2015, st. 56-64; N.V.4 , Zapisnik sa glavnog pretresa, 23. novembar 2015, st. 20-26.

569. Po mišljenju veća, nelogično je da bi neko učestvovao u bombaškom napadu na stan koji se nalazi odmah pored i time ugrozio sopstvenu porodicu koja se nalazila u neposrednoj blizini napada.
570. Okrivljeni **A. (S.) L.** je takođe saznao za eksploziju i proveo je večer u bolnici gde je donirao krv.⁵³⁰ U prilog svom iskazu, on je pružio knjižicu dobrovoljnog davaoca krvi.⁵³¹ Po povratku kući, primetio je tragove napada na stepeništu. I sama njegova vrata su bila izmeštena iz šarki.⁵³²
571. Odlukom da svedoče ili da izvedu dokaze, okrivljeni se nisu našli pod teretom da dokazuju svoju nevinost. Umesto toga, veće je moralo da utvrdi da li su dokazi tužilaštva, bez obzira na dokaze optuženih, dovoljno čvrsti da zadovolje neophodni standard za osuđujuću presudu.⁵³³ Ovaj uslov nije ispunjen kada se radi o utvrđivanju umešanosti okrivljenih u napade.
572. Pored toga, nije izveden nijedan pouzdan dokaz koji bi nekog od okrivljenih doveo u vezu sa aktivnostima Čuvara mosta.
573. Na osnovu dokaza ocenjenih u ranijem tekstu, nije utvrđeno van razumne sumnje:
- I. da su **N.V.1**, **I.V.** ili **A. (S.) L.** imali svojstvo pripadnika srpske paravojne grupe poznate kao "Čuvari mosta";
 - II. da su tom prilikom, **N.V.1**, **I.V.** i **A. (S.) L.** delovali u saizvršilaštvu po ranije dogovorenom zajedničkom planu i izveli napad eksplozivnim napravama na ranije pomenuti stan.

II. B. 2.2. Zakon

574. Ranije utvrđeni događaji su se desili u februaru 2000. godine, kada je važeći zakon bio Krivični zakon Socijalističke Autonomne Pokrajine Kosovo (KZSAPK).

⁵²⁹ M.T. Zapisnik sa glavnog pretresa, 10. novembar 2015, st. 46 i B.G. , Zapisnik sa glavnog pretresa, 23. novembar 2015, st. 212.

⁵³⁰ **A. (S.) L.** , Zapisnik sa glavnog pretresa 10. decembar, st. 254-255.

⁵³¹ *Videti* sudski registrator X, glavni pretres, tab 5.

⁵³² **A. (S.) L.** , Zapisnik sa glavnog pretresa 10. decembar, st. 255.

⁵³³ *Tužilac protiv Vasijlevića*, Presuda, st. 13.

575. Trojica okrivljenih se terete za tri tačke “teškog ubistva” i “teškog ubistva u pokušaju”.

576. Prema članu 30 (2) KZSAPK:

2) Kazna zatvora u trajanju od najmanje deset godina ili smrtna kazna će se izreći svakom:

1) ko drugog liši života na svirep i podmukao način;

2) ko drugog liši života i pritom sa umišljajem ugrozi život jednog ili više drugih lica;

3) ko drugog liši života iz koristoljublja, zarad izvršenja ili prikrivanja drugog krivičnog dela ili iz bezobzirne osvete ili drugih niskih pobuda;

4) ko drugog liši života iz osvete;

5) ko drugog liši života pri bezobzirnem ponašanju;

6) ko liši života službeno ili vojno lice pri vršenju dužnosti, sprovođenju zakona, lišavanju slobode počinioca krivičnog dela ili čuvanju uhapšenog lica ili lica koje je lišilo života drugo lice pri vršenju zadataka i dužnosti koje obavlja u skladu sa zakonom ili drugim odredbama kada se brani društvo.

577. Kao što je razmotreno u ranijem tekstu, pretresno veće nije moglo utvrditi da su činjenice koje su dovele do ovih optužbi protiv trojice optuženih dokazane van razumne sumnje. Tužilaštvo nije utvrdilo da je bilo ko od okrivljenih krivično odgovoran za bilo koje krivično delo koje im se optužnicom stavlja na teret.

578. S obzirom da nisu ispunjeni objektivni elementi krivičnog dela iz zakona koji je bio na snazi u vreme kada su radnje izvršene, suvišno je analizirati šta su konstitutivni elementi takvih krivičnih dela pod narednim krivičnim zakonima, jer “zakon na snazi u vreme kada je krivično delo izvršeno biće primenjen na izvršioca” (član 2 (2) KZK).

579. Stoga, okrivljeni **N.V.1** nije kriv i oslobađa se optužbi po članu 364 stav 1 podstav 1.3 ZKP.

580. Nalik ovome, okrivljeni **I.V.** takođe nije kriv i oslobađa se optužbi po članu 364 stav 1 podstav 1.3 ZKP.

581. Okrivljeni **A. (S.) L.** , takođe nije kriv i oslobađa se optužbi po članu 364 stav 1 podstav 1.3 ZKP.

III. URAČUNAVANJE VREMENA PROVEDENOG U PRITVORU

582. Što se tiče optuženog **O.I.** , u pogledu optužbe iz tačke 1, vreme koje je proveo u sudskom pritvoru, od 27. januara 2014. do 18. septembra 2015, kao i vreme koje je proveo u kućnom pritvoru, od 18. septembra 2015. do današnjeg dana, se uračunava u vreme trajanja kazne, shodno članu 83 (1) i (4) KZK, u vezi sa članom 365 (1.5) ZKP.

IV. TROŠKOVI POSTUPKA

583. Shodno članovima 450-457 ZKP i članu 365, stav 1.6 ZKP, optuženi **O.I.** je dužan da uplati iznos od 750 (sedam stotina i pedeset) EUR na ime dela troškova krivičnog postupka, dok se ostatak troškova isplaćuje iz budžetskih sredstava.

V. IMOVINSKI ZAHTEVI

584. Shodno članu 365, stav 1.6 ZKP, oštećene strane: Xh.S. , Sh.K.1 , K.A. „ kao i R.A. , S.A.2 , E.Xh. , G.Xh. , Gj.S. , Sh.C.2 , L.A.2, H.S.1 , H.R. , M.H.1 i U.A. se obaveštavaju da mogu da pokrenu parnični postupak u vezi sa svojim imovinskim zahtevima, shodno članu 463 (1) ZKP.

585. Veće neće postupati po imovinskom zahtevu podnetom od strane M.Ll. , s obzirom da isti nije oštećena strana u ovom predmetu.

Roxana Comsa
predsednik veća
sudija EULEKS-a

Nuno de Madureira
član veća
sudija EULEKS-a

Vitor Pardal
član veća
sudija EULEKS-a

Asja Zujo
zapisničar

Opunomoćena lica imaju pravo da izjave žalbu na ovu presudu u roku od 15 dana od uručenja primerka presude (član 380 (1) ZKP).

Izvorna verzija je sastavljena na engleskom jeziku.